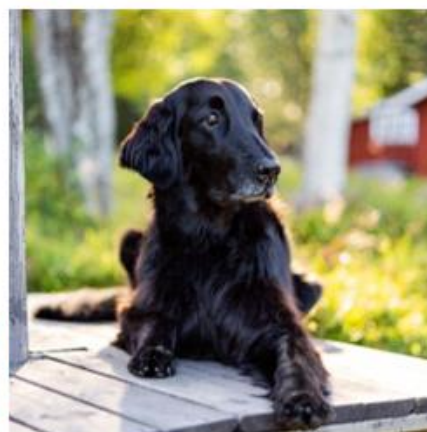
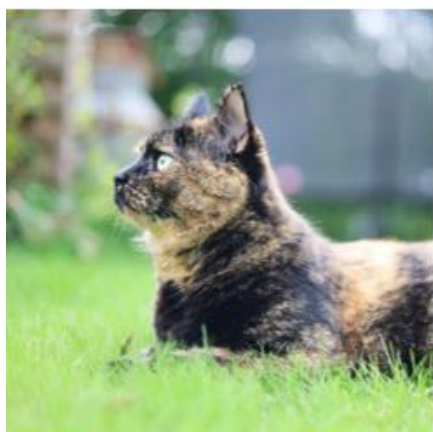

Nationell djurskyddsrapport 2024

En redovisning av kontrollmyndigheternas arbete

Omslagsfoto:

Kor: Scandinav, Linnea Ronström

Häst: Josefine Bjerking

Får: Scandinav, Anna Kern

Katt: Josefine Bjerking

Råtta: Mostphotos, Oleksandr Lysenko

Hund: Josefine Bjerking

Grisar: Mostphotos

Värphöns: Scandinav, Per Magnus Persson

Getter: Mostphotos, Henrik Granfors

Sammanfattning

Denna rapport innehåller en samlad bild av kontrollmyndigheternas djurskyddsarbete under år 2024. Det är ett omfattande kontrollområde som rör hur vi i Sverige håller våra djur, exempelvis våra mjölkkor, hästar, katter och djur i djurförsök. Syftet med djurskyddskontrollen är att verifiera efterlevnaden av djurskyddslagstiftningen i landet. Ansvaret för att lagstiftningen följs ligger hos djurhållaren.

Länsstyrelserna lägger mindre resurser på djurskyddet

Under 2024 använde länsstyrelserna totalt 175 årsarbetskrafter för hela djurskyddsverksamheten, exklusive förprovning av djurstallar. Detta är en minskning med två årsarbetskrafter i jämförelse med 2023 och fem årsarbetskrafter i jämförelse med 2022.

Länsstyrelserna genomförde totalt 7 840 fysiska kontroller under 2024, vilket är nästan 500 färre än de 8 333 kontroller som utfördes 2023. Det kom in 15 215 klagomål till länsstyrelserna under 2024 vilket är det högsta noterade antalet hittills. Länsstyrelserna fattade totalt 3 417 beslut av olika slag, inklusive 564 åtalsanmälningar. Detta är en markant ökning från tidigare år då det legat på cirka 330 åtalsanmälningar. Länsstyrelserna fattade 269 beslut om djurförbud, vilket är en minskning jämfört med 2022 och 2023. Under 2024 hanterades 680 förprovningssärenden och 543 besiktningar av förprovade stallar genomfördes.

Länsstyrelsernas samtliga arbetsinsatser, det vill säga olika former av bland annat kontroller och beslut relaterade till djurskydd uppgick till totalt 23 244 stycken under 2024. Detta är en ökning från 2022 då antalet arbetsinsatser var 22 739, men en minskning jämfört med 2023.

Länsstyrelserna uppfyller vissa av sina mål

Det finns en nationell målbild för djurskyddskontrollen som innehåller mål för hur kontrollen ska utvecklas och förbättras. En av indikatorerna i målbilden är att minst 10 procent av kontrollobjekten som har livsmedelsproducerande djur ska kontrolleras varje år. Målet uppfylldes inte på nationell nivå under 2024 utan låg på 5,4 procent. Det är en minskning från 2023 då 6,3 procent av kontrollobjekten med livsmedelsproducerande djur kontrollerades.

En annan indikator för att mäta måluppfyllelse är att länsstyrelserna ska göra minst lika många rutinkontroller som klagomålskontroller. Under 2024 utförde länsstyrelserna fler rutinkontroller än fysiska klagomålskontroller, där kvoten mellan dessa var 1,11.

Det finns också en indikator i målbilden om att högst 25 procent av de fysiska djurskyddskontrollerna som genomförs till följd av klagomål ska vara utan brister. Detta mål nåddes nästan under 2024 då 27 procent av klagomålskontrollerna var utan brister. Över tid har resultatet kontinuerligt förbättrats.

Under 2024 kontrollerades 21 procent av de verksamheter som har tillstånd att använda försöksdjur, vilket är en ökning jämfört med tidigare år. Dock nådde Sverige trots ökningen, inte upp till EU:s krav att kontrollera minst en tredjedel av dessa verksamheter varje år.

Brister i efterlevnaden på samma nivå som tidigare

I rapporten redovisas också kontrollresultatet av djurskyddskontroller som genomfördes under 2024. Kontrollerna som länsstyrelserna utför tas ut genom ett riskbaserat urval och endast en liten andel tas ut slumpmässigt. Resultatet ger därför inte en heltäckande bild av regelefterlevnaden av djurskyddslagstiftningen i Sverige.

Andelen kontroller där länsstyrelserna funnit djurskyddsbrister var 2024 på liknande nivå som tidigare år. De vanligaste bristerna hos lantbrukets djur var hygienrelaterade brister, vilket varit ett återkommande problem år efter år. Det var även vanligt med skaderisker på grund av olämplig inredning, vilket särskilt gällde inredning i häststallar. När det gäller sällskapsdjur var skötselrelaterade brister vanliga, till exempel att djurens utrymmen inte var tillfredsställande rena eller att djuren inte fått veterinärvård i den utsträckning som behövts. De vanligaste bristerna som konstaterades på slakterier under 2024 handlade om att slakterierna inte hade dokumenterade standardrutiner i enlighet med gällande regler. Det förekom även brister vid bedövning och avlivning av djur. Vid kontroller av djur som transporterats var det vanligt med dokumentationsbrister.

Antalet förprövningsärenden har minskat över tid och under 2024 var antalet förprövningsärenden det lägsta sedan 2014. Detta kan tyda på att de investeringar som gjorts i stallbyggnader de senaste åren inte motsvarat de behov som finns för att bygga om eller ersätta gamla stallar med helt nya. Många djurhållningar bedrivs i gamla stallar vilket kan ha negativ effekt på både effektiviteten i produktionen och på djurskyddet.

Innehåll

Sammanfattning	1
1 Inledning	5
1.1 Djurskyddslagstiftningen	5
1.2 Djurskyddskontrollen ska verifiera att reglerna följs.....	5
1.3 Jordbruksverkets djurskyddsstrategi samt målbild för djurskyddskontroll	6
1.4 Rapporten baseras på uppgifter från länsstyrelserna och Livsmedelsverket .	6
2 Kontrollområdet djurskydd	8
2.1 Olika typer av kontroller och annan handläggning	8
2.2 Förebyggande djurskyddsarbete.....	12
3 Länsstyrelsernas resurser och kontrollobjekt.....	13
3.1 Resurser som används till djurskyddsverksamheten.....	13
3.2 Antal kontrollobjekt och årsarbetskrafter för respektive länsstyrelse	15
4 Revisioner av länsstyrelsen inom området djurskydd 2024.....	17
4.1 Resultat av revisionerna 2024.....	17
4.2 Uppföljningar	19
4.3 Sammanfattningsvis	20
5 Länsstyrelsernas måluppfyllelse utifrån den nationella målbilden för djurskyddskontroll.....	21
5.1 Målsättning för djurskyddskontrollen.....	21
5.2 Länsstyrelsernas resultat och måluppfyllelse	21
5.3 Sammantagen analys av måluppfyllelsen.....	30
6 Resultat och analys av länsstyrelsernas kontrollarbete 2024	32
6.1 Statistik om olika kontrolltyper, handläggning och beslut	32
6.2 Antalet arbetsinsatser varierar mellan länen.....	45
6.3 Kontrollverksamhetens tidsåtgång	46
7 Resultat av kontrollmyndigheternas kontroller 2024	48
7.1 Resultatet innehåller olika typer av kontroll	48
7.2 Resultat med analyser av orsaker och risker	48
7.3 Nötkreatur.....	49
7.4 Grisar.....	59
7.5 Får	68
7.6 Get.....	76
7.7 Värphöns	84
7.8 Slaktkyckling.....	91

7.9 Hästar	95
7.10 De vanligaste bristerna skiljer sig åt mellan olika djurslag.....	106
7.11 Försöksdjursområdet	111
7.12 Djurskydd på slakterier.....	118
7.13 Transport av djur	129
7.14 Hundar	134
7.15 Katter	142
7.16 Zoobutiker och liknande verksamheter	149
7.17 Djurparker.....	152

1 Inledning

1.1 Djurskyddslagstiftningen

Den svenska djurskyddslagstiftningen¹ syftar till att säkerställa ett gott djurskydd samt främja en god djurvälstånd och respekt för djur. Den omfattar alla djur som hålls av människan samt viltlevande försöksdjur.

Djurskyddslagen kräver bland annat att djur behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Djuren ska hållas och skötas på ett sätt som främjar deras välfärd och gör det möjligt för dem att utföra sina naturliga beteenden.

Djurskyddslagen fastställer att det är länsstyrelserna och de andra statliga myndigheterna som regeringen utser som kontrollmyndigheter, som ansvarar för den offentliga kontrollen inom djurskyddsområdet.

Av djurskyddsförordningen² framgår att Jordbruksverket årligen ska redovisa statistik och analysera hur djurskyddskontrollen och myndigheternas övriga djurskyddsarbete fungerar. Den nationella djurskyddsrapporten ska lämnas till Regeringskansliet och innehålla jämförelser med tidigare kontrollår. Jordbruksverket ska även analysera och ge en övergripande bild av djurskyddsläget utifrån det utförda djurskyddsarbetet.

1.2 Djurskyddskontrollen ska verifiera att reglerna följs

Enligt kontrollförordningen³ ska djurskyddskontroller genomföras regelbundet och vara riskbaserade. Syftet med kontrollen är att säkerställa efterlevnaden av djurskyddslagstiftningen i landet. Det är djurhållarens ansvar att följa lagstiftningen. I samband med djurtransporter och slakt har också transportörer, chaufförer och slakteriföretagare ansvar att följa djurskyddslagstiftningen. Efterlevnad av djurskyddslagstiftningen är

¹ Djurskyddslagen (2018:1192) och djurskyddsförordningen (2019:66)

² 8 kap. 10 § djurskyddsförordningen (2019:66)

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll)

avgörande för både djurvälståndet och allmänhetens förtroende. Resultatet från kontrollen ger även ett underlag för utvärdering och utveckling av såväl kontrollen som lagstiftningen.

Jordbruksverkets föreskrifter om offentlig kontroll på djurskyddsområdet innehåller kompletterande bestämmelser om hur dessa kontroller och annan offentlig verksamhet ska bedrivas.

1.3 Jordbruksverkets djurskyddsstrategi samt målbild för djurskyddskontroll

1.3.1 Jordbruksverkets djurskyddsstrategi

Jordbruksverket har utvecklat en djurskyddsstrategi som började gälla 2020. Strategin har tre övergripande mål:

- a) Djur i Sverige hålls och sköts enligt djurskyddslagstiftningen och kontrollen av den är verkningsfull och likriktad.
- b) Hållning och användning av djur utvecklas för ökad djurvälstånd, produktion och konkurrenskraft.
- c) Stärkt tydlighet och trygghet i djurskyddsarbetet.

1.3.2 Målbild för djurskyddskontroll

Jordbruksverket, Livsmedelsverket och länsstyrelserna samarbetar genom Rådet för djurskyddskontroll. Rådet arbetar för att utveckla djurskyddskontrollen i syfte att bli mer rättssäker, likvärdig och effektiv.

Rådet för djurskyddskontroll har tagit fram en operativ målbild för djurskyddskontrollen. Kontrollmyndigheterna genomför olika aktiviteter som är kopplade till dessa mål och samverkar ofta med andra myndigheter och med näringslivet för att utveckla djurskyddskontrollen.

1.4 Rapporten baseras på uppgifter från länsstyrelserna och Livsmedelsverket

Denna rapport baseras på uppgifter från länsstyrelserna och Livsmedelsverket. För att få fram statistik har data hämtats från länsstyrelsernas tidredovisningssystem, statistik ur djurskyddskontrollregistret (DSK), uppgifter från länsstyrelsernas diarieföringssystem Platina, uppgifter genom enkätsvar som länsstyrelserna årligen skickar in till Jordbruksverket (se nedan om Enkäter) samt uppgifter från Livsmedelsverkets djurskyddskontroller på slakterier.

Länsstyrelserna och Jordbruksverket har gemensamt analyserat statistiken och dragit slutsatser genom dialog och samverkan med representanter från länsstyrelserna. Liksom tidigare år har ett analysmöte med Jordbruksverket

och länsstyrelserna genomförts där kontrollresultatet diskuteras och analyseras. Jordbruksverket har också diskuterat resultatet från Livsmedelsverks kontroller på slakterier med Livsmedelverket.

1.4.1 Tidredovisning

Länsstyrelsernas tidredovisning har använts för att beräkna de personella resurserna som använts inom djurskyddsarbetet. Dessa uppgifter har hämtats ur länsstyrelsernas tidredovisningssystem och sammanställts av länsstyrelsernas ekonomiadministration.

1.4.2 Djurskyddskontrollregistret

DSK är ett nationellt register över kontrollobjekt och används av länsstyrelserna för att registrera resultaten från djurskyddskontrollerna. Jordbruksverket har hämtat uppgifter ur DSK som sedan legat till grund för den statistik och analys av resultatet som finns i rapporten.

1.4.3 Platina

Utöver information från DSK har länsstyrelserna även lämnat information om handlagda ärenden och beslut som fattats i enlighet med djurskyddslagen, som exempelvis antal inkomna klagomålsärenden, hur många ärenden som handlagts helt administrativt, antal beslut om förelägganden, omhändertaganden och djurförbud. Vissa handläggningsmål har också inhämtats från Platina, exempelvis hur stor andel av kontrollrapporterna som länsstyrelserna skickat ut inom 21 dagar efter genomförd kontroll.

1.4.4 Enkäter

För att ytterligare kunna följa upp djurskyddsarbetet har länsstyrelserna, liksom tidigare år, besvarat en webbenkät från Jordbruksverket. I webbenkäten har det bland annat ställts frågor om genomförda aktiviteter i enlighet med den nationella målbilden för djurskyddskontroll samt om vissa uppgifter från Platina. Informationen har dels använts för att kunna följa upp de nationella målen, dels för att analysera uppgifterna från Platina.

1.4.5 Livsmedelsverket

Livsmedelsverket har rapporterat in resultat från de officiella veterinärernas kontroller och även bidragit med uppgifter om officiella veterinärers närvaro vid eller efter avlastning av djur vid slakterier.

2 Kontrollområdet djurskydd

Länsstyrelserna och Livsmedelsverket är Sveriges operativa kontrollmyndigheter inom djurskyddsområdet. Länsstyrelserna ansvarar för vissa delar av kontrollen, medan andra delar delas mellan länsstyrelserna och Livsmedelsverket.

Jordbruksverket ska samordna övriga kontrollmyndigheter och ge stöd, råd och vägledning till dem. Jordbruksverket har också bemyndigande att föreskriva hur djurskyddskontrollen ska bedrivas, hur kontrollmyndigheter ska samverka samt vilka skyldigheter kontrollmyndigheterna har att lämna information om sin kontrollverksamhet till Jordbruksverket⁴.

2.1 Olika typer av kontroller och annan handläggning

Kontrollen av efterlevnaden av djurskyddslagstiftningen sker främst genom inspektioner som utförs av länsstyrelsernas djurskyddshandläggare. Utöver inspektioner använder länsstyrelserna andra kontrollmetoder, som revisioner och olika former av administrativ handläggning.

2.1.1 Rutinkontroll

Rutinkontroller, som tidigare kallades normalkontroller, genomförs enligt en kontrollplan och omfattar olika typer av djurhållningar och verksamheter med djur, som exempelvis lantbruk, slakterier, djurtransporter, ridskolor, zoobutiker och kennlar. Rutinkontrollerna utförs i enlighet med kraven på riskbaserad och regelbunden tillsyn enligt kontrollförfordningen. Syftet med rutinkontrollerna är att verifiera efterlevnaden av djurskyddslagstiftningen. Kontrollinsatserna är riskbaserade, vilket innebär att resurserna riktas dit de gör störst nytta.

Inom djurskyddskontrollen används riskklassificeringsmodellen SToRK (Statistik och Riskklassificering av djurskyddskontrollen), med undantag för försöksdjursområdet. SToRK är utformad för att prioritera kontrolluttag av djurhållande verksamheter med högre risknivå vilket innebär att större företag med livsmedelsproducerande djur kontrolleras oftare än djurhållare med färre antal djur. Riskmodellen tar även hänsyn till tidpunkten för den senaste kontrollen samt tidigare kontrollresultat, där djurhållningar som tidigare haft allvarliga djurskyddsbrister eller där det gått lång tid sedan senaste kontroll har en högre risk. Som en följd av detta inriktas en stor del av kontrollerna på djurhållningar där risken för bristande djurskydd bedöms

⁴ Bestämmelser om detta finns i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2022:13) om offentlig kontroll på djurskyddsområdet; saknr L44.

vara hög. En mindre andel av kontrolluttaget görs dock slumpmässigt bland alla kontrollobjekt i registret.

För försöksdjursområdet saknas en beslutad riskklassificeringsmodell. Till skillnad från STORK, som tillämpas på länsnivå, ska riskklassificeringen för försöksdjursverksamheter ske på nationell nivå. Länsstyrelserna har tagit fram ett förslag på nationell riskklassificeringsmodell, Rudbeck, som för närvarande endast används av ett fåtal län.

2.1.2 Klagomålsärenden

Länsstyrelserna tar emot klagomål om misstänkta brister i djurhållning. För att avgöra hur de ska hantera ett klagomål gör länsstyrelsen en bedömning baserad på flera faktorer, som exempelvis risken för djurlidande, djurhållarens tidigare kontrollhistorik och tillgängliga resurser. För att hanteringen av inkomna klagomål ska vara så lika som möjligt mellan länsstyrelserna finns en nationell rutin, framtagen av länsstyrelserna. Om länsstyrelsen bedömer att det är nödvändigt gör de en fysisk kontroll av djurhållningen.

Länsstyrelsen kan också hantera klagomålsärenden administrativt på två sätt:

- Genom samtal med djurhållare eller någon sakkunnig i djurhållningen. Informationen ligger till grund för länsstyrelsens bedömning av om djurhållaren följer lagstiftningen eller om det finns brister. Länsstyrelsens bedömning kan resultera i olika åtgärder, exempelvis fysisk kontroll eller beslut om föreläggande.
- Genom att skicka ut informationsbrev om djurskyddsbestämmelser till djurhållaren. I dessa fall görs ingen bedömning av djurhållningen.

2.1.3 Information från officiell veterinär på slakteri

Livsmedelverkets officiella veterinärer kontrollerar djur i samband med slakt. Vid uppmärksammade brister informerar Livsmedelsverket länsstyrelsen som i sin tur avgör om ärendet ska handläggas administrativt eller genom fysisk kontroll av djurhållningen.

2.1.4 Uppföljande kontroll

Länsstyrelserna genomför ett stort antal uppföljande kontroller för att verifiera att konstaterade brister åtgärdas och säkerställa efterlevnaden av djurskyddskontrollen. Uppföljningar är också viktiga för att utvärdera kontrollens effekt. Uppföljning kan ske genom fysisk kontroll eller administrativ handläggning, exempelvis genom att djurhållare/n skickar in

foton, intyg eller kvitton till länsstyrelsen, som kan verifiera att bristerna har åtgärdats.

2.1.5 Tillstånd för verksamhet med sällskapsdjur, häst och pälsdjur

Den som yrkesmässigt eller i större omfattning håller, föder upp, upplåter, säljer eller tar emot djur för förvaring och utfodring måste ansöka om tillstånd hos länsstyrelsen⁵. Detta gäller endast verksamheter med sällskapsdjur, hästar och pälsdjur.

Exempel på verksamheter som kräver tillstånd är ridskolor, hunddagis, kattpensionat och kennlar. Vid handläggning av ansökningar bedömer länsstyrelsen både verksamhetens lämplighet och djurhållningens förutsättningar. Länsstyrelsen gör bedömningen genom en fysisk kontroll eller administrativt från kontoret.

2.1.6 Godkännande av offentlig förevisning av djur

Offentlig förevisning av djur innebär att djur visas upp för allmänheten i minst sju dagar per år i en permanent anläggning. För att bedriva sådan verksamhet krävs ett godkännande från länsstyrelsen⁶. Exempel på verksamheter som omfattas av detta krav är djurparker, 4H-gårdar, tropikhus, vilthägn med turistbesök och stadsparker med djur. Länsstyrelsen bedömer om anläggningen uppfyller de krav som lagstiftningen ställer.

2.1.7 Besiktningar av djurtransportfordon

Transport av levande djur ska ske på ett säkert sätt som inte utsätter djuren för skador eller lidande. Länsstyrelsen besiktar transportfordon som används i ekonomisk verksamhet för att säkerställa att det uppfyller djurskyddskraven. Efter godkänd besiktning utfärdar länsstyrelsen ett intyg om transportfordonets lämplighet. Själva godkännandet av fordonet utfärdas av Jordbruksverket⁷.

⁵ Enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen (2018:1192). Det regleras även i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:27) om tillståndsplikt för viss djurhållning av sällskapsdjur, häst och pälsdjur; saknr L120.

⁶ Enligt 3 kap. 6 § djurskyddsförordningen (2019:66).

⁷ Enligt 2 kap. 5 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:7) om transport av levande djur; Saknr L5.

2.1.8 Förprovning av djurstallar

Förprovning är ett kostnadsfritt förhandsgodkännande av djurstallar som länsstyrelserna prövar från djurskydds- och djurhälsosynpunkt⁸. Prövningen är en oberoende granskning som ger djurhållaren en trygghet i att den planerade byggnationen uppfyller kraven i djurskyddslagstiftningen och är anpassad för djuren. Förprovningen, inkluderat den besiktning som görs efter genomförda byggnadsåtgärder, är en viktig del av det förebyggande djurskyddsarbetet. Förprovningen omfattar dock inte krav från annan lagstiftning, såsom miljöbalken, kulturminneslagen eller plan- och bygglagstiftningen.

Förprovning krävs innan ett stall, förvaringsutrymme eller hägn uppförs, byggs till eller byggs om eller ändras på ett sätt som är av väsentlig betydelse från djurskydds- eller djurhälsosynpunkt. Förprovning krävs också om utrymmet ska användas för djurhållning eller djuruppfödning som det tidigare inte varit avsett för.

Kravet på förprovning omfattar djurutrymmen där djur hålls för produktion av livsmedel, ull eller päls, hästar samt djur i undervisningsverksamhet som inte är försöksdjur. Kravet gäller dock endast anläggningar över en viss storlek. Länsstyrelsen ska fatta beslut i förprövningsärenden senast åtta veckor efter att ansökan är komplett.

När en förprövad åtgärd är genomförd ska sökanden meddela detta till länsstyrelsen, som därefter genomför en besiktning. Stallet, förvaringsutrymmet eller hägnet får inte tas i bruk innan besiktningen är genomförd och godkänd. Besiktning ska ske inom fyra veckor från det att anmälan gjorts. Besiktning får dock utföras vid en senare tidpunkt om länsstyrelsen bedömer att det är mer lämpligt och om så är överenskommet med sökanden.

Prövning i efterhand och förhandsanmälan

Om en åtgärd som kräver förprovning har genomförts utan att först ha förprövats, ska länsstyrelsen besluta om att utrymmet inte får användas för djurhållning. Något förbud ska dock inte meddelas om länsstyrelsen beslutar att åtgärden kan godkännas i efterhand. Dessutom ska länsstyrelsen besluta om att ta ut en särskild avgift av den som var ägare till utrymmet eller hägnet när byggnadsåtgärden genomfördes. Den

⁸ Grundläggande bestämmelser om förprovning, besiktning och prövning i efterhand finns i 6 kap. 1 § djurskyddslagen (2018:1192) samt i 6 kap. 1–4 §§ och 10 kap. 1–2 och 4 §§ djurskyddsförordningen (2019:66). Föreskrifter om undantag och villkor för förprovning och besiktning finns i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:12) om förprovning; saknr L35.

särskilda avgiften tas ut oberoende av om åtgärden godkänns eller inte. Ägaren av utrymmet eller hägnen får helt eller delvis befrias från avgiften om det finns särskilda skäl. Avgift får inte heller tas ut om det gått fem år från det att åtgärden som krävde godkännande vidtogs.

Förhandsanmälan får göras i det fall en förprövningspliktig åtgärd avser en mindre om- eller tillbyggnad av en befintlig stallavdelning för djur som hålls för andra ändamål än undervisning om vissa kriterier är uppfyllda.

Förhandsanmälan kan även göras om det är nödvändigt att genomföra en förprövningspliktig åtgärd som en följd av restriktion som Jordbruksverket beslutat om med anledning av utbrott av smittsam djursjukdom.

Förprövningsstatistik

Varje år samlar Jordbruksverket in uppgifter från länsstyrelserna om vilka typer av stallar, förvaringsutrymmen och hägn som förprövats. Uppgifterna ger värdefull statistik över investeringar inom olika djurslag och produktionsinriktningar. Statistiken från föregående år publiceras i början av februari på Jordbruksverkets webbplats: www.jordbruksverket.se.

2.1.9 Verkställighet av omhändertaganden

Länsstyrelserna ansvarar för de praktiska och administrativa arbetsuppgifterna kring verkställighet av omhändertagande av djur. I verkställigheten ingår att planera och genomföra omhändertagandet, ordna transport och uppställning av omhändertagna djur samt sälja, överlåta eller i vissa fall besluta om att avliva djur.

Länsstyrelserna har även tillsynsansvar enligt lagen om tillsyn av hundar och katter⁹.

2.2 Förebyggande djurskyddsarbete

Myndigheter som utövar offentlig kontroll ska underlätta för enskilda att fullgöra sina skyldigheter enligt lagstiftningen¹⁰ genom tillsyn och kontroll, rådgivning, informationsinsatser och andra åtgärder.

Under 2024 genomförde länsstyrelserna även andra insatser för att främja ett gott djurskydd som informations- och samverkansmöten tillsammans med branschorganisationer och rådgivningsföretag. Dessutom skickades informationsmaterial ut i samband med klagomålsärenden för att öka djurhållares kunskap och förståelse för hur djurhållning ska bedrivas i enlighet med lagstiftningens krav. Länsstyrelserna publicerar samt ger ut tidskrifter regelbundet för att sprida information om exempelvis djurskydd och djurhållning.

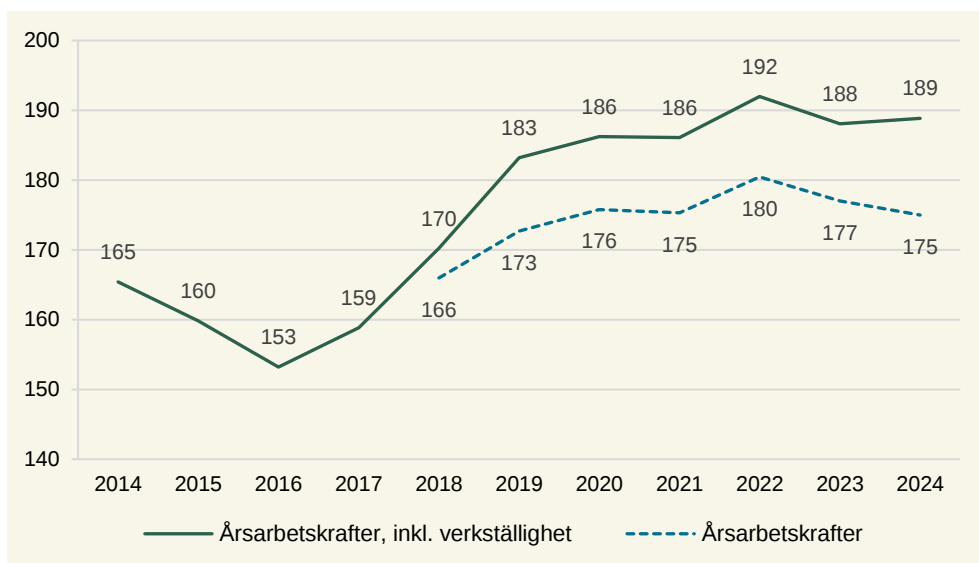
⁹ Lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter.

¹⁰ 8 kap. 4 § djurskyddslagen (2018:1192).

3 Länsstyrelsernas resurser och kontrollobjekt

3.1 Resurser som används till djurskyddsverksamheten

Länsstyrelsernas personella resurser i form av årsarbetskrafter¹¹ för djurskyddskontroll kan beräknas på olika sätt beroende på vilka verksamhetsområden som tas med i beräkningen. Figur 1 visar hur resurserna har förändrats under perioden 2014 till 2024.

Figur 1. Sammanställning av årsarbetskrafter för djurskyddsverksamheten i landet under åren 2014 till 2024.

I den nedre, blåstreckade kurvan i figur 1 visas det totala antalet årsarbetskrafter för djurskyddsverksamheten¹². Den övre, mörkgröna kurvan visar det totala antalet årsarbetskrafter för hela verksamheten inklusive tid för verkställighet av omhändertaganden¹³. Hur beräkningarna har gjorts framgår av fotnot 11–13 nedan.

¹¹ I beräkningarna motsvarar en årsarbetskraft 1 710 timmar. Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar.

¹² Totalantalet årsarbetskrafter för hela verksamheten i landet är beräknade enligt följande:
Resurser i landet (åa) = VÅS 282 – VÅS 2823 – VÅS 2828
VÅS 282 utgörs av all tid för djurskyddsarbete. VÅS 2823 är tid för förprövningsarbete och 2828 utgörs av tid för verkställighetsarbete.

¹³ Antalet årsarbetskrafter inom djurskyddsområdet inklusive verkställighet av omhändertaganden, är beräknade enligt följande:
Resurser i landet (åa) = VÅS 282* – VÅS 2823.

3.1.1 Hela verksamheten

Under 2024 använde länsstyrelserna 175 årsarbetskrafter för djurskyddsverksamheten, vilket är en minskning jämfört med 2022 och 2023, men på samma nivå som 2021. I denna summering har den tid som länsstyrelserna lägger på ärenden om förprovning av djurstallar och verkställighet av omhändertaganden inte räknats med.

Vissa länsstyrelser har framfört att de under 2024 inte har haft möjlighet att rekrytera personal när det funnits ett behov, för att täcka upp för föräldraledigheter eller annan långtidsfrånvaro.

3.1.2 Verkställighet av omhändertaganden

Länsstyrelserna har framfört att verkställighet av omhändertaganden tar mycket resurser i anspråk. Sedan länsstyrelserna tog över denna arbetsuppgift från Polismyndigheten den 1 juni 2018 har länsstyrelserna använt ungefär lika många årsarbetskrafter per år till verkställighet av omhändertaganden sedan 2019, vilket framgår av tabell 1. Under 2024 har länsstyrelserna redovisat att de använt 13,5 årsarbetskrafter för verkställighet av omhändertaganden i hela landet. Det är det högsta antalet årsarbetskrafter jämfört med tidigare år, då verkställigheten krävt cirka elva årsarbetskrafter.

Enligt länsstyrelserna har de haft flera större och mer resurskrävande omhändertaganden under 2024, jämfört med tidigare år. Omhändertaganden kräver också omfattande resurser för att verkställa besluten. Extra utmanande är det att verkställa omhändertagandebeslut för de län som inte har upphandlade företag för transport och uppställning av omhändertagna djur. Detta då dessa län måste direktupphandla transportör och uppställning inför varje omhändertagande och i vissa fall transportera djur själva, vilket tar tid.

3.1.3 Fördelning av årsarbetskrafter

I tabell 1 redovisas en sammanställning av antal årsarbetskrafter i hela landet inom djurskyddsarbetet från 2014 till 2024, samt specificerat för verksamhetsområdena verkställighet av omhändertaganden, djurskyddskontroll, förprovning samt tillsyn av hund och katt.

Tabell 1. Fördelning av länsstyrelsernas årsarbetskrafter för hela landet mellan olika områden från 2014 till 2024

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Hela verksamheten ¹⁾	165	160	153	159	166	173	176	175	180	177	175
Verkställighet av omhändertaganden ²⁾					4	11	10	11	12	11	13,5
Djurskyddskontroll ³⁾	96	88	86	90	93	98	96	92	55	60	79
Förprovning ⁴⁾	19	19	19	19	17	17	18	18	16	15	14
Området "tillsyn av hund och katt" ⁵⁾					7	11	13	14	15	15	16

1) Antal årsarbetskrafter inom hela djurskyddsverksamheten = 282* – 2828 – 2823

2) Antal årsarbetskrafter inom verkställighet av omhändertagande = VÄS-kod 2828

3) Antal årsarbetskrafter inom djurskyddskontroll = VÄS 2826*

4) Antal årsarbetskrafter inom förprovning = VÄS 2823*

5) Antal årsarbetskrafter inom området "tillsyn av hund och katt" = VÄS 287*

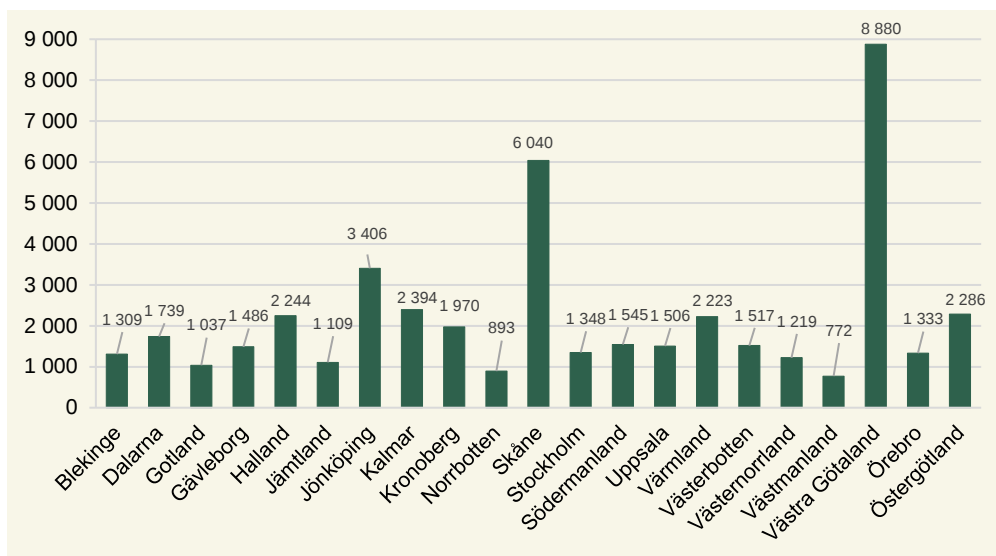
Antalet årsarbetskrafter för djurskyddskontroll har sjunkit kraftigt från 2021 till 2022, men ökat något under 2023 och desto mer under 2024. Detta beror sannolikt på förändringar av strukturen i länsstyrelsernas tidsredovisning, som började gälla den 1 januari 2022. Ytterligare förändringar i tidsredovisningen gjordes den 1 januari 2024.

Förändringen 2022 innebar att en del övergripande tidkoder togs bort och den tid som handläggarna tidigare redovisat på dessa koder förflyttades till andra övergripande tidkoder¹⁴. Förändringen som gjordes 2024 innebar att all tid det tar för länsstyrelserna att hantera ett ärende från start till det att ärendet är avslutat läggs på verksamhetskoden för ärendetypen, exempelvis tidkod 28262 för klagomålsärenden. Tidigare år har tiden det tagit att skriva beslut i ärenden, att skriva underrättelser, hantera överklagningar och yttranden samt deltagande vid muntliga förhandlingar redovisats på en egen kod. Den beslutskoden togs bort 1 januari 2024.

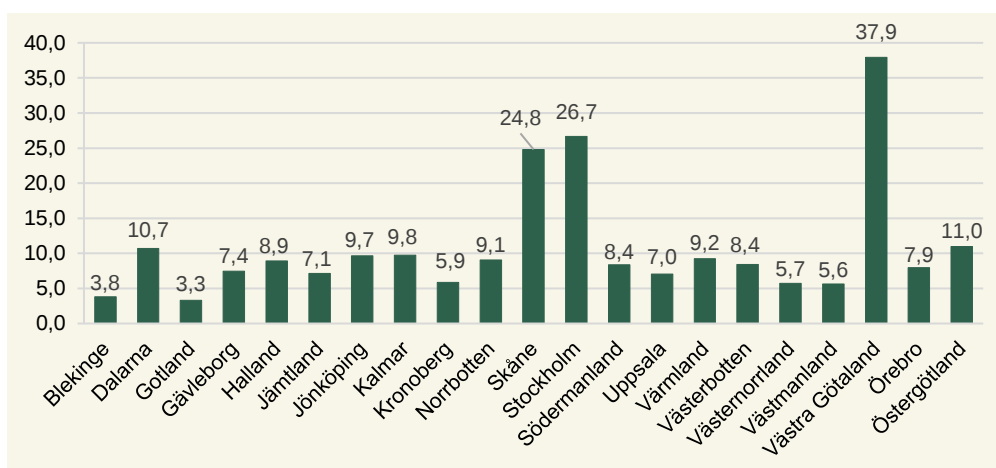
3.2 Antal kontrollobjekt och årsarbetskrafter för respektive länsstyrelse

Det är stora skillnader mellan länen vad gäller antalet kontrollobjekt och antalet tillgängliga årsarbetskrafter. Antal kontrollobjekt för respektive län visas i figur 2 och antal årsarbetskrafter per län visas i figur 3.

¹⁴ VÄS 28260 togs bort vilket sannolikt innebär att stor del av den tid som tidigare lagts där har istället lagts på VÄS 2820.

Figur 2. Antal kontrollobjekt med livsmedelsproducerande djur inklusive hästar för respektive län.

Figur 3. Antal årsarbetskrafter för djurskyddsverksamheten per länsstyrelse för år 2024.

För att fastställa hur många kontrollobjekt per årsarbetskraft som respektive län har, måste uppgifterna om antalet kontrollobjekt i DSK säkerställas. Detta kräver registervård, vilket innebär exempelvis att varje länsstyrelse går igenom kontrollobjekten i sitt län och tar bort objekt som registrerats som dubblett och objekt som inte längre bedriver någon djurhållning.

Tilldelningen av ekonomiska medel till länsstyrelsernas djurskyddsverksamhet sker inte utifrån hur många kontrollobjekt inom djurskyddsområdet som varje länsstyrelse har. Medlen fördelas enligt den generella fördelningsnyckeln från staten till länsstyrelserna. Det finns alltså inget samband mellan tilldelade ekonomiska medel och antal kontrollobjekt. Dessutom avgör varje enskild länsstyrelse hur mycket ekonomiska medel som internt ska tilldelas djurskyddsverksamheten.

4 Revisioner av länsstyrelsen inom området djurskydd 2024

Jordbruksverket har fått i uppdrag att utföra oberoende revision av länsstyrelsernas kontrollarbete inom djurskyddsområdet, enligt ett avtal som grundar sig på kravet i artikel 6 i kontrollförordningen. Syftet med revisionerna är att verifiera att varje enskild länsstyrelse når upp till de krav som ställs på en kontrollmyndighet enligt kontrollförordningen.

Länsstyrelsernas arbete granskas också utifrån de regler som finns i föreskrifter om offentlig kontroll på djurskyddsområdet¹⁵, övrig svensk och EU-rättslig lagstiftning samt andra av Jordbruksverkets föreskrifter inom djurskyddsområdet. Den oberoende revisionen omfattar även länsstyrelsens arbete utifrån prioriteringar och mål som finns i den nationella kontrollplanen med den nationella målbilden för djurskyddskontroll.

De kraven som ställs på en kontrollmyndighet är generella för alla kontrollmyndigheter och det är ledningens ansvar att säkerställa att de uppfylls. Revisionsområden som framför allt ingick i revisionen 2024 var mål, uppföljning och verifiering av arbetssätt och kontrollens effekt, riskbaserad kontroll, rutiner, enhetlighet och samordning, kontrollrapport, befogenheter och åtgärder vid bristande efterlevnad samt beredskap. Utöver detta ska det finnas tillräckligt med personalresurser för att utföra kontroll och varje enskild djurskyddshandläggare ska ha tillräcklig kompetens inom djurskyddslagstiftningen.

Jordbruksverket och Livsmedelsverket har ett gemensamt riskbaserat revisionsprogram för länsstyrelserevisionerna. Huvudsyftet med att ha ett riskbaserat revisionsprogram är att bidra till konsumenthälsa, djurhälsa, djurvälstånd och för att öka intressenters förtroende för effektivt utnyttjande av resurser. Ett riskbaserat revisionssystem syftar även till att säkerställa att revisionsinsatser görs inom de områden där det finns ett tydligt behov av kontroll och verifiering. Utgångspunkten är dock att alla områden och länsstyrelser ska få minst en revision inom en femårsperiod.

4.1 Resultat av revisionerna 2024

Under 2024 har revisioner inom djurskyddsområdet utförts på tre länsstyrelser där revisionsfokus har varit på kontroll av hållande av lantbruksdjur, varav två revisioner genomfördes av djurskyddskontroll av

¹⁵ Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2022:13) om offentlig kontroll på djurskyddsområdet; Saknr L44

nötkreatur och en revision med fokus på kontroll av fjäderfä. Samtliga revisioner inkluderade en skuggkontroll.

Alla tre länsstyrelser hade en kontrollplan med dokumenterade, mätbara mål där målen i nationella målbilden för djurskyddskontroll hade beaktats och länsstyrelserna hade även egna mål och planerade aktiviteter. En länsstyrelse hade dock inte fastställt kontrollplanen inför kalenderåret, vilket är ett krav enligt föreskrifterna om offentlig kontroll på djurskyddsområdet. Samma länsstyrelse hade också frångått målen enligt den nationella målbilden för djurskyddskontroll och kontroll utfördes inte med lämplig frekvens eller i tillräckligt stor omfattning. Detta förekom också hos ytterligare en av de tre reviderade länsstyrelserna. I båda fallen ledde det till otillräckliga förutsättningar för riskanalys, med stöd i upptäckta brister, och kontrollerna riskerade att inte ge den verkan som avses i den nationella målbilden för djurskyddskontroll och lagstiftningen. En länsstyrelse hade dock metoder för att på ett riskbaserat sätt ta ut verksamheter för kontroll och hade utfört kontroller regelbundet, med lämplig frekvens i enlighet med kontrolluttaget. Vid revisionerna rekommenderade Jordbruksverket alla länsstyrelser att säkerställa att kontroll utförs regelbundet och med lämplig frekvens.

Av revisionerna framgick att länsstyrelserna hade tillgång till kompetent personal och att skuggkontroller genomfördes på ett kompetent vis med en bra kontrollmetodik och tydlig kommunikation. Ingen av myndigheterna hade dock tillräckligt med personal för att nå målen för sin kontrollverksamhet och i ett fall saknades en behovsinventering. Jordbruksverket rekommenderade bland annat att definiera kompetensbehov och ta fram kompetensutvecklingsplan. Samtliga fick rekommendation att se till att alla delar i kontrollverksamheten kunde utföras genom att säkerställa tillgången på personella resurser. Vid en länsstyrelse fanns särskilt stor personalbrist, vilket ledningen var väl medveten om. Denna länsstyrelse var också mycket långt från att nå flera av de viktigaste målen inom djurskyddsarbetet. Trots omfattande åtgärdsförsök hade måluppfyllelsen försämrats de senaste åren.

Samtliga tre länsstyrelser saknade ett förfarande för att i det enskilda fallet kunna avgöra om en kontroll ska vara oanmäld eller föranmäld. Jordbruksverket rekommenderade därför samtliga att säkerställa att kontrollen var lämplig och verkningsfull genom att i varje enskilt fall överväga om kontrollen ska vara oanmäld eller föranmäld. Myndigheterna rekommenderades också att se till att kontrollen var rättssäker genom att krav på åtgärder som ställdes till aktörer formulerades och motiverades i ett skriftligt överklagningsbart beslut med de tidsfrister som gällde.

Två av länsstyrelserna hade ett system för regelbunden uppföljning inklusive säkerställande av att kontrollen var verkningsfull. En länsstyrelse

hade dock inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen och bristerna framgick inte av länsstyrelsens kontrollplan. Denna länsstyrelse saknade också rutiner för att verifiera att kontrollen var verkningsfull och lämplig, en brist som kvarstod sedan Jordbruksverkets senaste djurskyddsrevision 2017. En länsstyrelse saknade metoder för att ledningen skulle kunna säkerställa att kontrollerna var verkningsfulla och lämpliga. Länsstyrelsen genomförde till viss del uppföljning vilket hade gett positiv effekt på några av målen men länsstyrelsen verifierade inte att kontrollen var verkningsfull. Den stora personalbristen hade bidragit till bristande verifiering.

Två av länsstyrelserna hade dokumenterade rutiner och instruktioner för kontrollverksamheten och det fanns ett system för att se till att de hölls uppdaterade. En länsstyrelse hade inte ändrat rutinerna så att de stämde efter omorganisation. Vid en länsstyrelse hade rutinen för handläggning av rutinkontroller frångått både kontrollförfordningen och målen i den nationella målbilden för djurskyddskontroll, vilket riskerade äventyra att kontrollerna var verkningsfulla och lämpliga.

4.1.1 Gott exempel

En länsstyrelse hade möjliggjort att kontrollrapporten kunde lämnas direkt på plats efter avslutad kontroll. Detta förfarande hade enligt länsstyrelsen effektiviserat administrationen och var uppskattat av djurhållaren.

4.2 Uppföljningar

Uppföljningar görs för att säkerställa att kontrollmyndigheten har tagit fram och följt åtgärdsplaner efter de rekommendationer som Jordbruksverket lämnat vid revisionen. Det är den granskade verksamheten och dess ledning som är ansvariga för att vidta åtgärder för att följa Jordbruksverkets revisionsrekommendationer.

Under 2024 genomfördes uppföljning av en länsstyrelse efter tidigare revision inom djurskyddsområdet. Den första revisionen utfördes 2020. Vid uppföljningen konstaterades att åtgärder delvis hade genomförts för att följa upp och utvärdera verksamheten under föregående år och ta med eventuella brister i kommande års kontrollplan. Länsstyrelsen förde dock inte in verksamhetens mål och aktiviteter i någon separat kontrollplan. Länsstyrelsen angav att det fanns planer för att följa upp och utvärdera kontrollverksamheten tertiälvís och ansvarig person, mål och aktiviteter fanns men underlaget som Jordbruksverket granskat visade inte att åtgärderna hade dokumenterats. Länsstyrelsen hade inte heller följt rekommendationen att se över rutiner för hur brister som identifieras i verksamheten åtgärdas och hade inte heller följt rekommendationen att formulera, dokumentera, och implementera verifieringsrutiner för hela

kontrollflödet. Återstående behov av åtgärder kommer att följas upp vid framtida revisioner.

4.3 Sammanfattningsvis

Ingen av de länsstyrelser som reviderades under 2024 hade tillräckligt med personalresurser för sin djurskyddskontrollverksamhet och samtliga länsstyrelser fick rekommendationer att säkerställa tillgången på personella resurser. En länsstyrelse hade inte fastställt kontrollplanen inför kalenderåret. Jordbruksverket rekommenderade alla länsstyrelser att säkerställa att de utför kontroll regelbundet och med lämplig frekvens.

Jordbruksverket uppfattade att länsstyrelserna för sällan fattade beslut om åtgärder. I stället formulerades krav om åtgärd i kontrollrapporterna, utan möjlighet till överklagan. Länsstyrelserna behöver se till att kontrollen är rättssäker genom att krav på åtgärder som ställs till aktörer formuleras och motiveras i skriftliga överklagningsbara beslut med de tidsfrister som gäller. Jordbruksverket rekommenderar också att länsstyrelserna säkerställer ett förfarande för att i det enskilda fallet göra en bedömning om en kontroll ska vara oanmäld eller föranmäld.

Resultatet av samtliga revisioner inom livsmedelskedjan finns sammanställt i en rapport¹⁶ som tagits fram av Jordbruksverket och Livsmedelsverket.

¹⁶ [Revision av länsstyrelsers offentliga kontroll i livsmedelskedjan 2023 \(jordbruksverket.se\)](https://jordbruksverket.se)

5 Länsstyrelsernas måluppfyllelse utifrån den nationella målbilden för djurskyddskontroll

5.1 Målsättning för djurskyddskontrollen

Målbilden för djurskyddskontroll är framtagen av en referensgrupp från länsstyrelserna och Jordbruksverket och har sedan beslutats av Rådet för djurskyddskontroll. Målbilden innehåller operativa mål och indikatorer för djurskyddskontrollen och är ett viktigt verktyg för att planera, styra, följa upp och utvärdera kontrollarbetet. Nuvarande målbild gäller för år 2023–2025¹⁷ och innehåller fyra operativa mål:

1. Utbildning, likriktning och verifiering

Likvärdighet över landet vad gäller bedömning av brister och vidtagna åtgärder för att uppnå efterlevnad av djurskyddslagstiftningen.

2. Riskbaserad rutinkontroll

Varje år utförs kontroll av en tillräckligt stor andel av kontrollobjekten, utifrån en riskvärdering.

3. Resurseffektivitet och effekt av kontrollen

Resurserna inom kontrollverksamheten fördelas utifrån myndigheternas uppdrag och används på ett sätt som gör att kontrollen får effekt. Kontrollmyndigheterna arbetar systematiskt med att öka kunskapen hos djurhållare och underlätta för dem att göra rätt.

4. Service

Djurhållare upplever att kontrollmyndigheten ger snabb återkoppling och tydlig information i kontroll- och ansökningsärenden. Djurhållare upplever ett gott bemötande i kontrollsituationen.

5.2 Länsstyrelsernas resultat och måluppfyllelse

I detta avsnitt presenteras resultatet av utvalda indikatorer med koppling till de operativa målen för att mäta måluppfyllelse.

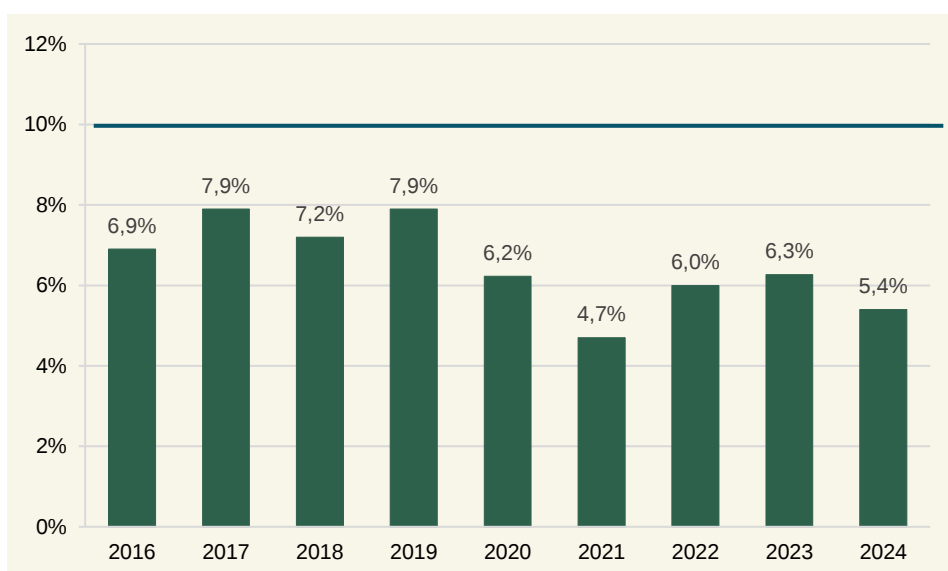
5.2.1 Minst 10 procent av kontrollobjekten med livsmedelsproducerande djur kontrolleras

Varje år ska minst 10 procent av de kontrollobjekt som håller livsmedelsproducerande djur kontrolleras i länsstyrelsernas planerade

¹⁷ [Målbild för djurskyddskontrollen 2023-2025 \(livsmedelsverket.se\)](https://www.livsmedelsverket.se/malbild-för-djurskyddskontrollen-2023-2025)

kontroll. Syftet är att öka den regelbundna och riskbaserade kontrollen som är en av länsstyrelsernas viktigaste uppgifter i djurskyddsarbetet.

Resultatet från länsstyrelsernas kontrollarbete på nationell nivå, visar att 2 501 rutinkontroller utförts på livsmedelsproducerande djur 2024. Detta motsvarar 5,4 procent av kontrollobjekten med livsmedelsproducerande djur med en variation mellan 1,9 och 11,9 procent för respektive länsstyrelse. Resultatet på nationell nivå är lägre än tidigare år, bortsett från 2021 (figur 4). Även antalet länsstyrelser som kontrollerade minst tio procent av kontrollobjekten med livsmedelsproducerande djur har minskat från sju 2023 till två 2024, vilket också är det lägsta antalet länsstyrelser på de år indikatorn följts upp. Motsvarande siffra för 2022 var åtta länsstyrelser och under pandemiåren 2020 och 2021 var det sju respektive fem länsstyrelser som nådde målet.

Figur 4. Andel kontrollerade objekt i hela landet mellan 2016 och 2024. Målsättningen är att minst 10 procent av kontrollobjekten kontrolleras per år, vilket illustreras av den mörkgröna linjen.

År 2021, 2022 och 2023 har det inte varit möjligt att få fram korrekt antal kontrollobjekt med livsmedelsproducerande djur utan istället har siffror från 2020 använts för dessa år. För 2024 har länsstyrelserna själva bearbetat uppgifterna för antal kontrollobjekt med livsmedelsproducerande djur vilket 2024 års resultat beräknats på. Det totala antalet kontrollobjekt med livsmedelsproducerande djur för 2024 har fastställts till 46 256 vilket är en ökning med 2 542 kontrollobjekt (ca 5,5 procent). Detta är dock inte den enda orsaken till att andelen kontrollerade kontrollobjekt med livsmedelsproducerande djur minskat, utan även antalet kontroller har minskat med 240 kontroller från 2023 till 2024.

Enligt länsstyrelserna beror minskningen i andelen rutinkontroller 2024 på att de hade en hög arbetsbelastning, lägre bemanning och stor personalomsättning, vilket påverkade arbetets effektivitet och prioritering. Ett uppdaterat register spelar stor roll för redovisningen av denna indikator, då det ger mer tillförlitliga resultat. Flera länsstyrelser har angett att de upplever det svårt att prioritera registervård framför andra arbetsuppgifter, då registervården också är tidskrävande.

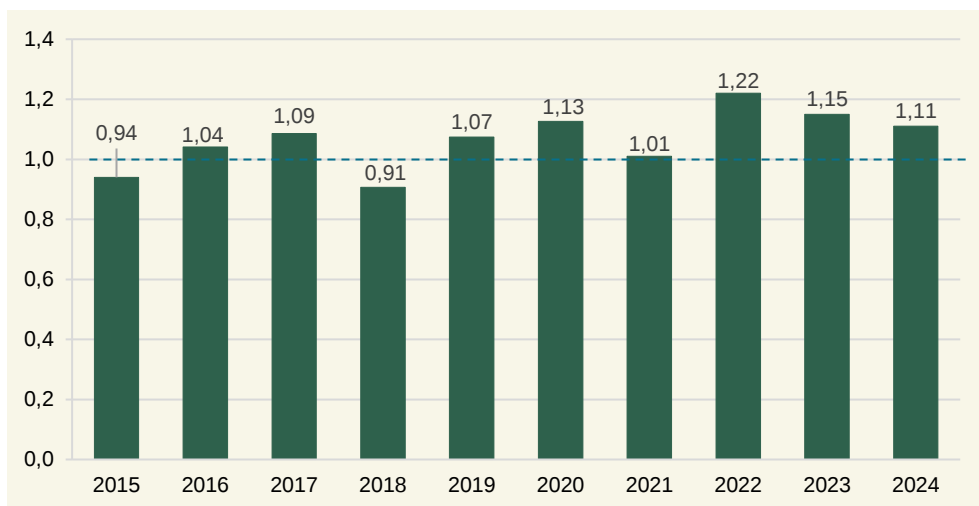
I likhet med 2023 har länsstyrelserna framfört att den stora mängden händelsestyrda ärenden, främst i form av inkommande klagomål, tagit en stor andel av resurserna i anspråk under 2024. Flera länsstyrelser har även framfört att de har haft många allvarliga djurskyddsärenden som resulterat i tidskrävande hantering. Vidare har också den allmänna administrationen tagit mycket tid, exempelvis utlämnande av allmänna handlingar och arbetsuppgifter kopplade till tillsynslagen samt verkställighet av omhändertagandebeslut. Även uppföljningar av både rutinkontroller och klagomålskontroller tar tid.

De länsstyrelser som nådde indikatorn att kontrollera minst tio procent av kontrollobjekten med livsmedelsproducerande djur 2024 har uppgett att de prioriterat detta mål framför andra arbetsuppgifter och haft stort stöd för detta från ledningsperspektiv.

5.2.2 Minst lika många rutinkontroller som klagomålskontroller

Från och med 2015 finns en indikator som anger att det ska genomföras minst lika många rutinkontroller som fysiska klagomålskontroller (en kvot på minst 1 mellan rutinkontroller och klagomålskontroller). Rutinkontrollerna utgör den regelbundna och riskbaserade kontrollen och är ett av de huvudsakliga uppdragen i länsstyrelsernas djurskyddsarbete. En kvot på minst 1 mellan rutin- och klagomålskontroller innebär att kontrollmyndigheterna riktar resurser på rutinkontroller.

Figur 5 visar hur kvoten har varierat och utvecklats på nationell nivå mellan 2015 och 2024. För 2024 låg kvoten på 1,11.

Figur 5. Kvot mellan rutinkontroller och fysiska klagomålskontroller i landet mellan 2015 och 2024. Den streckade linjen visar indikatorn på kvoten 1.

Sedan 2015 har trenden för denna indikator varit positiv. Även antalet enskilda länsstyrelser som når indikatorn har ökat från tio länsstyrelser 2015 till 15 länsstyrelser 2023 och 2024. Under 2024 varierade kvoten mellan länsstyrelser från 0,36 till 2,4.

Länsstyrelser som inte nådde kvoten 2024 har angett som främsta orsaker att antalet klagomålsärenden har legat på en hög nivå. Även om prioriteringen bland ärenden är hård krävs att många klagomål av allvarlig karaktär hanteras genom kontroll. En del länsstyrelser prioriterar även klagomålsärenden hårdare än den nationella rutinen för att frigöra tid för rutinkontroller.

Liksom 2023 fattade länsstyrelserna under 2024 fler beslut om omedelbara omhändertaganden av sällskapsdjur än tidigare år. Antalet beslut om omhändertagande låg under 2024 på en liknande nivå som under 2023. Ett ökat antal beslut om omedelbara omhändertaganden har medfört att mindre arbetstid kunde läggas på rutinkontroller. Flera länsstyrelser har också uppgett att de oftare åkt två handläggare på rutinkontroller, som följd av ett försämrat arbetsklimate, vilket också minskade antalet genomförda rutinkontroller.

Trots dessa utmaningar har länsstyrelserna lyckats nå kvoten på nationell nivå under de senaste åren. Länsstyrelserna har prioriterat hårt bland inkomna klagomålsärenden och en stor andel av klagomålen har hanterats administrativt, vilket har bidragit till att målet nåtts.

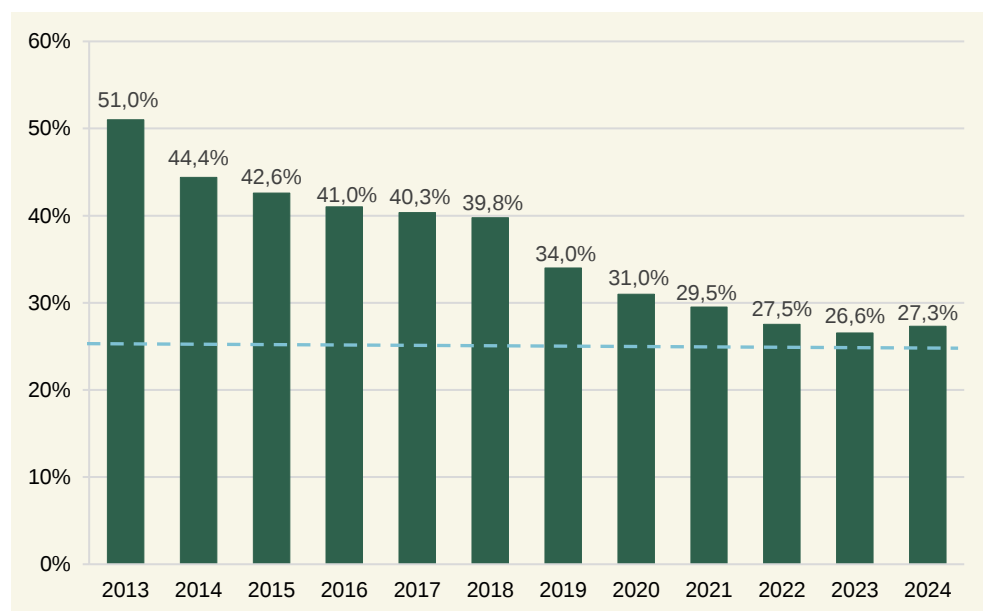
Andelen klagomålsärenden som handlagts administrativt från kontoret har ökat, vilket bidragit till att länsstyrelserna utfört minst lika många rutinkontroller som klagomålskontroller. Detta då den administrativa handläggningen bidragit till att färre fysiska klagomålskontroller genomförts.

Det är dock viktigt att framhålla i detta sammanhang att det inte är eftersträvansvärt att satsa på en så hög kvotandel som möjligt utan att balansen mellan rutin- och klagomålskontroller är viktig.

5.2.3 Högst 25 procent av klagomålskontroller är utan brister

I målbilden för djurskyddskontroll finns till målet om resurseffektivitet och effekt av kontrollen, en indikator som anger att högst 25 procent av de fysiska djurskyddskontroller som görs till följd av klagomål är utan brister. Detta ska bidra till att myndigheterna använder sina resurser för kontroll av klagomålsärenden där risken för brister är som störst.

Resultatet på nationell nivå, från 2013 till 2024, presenteras i figur 6. Andelen klagomålsärenden utan anmärkning har minskat stadigt från 51 procent 2013 till 26,6 procent 2023. Dock kan en svag uppgång ses för 2024 där 27,3 procent av klagomålskontrollerna var utan brister.

Figur 6. Andel fysiska klagomålskontroller utan brister i landet som helhet mellan 2013 till 2024. Målsättningen är att nå högst 25 procent, vilket illustreras av den streckade linjen.

Uppfyllelsen för denna indikator har både förbättrats hos flera enskilda länsstyrelser och i landet som helhet. Även om det på nationell nivå kan ses en svag uppgång i andelen klagomålsärenden med brister 2024 var antalet länsstyrelser som nådde indikatorn det högsta någonsin. Under 2024 nådde elva länsstyrelser indikatorn, vilket kan jämföras med nio 2022 och 2023, sju 2021 och fem 2020. Skillnaden mellan länsstyrelserna är däremot stor och det är mycket likartat mellan åren. Under 2024 varierade resultatet mellan 11,5 och 38,7 procent mellan länsstyrelserna, vilket ungefär motsvarar den variation som varit de senaste sex åren.

Att utvecklingen över tid varit positiv beror till största del på förändringar i länsstyrelsernas arbetssätt. Genom att klagomålsärenden handläggs enligt länsstyrelsernas gemensamma rutin, som antogs 2017, har träffsäkerheten för att rikta resurserna till ärenden med störst risk för djurskyddsbrister ökat. Efter bedömning enligt rutinen kan ärenden handläggas enbart administrativt, det vill säga utan att en fysisk kontroll genomförs och ändå ge djurskyddsnytta.

En allt för hård prioritering av klagomålsärende riskerar dock att medföra minskad djurskyddsnytta genom att allvarliga djurskyddsärenden kan missas vid enbart administrativ hantering. Det är inte heller säkert att administrativ hantering av ärenden är effektivare än fysiska kontroller och det kommer alltid att finnas klagomålskontroller som är utan brister. Det kan till exempel bero på att djurhållaren redan åtgärdat en brist när kontrollen genomförs, eller att det inte går att verifiera en brist vid kontrolltillfället.

Trots tydliga frågeställningar när klagomålet tas emot kan det ibland vara svårt att avgöra om en kontroll behöver utföras i fält eller om ärendet kan hanteras från kontoret. Därför är det ofrånkomligt att vissa kontroller, som bedömts nödvändiga att kontrollera enligt rutinen, ändå är utan brister.

Denna indikator är nära kopplad till indikatorn om att antalet rutinkontroller ska motsvara antalet klagomålskontroller (kvoten 1). Genom att arbeta på ett likartat och effektivt sätt med klagomålsärenden skapas bättre förutsättningar för att frigöra resurser till rutinkontroller och på så sätt uppnå även den indikatorn.

5.2.4 Minst en tredjedel av de som har tillstånd att använda försöksdjur kontrolleras varje år

Verksamheter som har tillstånd att använda, föda upp, förvara eller tillhandahålla försöksdjur omfattas av offentlig kontroll. Enligt försöksdjursdirektivet ska antalet kontrollerade objekt per år uppgå till minst en tredjedel av verksamheterna med befintliga tillstånd att använda försöksdjur.

Under 2024 kontrollerade länsstyrelserna 37 tillstånd att använda försöksdjur, vilket motsvarar drygt 21 procent av de som har tillstånd att använda försöksdjur. Detta är en tydlig ökning av andelen kontrollerade tillstånd från föregående år, då andelen låg på knappt 10 procent. Dock nådde Sverige trots ökningen, inte upp till EU:s krav att kontrollera minst en tredjedel av dessa verksamheter varje år. Jordbruksverket ser allvarligt på detta då djurskyddet behöver verifieras för dessa djur. Se mer information om länsstyrelsernas kontroller av försöksdjur i [avsnitt 7.11](#).

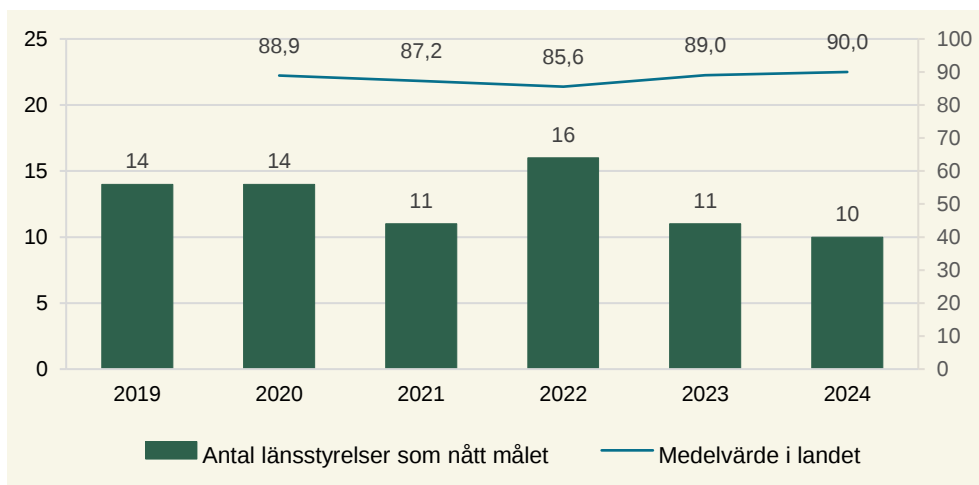
5.2.5 Handläggningstider

I detta avsnitt redovisas fyra indikatorer som finns i målbilden för djurskyddskontroll kopplat till det operativa målet "Service".

Handläggningstid kontrollrapport

En viktig del av djurskyddskontrollen är att djurhållaren får sin kontrollrapport så snart som möjligt efter genomförd kontroll. Därför finns en målsättning att 90 procent av kontrollrapporterna ska skickas till djurhållaren inom 21 dagar efter kontrollen.

Länsstyrelsernas resultat för denna indikator under de senaste fem åren redovisas i figur 7. Under 2024 nådde tio av 21 länsstyrelser indikatorn, med ett nationellt medelvärde på 90 procent. Antalet länsstyrelser som nått indikatorn har minskat de senaste åren. Under 2022 skickade 16 länsstyrelser ut minst 90 procent av kontrollrapporterna inom 21 dagar och 2023 nådde elva länsstyrelser indikatorn.

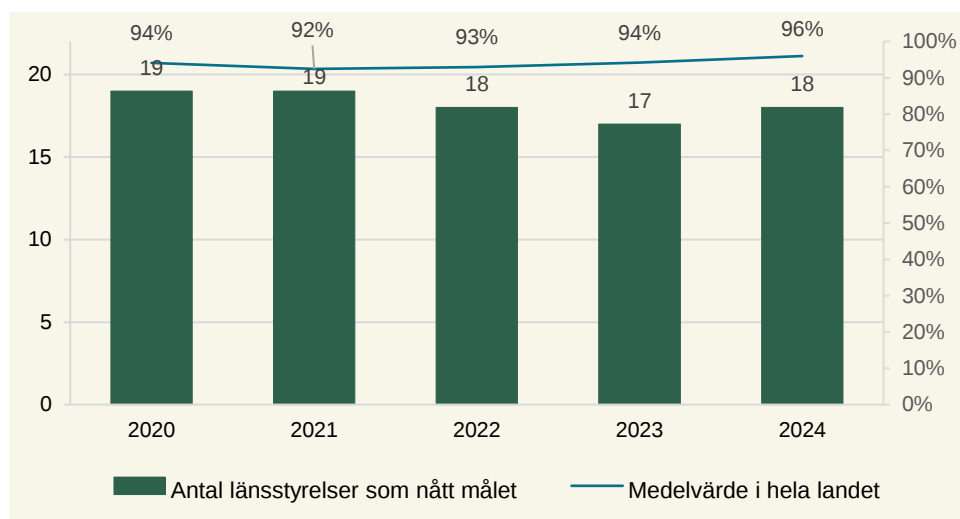
Figur 7. Antalet länsstyrelser som nått indikatorn om att 90 procent av kontrollrapporterna skickas ut inom 21 dagar efter kontroll. Den blå linjen visar medelvärdet i procent för samtliga länsstyrelser.

Flera länsstyrelser har framfört att resursbrist inom djurskyddsområdet under 2024 har påverkat möjligheten att skicka ut kontrollrapporter i tid. Enligt flera länsstyrelser har den hårda prioriteringen av klagomålsärenden haft effekt på handläggningstiden, då det framförallt är de mest allvarliga ärendena som kontrolleras. Dessa ärenden tar längre tid att handlägga och tar också fler personella resurser i anspråk, vilket har påverkat möjligheten att skicka ut kontrollrapporter i tid. För att öka möjligheten att nå målet arbetar vissa länsstyrelser med att effektivisera arbetet, som att korta ner innehållet i kontrollrapporterna för att få dem mer kärnfulla, och på så sätt spara tid.

Handläggningstid klagomålsärenden

För att säkerställa en effektiv handläggning finns en målsättning om att minst 90 procent av klagomålsärendena ska handläggas inom 90 dagar. Länsstyrelsernas resultat för denna indikator, sedan 2018, redovisas i figur 8. Under 2024 nådde 18 länsstyrelser indikatorn. Det nationella medelvärdet var 96 procent 2024.

För att nå denna indikator krävs hård prioritering bland klagomålsärendena. I några län har ärenden prioriterats hårdare än den nationella rutinen vilket kan ha påverkat statistiken. Fler ärenden har hanterats genom informationsbrev utan krav på återkoppling från djurhållaren istället för kontroll av ärendet i fält, då ärendet annars riskerat att bli liggande ohanterat för länge. Det har också förekommit att klagomålsärenden avskrivits för att hinna med de ärenden där djurhållningen förväntats ha fler eller allvarigare brister.

Figur 8. Antalet länsstyrelser som nått målet om att minst 90 procent av klagomålsärenden handläggs inom 90 dagar. Den blå linjen visar medelvärdet i procent för samtliga länsstyrelser.

Handläggningstid ansökningsärenden

Det är viktigt att länsstyrelserna handlägger ansökningsärenden skyndsamt. Målet är att alla ärenden om tillstånd för verksamhet med sällskapsdjur, häst och pälsdjur och ärenden om godkännande av offentlig förevisning beslutas inom 180 dagar efter inkommen ansökan. Denna indikator är ny i målbilden från och med år 2023, varför det endast finns resultat från 2023 och 2024.

Tillstånd för verksamhet med sällskapsdjur, häst och pälsdjur

Under 2024 nådde tolv länsstyrelser indikatorn att handlägga alla ärenden gällande tillstånd för verksamhet med sällskapsdjur, häst och pälsdjur inom 180 dagar. Detta är en fördubbling jämfört med 2023, då sex länsstyrelser hanterade samtliga tillståndsärenden inom 180 dagar. Variationen mellan länsstyrelserna låg mellan 80 och 100 procent vilket också är en klar förbättring jämfört med 2023 då den låg mellan 42 och 100 procent. Länsstyrelserna har förklarat att ökningen av måluppfyllelsen berott på prioriteringar, effektiviseringsarbete och förändringar i arbetsprocessen för tillståndsärenden. Detta på grund av en ändring som gjordes i den föreskrift som reglerar vissa ärendens handläggningstid

Ärenden om godkännande av offentlig förevisning

Under 2024 nådde 15 av 18 länsstyrelser indikatorn att handlägga samtliga ansökningar om offentlig förevisning inom 180 dagar. Tre länsstyrelser hade inga sådana ansökningar under 2024. Skillnaden i måluppfyllelse mellan länsstyrelserna låg mellan 66 och 100 procent.

Totalt beslutades 48 ärenden under 2024, vilket är ett relativt lågt antal. Det låga antalet gör att enstaka ärenden som tar lång tid har stor effekt på statistiken. Vissa länsstyrelser handlägger endast något enstaka ärende per år.

5.2.6 Enkät till djurhållare om deras upplevelse av djurskyddskontrollen

Jordbruksverket genomförde under vintern 2023 och våren 2024 en undersökning¹⁸ för att mäta hur djurhållare med livsmedelsproducerande djur som fått en djurskyddskontroll upplevt kontrollen. Undersökningen genomfördes med en anonym enkät som skickades till 1 974 djurhållare.

Syftet med undersökningen var att Jordbruksverket tillsammans med länsstyrelserna skulle få en bild av hur djurhållare upplever den djurskyddskontroll som länsstyrelserna utför.

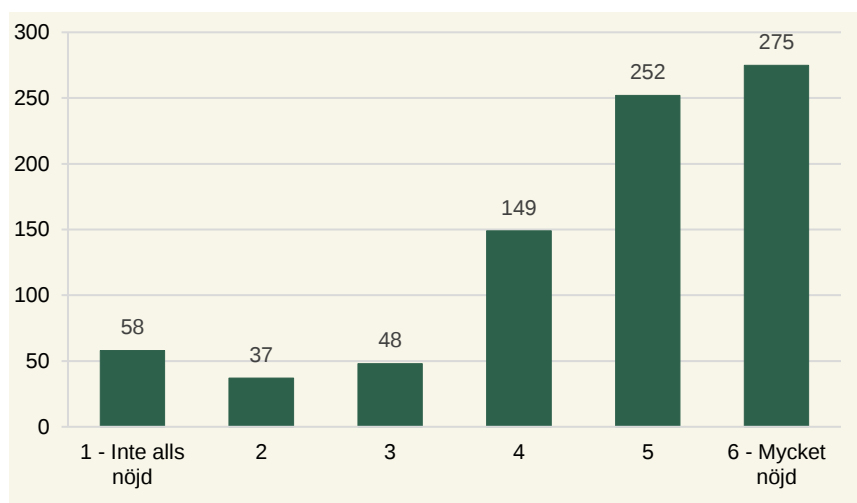
Majoriteten av de som fick enkäten hade haft en rutinkontroll (1 500 stycken) men även djurhållare som haft en klagomålskontroll (238 stycken) eller uppföljande kontroll (236 stycken) fick svara på enkäten. Den generella svarsfrekvensen för samtliga kontrolltyper var 42 procent.

De flesta djurhållare var nöjda med djurskyddskontrollen

Flertalet djurhållare som svarade på enkäten var nöjda och hade en positiv upplevelse av sin senaste djurskyddskontroll. Exempelvis svarade över 80 procent av djurhållarna att de till övervägande del var nöjda med hur

¹⁸ [Hur nöjda är djurhållare med djurskyddskontrollen? - Jordbruksverket](#)

länsstyrelsen genomförde den senaste djurskyddskontrollen, där 34 procent var mycket nöjda (figur 9). Över 80 procent av djurhållarna upplevde till övervägande del att deras senaste djurskyddskontroll genomfördes på ett professionellt och sakligt sätt, där nästan 40 procent svarade att de var mycket nöjda. Flera djurhållare lämnade fritextkommentarer som visade på en positiv uppfattning om djurskyddskontrollen.

Figur 9 Antal svarande per svarsalternativ på frågan "Hur nöjd är du generellt sett med hur länsstyrelsen genomförde den senaste djurskyddskontrollen?".

Djurhållare som var mindre nöjda med djurskyddskontrollen

Mellan 15 och 20 procent av djurhållarna som svarade på enkäten hade en mer kritisk uppfattning utifrån upplevelsen av sin senaste djurskyddskontroll. Djurhållare som hade haft en rutinkontroll svarade mer positivt än de djurhållare som haft klagomålskontroll eller uppföljningskontroll. De som fått en uppföljningskontroll var generellt sett mest kritiska. Detta skulle kunna bero på att dessa djurhållare haft brister vid tidigare kontroller, att de kan ha fått betala en avgift för kontrollen samt att kontrollen kanske inte föranmälts innan den genomfördes.

Bemötande är centralt för hur man upplever kontrollen

Resultaten av undersökningen visade att djurskyddshandläggarens bemötande, oavsett om det upplevs som bra eller dåligt, är mycket centralt för hur djurhållare upplever kontrollen och vilket förtroende de känner för djurskyddshandläggaren.

5.3 Sammantagen analys av måluppfyllelsen

Att arbeta utifrån den nationella målbilden för djurskyddskontroll är en tydlig styrnings- och ledningsfråga och de länsstyrelser som aktivt arbetat mot målen hade en ökad måluppfyllelse under 2024. Att resultatet mellan länsstyrelserna varierade kraftigt under 2024 beror troligen på en

kombination av faktorer såsom organisation, ledningsstruktur, myndighetskultur, geografiska förutsättningar, kompetens och tillgång till personal. Även arbetssätt och registervård påverkade måluppfyllelsen.

Enligt Jordbruksverkets bedömning är det viktigt att fortsätta att utveckla djurskyddskontrollerna för att de ska utföras på ett resurseffektivt, verkningsfullt och likvärdigt sätt över hela landet. Det inkluderar att dela goda exempel och kunskap mellan länsstyrelserna, bland annat genom Rådet för djurskyddskontroll.

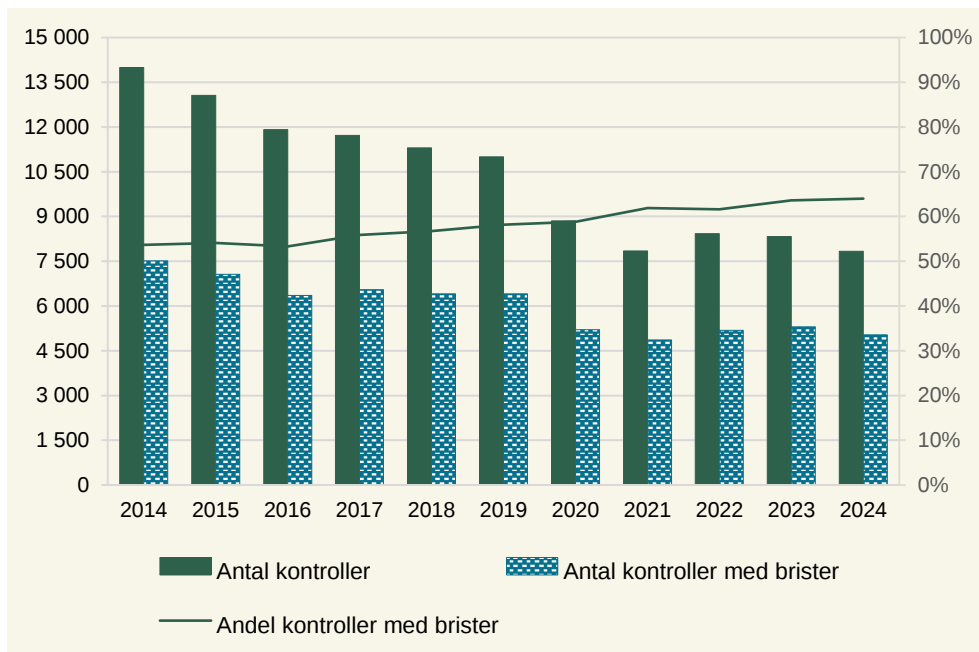
6 Resultat och analys av länsstyrelsernas kontrollarbete 2024

6.1 Statistik om olika kontrolltyper, handläggning och beslut

Länsstyrelsernas verksamhet för djurskyddskontroll inkluderar olika typer av aktiviteter och åtgärder, som till exempel rutinkontroller, kontroller efter klagomål, uppföljande kontroller, kontroller inför ett godkännande eller tillstånd samt olika typer av beslut. I detta avsnitt följer en sammanställning av länsstyrelsernas kontrollverksamhet och resultat för 2024.

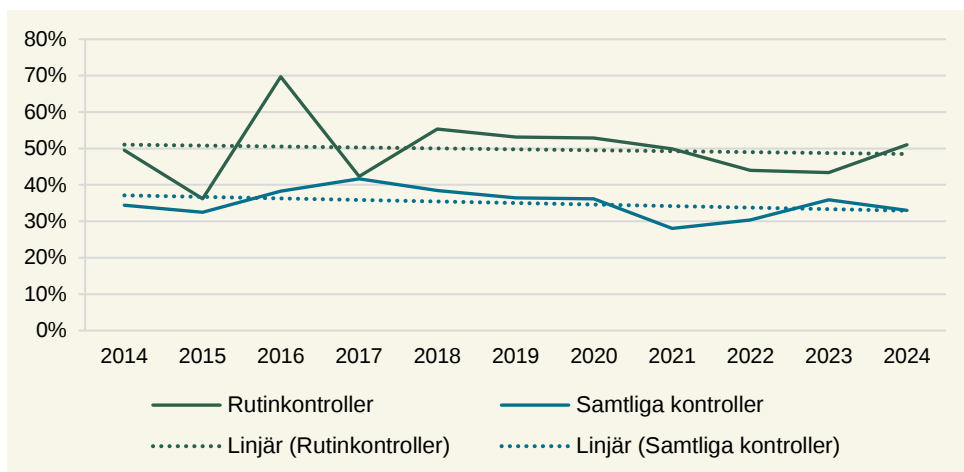
6.1.1 Antal fysiska kontroller och andel brister

Länsstyrelserna genomförde totalt 7 840 fysiska kontroller under 2024, vilket är en minskning med 493 kontroller jämfört med de 8 333 kontroller som utfördes 2023. Förändringen över tid i antal utförda kontroller samt andelen kontroller med brister visas i figur 10.

Figur 10. Totala antalet kontroller, antal kontroller med brister samt andel kontroller med brister mellan 2014 och 2024.

Andelen kontroller med brister skiljer sig åt mellan länsstyrelserna. I figur 11 redovisas skillnaden mellan länsstyrelsen med lägst andel kontroller med brister och länsstyrelsen med högst andel kontroller med brister, för samtliga kontroller och rutinkontroller samt trendlinjer, sett över tid.

Figur 11 Skillnader i andel kontroller med brister mellan länsstyrelser, för olika kontrolltyper, mellan 2014 och 2024.

Sett till samtliga kontrolltyper (markerat med heldragen blå linje i figur 11) har skillnaden mellan länsstyrelserna i andel kontroller med brister legat på liknande nivå. För samtliga kontroller som länsstyrelserna gjorde under 2024 var skillnaden mellan länsstyrelserna i andel kontroller med brister 33 procent vilket är en minskning med tre procentenheter jämfört med 2023.

Under 2024 rapporterade en länsstyrelse brister vid 33 procent av rutinkontrollerna, medan en annan rapporterade brister vid 84 procent av rutinkontrollerna. Skillnaden mellan länsstyrelsernas rapporterade brister vid rutinkontroller har därmed ökat till 51 procentenheter jämfört med 43 procentenheter 2023 (markerat med heldragen grön linje i figur 11).

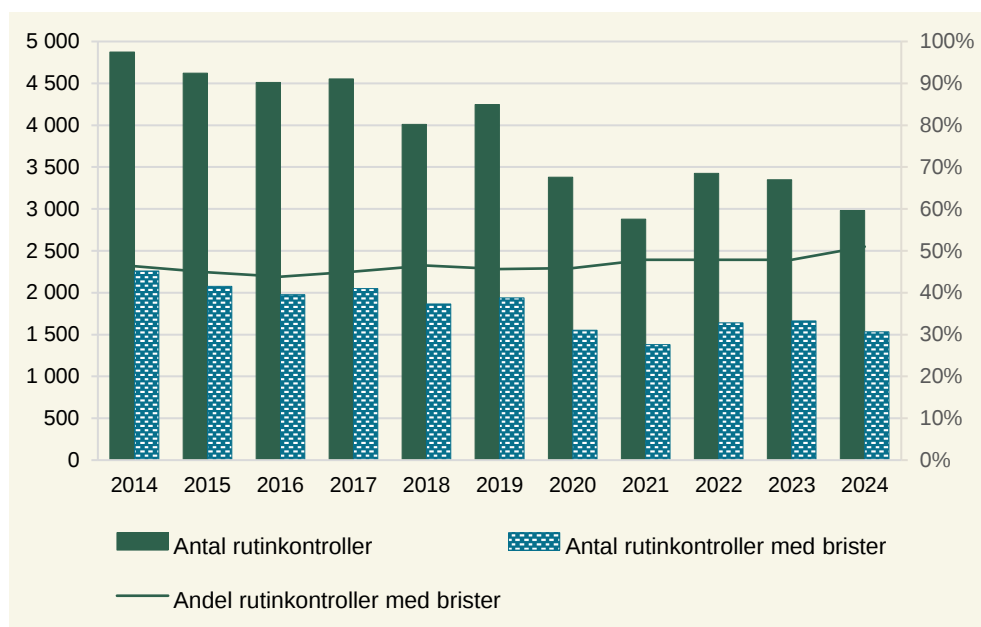
Statistiken visar att vissa länsstyrelser alltid ligger lägre i bedömningen av brister, medan andra ligger högre år efter år. En länsstyrelse har exempelvis ett medelvärde på 32 procent noterade brister mellan 2014 och 2024, medan en annan haft ett medelvärde på 62 procent noterade brister under samma period. Vad skillnaden i andel kontroller med brister beror på går inte att utläsa av statistiken, men den kan bero på att länsstyrelser haft olika fokusområden och kontrollerat olika typer av djurhållningar.

Att andelen kontroller med brister mellan länsstyrelser varierat över tid kan innebära att djurhållning med liknande brister bedömts olika, och lett till olika krav på åtgärder. Exempelvis kan en länsstyrelse kräva att en djurhållare åtgärdar en viss brist medan en annan länsstyrelse inte bedömer samma förhållande som en brist och kräver därför inte någon åtgärd. För att minska risken för detta behöver länsstyrelserna och Jordbruksverket stärka arbetet med att skapa samsyn i bedömningar och hur kontrollresultat rapporteras in. Detta kan exempelvis göras genom olika likriktningsaktiviteter eller utbildningsinsatser för djurskyddshandläggarna i att göra likvärdiga bedömningar.

Rutinkontroller

Under 2024 genomförde länsstyrelserna 2 983 rutinkontroller, vilket är en minskning med 365 kontroller jämfört med 2023. Antalet rutinkontroller har minskat sedan 2014, medan andelen kontroller med brister ökat något de senaste åren (figur 12). Minskningen i antal rutinkontroller under 2020 och 2021 var en följd av covid-19-pandemin. Att antalet kontroller under 2024 inte var lika högt som före pandemin menar länsstyrelserna kan bero på att arbetsmiljöläget i fält har försämrats. Fler länsstyrelser berättar att de ändrat rutiner senaste åren och åkt ut två djurskyddshandläggare per kontroll, ur säkerhetssynpunkt, vilket påverkat resurseffektiviteten. Även brist på personella resurser är enligt flera länsstyrelser något som påverkar antalet genomförda rutinkontroller.

Andelen brister vid rutinkontroll under 2024 uppgick till 51 procent. Under de tre föregående åren låg andelen brister på 48 procent.

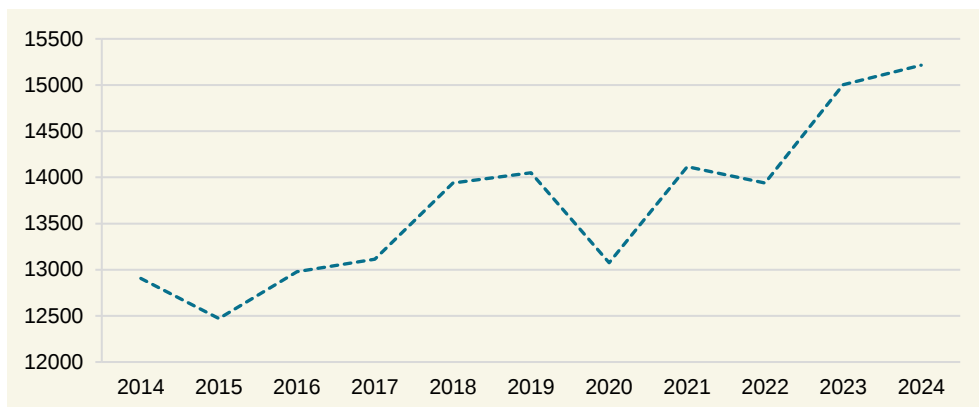

Figur 12. Antal fysiska rutinkontroller, antal rutinkontroller med brister samt andel rutinkontroller med brister för hela landet mellan 2014 och 2024.

Klagomålsärenden och fysiska kontroller av klagomål

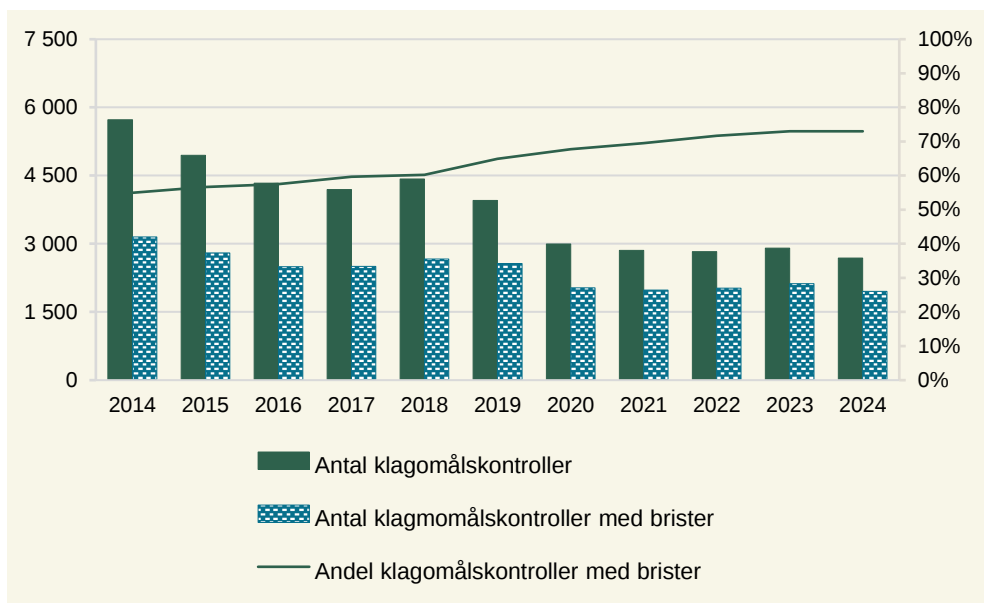
Antalet klagomålsärenden som inkom till länsstyrelserna under 2024 uppgick till 15 215 vilket är det högsta antalet inkomna klagomål sedan 2014 (figur 13). Att antalet inkomna klagomål fortsatt ligger på en hög nivå kan enligt länsstyrelserna bero på att allmänheten är mer medveten om djur och djurens välfärd och vet att det går att vända sig till länsstyrelsen vid misstanke att djur far illa. Ett försämrat världsläge, höga kostnader på mat, el och drivmedel de senaste åren har påverkat personers ekonomi och sannolikt bidragit till att fler djurägare har fått ett sämre ekonomiskt läge och därför inte har ekonomi att sköta om eller utfodra sina djur som förut.

Länsstyrelserna har också angett att antalet djurhållare som lider av sjukdom eller ohälsa har ökat bland de djurhållare som länsstyrelserna kommer i kontakt med. Den ökade förekomsten av sjukdom och ohälsa kan ha påverkat djurhållarnas förmåga att ta hand om sina djur. Det har även varit relativt vanligt att djurhållare inte har tillräcklig kunskap om vad deras djur behöver och vad lagstiftningen kräver.

Figur 13. Antalet inkomna klagomål om misstanke om bristande djurhållning för hela landet från 2014 till 2024.

Sedan 2020 har länsstyrelserna genomfört cirka 3 000 fysiska klagomålskontroller per år (figur 14). Under 2024 genomfördes 2 686 fysiska klagomålskontroller, där brister konstaterades i 73 procent av kontrollerna. Andelen kontroller med brister har ökat år för år, trots att antalet fysiska kontroller har minskat. Enligt länsstyrelserna beror detta på den hårda prioritering som görs bland klagomålskontroller.

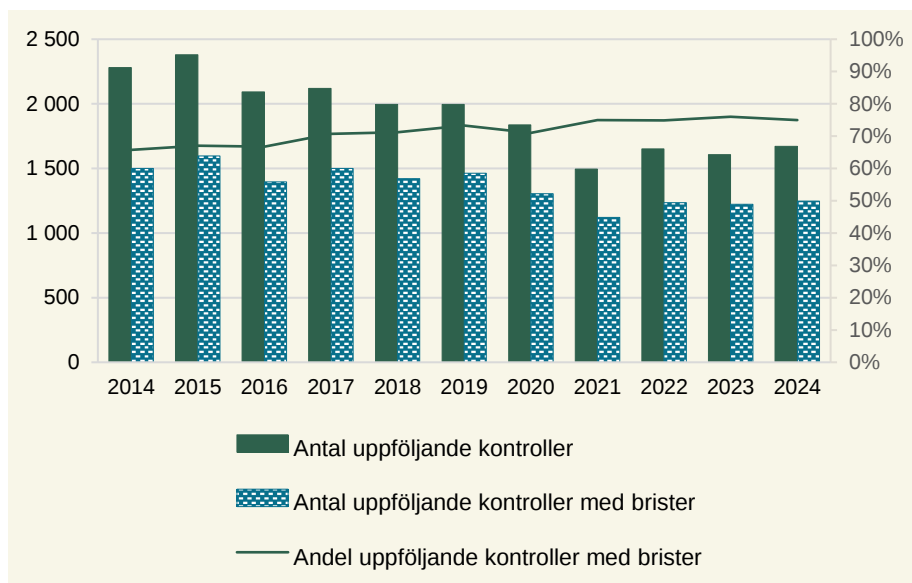
Figur 14. Antal fysiska klagomålskontroller, antal fysiska klagomålskontroller med brister samt andel fysiska klagomålskontroller med brister för hela landet från 2014 till 2024.

Att antalet kontroller legat relativt konstant de senaste åren, trots att antalet inkomna klagomål ökat, menar länsstyrelserna kan bero på att fler ärenden hanterades administrativt under pandemin och att länsstyrelserna har fortsatt med det arbetssättet även efter pandemin. Prioriteringen som länsstyrelserna gör av de inkomna ärendena är hård. Akuta ärenden, vid exempelvis en anmälan från veterinär, kan ibland behöva hanteras via telefonsamtal istället för genom en fysisk kontroll.

Prioriteringen i hur klagomålsärenden hanteras av länsstyrelserna bedöms som effektiv, då andelen kontroller med brister varit relativt hög de senaste åren. Klagomålsärenden med stor sannolikhet för bristande djurvelfärd kontrolleras fysiskt på plats, medan andra klagomålsärenden handläggs administrativt. Det innebär att kontroll görs i de ärenden där kontrollen ger störst djurskyddsnytta.

Uppföljande kontroller

Under 2024 genomförde länsstyrelserna 1 672 fysiska uppföljande kontroller. Andelen brister vid dessa kontroller var, liksom tidigare år, fortsatt hög, vilket framgår av figur 15.

Figur 15. Antal fysiska uppföljande kontroller, antal uppföljande kontroller med brister samt andel uppföljande kontroller med brister för hela landet mellan 2014 och 2024.

Under 2024 var andelen uppföljande kontroller med brister 75 procent på nationell nivå, med en variation mellan länsstyrelser från 62 till 94 procent. Att andelen brister vid uppföljande kontroll var fortsatt hög 2024 tyder på att länsstyrelserna väljer rätt ärenden att följa upp med en fysisk kontroll.

Antalet uppföljande kontroller har dock minskat sett över längre tid. En orsak till detta är att länsstyrelsen i allt större utsträckning följt upp ärenden administrativt genom att djurhållare skickat in fotografier eller intyg som visat att bristen har åtgärdats. Om djurhållarens underlag är tillräckligt för att länsstyrelsen ska kunna bedöma att åtgärder vidtagits, genomförs ingen fysisk kontroll för att kontrollera att bristen är åtgärdad. Detta sparar tid och resurser och innebär också en lägre kostnad för djurhållaren jämfört med en fysisk kontroll.

Ansökan om tillstånd och godkännanden

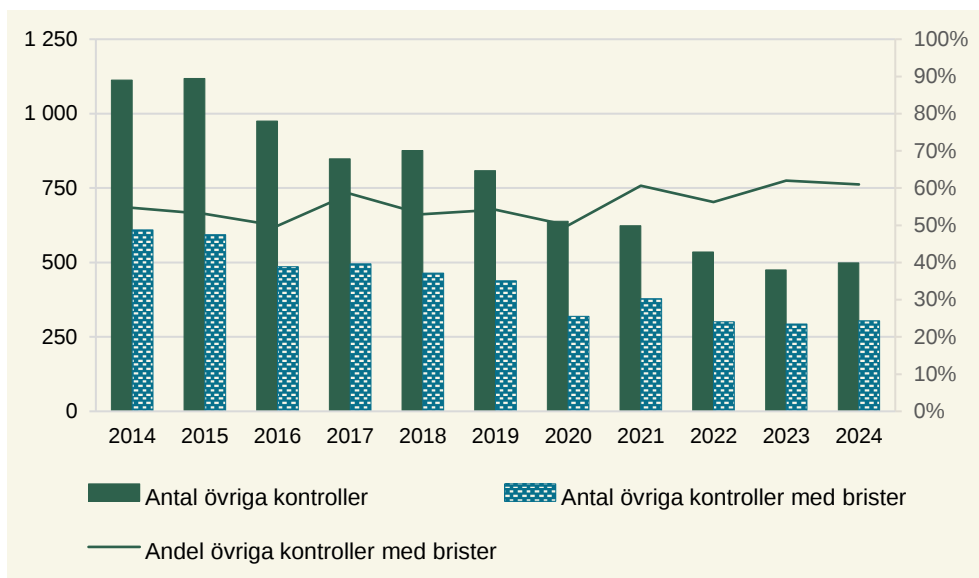
Under 2024 fattade länsstyrelserna 1 096 beslut om tillstånd för verksamheter med sällskapsdjur, häst och pälsdjur samt 54 beslut vid ansökningar om offentlig förevisning av djur. Antalet beslut för respektive område från 2013 till 2024 redovisas i tabell 2.

Tabell 2. Antal beslut inklusive avslag av ansökan som länsstyrelserna har fattat vid inkomna ansökningsärenden. I antalet beslut ingår beslut om tillstånd för verksamhet med sällskapsdjur, häst och pälsdjur och godkännande av ansökan om offentlig förevisning

År	Ansökan vid offentlig förevisning	Ansökan om tillstånd verksamhet
2013	148	1 362
2014	93	1 406
2015	62	1 327
2016	67	1 357
2017	69	1 231
2018	80	1 239
2019	38	1 208
2020	42	1 485
2021	69	1 556
2022	46	1 139
2023	49	1 076
2024	54	1 096

Innan en ansökan om godkännande av offentlig förevisning kan beviljas, krävs att länsstyrelsen besiktat anläggningen. För ansökningar om tillstånd för verksamhet med sällskapsdjur, häst och pälsdjur finns inget motsvarande krav, utan länsstyrelserna kan göra en bedömning av utrymmenas lämplighet även administrativt.

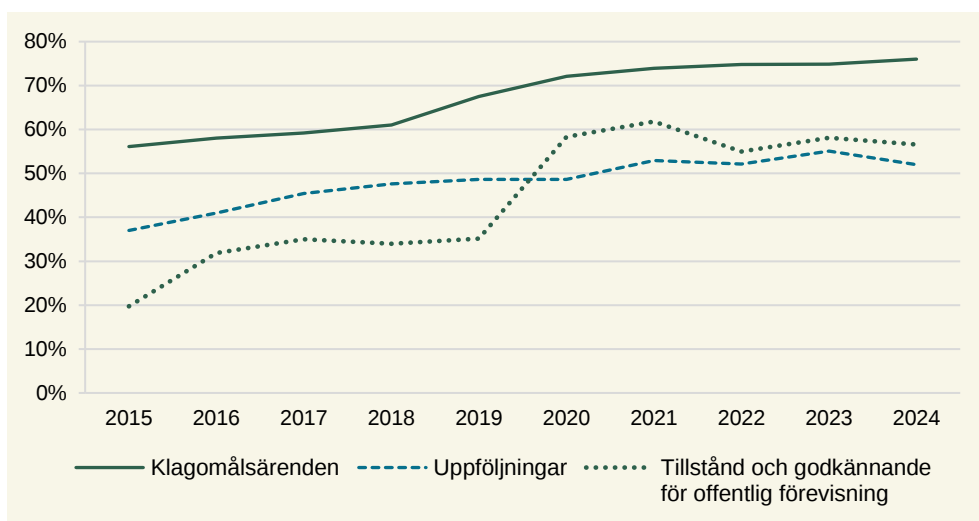
Antal fysiska kontroller och besiktningar samt andel av dessa kontroller och besiktningar där det konstaterats brister redovisas i figur 16. Andel kontroller med brister låg i genomsnitt på 61 procent under 2024.

Figur 16. Antal övriga fysiska kontroller, antal övriga fysiska kontroller med brister samt andel övriga fysiska kontroller med brister för hela landet mellan 2014 och 2024. Linjen visar hur många procent av kontrollerna som hade konstaterade brister.

6.1.1 Ökad andel ärenden som hanteras administrativt

Länsstyrelserna hanterar ärenden på olika sätt, till exempel genom fysisk kontroll eller administrativ handläggning. Vid administrativ handläggning hanteras ärendet från kontoret, antingen genom telefonsamtal, informationsbrev eller att underlag från djurhållare begärs in. Figur 17 visar utvecklingen för andelen ärenden som enbart hanterats från kontoret mellan 2015 och 2024.

Figur 17. Andelen ärenden som enbart hanterats från kontoret utifrån det totala antalet handlagda ärenden, i hela landet mellan år 2015 och 2024.

Länsstyrelserna strävar efter att prioritera klagomålsärenden där en fysisk kontroll bedöms ge störst djurskyddsnytta. Ärenden med mindre allvarliga

brister eller brister som kan följas upp administrativt handläggs utan fysisk kontroll när så är lämpligt. Jordbruksverket ser positivt på att detta arbetssätt i vissa fall är ett alternativ till fysisk kontroll eftersom det kan frigöra resurser till att genomföra fler riskbaserade kontroller. Som framgår av figuren ovan ökar andelen klagomålsärenden som enbart hanterats från kontoret.

Under 2024 hanterade länsstyrelserna 76 procent av klagomålsärendena administrativt. Andelen administrativa uppföljningar har legat relativt konstant sedan 2018, men ökade något från 2020. Under 2024 var andelen administrativa uppföljningar 52 procent.

Andelen ärenden gällande tillstånd för verksamhet med sällskapsdjur, häst och pälsdjur som hanterades administrativt ökade markant under covid-19-pandemin. Under 2019 var andelen 35 procent, medan den under 2024 låg på 57 procent. Länsstyrelserna uppger att de har hittat effektiva arbetssätt för att hantera vissa tillståndsansökningar administrativt och kommer fortsätta arbeta på detta sätt även framöver.

Beslut och åtalsanmälningar

För att säkerställa efterlevnad av djurskyddslagstiftningen krävs i vissa fall att länsstyrelserna fattar beslut enligt djurskyddslagen, som förelägganden, omhändertaganden och djurförbud. I tabell 3 redovisas en sammanställning av länsstyrelsernas beslut och andra administrativa åtgärder.

Tabell 3. Sammanställning av antal beslut och andra administrativa åtgärder som länsstyrelserna hanterat, mellan 2015 och 2024

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Beslut om föreläggande och rättelse på enskilds bekostnad	1 312	1 151	1 239	1 163	1 141	1 132	938	1 008	1 017	1 085
Beslut om omhändertagande	164	152	187	162	180	170	172	156	163	196
Beslut om omedelbart omhändertagande	777	675	692	733	862	769	817	780	956	939
Djurförbudsprövningar	316	299	264	246	245	331	267	322	383	329
- varav antal beslut om djurförbud	279	244	204	198	204	296	237	290	326	269
Ansökningar om upphävande av djurförbud	96	93	82	83	112	89	90	110	111	115
- varav antal beslut om upphävande av djurförbud	20	28	23	21	27	26	18	35	32	22
Åtalsanmälningar	498	296	285	309	312	332	341	322	339	564
Fastställande av underställelse ¹⁹ från polis om omedelbart omhändertagande						129	149	165	203	189
Summa beslut under året	3 163	2 666	2 766	2 696	2 852	2 952	2 774	2 863	3 172	3 417

Länsstyrelserna har framfört att de haft många allvarliga djurskyddsärenden under 2024 vilket bekräftas av statistiken över antal fattade beslut. Under 2024 fattade länsstyrelserna fler beslut än tidigare år. Antal beslut om omhändertaganden av djur har ökat sett över tid och under 2024 fattades 1 135 beslut om omhändertagande av djur. Enligt länsstyrelserna var det ökade antalet omhändertaganden framförallt ärenden med hundar och katter. Under 2024 gällde 81 procent av alla beslut om omedelbara omhändertaganden hundar eller katter.

6.1.2 Besiktning av djurtransportfordon

Under 2024 genomförde länsstyrelserna 678 besiktningar av djurtransportfordon. Under 2023 utfördes 700 transportbesiktningar.

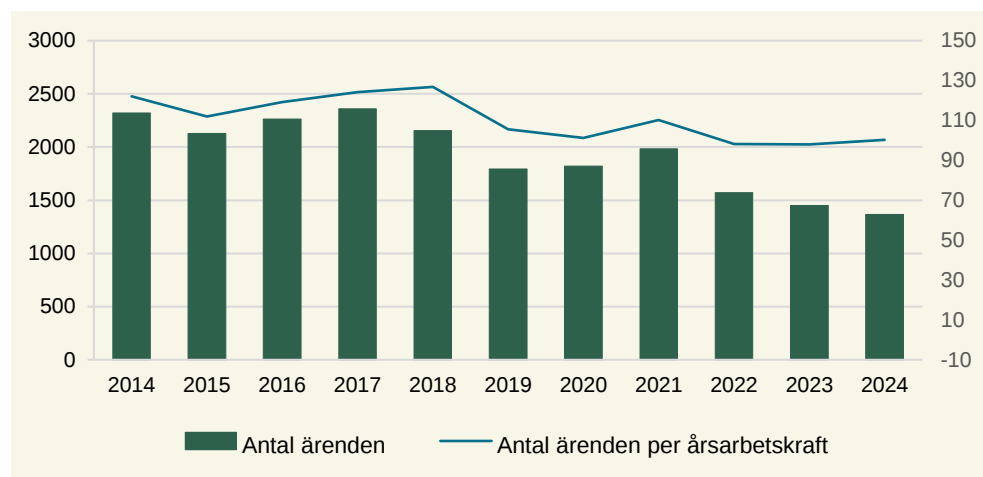
¹⁹ Enligt 9 kap. 6 § djurskyddslagen (2018:1192) får Polismyndigheten besluta att omedelbart omhänderta ett djur. Om ett beslut har meddelats av Polismyndigheten, ska de skyndsamt informera länsstyrelsen om beslutet. Länsstyrelsen ska skyndsamt pröva om beslutet ska fortsätta att gälla.

6.1.3 Förprövningsärenden och besiktning av djurstallar

Antal ärenden och årsarbetskrafter

Länsstyrelsernas årsarbetskrafter inom förprövningsområdet har stadigt minskat sedan 2014, och var under 2024 nere på knappt 14, vilket är det lägsta antalet hittills.

Det totala antalet ärenden inom förprövningsområdet mellan 2014 och 2024 redovisas i figur 18. Figuren visar även antalet ärenden per årsarbetskraft för samtliga länsstyrelser.

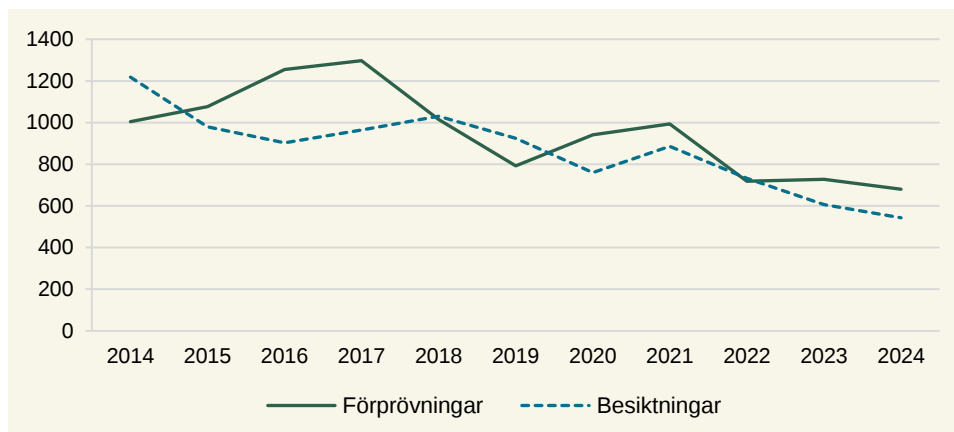

Figur 18. De gröna staplarna visar det totala antalet ärenden inom förprövningsområdet, för alla länsstyrelser mellan 2014 och 2024. Den blå linjen visar antalet ärenden per årsarbetskraft för samtliga länsstyrelser.

Antalet ärenden per årsarbetskraft har en negativ trend sett över tid. Detta innebär att länsstyrelserna lägger mer tid på ett förprövningsärende 2024 jämfört med tidigare år. Detta kan i vissa fall bero på större och mer komplicerade ärenden. Dock redovisas även andra typer av förprövningsrelaterade arbetsuppgifter på samma tidkod som ärendehantering, vilket påverkar statistiken. Till exempel har handläggarna av förprövningsärenden även använt sin arbetstid i en kompetensutvecklingsgrupp samt fokusgrupper för olika områden och andra former av arbetsgrupper i syfte att öka samsyn och erfarenhetsutbyte.

Förprövningsärenden

Under 2024 fattade länsstyrelserna beslut i 680 förprövningsärenden, vilket är en minskning från 2023 då antalet var 728. Antalet avgjorda förprövningsärenden mellan 2014 och 2024 framgår av figur 19.

Figur 19. Antalet ärenden för förprovningar och besiktningar i hela landet mellan 2014 och 2024.

Anledningen till det låga antalet är troligen att lantbruket den senaste tiden har drabbats av snabba kostnadsökningar med en osäker marknadsutveckling. Sannolikt har många lantbrukare avvaktat med sina investeringar i djurstallar inför den nya programperioden med nya möjligheter att söka investeringsstöd. Enligt länsstyrelserna kan detta till viss grad, för vissa djurslag, även förklaras av att det numera byggs större stallar, vilket gör att antalet förprovade djurplatser ökar, men att antalet ärenden hos länsstyrelserna sjunker.

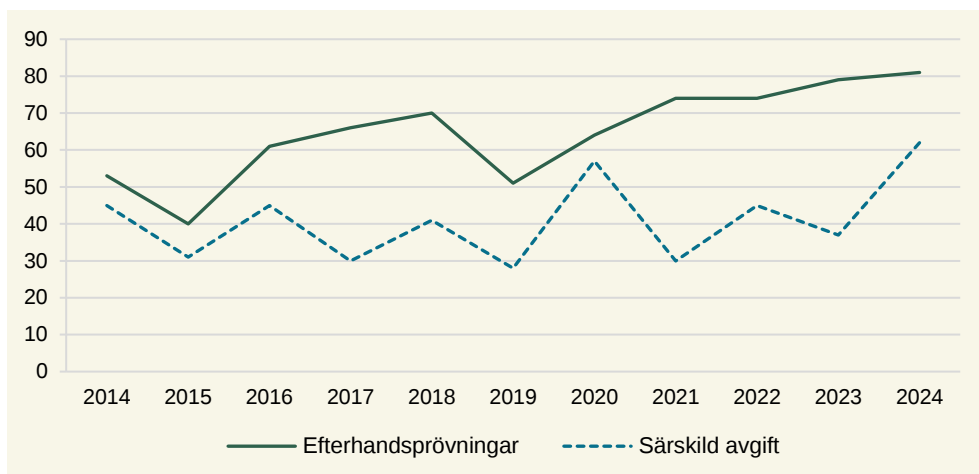
Besiktningar

Under 2024 gjordes totalt 543 besiktningar i hela landet, vilket är det lägsta antal som uppmäts sedan 2014. Det är dock logiskt eftersom antalet besiktningar är beroende av antalet förprovningar som genomförs föregående år, vilket var det lägsta som uppmäts. Antalet besiktningar mellan 2014 och 2024 framgår av figur 19.

Antalet besiktningar över tid är nästan lika många som antalet förprovningar, vilket är en indikator på att besiktningsarbetet prioriteras hos länsstyrelserna. Att det är något färre besiktningar jämfört med antalet förprovningar kan delvis bero på att alla tilltänkta byggnationer inte genomförs, men också på att någon anmälan om besiktning inte alltid görs av sökanden. Vid hög arbetsbelastning prioriteras förprovningarna, vilket gör att det kan dröja längre innan besiktningarna kan genomföras.

Efterhandsprovningar och ärenden om särskild avgift

Under perioden 2014 till 2024 har länsstyrelserna handlagt i genomsnitt cirka 60 ärenden per år om provning i efterhand och i genomsnitt cirka 40 ärenden per år om särskild avgift (figur 20). I de flesta fall handlar dessa ärenden om åtgärder som genomförts inom hästhållning, men det förekommer även ärenden som avser åtgärder inom exempelvis får- och nötkreaturshållning.

Figur 20. Antal ärenden om prövning i efterhand samt ärenden om särskild avgift totalt i landet mellan år 2014 och 2024.

Trenden för efterhandsprövningar har ökat över tid, där antalet ärenden under 2024 är det högsta som uppmätts hittills. Nya ansökningsblanketter för ansökan om tillstånd för hästverksamhet samt vägledningen för dessa tillstånd har gjort att fler stall som inte förprovats upptäcks vid denna handläggning.

Antalet ärenden om särskild avgift är färre än efterhandsprövningar. Detta beror främst på att efterhandsprövningar ska göras på åtgärder som påbörjats efter den 1 januari 2004, medan särskild avgift inte ska tas ut om åtgärden vidtogs för mer än fem år sedan.

Stort investeringsbehov

Av förprövningsstatistiken framgår att de investeringar som gjorts i stallbyggnader de senaste åren inte motsvarar behovet av att bygga om eller ersätta gamla stallar. Det gäller både utifrån det djurantal som finns i landet och åldern på befintliga djurstallar. Som en följd av detta bedrivs många djurhållningar i äldre stallar, vilket kan påverka både effektiviteten i produktionen och djurskyddet negativt. Gamla och slitna stallar är många gånger tungarbetade, inte anpassade för modern djurhållning och kan göra det svårt för djurhållarna att upprätthålla en godtagbar djurhållning.

Förprovningen gör skillnad

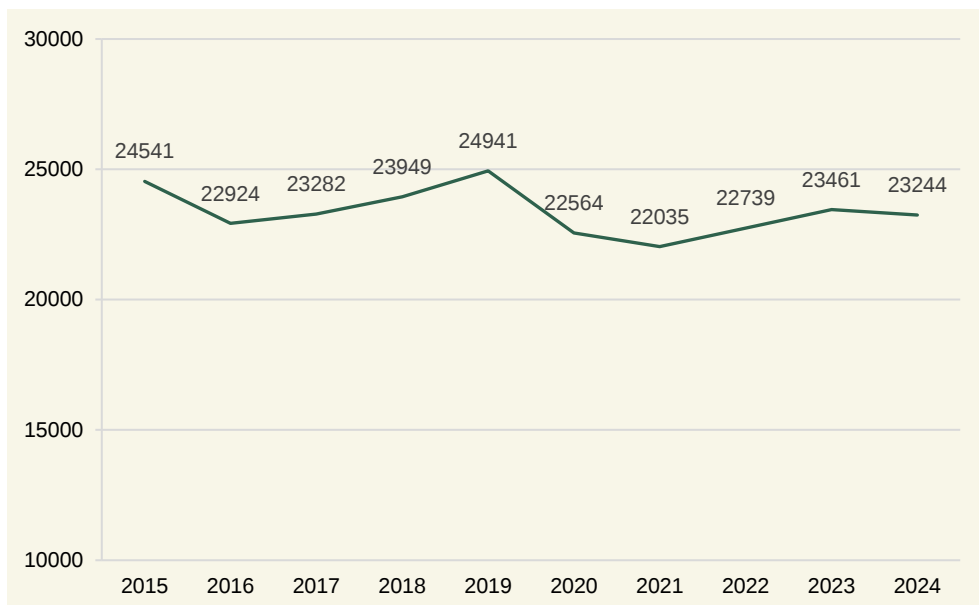
Andelen brister som är kopplade till stallmiljö och utrymmen är lägre vid djurskyddskontrollerna jämfört med andelen brister som handlar om tillsyn, hygien och skötsel av djuren. Att andelen brister som rör stallmiljö och utrymmen är lägre än brister som beror på tillsyn, hygien och skötsel av djuren indikerar på att förprovningen har positiv effekt på regelefterlevnaden.

6.2 Antalet arbetsinsatser varierar mellan länen

Det totala antalet arbetsinsatser, det vill säga antalet genomförda kontroller, beslut och administrativ handläggning, framgår av figur 21. Under 2024 minskade mängden med knappt 220 arbetsinsatser.

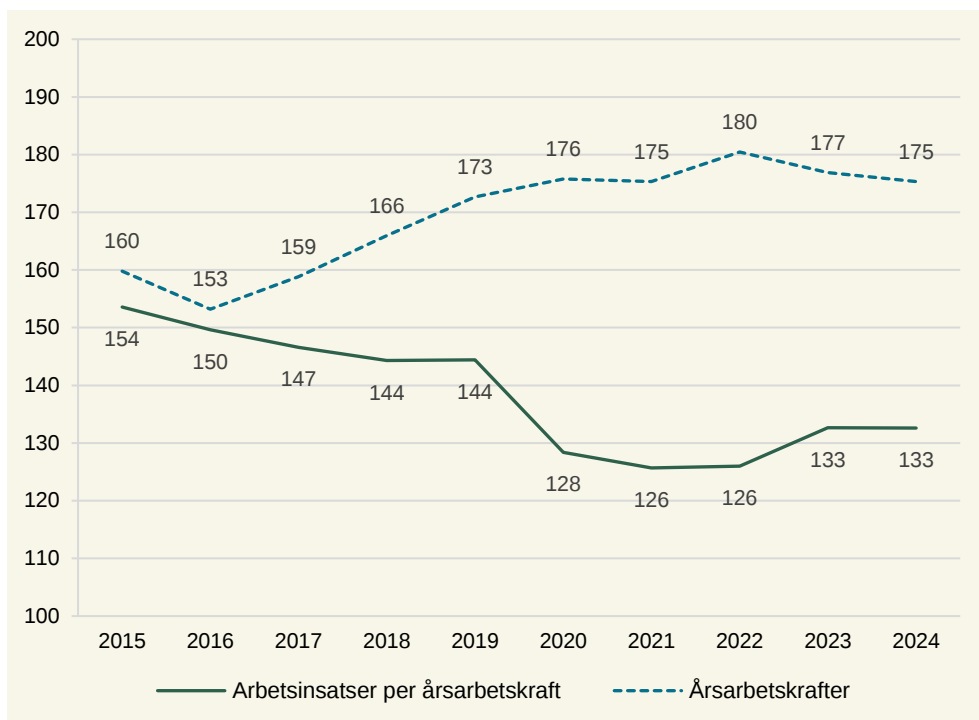
Enligt länsstyrelserna ökade antalet allvarliga djurskyddsärenden under 2024, med fler kontroller med omfattande brister vilket bidragit till mer tidsåtgång per ärende. Fler allvarliga djurskyddsärenden har också bidragit till att mer tid behövt läggas på annan typ av administration, så som att fatta beslut, verkställa omhändertaganden och handlägga djurförbudsärenden. Även tidsåtgången för utlämnande av handlingar och överklagningar har enligt länsstyrelserna ökat vilket påverkat antalet arbetsinsatser.

Enligt länsstyrelserna minskade också antalet arbetsinsatser under 2024 på grund av att vakanta tjänster på vissa länsstyrelser inte tillsattes och att tjänster med visstidsanställd personal under 2023, inte förlängdes 2024.

Figur 21. Totalt antal arbetsinsatser i landet mellan 2015 och 2024. Med arbetsinsatser menas antal kontroller, beslut och administrativa handläggningar.

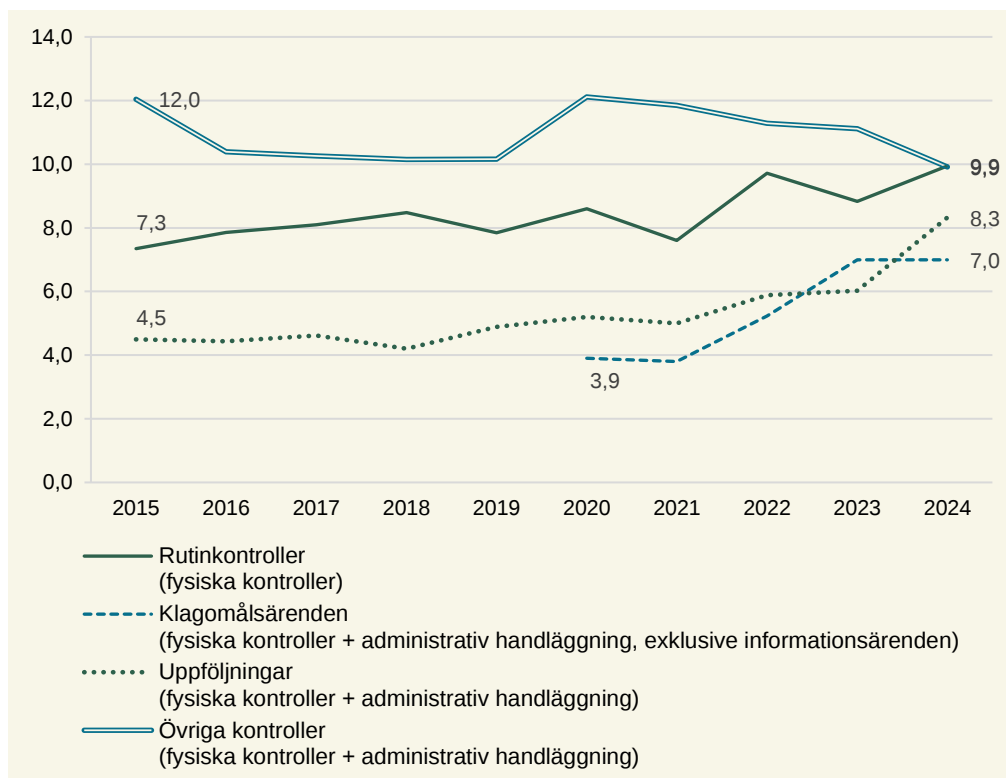
Om antalet arbetsinsatser sätts i relation till antalet årsarbetskrafter visar det att antalet arbetsinsatser per årsarbetskraft har minskat sedan 2015 (figur 22).

Figur 22. Antal årsarbetskrafter för hela verksamheten samt antal arbetsinsatser per årsarbetskraft för hela verksamheten, mellan 2015 och 2024.

6.3 Kontrollverksamhetens tidsåtgång

I länsstyrelserna tidsredovisning anges hur mycket tid en handläggare lägger på viss typ av ärende eller viss typ av arbetsuppgift. I detta avsnitt redovisas genomsnittlig tidsåtgång för olika kontrolltyper inklusive beslut inom verksamhetsområdet djurskydd. Figur 23 visar översiktligt förändringen av landets genomsnittliga tidsåtgång för olika kontrolltyper.

Figur 23. Genomsnittlig tid i timmar för olika typer av kontroller i landet som helhet mellan 2015 och 2024. Med administrativ handläggning menas samtliga ärenden som handlagts från kontoret.

Sedan 1 januari 2024 redovisar länsstyrelserna tiden det tar att skriva beslut i ett ärende annorlunda jämfört med tidigare år. Fram till 2024 fanns det en specifik tidkod där beslutstiden har noterats. Från 1 januari 2024 redovisas istället den tid det tar att skriva ett beslut på den tidkod som gäller för kontrolltypen som beslutet hör till. Förändringen i tidsrapporteringen påverkar möjligheterna att jämföra resultatet med tidigare år.

7 Resultat av kontrollmyndigheternas kontroller 2024

7.1 Resultatet innehåller olika typer av kontroll

I det här avsnittet redovisas resultatet från länsstyrelsernas och Livsmedelsverkets djurskyddsarbete. Kontrollresultatet innehåller samtliga kontrolltyper, det vill säga rutinkontroller, klagomålskontroller, uppföljande kontroller samt kontroller i samband med ansökningar om tillstånd för vissa djurslag.

När det gäller kontroll av sällskapsdjur såsom hundar och katter utförs inte rutinkontroller på ett sådant sätt som när det gäller exempelvis livsmedelsproducerande djur, förutom i vissa fall av verksamheter med tillstånd. Av sällskapsdjur sker kontroller framförallt i samband med att länsstyrelsen får in ett klagomål om att det kan finnas brister i djurhållningen. Länsstyrelserna har en nationell rutin för hur de ska prioritera handläggningen av inkommande klagomålsärenden. Utifrån resurserna som länsstyrelserna har för djurskyddskontrollen är det endast möjligt att kontrollera ärenden där sannolikheten att djuren far illa är stor. Detta innebär att det är vanligt med brister på flera kontrollpunkter vid en klagomålskontroll.

7.2 Resultat med analyser av orsaker och risker

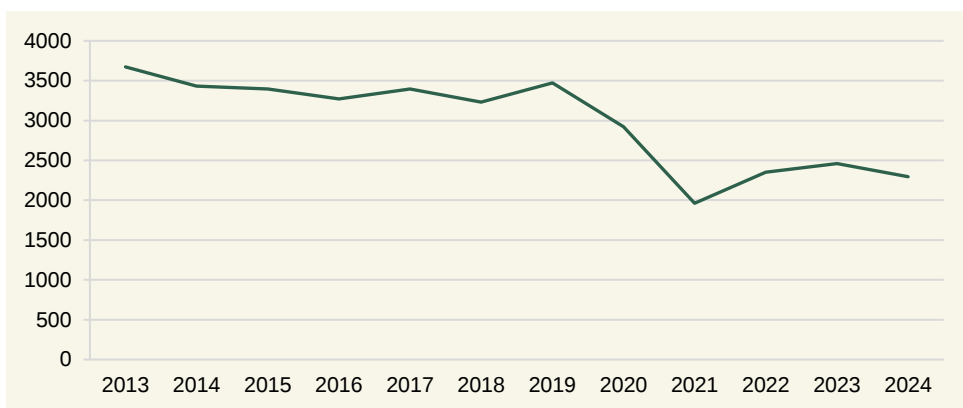
Hur olika djurskyddsbestämmelser har efterlevts redovisas i diagram för några av de vanligaste djurslagen som länsstyrelserna kontrollerar. I redovisningen beskrivs även några av länsstyrelsernas och Jordbruksverkets bedömningar av orsaker till brister och risker för djurvelfärden.

I diagrammen för respektive djurslag eller kontrollområde redovisas huvudsakligen några av de vanligaste bristerna vid kontrollerna. Diagrammen speglar kontrollpunkterna i de nationellt framtagna checklistor som länsstyrelserna använder vid kontroll. Diagrammen illustrerar andelen kontroller med brister på respektive kontrollpunkt. Det framgår inte i diagrammen hur många gånger kontrollpunkten har kontrollerats. I [avsnitt 7.10](#) finns även diagram som visar kategoriserade brister för flera olika djurslag.

7.3 Nötkreatur

7.3.1 Djurskyddskontroller av nötkreatur

Antalet kontroller av nötkreatursbesättningar har genom åren varierat mellan cirka 2 000 och 3 700 kontroller per år (figur 24). Under 2020 minskade antalet kontroller, bland annat som en följd av covid-19-pandemin, och var som lägst under 2021 då 1 962 kontroller genomfördes. Under 2022 och 2023 ökade antalet kontroller för att under 2024 återigen minska något. Under 2024 genomfördes 2 294 kontroller.

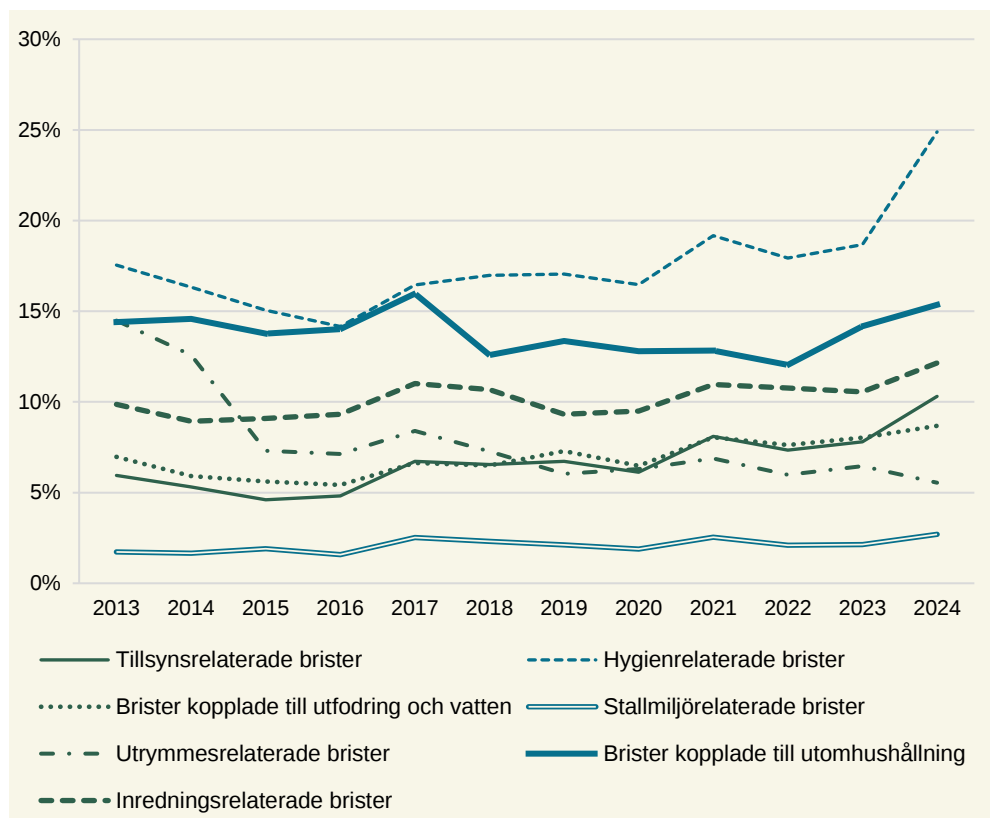

Figur 24. Antal djurskyddskontroller av nötkreatur i hela landet mellan år 2013 och 2024.

Av statistiken framgår inte om kontroll genomförts i besättningar med kött- eller mjölkproduktion. Det går heller inte att urskilja vilka djurkategorier som kontrollerats, förutom kalvar då det finns vissa kontrollpunkter som endast rör kalvar. Enligt länsstyrelserna finns brister i både mjölk- och köttproduktionen och vissa brister är vanligast i ungdjurshållningen.

7.3.2 Olika kategorier av brister

Figur 25 visar omfattningen av olika kategorier av brister inom nötkreaturshållningen. Det framgår tydligt att brister kopplade till hygien, utrymmen och utomhushållning är vanligast, medan brister relaterade till stallmiljön, utfodring och tillsyn mindre vanliga. Diagrammet visar också att andelen hygienrelaterade bristerna ökade tydligt under 2024 jämfört med tidigare år. En mer detaljerad beskrivning av kontrollpunkterna inom respektive kategori presenteras nedan.

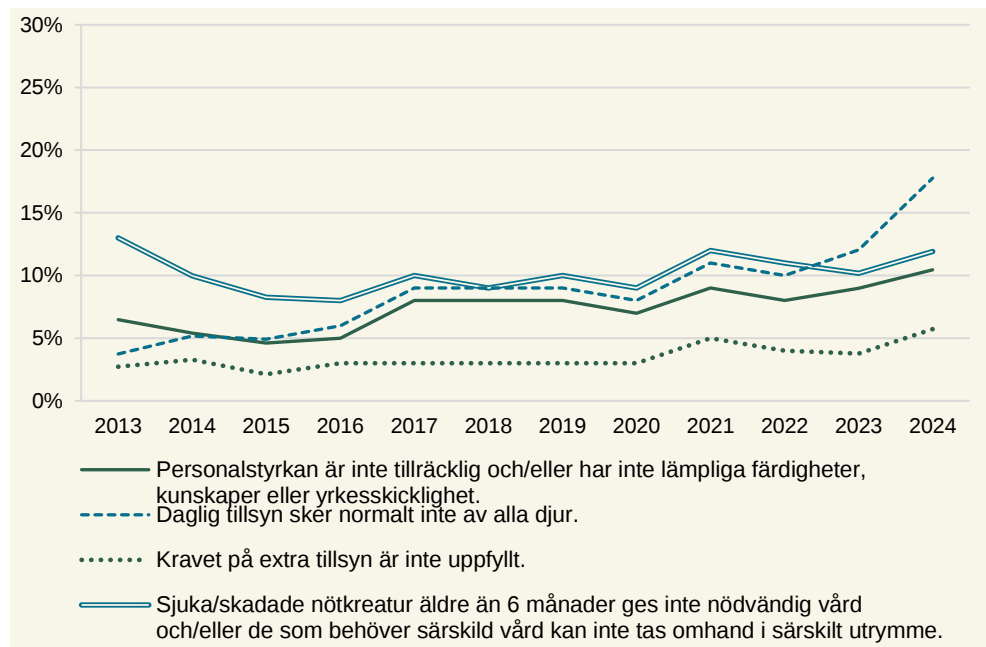
Figur 25. Olika kategorier av brister inom nötkreaturshållningen mellan 2013 och 2024.

Hygienrelaterade brister har varit vanligare än de andra kategorierna av brister vid kontroll av nötkreatursbesättningar. Detta framgår av figur 25. Andelen stallmiljörelaterade brister var betydligt lägre jämfört med brister kopplade till tillsyn och hygien. Enligt länsstyrelserna påverkas hygienrelaterade brister i hög grad av tillgång och kvalitet på strömaterial. Priserna på halm och spån har ökat de senaste åren och under 2024 var det svårt för många lantbrukare att få tag på tillräckligt med strömaterial av god kvalitet.

Enligt länsstyrelserna var hygienrelaterade brister vanligast på gårdar med äldre stallar som är mer tungarbetade jämfört med nyare stallar. Hygienrelaterade brister förekom både på mindre och större gårdar, men enligt länsstyrelserna har det varit vanligare på gårdar med mindre besättningar. Mindre gårdar drivs ofta av personer som också arbetar utanför gården vilket kan vara en bidragande orsak. På de mindre gårdarna är det heller inte lika vanligt att ta hjälp i form av rådgivning. På större gårdar kan personalbrist leda till att skötselrutiner inte hinns med. Problem kan också uppstå när besättningarna växer, exempelvis på grund av bristande beredskap för ökat antal kalvningar och ökade krav på personal, logistik och flöden.

7.3.3 Tillsynsrelaterade brister

Andelen brister kopplade till djurhållarnas tillsyn av djuren ökade under 2024 jämfört med tidigare år, vilket framgår av figur 26.

Figur 26. Andel kontroller med tillsynsrelaterade brister vid kontroller av nötkreatur mellan år 2013 och 2024.

Begreppet tillsyn omfattar även en handlingsplikt för djurhållaren. Det räcker alltså inte att bara se till sina nötkreatur regelbundet utan djurhållaren måste också vidta nödvändiga åtgärder vid behov, exempelvis att verka klövar i tid eller att ge sjuka eller skadade djur veterinärvård.

De tillsynsrelaterade bristerna har legat på en relativt jämn nivå fram till 2023 men under 2024 försämrades efterlevnaden av kravet på daglig tillsyn av alla djur. Andelen brister på denna kontrollpunkt har ökat från fyra procent 2013 till 18 procent 2024, en ökning med 14 procentenheter. Detta var den vanligaste bristen i kategorin tillsynsrelaterade brister under 2024. Enligt länsstyrelserna är ökningen kopplad till andelen smutsiga nötkreatur. Smutsiga djur som inte görs rena innebär att djurhållaren brustit i sin handlingsplikt och därmed inte uppfyllt lagstiftningens krav på tillräcklig tillsyn.

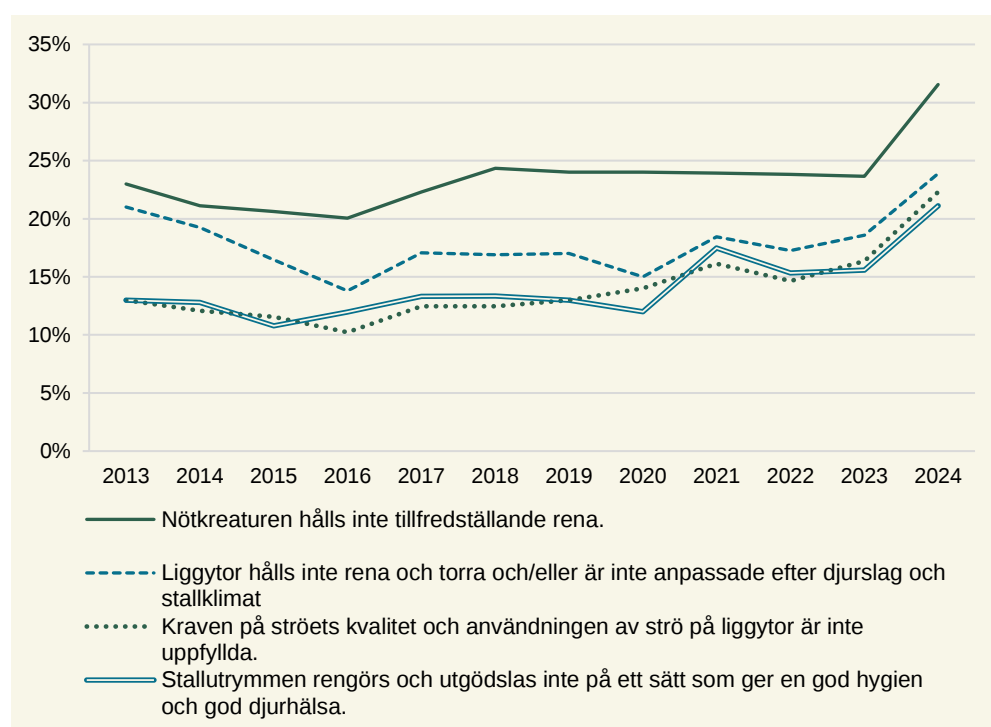
Kontrollpunkten om vård av sjuka och skadade djur omfattar även kontroll av sjukboxar. Det går därför inte att utläsa av om bristerna berott på bristande vård av sjuka eller skadade djur eller om sjukboxar saknats eller varit för få. Länsstyrelserna har uppgett att det oftast handlat om att det saknats tillräckligt med sjukboxar som en följd av att boxarna används för friska djur på grund av platsbrist, särskilt i besättningar med uppbundna system.

Tillsynsrelaterade brister avspeglas även i andra kontrollpunkter, exempelvis sådana som kategoriseras som hygienrelaterade och sådana som i övrigt kan relateras till hur djuren sköts. Brister kopplade till grundläggande skötsel faktorer kan leda till försämrad djurvelfärd och i allvarliga fall även till djurlidande.

7.3.4 Hygienrelaterade brister

De vanligaste bristerna i nötkreaturshållning rör djurens renhet och deras ligg- och vistelseytor. Dessa brister ligger på en relativt hög nivå jämfört med andra brister och återkommer år efter år i samma omfattning (figur 27). Att bristerna på dessa kontrollpunkter ökat är oroande.

Andelen brister på djurens renhet ökade tydligt under 2024 med åtta procentenheter till 32 procent och är den kontrollpunkt som står för högst andel brister. Även brister som tydligt är kopplade till denna punkt, såsom renhållning, rena liggytor och tillräcklig mängd strömedel ökade under 2024 med fem till sex procentenheter.

Figur 27. Andel kontroller med hygienrelaterade brister vid kontroller av nötkreatur mellan 2013 och 2024.

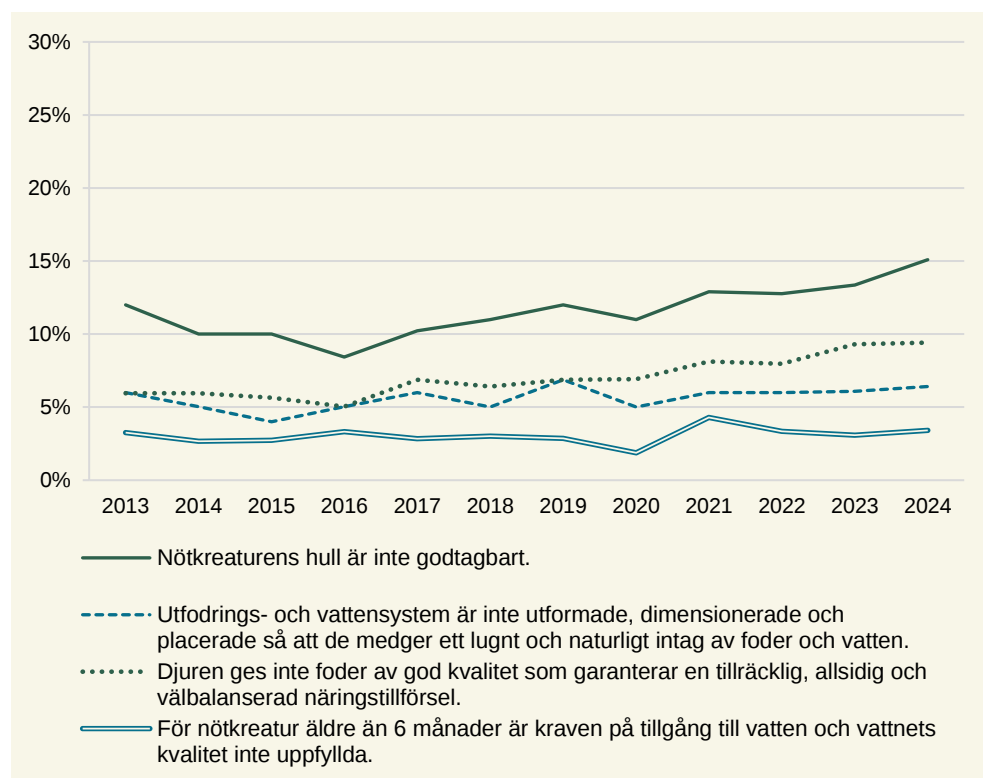
Sedan 2016 har andelen kontroller där djurens renhet inte varit tillfredsställande legat på en jämn och hög nivå, mellan 21 och 24 procent. Från 2018 till 2023 låg andelen brister stabilt på 24 procent, men ökade till en högre nivå under 2024. Enligt länsstyrelserna förekom brister i djurens renhet oftast hos uppbundna djur samt hos ungdjur och tjurar, som kan vara ohanterade och därmed svåra och farliga att rengöra. Statistiken visar

dock inte hur många djur som varit smutsiga vid kontrolltillfällena och inte heller i vilken omfattning de varit smutsiga.

Brister i hygien är starkt kopplade till de dagliga rutinerna i djurhållningen, vilka i sin tur påverkas av faktorer som personalstyrka, byggnader, ekonomi och kunskapsnivå. Tillgången på strömaterial är också en viktig faktor. Flera länsstyrelser och företrädare inom branschen har också rapporterat att tillgång på strö varit ett problem under 2023 och som dessvärre fortsatte 2024, i stora delar av landet.

7.3.5 Brister som kan relateras till utfodring och vatten

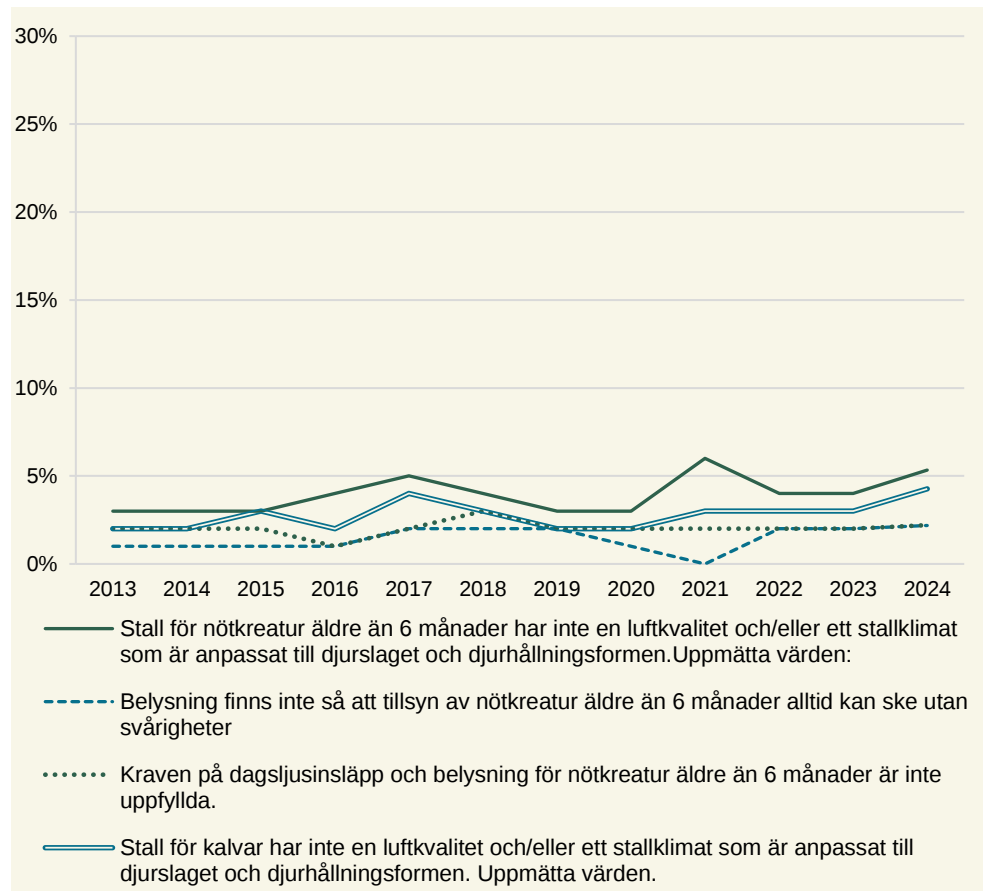
Brister i utfodringen kan få allvarliga konsekvenser för djurens välfärd och syns ofta genom bristande hull hos djuren. Under de senaste åtta åren har dessa brister ökat, särskilt vad gäller kontrollpunkten om nötkreaturens hull är godtagbart (figur 28). Försämrat hull hos nötkreatur beror dock inte alltid på bristande utfodring utan kan även uppstå hos djur med nedsatt hälsa. Utifrån diskussioner med länsstyrelserna och branschen bedöms att ökningen i andelen brister avseende hull under 2024 kan bero på högre foderpriser och försämrade foderkvalitet. Resultatet i kontrollpunkten för hull kan gälla både magra och överviktiga djur.

Figur 28. Andel kontroller med brister som är relaterade till utfodring för nötkreatur under 2013 till 2024.

7.3.6 Stallmiljörelaterade brister

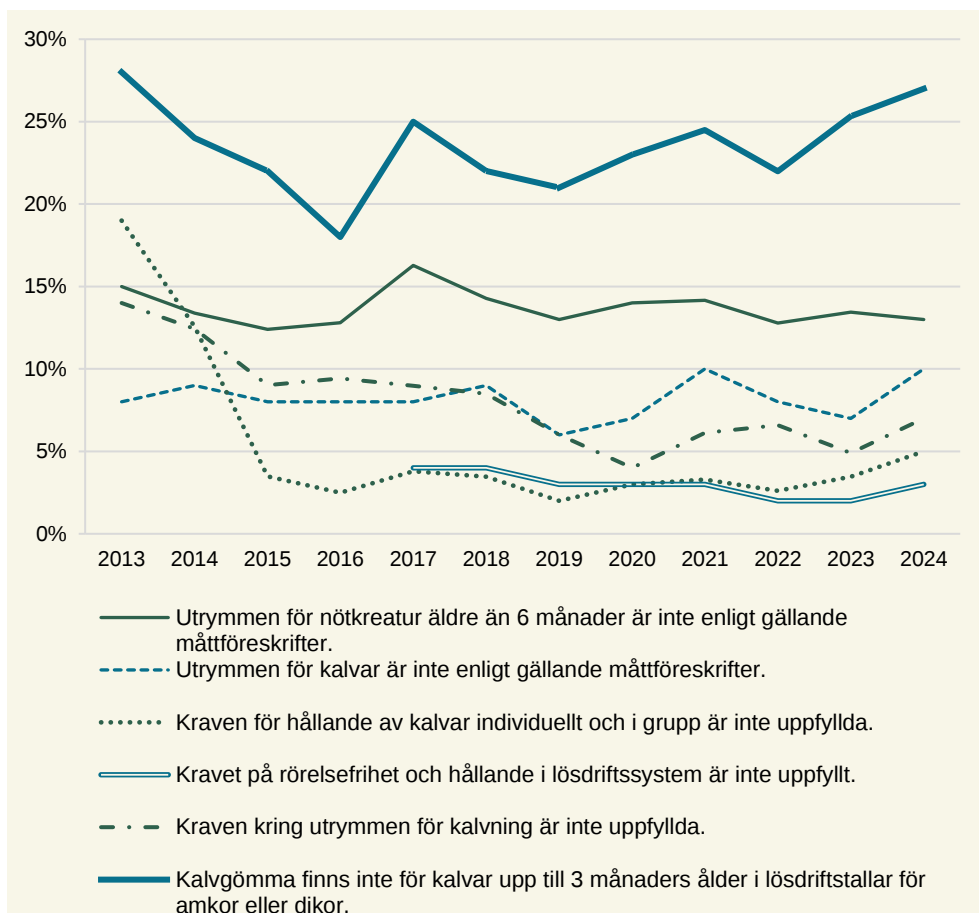
Efterlevnaden har överlag varit god när det gäller stallmiljörelaterade krav som ställs på luftkvalitet, dagsljus och belysning. Kontrollstatistiken visar att brister på dessa kontrollpunkter förekom vid mellan noll och fem procent av kontrollerna under 2024 (figur 29).

Figur 29. Andel kontroller med brister som handlar om stallmiljö för nötkreatur mellan 2013 och 2024.

7.3.7 Utrymmesrelaterade brister

Figur 30 visar andelen kontroller med utrymmesrelaterade brister. Andelen brister gällande krav på kalvgömma har legat på en hög nivå under längre tid. Under 2024 konstaterades brister vid 27 procent av kontrollerna av denna kontrollpunkt. Det framgår dock inte om bristerna berodde på avsaknad av kalvgömma eller om de kalvgömmor som fanns inte var tillräckligt stora. Länsstyrelserna har uppgett att det är vanligt att kalvgömma saknas helt, ofta för att djurhållaren inte känner till kravet eller inte ser behovet av kalvgömma.

Figur 30. Andel kontroller med brister som handlar om utrymmen för nötkreatur mellan 2013 och 2024.

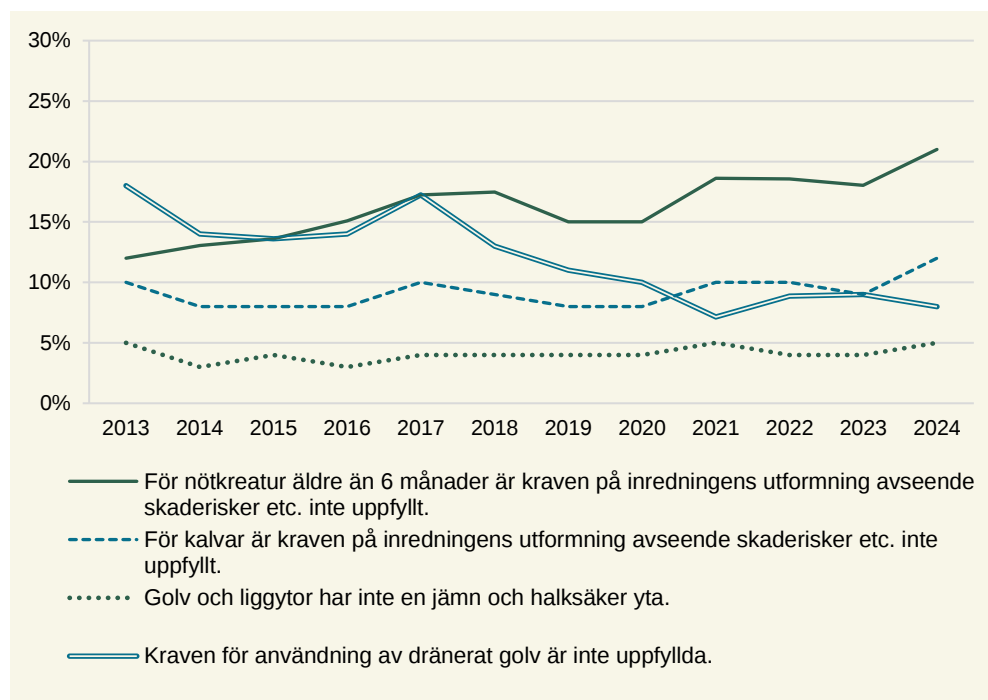
Efterlevnaden av måttbestämmelser för utrymmen till nötkreatur över sex månader har legat på en stabil nivå. Under de senast sex åren har brister konstaterats vid cirka 13 procent av kontrollerna, vilket gör det till en relativt vanlig brist som varken ökat eller minskat i omfattning.

När det gäller kraven på utrymmen för kalvning har efterlevnaden förbättrats sedan 2013. Under 2024 noterades brister vid sju procent av kontrollerna.

Aveln på nötkreaturen har lett till att djuren blivit större, och dagens djur är mycket större än de djur som stall med äldre inredning ursprungligen var avsedda för. Även inredning som endast är 10 – 15 år gammal kan vara för liten, och många ladugårdar som används för inhysning av nötkreatur är äldre än så och har aldrig byggts om. Även om det inte längre byggs helt nya system för uppbundna djur, då det inte är tillåtet enligt lagstiftningen, är det fortfarande ett relativt vanligt inhysningssystem och vanligt att större dikor hålls i äldre mjölkostallar för uppbundna djur. Utöver detta förekommer också överbeläggning i gruppboxar.

7.3.8 Inredningsrelaterade brister

Andelen inredningsrelaterade brister redovisas i figur 31. Brister på inredningens utformning avseende skaderisker är vanliga och har ökat över tid. För ungdjur och vuxna nötkreatur har andelen brister nästan fördubblats sedan 2013, från 12 till 21 procent. Motsvarande brister för kalvar har varit betydligt ovanligare och har legat på en relativt stabil nivå kring tio procent sedan 2013. Under 2024 låg andelen brister på denna kontrollpunkt på tolv procent.

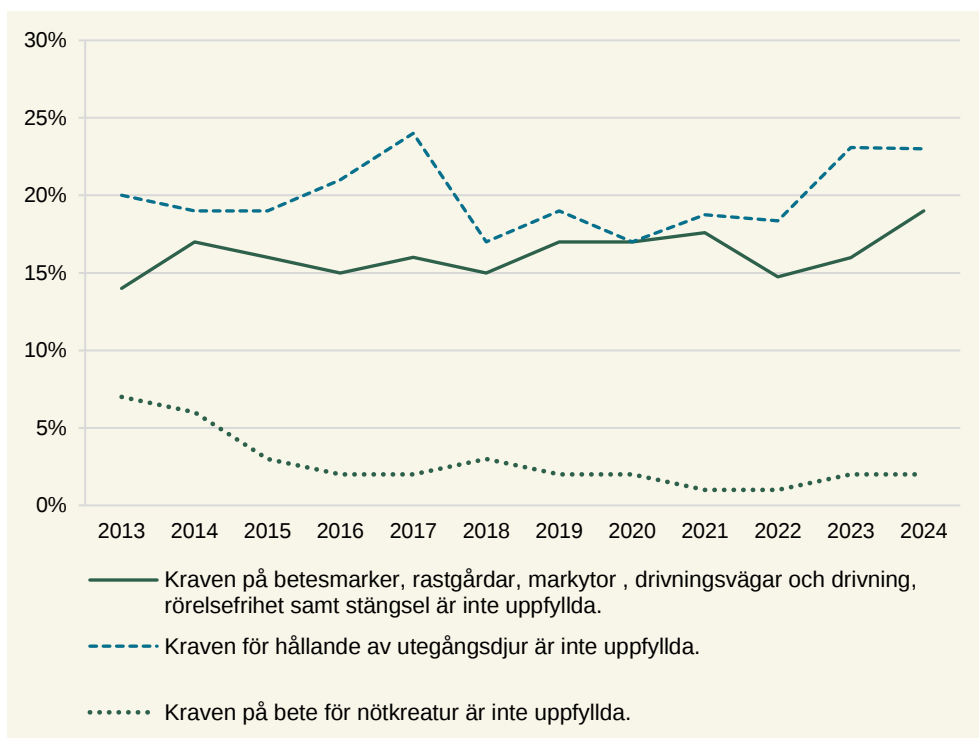
Figur 31. Andel kontroller med brister som handlar om inredning och golv vid djurskyddskontroller av nötkreatur mellan 2013 och 2024.

En orsak till brister som rör skaderisker i inredningen är troligen att djuren hålls i äldre byggnader med gammal eller mindre välfungerande inredning. Noterbart är att hög förekomst av dessa brister även kan ses i kontrollresultatet från besättningar med får, get, gris och häst (se avsnitt för respektive djurslag samt [figur 86](#)).

7.3.9 Utomhushållning

Andelen brister kopplade till betesmarker och rastgårdar har varierat mellan 14 och 19 procent mellan 2013 och 2024 (figur 32). Eftersom kontrollpunkten omfattar flera parametrar, såsom stängsel, markytor och drivningsvägar är det svårt att avgöra exakt vad bristerna består av. Enligt länsstyrelserna var vanliga orsaker till brist på denna kontrollpunkt under 2024 kladdiga markytor eller bristfälligt stängsel. Blöta höstar och milda vintrar kan göra att markytor snabbt blir upptrampade om de inte är hårdgjorda eller väl dränerande.

Andelen brister vid hållande av utegångsdjur har varit relativt hög genom åren. Andelen brister minskade något från 24 procent 2017 till 18 procent 2022 men ökade med fem procentenheter 2023. Under 2024 låg andelen brister kvar på 23 procent. Eftersom även denna kontrollpunkt omfattar flera faktorer går det inte att utläsa exakt vad bristerna består av. Det kan exempelvis handla om avsaknad av ligghall, att ligghallens utformning varit bristfällig eller för liten för antalet djur. En annan orsak kan ha varit att djur stallats in för sent på hösten i förhållande till när kravet på ligghall börjat gälla eller att de djur som hållits som utegångsdjur inte varit lämpade för det. Brister gällande utegångsdjur uppmärksammas ofta genom klagomål till länsstyrelserna.

Figur 32. Andel kontroller med brister som handlar om utomhusvistelse och betesmarker vid djurskyddskontroller av nötkreatur mellan 2013 och 2024.

7.3.10 Branschinitiativ för bättre efterlevnad

Under 2024 har branschorganisationerna bland annat resurser lagts på rådgivning, information och strategier avseende smittsamma sjukdomar såsom blåtunga och *Mycoplasma bovis*. Vaccinationsstrategier, diarreråd, rådgivning vid kalvning, bästa skötseln av den nyfödda kalven, desinfektion av stallar och förebyggande råd om kryptosporidier har genomförts. Utöver information via internet och fackpress har Gård & Djurhälsan bedrivit bred kursverksamhet till kalv-, diko- och ungnötsproducenter, rådgivare och andra intressenter. Kurserna har fokuserat på smittskydd kalvning, hullbedömning, rena djur, utfodring, parasiter och villkorning av läkemedel.

7.3.11 Allvarliga konsekvenser av brister

Brister som kan få allvarliga konsekvenser för djurens välfärd rör framför allt utebliven veterinärvård och dåligt hull orsakat av till exempel otillräcklig fodertillgång eller bristfällig foderkvalitet. Även brister i djurens renhet, avsaknad av torra och rena liggplatser, strö, för litet utrymme eller avsaknad av ligghall kan innebära stora risker för djurens välfärd beroende på graden av bristernas omfattning och varaktighet.

7.3.12 God efterlevnad

Utöver de brister som redovisats i detta avsnitt visar kontrollresultatet att efterlevnaden av djurskyddsreglerna var god när det gäller ett flertal kontrollpunkter under 2024. Exempelvis uppfylls många krav inom kalvhållning. Andelen brister gällande krav på att kalvar ska hållas lösgående, kunna ligga ner, vila, stå upp och hålla sig rena har i genomsnitt legat på en procent under perioden 2013–2024.

Kontrollstatistiken visar också att efterlevnaden var hög för krav som gäller råmjölk, foder och utfodring av kalvar. Mellan 2013 och 2024 har andelen brister för dessa kontrollpunkter varit högst en procent. Under de senaste fem åren har inga brister konstaterats när det gäller reglerna för avhorning och andra operativa ingrepp.

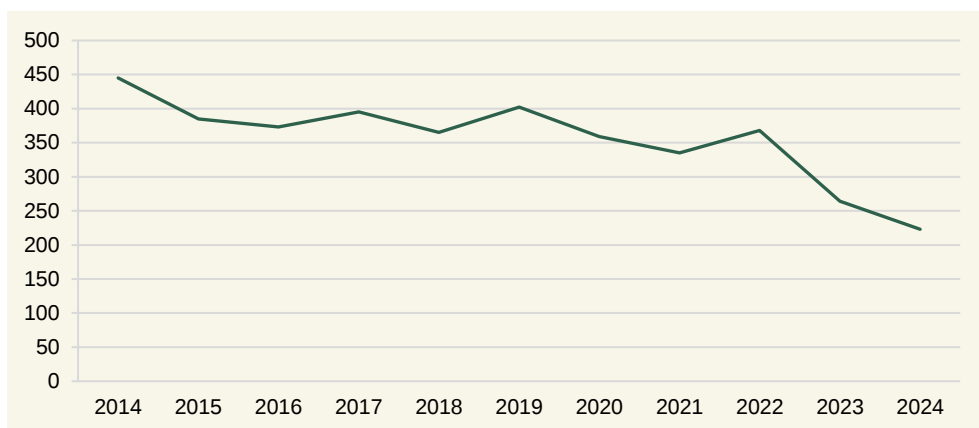
Även vissa andra krav har generellt en hög efterlevnad. Det gäller bland annat stallmiljörelaterade krav på dagsljus, belysning och bullernivåer. För dessa kontrollpunkter förekom brister vid endast noll till fem procent av kontrollerna 2024 (figur 29).

7.4 Grisar

7.4.1 Djurskyddskontroller av grisar

Under 2024 genomförde länsstyrelserna 223 kontroller av grishållningar, vilket innebär en minskning med 41 kontroller jämfört med 2023 och 145 kontroller jämfört med 2022. Under 2024 genomfördes det lägsta antalet djurskyddskontroller på gris sedan 2014 (figur 33). Det låga antalet kontroller kan till viss del bero på att länsstyrelserna har gjort förhållandevis många kontroller av grisgårdar under de senaste åren och att gårdar med ett bra kontrollresultat därför inte blir uttagna för kontroll så snart igen.

Flera länsstyrelser har angett att kontrollerna 2024 framförallt bestod av mindre besättningar med hushållsgrisar, medan något enstaka län främst kontrollerade större grisproducenter. De kontrollerade besättningarna fanns främst i mellersta och södra Sverige, som en följd av att djurhållningsformen är vanligare i dessa delar av landet.

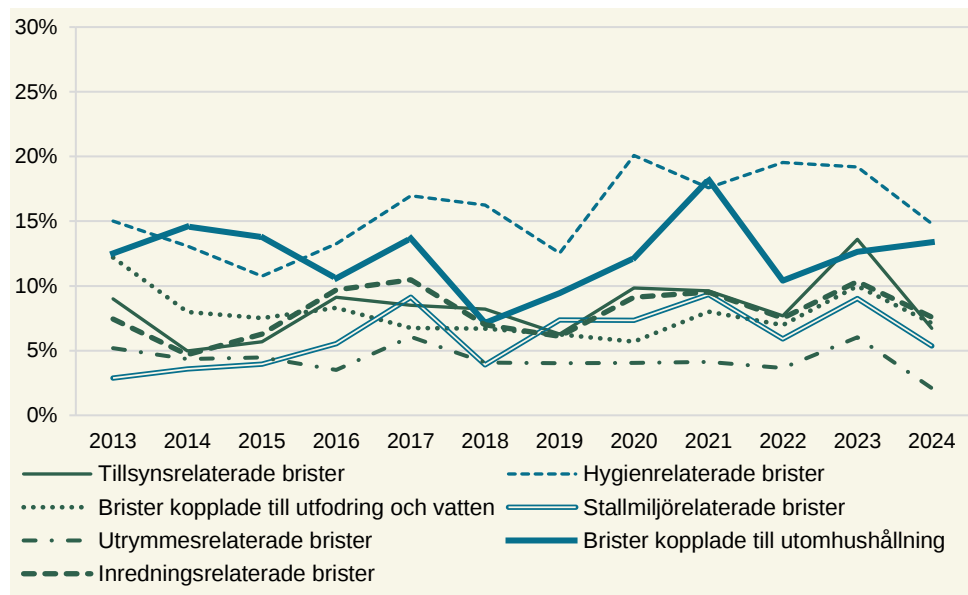

Figur 33. Antal djurskyddskontroller av grisar i hela landet mellan 2014 och 2024.

Checklistan som används vid kontroller av gris är densamma vid såväl kontroll av stora besättningar som vid kontroll av mindre gårdar med ett fåtal grisar. Det är därför svårt att utifrån statistiken kunna fastställa vilka brister som är vanligast beroende vilken typ av grishållning det är fråga om. Kontroller efter klagomål från allmänheten förekommer enligt länsstyrelserna på såväl små som stora grisbesättningar.

7.4.2 Olika kategorier av brister

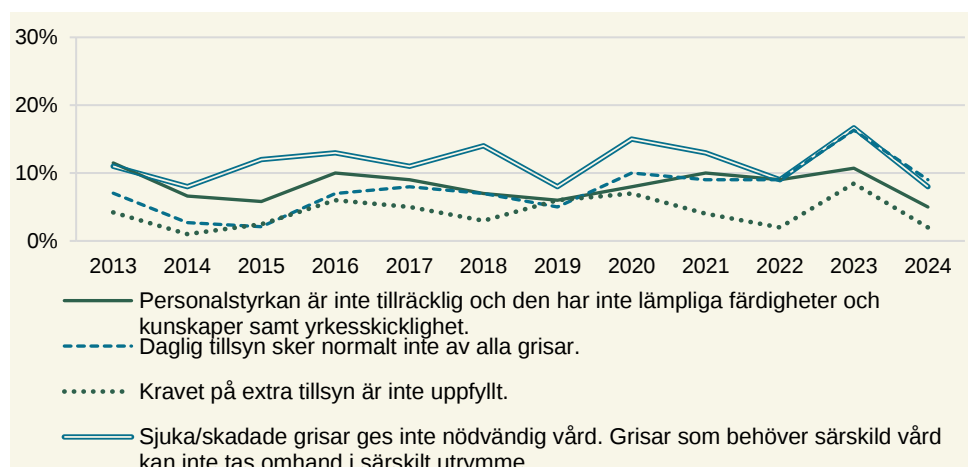
Figur 34 visar omfattningen av olika kategorier av brister. Inom grishållningen har brister som rör hygien och utomhushållning varit de vanligaste bristerna sett över tid, medan brister som kan relateras till stallmiljön och utrymmen inte varit lika vanliga. Figur 34 visar också att inga tydliga förändringar har skett under de senaste tio åren.

Figur 34. Olika kategorier av brister inom grishållningen mellan 2013 och 2024.

7.4.3 Tillsynsrelaterade brister

Andelen tillsynsrelaterade brister har minskat under 2024 jämfört med tidigare år (figur 35). Sett över längre tid har andelen brister varierat mellan åren men legat på liknande nivå.

Figur 35. Andel kontroller med tillsynsrelaterade brister vid djurskyddskontroller av gris mellan 2013 och 2024.

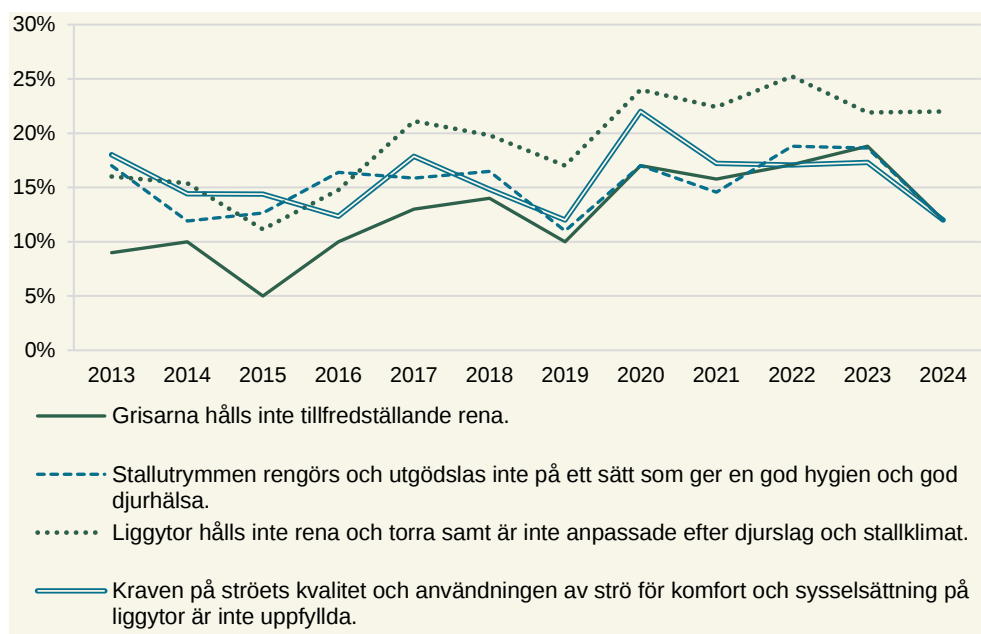
Tillsyn innebär, förutom att regelbundet se till sina grisar, också en handlingsplikt för djurhållaren. Djurhållaren måste vidta nödvändiga åtgärder vid behov, som exempelvis att vidta åtgärder när grisar är sjuka eller skadade.

I kontrollpunkten om vård för sjuka och skadade djur ingår även kontroll av sjukboxar. Det går därför inte att utläsa av statistiken i vilken omfattning bristerna berott på bristande tillsyn genom att djuren exempelvis inte fått veterinärvård och i vilken mån bristerna berott på att sjukboxar saknats eller inte varit tillräckligt många. Länsstyrelserna har uppgett dock att det oftast handlat om att det saknats tillräckligt med sjukboxar. Det beror i sin tur på att dessa boxar använts för djur som inte varit sjuka eller skadade, det vill säga att det funnits för få boxar i förhållande till djurbeläggningen i stallarna. Länsstyrelserna har också uppgett att det ofta förekommer att sjuka grisar inte har tagits omhand i särskilt utrymme. Detta eftersom att det kan vara svårt att flytta tillbaka grisen till gruppen efter att den har varit avskild.

Tillsynsrelaterade brister avspeglas även i flera andra kontrollpunkter, exempelvis brister som är hygienrelaterade och brister som i övrigt kan relateras till hur djuren sköts. Brister med koppling till grundläggande skötselfaktorer kan leda till en dålig djurvelfärd och i allvarliga fall även djurlidande.

7.4.4 Hygienrelaterade brister

Under 2020 sågs en tydlig försämring av resultaten kring kraven om rena liggytor, rena grisar, rengöring och utgödsling av stallutrymmen samt krav på ströets kvalitet (figur 36). Som förväntat följer kurvorna över dessa brister i stort sett varandra men nivån av dessa brister har varierat sedan 2020. Sammantaget är dock andelen hygienrelaterade brister inom grishållningen fortsatt på en relativt hög nivå som sett över tid har ökat något.

Figur 36. Andel kontroller med hygienrelaterade brister på gris mellan 2013 och 2024.

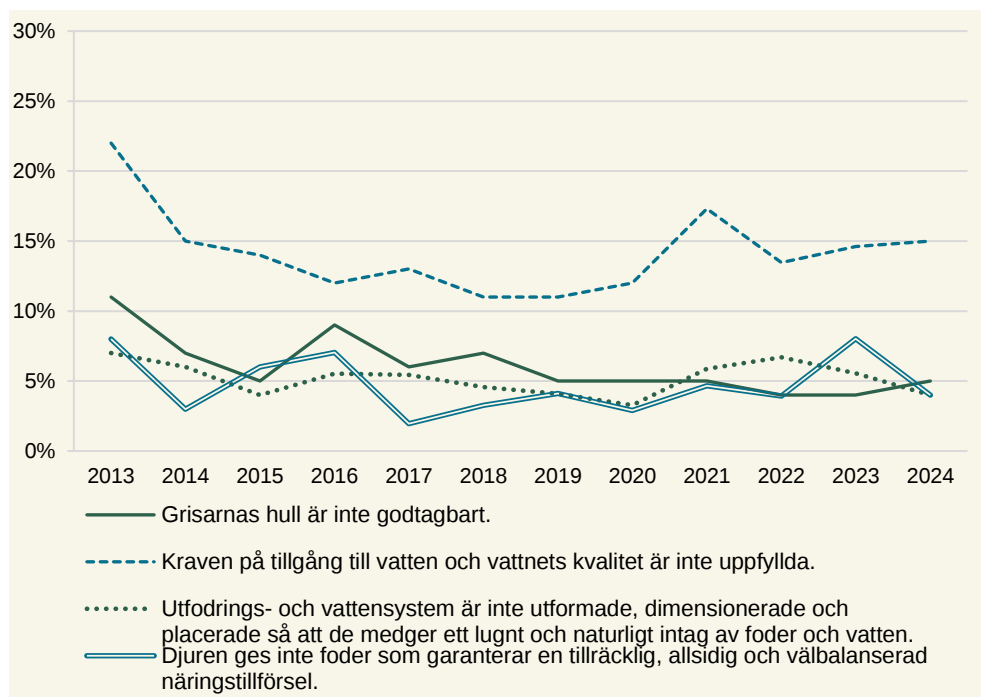
Brister kopplat till strö, förorenade liggytor, smutsiga grisar och sjuka grisar uppträder ofta samtidigt och följer av att något i grisarnas närmiljö inte fungerar. Även andra brister konstateras ofta i dessa fall, så som bristfällig ventilation, överbeläggning och att tillsynen och därmed skötseln inte är tillräcklig. Många av dessa brister kan bero på att många stallar är gamla och slitna och att personalstyrkan inte varit tillräcklig.

Andelen brister rörande strö varierar mellan åren. Grisnäringen har vittnat om att många grishållare haft stora problem att få tag på bra halm de senaste åren och befarade att problemet skulle öka under 2024. Detta är dock en brist som minskat från 17 procent 2023 till 12 procent 2024. Enligt länsstyrelserna anser en del djurhållare att de inte kunnat använda tillräcklig mängd strö på grund av begränsningar i utgödslingssystemet.

Länsstyrelserna har angett att det ofta finns skillnader mellan mindre och större grishållningar i vilka brister som upptäcks. Det konstateras också olika typer av brister beroende på djurkategori. Att strö saknas bedöms exempelvis vara vanligare i slaktgrisproduktion än i övrig grishållning.

7.4.5 Brister som handlar om utfodring och vatten

Brister som rör vattentillgång och vattenkvalitet hade fram till 2021 en stabil nedåtgående trend. Under 2021 steg andelen brister dessvärre från 12 procent till 17 procent. Sedan 2022 har dock efterlevnaden och andelen brister minskat med några procentenheter (figur 37) och under 2023 och 2024 låg andelen brister på denna kontrollpunkt på 15 procent.

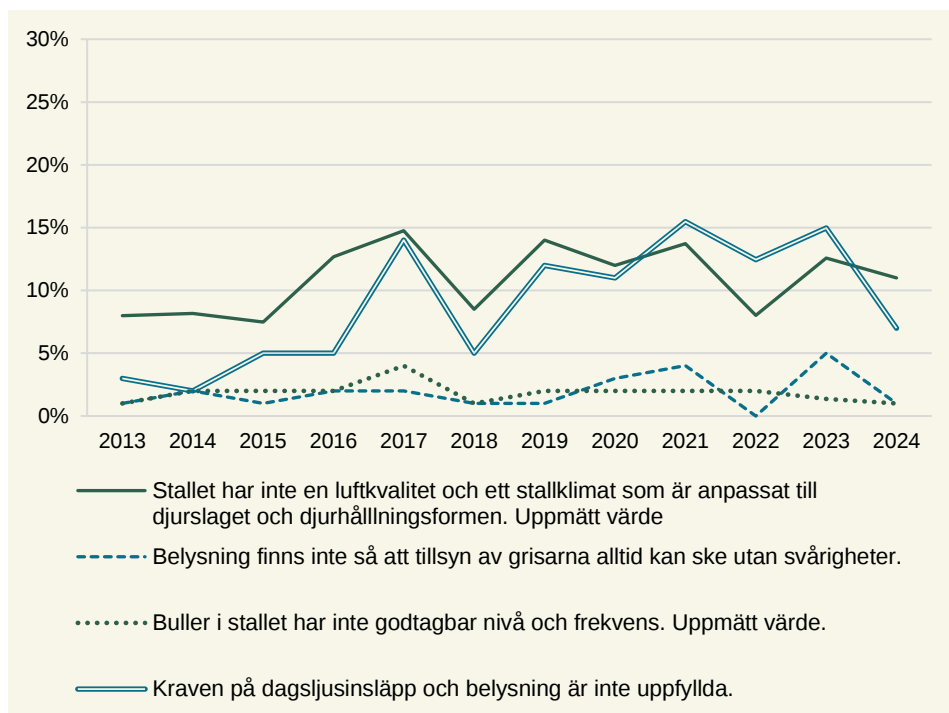
Figur 37. Andel kontroller med brister som handlar om utfodring, hull och vatten på gris mellan 2013 och 2024.

Länsstyrelserna har sett allt färre brister kopplade till trasiga vattennipplar eller att brist på kontrollpunkten om vattentillgång berott på att vattnet stängts av under delar av dygnet. I små besättningar där grisarna ofta ges vatten i kar var det dock inte ovanligt att grisarna vält karen, vilket medfört att grisarna inte haft fri tillgång till vatten. Att vattnet fryser under den kallare perioden av året förekom också i mindre besättningar där djuren hållits i oisolerade byggnader eller i någon form av utomhushållning.

Under 2024 förekom brister som rörde foder och utfodring i betydligt lägre omfattning än brister som rörde vatten. Över tid har andelen brister på grisars hull minskat, från nio procent 2016 till fem procent 2024.

7.4.6 Stallmiljörelaterade brister

Brister som rör mekaniskt buller och belysning för tillsyn har legat på en låg och stabil nivå över tid (figur 38). Orsaken till att efterlevnaden av dessa krav varit hög är troligen att de åtgärder som görs för att leva upp till kraven är permanenta och att bristen inte återkommer så länge anläggningarna fortsätter att fungera.

Figur 38. Andel kontroller med brister kopplade till stallmiljö på gris mellan 2013 och 2024.

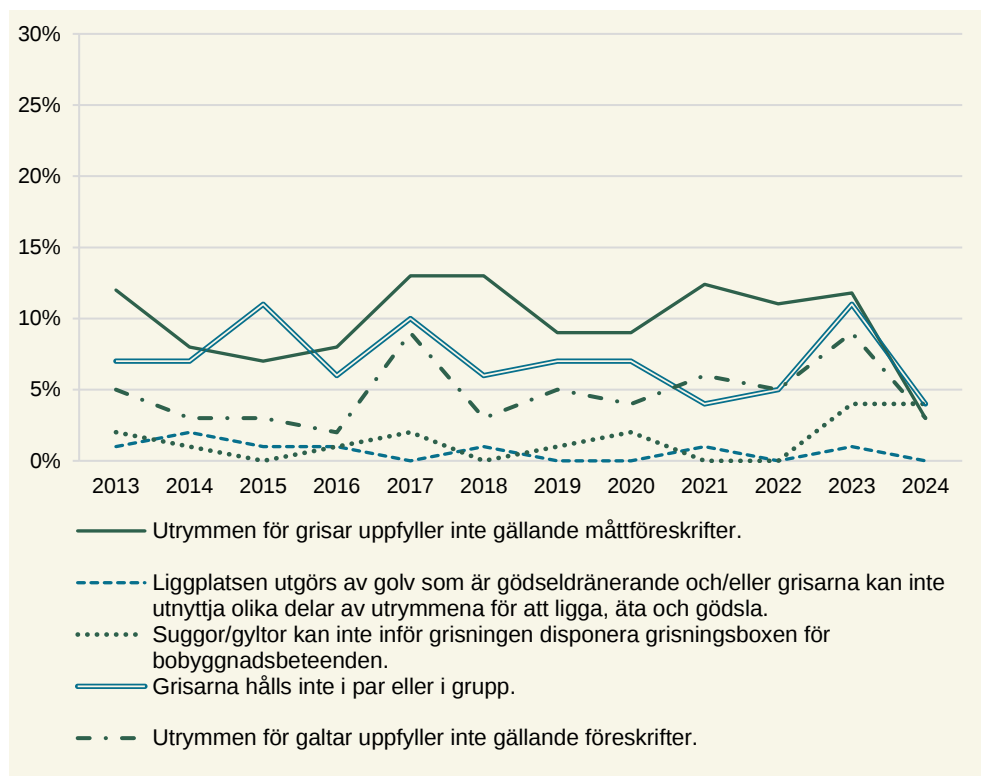
Brister i luftkvalitet, stallklimat, dagsljusinsläpp och belysning har varierat mycket genom åren. Under 2024 förekom brister gällande krav på dagsljusinsläpp och belysning i sju procent av kontrollerna vilket är en nedgång från 15 procent 2023. Över längre tid ses dock en ökning i andel brister på den här kontrollpunkten (figur 38).

Brister i luftkvalitet och stallklimat låg 2024 på elva procent. De senaste tolv åren har andelen brister på den här kontrollpunkten varierat mellan åtta och 15 procent. Brister i luftkvalitet och stallklimat är särskilt bekymmersamma då de har stor inverkan på grisarnas välmående och hälsa. En förklaring till att bristen förekom i den här utsträckningen 2024 kan, enligt länsstyrelserna, vara att en betydande andel av kontrollerna har gjorts i äldre stallar där det kan vara svårt att upprätthålla en god luftkvalitet och ett gott stallklimat.

7.4.7 Utrymmesrelaterade brister

Brister på kontrollpunkter som kategoriserats som utrymmesrelaterade brister har överlag minskat till 2024 och redovisas i figur 39.

Brister med koppling till storlek på djurutrymmen innebär att grisar hålls i för små utrymmen i förhållande till antal grisar eller storlek på grisar. Andelen av dessa brister varierar något över tid, men en tydlig skillnad kan ses mellan 2023 och 2024 där andelen brister sjönk från tolv procent till tre procent.

Figur 39. Andel kontroller med brister kopplade till utrymmen hos grisar mellan 2013 och 2024.

Länsstyrelserna menar att brister som handlar om utrymmen är vanligare inom slaktgrisuppfödningen än smågrisuppfödningen. Levandevikten hos slaktgrisar har ökat genom åren och det är vanligt att slaktgrisarna väger över 120 kg vid slakt. Eftersom många äldre slaktgrisstallar är dimensionerade för lägre levandevikter (cirka 90 - 100 kg) innebär det att överbeläggning kan uppstå i slaktgrisboxarna om utslaktning inte sker i tillräcklig omfattning under uppfödningens slutfas. Slaktgrisarnas högre vikt innebär också att transportörerna inte kan lasta lika många grisar på sina fordon, vilket också kan innebära en risk för att alla slaktfärdiga grisar inte hämtas. Under 2024 har grisenäringen framfört att det har varit en högre efterfrågan på både smågrisar och slaktgrisar. Rådgivningsföretagen har också berättat att de har satsat på att få företagen att anmäla sina djur till slakt i mycket god tid för att underlätta planeringen och inte riskera att inte få iväg sina grisar i önskad tid. Troligen har dessa olika faktorer minskat risken för överbeläggning i stallarna och därmed är andelen brister gällande utrymmen lägre än tidigare.

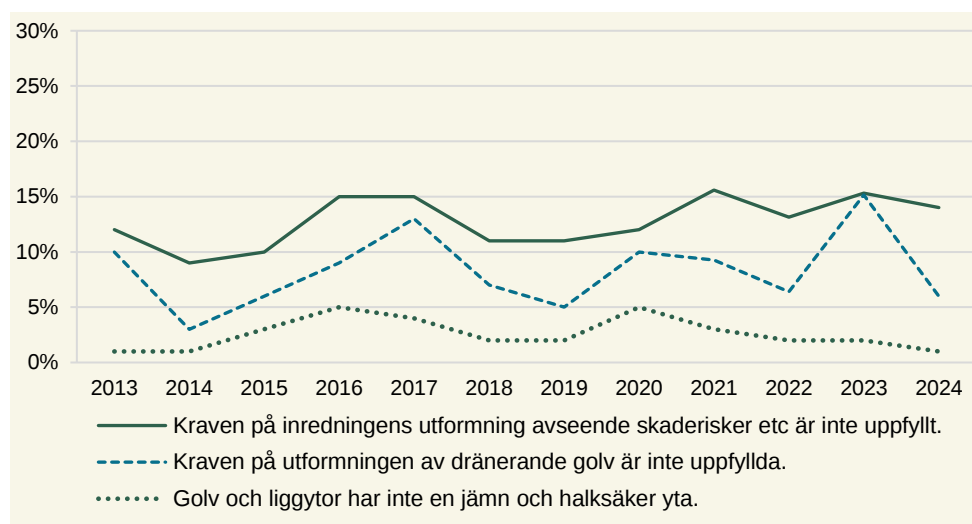
Under 2023 sågs en ökning av andelen brister gällande att grisar inte hålls i par eller grupp. Denna ökning var dock tillfällig och minskade från elva procent 2023 till fyra procent 2024. Enligt information från länsstyrelserna under 2023 var bristen framförallt aktuell hos djurhållare med ett mindre antal grisar, men också hos djurhållare med gamla system där sinsugor

hålls enskilt för att djurhållarna anser att det blir lugnare då suggorna inte ges möjlighet att slåss med varandra. Även andelen brister gällande att galtar ska hållas i tillräckligt stora utrymmen minskade mellan 2023 och 2024 från nio till tre procent

7.4.8 Inredningsrelaterade brister

Brister på kontrollpunkter som kategoriserats som inredningsrelaterade brister redovisas i figur 40.

Andelen brister när det gäller skaderisker som är koppade till inredningen tycks ökat svagt över tid. Länsstyrelserna har framfört att skaderisker i form av trasig eller olämplig inredning oftast förekommit i mindre besättningar under 2024 samt i de fall där grishållningen bedrevs i äldre stallar. Noterbart är att skaderisker som är kopplade till inredningen också förekommit i betydande omfattning i besättningar med djurslagen får, get, nötkreatur och häst under 2024 (se avsnitt för respektive djurslag samt [figur 86](#)).

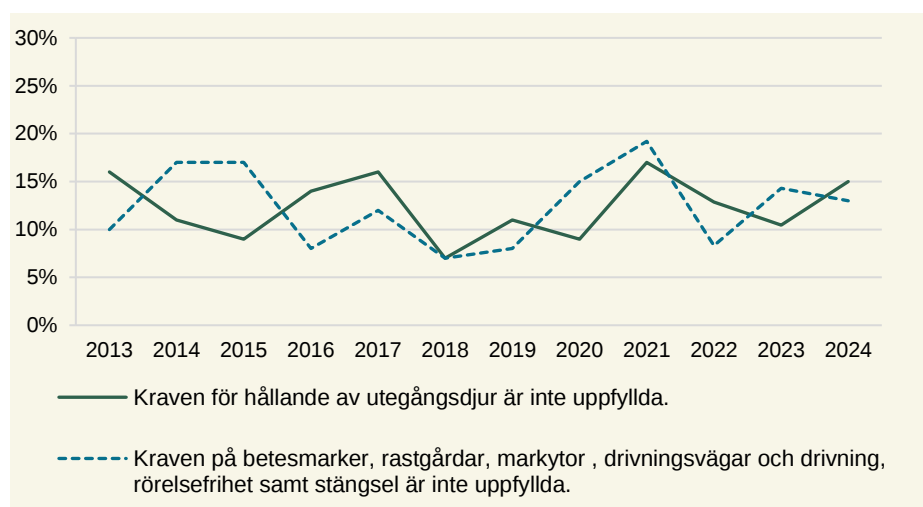
Figur 40. Andel kontroller med brister kopplade till inredning och golv hos grisar mellan 2013 och 2024.

7.4.9 Utomhushållning

Brister på kontrollpunkter som rör utomhushållning av grisar redovisas i figur 41.

Brister som rör grisar som hålls ute minskade tydligt under 2022, men ökade något under 2023 när det gäller krav som kan kopplas till utomhusytornas utformning och skick. Under 2024 låg andelen brister på samma nivå som 2023. Andelen brister vid utomhushållning har varierat kraftigt mellan åren och låg på en relativt hög nivå på 15 procent 2024. Enligt länsstyrelserna är en möjlig förklaring till varför dessa brister varit vanliga de senaste åren att det blivit vanligare med egna hushållsgrisar

som hålls utomhus i mer eller mindre lämpliga hagar och med bristfälliga hyddor. Även brist på tillräcklig kunskap har enligt länsstyrelserna, haft påverkan på kontrollresultatet för utomhushållning av gris.

Figur 41. Andel kontroller med brister vid utomhushållning av grisar mellan 2013 och 2024.

7.4.10 Branschinitiativ för bättre efterlevnad

Under 2024 har grisnäringen arbetat mycket med att minska antalet sjuka och skadade grisar. Grisveterinärer har haft stort fokus på att förebygga uppkomsten av sjuka djur. Utöver detta har det också tagits fram utbildningsmaterial. Under 2024 har kurser i ventilation och hygien i grisstallar genomförts samt en hygienhandbok har tagits fram.

7.4.11 God efterlevnad

Utöver de brister som redovisats i detta avsnitt visar kontrollstatistiken att efterlevnaden av djurskyddsreglerna var god när det gäller flera kontrollpunkter. Ett sådant exempel är efterlevnaden av kraven för att avvänja smågrisar tidigare än vid 28 dagars ålder. Denna kontrollpunkt har funnits sedan december 2017 då det blev tillåtet att under vissa förutsättningar få avvänja en viss andel av smågrisarna tidigare än vid 28 dagars ålder. Även kravet på att smågrisar ska ha vant sig vid tillskottsfoder vid avvänjningen och kontrollpunkten rörande krav kring reducering (slipning) av smågrisarnas tänder har haft mycket god efterlevnad, över tid.

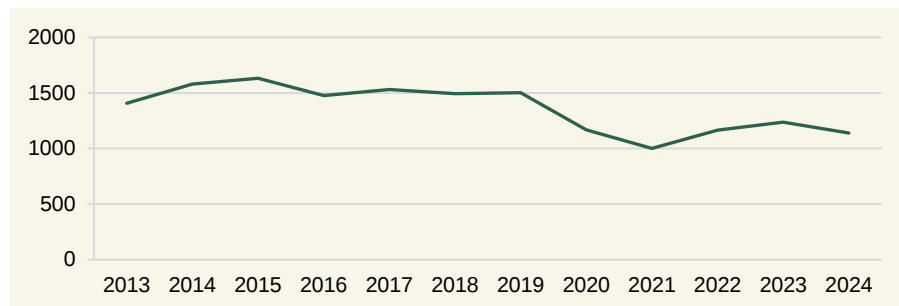
Efterlevnaden av vissa krav som framför allt gäller för suggor är också god. Bland annat visar kontrollresultatet att regelefterlevnaden vid kontroll av att grisarna hålls lösgående varit hög.

Efterlevnaden är också god över lag när det gäller vissa andra krav. Det gäller exempelvis krav kopplade till operativa ingrepp, injektioner och avelsförfaranden. Detsamma gäller även krav som ställs på nödventilation, larmanordningar och brandskydd samt beredskap vid elavbrott.

7.5 Får

7.5.1 Djurskyddskontroller av får

Mellan 2013 och 2019 genomförde länsstyrelserna cirka 1 500 kontroller av fårbesättningar per år. Under de senaste fem åren har dock antalet kontroller minskat, och 2024 genomfördes 1 139 kontroller (figur 42).

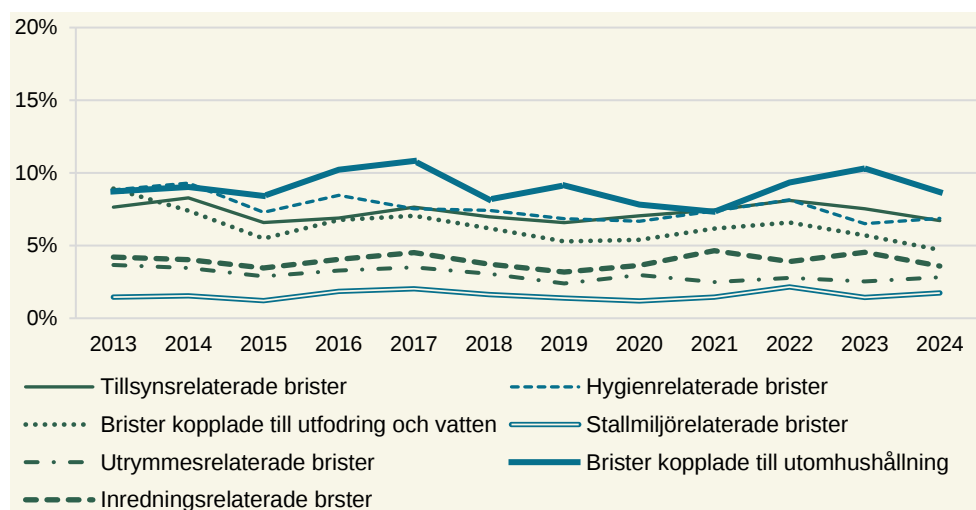

Figur 42. Antal djurskyddskontroller av fårbesättningar mellan 2013 och 2024.

Den checklistan som länsstyrelserna använder vid kontroll av fårhållning är densamma vid såväl kontroll av stora besättningar som vid kontroll av mindre hobbybesättningar. Det innebär att statistiken inte visar vilka brister som är vanligast för olika typer av fårhållning.

7.5.2 Olika kategorier av brister

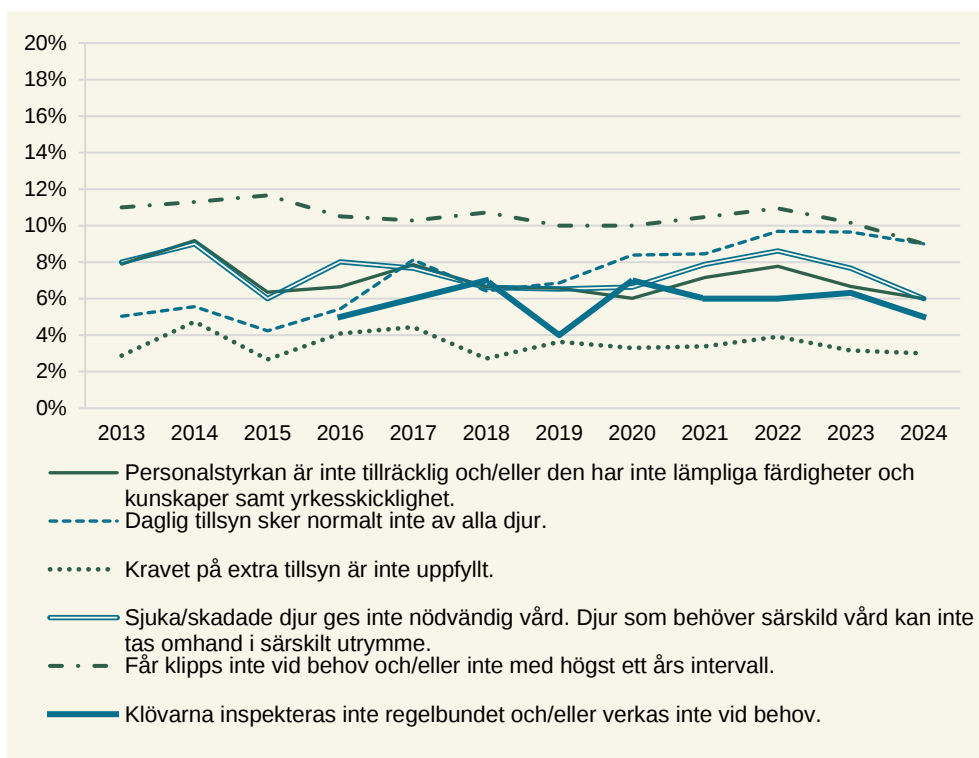
Figur 43 visar förekomsten av olika typer av brister i de fårbesättningar som kontrollerats under 2024. Brister kopplade till utomhushållning är vanligast över tid, medan brister relaterade till stallmiljö och utrymmen är relativt ovanliga. I stort sett har ingen tydlig förändring skett mellan 2013 och 2024.

Figur 43. Olika kategorier av brister som uppmärksammats vid kontroller av fårbesättningar mellan 2013 och 2024.

7.5.3 Tillsynsrelaterade brister

Andelen tillsynsrelaterade brister har varit relativt konstant över tid, med undantag för kontrollpunkten om krav på daglig tillsyn som nästan fördubblats sedan 2013 (figur 44). Dock har samtliga tillsynsrelaterade kontrollpunkter som redovisas i figur 44 minskat något mellan 2023 och 2024. Resultatet av de olika kontrollpunkterna följer ofta samma utveckling vilket syns på kurvorna i grafen.

Figur 44. Andel kontroller med tillsynsrelaterade brister i fårbesättningar mellan 2013 och 2024.

Tillsyn innebär inte enbart fåren ska ses till regelbundet, utan även att nödvändiga åtgärder vidtas vid behov. Exempel på detta är att klippa fåren i tid eller se till att fåren får veterinärvård vid sjukdom eller skada. Kontrollpunkten för vård av sjuka eller skadade djur omfattar även kontroll om sjukboxar finns och används vid behov. Statistiken visar därför inte i vilken omfattning bristerna beror på att fåren inte fått nödvändig vård eller om antalet sjukboxar varit otillräckligt.

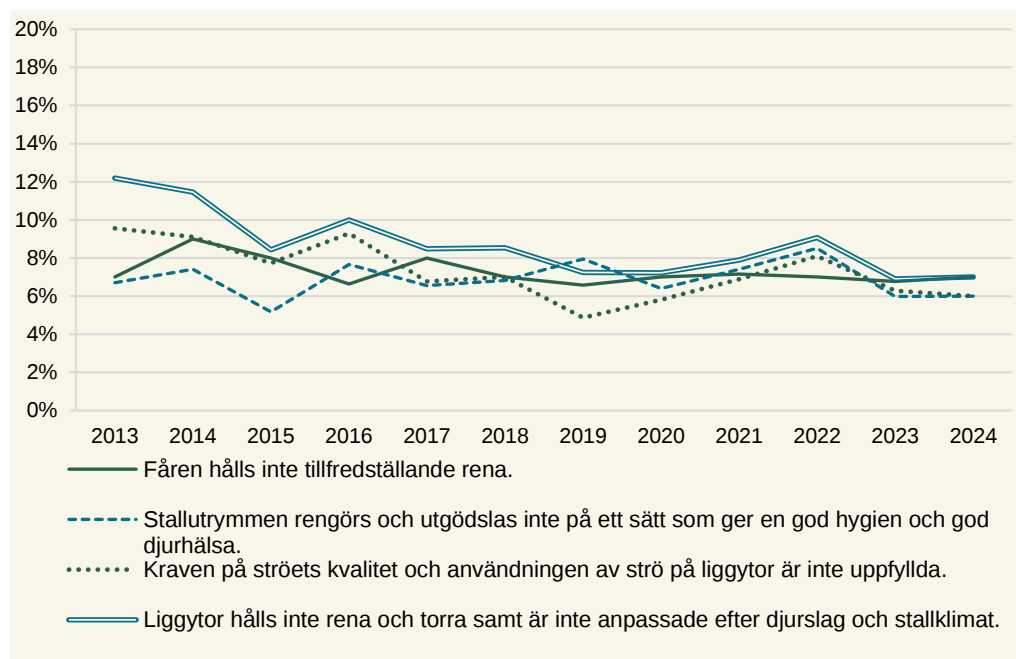
Under 2024 konstaterades brister i klippning av fåren i nio procent av kontrollerna, vilket är den lägsta andelen brister sedan 2013. Andelen brister angående klippning har annars varierat mellan tio och tolv procent mellan 2013 och 2023. Enligt gällande lagstiftning ska får klippas med som längst ett års intervall eller oftare vid behov. Möjliga orsaker till brist på denna kontrollpunkt är att det kan vara svårt att få tag på fårklippare för

fåragare av mindre besättningar, brist i personalstyrka för djurhållare som klipper själva eller brist på kunskap om hur ofta fåren behöver klippas.

Det är vanligt med mindre fårbesättningar som hålls för hobby. Kunskapsnivån hos djurhållarna i dessa besättningar varierar och är inte alltid tillräcklig när det gäller hur fåren ska hållas och skötas.

7.5.4 Hygienrelaterade brister

Andelen hygienrelaterade brister för olika kontrollpunkter visas i figur 45. Andelen brister på dessa kontrollpunkter är liknande mellan 2023 och 2024 (sex till sju procent). Den största förändringen i andelen brister över tid gäller kravet att liggytor ska hållas rena och torra, där andelen brister minskat från tolv procent 2013 till sju procent 2023 och 2024. Fårnäringen vittnade under 2023 om att det varit svårt att få tag på halm, som är det vanligaste strömedlet vid fårhållning, och befarade att problemet med hygienrelaterade brister skulle öka under 2024. Ingen sådan uppgång sågs under 2024 men enligt länsstyrelserna var det i vissa fall bekymmer med strö till får under 2024. Dock är det inte heller ovanligt att fårhållare använder hö som strömaterial till får, framförallt i de norra delarna av Sverige där tillgången på halm alltid är begränsad.

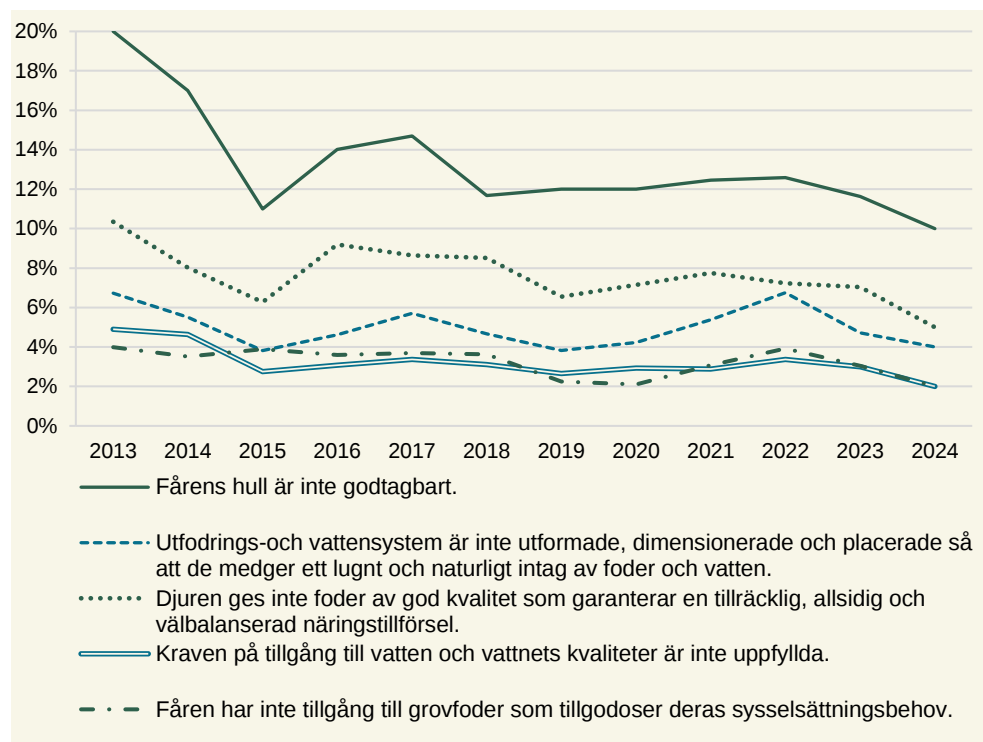

Figur 45. Andel kontroller med hygienrelaterade brister i fårbesättningar mellan 2013 och 2024.

7.5.5 Brister kopplade till utfodring och vatten

Brister i utfodring och vattentillgång kan allvarligt påverka djurens välfärd och avspeglas ofta genom att fåren har dåligt hull. Under de senaste tio åren har brister med koppling till utfodring och vatten förekommit i stort sett

i oförändrad omfattning (figur 46). När det gäller fårens hull har andelen brister varierat mellan 10 och 15 procent de senaste tio åren och låg på tio procent under 2024, vilket är en halvering i andelen brister sedan 2013.

Figur 46. Andel kontroller med brister kopplade till utfodring, vatten och hull i fårbesättningar mellan 2013 och 2024.

Fårveterinärer har uppgett att hullproblematik till största delen finns hos nya djurhållare och i små besättningar. De ser också en tendens till ökning av äldre tackor som på grund av hög ålder kan lida av diverse åldersrelaterade sjukdomar som exempelvis artros. Noteras bör att försämrat hull inte alltid beror på bristande utfodring utan kan även uppstå hos sjuka eller äldre djur. Resultatet i kontrollpunkten för hull kan gälla såväl magra som överviktiga djur.

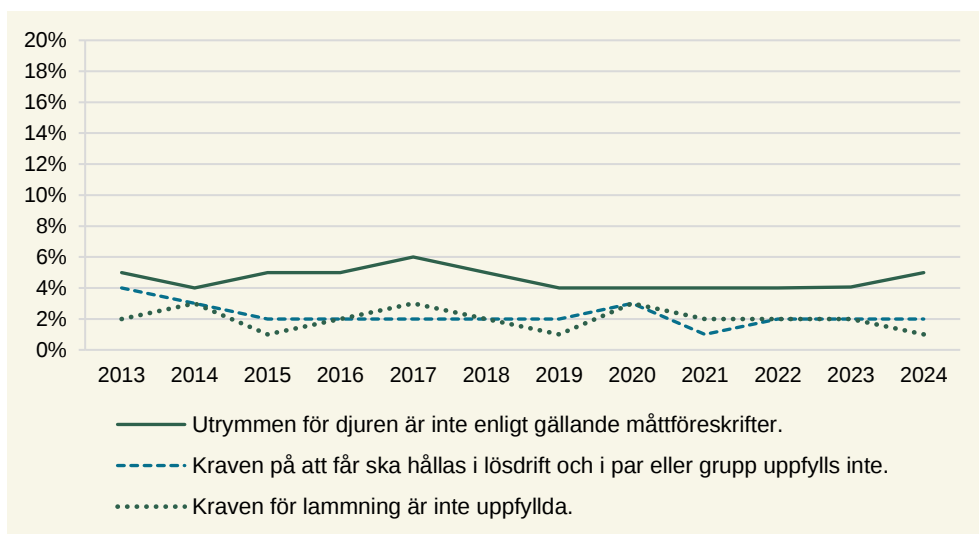
En annan orsak till andelen brister i hull är att oklippta får inte kan hullbedömas visuellt, utan endast genom att känna på fåren, vilket kan göra det svårare för djurhållaren att uppmärksamma får i avvikande hull. Enligt länsstyrelserna har brister i fårens hull framförallt varit orsakat av djurhållares okunskap, till exempel äldre djur med behov av ett anpassat foder som inte har tillgodosetts.

Enligt länsstyrelserna har det också förekommit att foderhäckar varit felanpassade eller haft för liten tillgänglig yta för alla får att äta samtidigt. En sådan brist leder till att får med högst rang i flocken har tillgång till foder medan de ranglåga och möjligen yngre eller svagare individer får svårare att få tillgång till tillräcklig foder mängd. Under 2024 var även

odlingssäsongen i delar av landet svårare, vilket ledde till att hö och stråfoder hade ett lägre näringsinnehåll än ett normalår. Det är alltid nödvändigt att anpassa foderstaten till det djuren behöver utifrån fodrets näringsvärde.

7.5.6 Utrymmesrelaterade brister

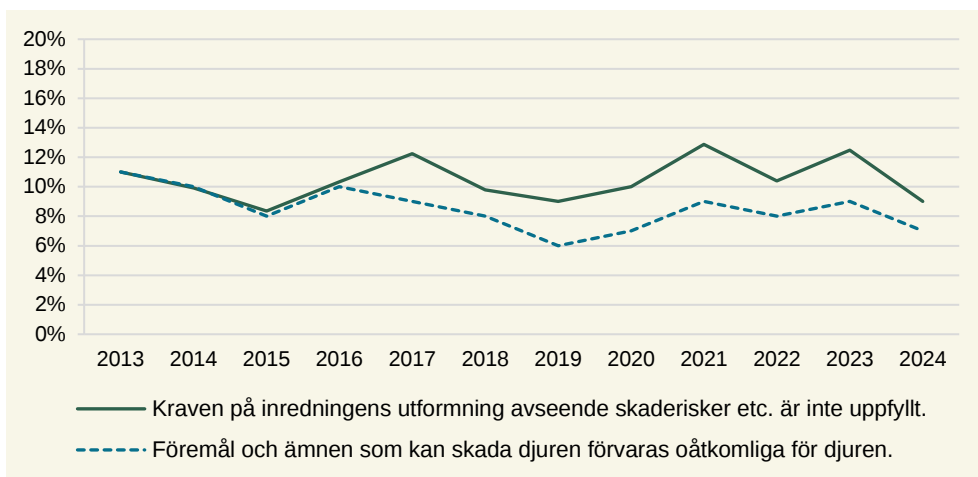
Andelen brister kopplade till storlek på utrymmen, hålla får i lösdrift, utrymmen för lamning och grupphållning är låga och har sedan 2013 legat under sex procent. Bristen att får hålls i för trånga utrymmen låg på fem procent 2024, vilket innebär en svag uppgång jämfört med tidigare år (figur 47).

Figur 47. Andel kontroller med brister kopplade till utrymmen i fårbesättningar mellan 2013 och 2024.

7.5.7 Inredningsrelaterade brister

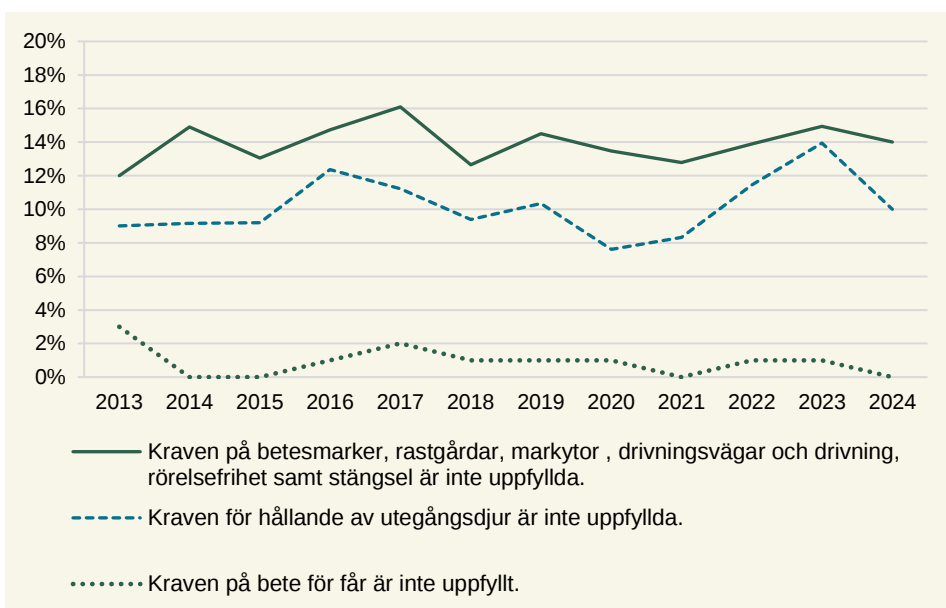
Andelen brister kopplade till inredning i stall har legat relativt konstant mellan 2013 och 2024 (figur 48). Den vanligast förekommande bristen 2024 var att det förekom skaderisker i inredningen (nio procent). Andelen brister på den kontrollpunkten har varierat mellan åtta och 13 procent sedan 2013. En anledning till att den bristen varit relativt vanlig se senaste åren är att mindre fårbesättningar ofta hålls i äldre byggnader som kan varit avsedda för andra ändamål samt att inredningen ofta utgörs av egenbyggda lösningar. Även vid hållande av nötkreatur, get, gris och häst utgjordes de vanligaste inredningsrelaterade bristerna av skaderisker (se avsnitt för respektive djurslag samt [figur 86](#)).

Figur 48. Andel kontroller med brister kopplade till inredning och golv i fårbesättningar mellan 2013 och 2024.

7.5.8 Utomhushållning

Brister i hållandet av utegångsdjur och brister i den utomhusmiljö som får hålls i har varit vanliga över tid och följt samma utveckling (figur 49).

Figur 49. Andel kontroller med brister vid utomhushållning av får mellan 2013 och 2024.

Andelen brister kopplade till betesmarker och rastgårdar har legat omkring 15 procent mellan 2013 och 2024. Denna kontrollpunkt omfattar många olika delar och det går därför inte att utläsa av statistiken vad bristerna består av. Länsstyrelserna menar att det vanligen är dåligt uppsatt och dåligt underhållet stängsel som leder till brist på denna punkt vid kontroller av fårhållning. I de små hobbybesättningarna kan bristen också bestå av att det finns diverse skrotföremål i fårens hagar vilka kan utgöra skaderisker för fåren.

Andelen brister gällande hållande av utegångsdjur ökade från 2020 till 2023. Under 2024 konstaterades brister på denna kontrollpunkt i tio procent av kontrollerna vilket kan jämföras med 14 procent 2023. Enligt länsstyrelserna är en vanlig orsak till brist framför allt att ligghallar är bristfälligt utformade med exempelvis otäta väggar, att ligghallar är för små eller helt saknas. Bristen kan också bero på att fåren stallas in för sent på hösten i förhållande till när ligghallskravet infinner sig, vilket innebär att fåren hålls ute utan tillgång till ligghall.

7.5.9 Branschinitiativ för bättre efterlevnad

Svenska Fåravelsförbundet har framfört att de genomfört en mängd insatser för att motverka brister i djurhållningen och höja kompetensen hos djurhållare när det gäller djurvelfärd och en sund fårhållning. De har exempelvis hållit fysiska och digitala kurser om fårhållning till både oerfarna och erfarna fårägare. Kurserna har genomförts i samverkan med rådgivare och veterinärer. Svenska Fåravelsförbundet sprider även information via sin webbsida, via tidningen Fårskötsel och i podcasten Fårpodden. De ger även ut veckobrev som når över 2 000 medlemmar och har en kunskapsbank som fler än 3 000 fårhållare har tillgång till.

Gård & Djurhälsan jobbar med förebyggande djurhälsovård i drygt 2 000 fårbesättningar. I dessa besättningar finns knappt hälften av Sveriges alla får. De har en telefonsupport med cirka 6 000 samtal per år. Gård & Djurhälsan har ett kontrollprogram på uppdrag av Jordbruksverket, där de bevakar förekomst och bekämpar sjukdomar. De driver också ett program som kallas Klövkontrollen.

Gård & Djurhälsan anordnar också ett stort antal deltagarfinansierade eller projektfinansierade kurser varje år. Under 2024 hade de drygt 2 000 deltagare på sina kurser. Exempel på kurser de hållit under året är lamningskurser, lammöverlevnadskurser, hullbedömningskurser, parasitologikurser, djuromsorgskurser, juverhälsa, fårens vanligaste hälsoproblem, seminkurs för fårägare och kurs i villkorad läkemedelsanvändning till får.

7.5.10 Allvarliga konsekvenser av brister

Brister som gäller fårens hull medför en risk för att allvarligt hota djurens välfärd. Även brister som gäller sjuka och skadade djur kan få allvarliga konsekvenser för djuren. Dessa brister hör ihop med grundläggande skötselfaktorer och djurhållares kunskap och är viktiga för djurens välfärd. I allvarliga fall leder sådana brister till stort djurlidande.

Dialog med länsstyrelserna, djurhälsoveterinärer och näringen ger en samstämmig bild av att flera av de vanligaste bristerna troligen beror på otillräcklig kunskap och erfarenhet hos de enskilda fårhållarna. Antalet får i

landet har ökat under en längre tidsperiod och detta har sannolikt medfört en större andel nya fårhållare som har bristande erfarenhet och kunskap. Enligt länsstyrelserna har de flesta bristerna förekommit i hobbybesättningar.

7.5.11 God efterlevnad

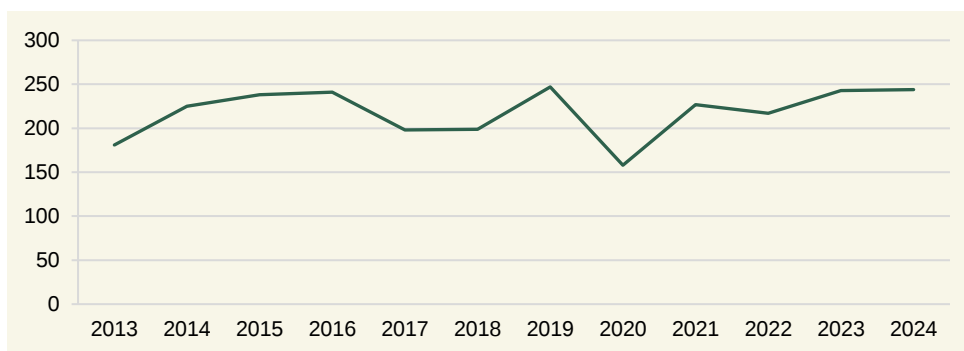
Utöver de brister som redovisats i detta avsnitt visar kontrollstatistiken att efterlevnaden av djurskyddsreglerna är god när det gäller ett flertal kontrollpunkter. Det gäller exempelvis efterlevnaden av kraven på att fåren ska avlivas av en person med tillräckliga kunskaper och på ett sätt som är i enlighet med reglerna. Kontrollstatistiken visar att brister endast förekommer i mindre än en procent av de kontroller som gjorts sedan 2013.

Efterlevnaden är också god över lag när det gäller exempelvis kraven avseende lamning, bete eller annan utevistelse och att fåren ska hållas i lösdrift och i par eller grupp. För dessa kontrollpunkter visar kontrollstatistiken att brister i allmänhet endast förekommer i mellan noll och två procent av de kontroller som utförts sedan 2013. Detsamma gäller efterlevnad av kraven avseende golv och liggytor. Kontrollerna visar också att stallmiljön i fårstallar i allmänhet är god vad gäller luftkvalitet, dagsljus och belysning samt bullernivåer. Även kraven på tillräckligt stort utrymme har en god efterlevnad sett över tid.

7.6 Get

7.6.1 Djurskyddskontroller av get

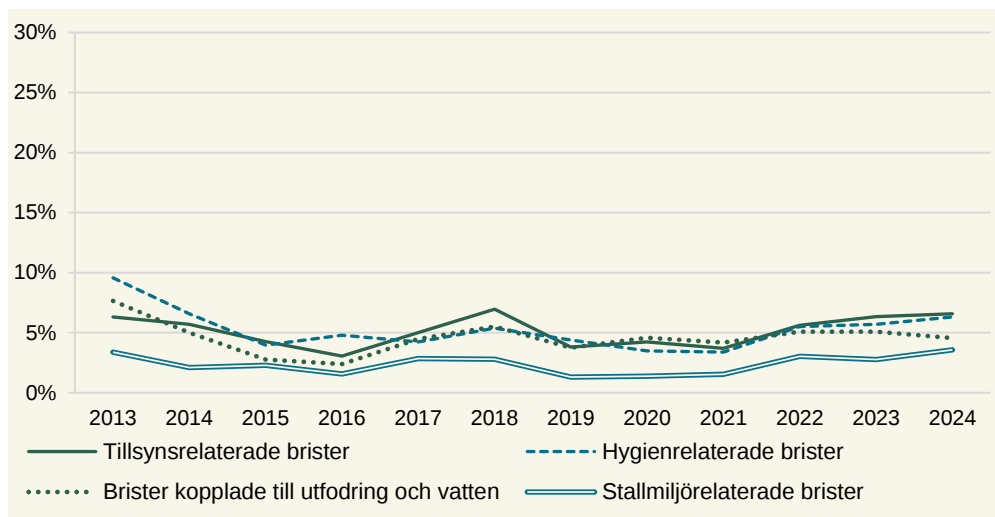
Antalet djurskyddskontroller av getter har mellan 2013 och 2024 varierat mellan 158 och 247 kontroller per år (figur 50). Under 2024 genomfördes 244 kontroller, vilket ligger på samma nivå som 2023 och är det näst högsta antalet sedan 2013. Eftersom antalet kontroller av gethållning är relativt lågt kan det vara svårt att dra generella slutsatser om gethållningen i stort. Många av kontrollerna har också genomförts hos djurhållare med endast ett fåtal getter.

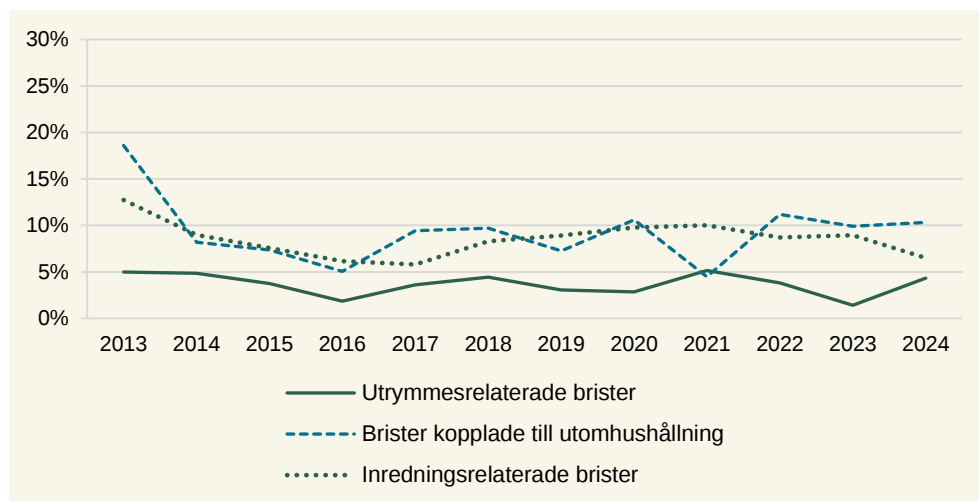
Figur 50. Antal djurskyddskontroller av getbesättningar mellan 2013 och 2024.

7.6.1 Olika kategorier av brister

Figur 51 och 52, visar omfattningen av olika kategorier av brister. De vanligaste bristerna rörde utomhushållning och inredning (figur 52), medan brister kopplade till stallmiljö och utrymmen varit mer ovanliga. Andelen brister gällande utomhushållning och inredning har dock minskat över tid.

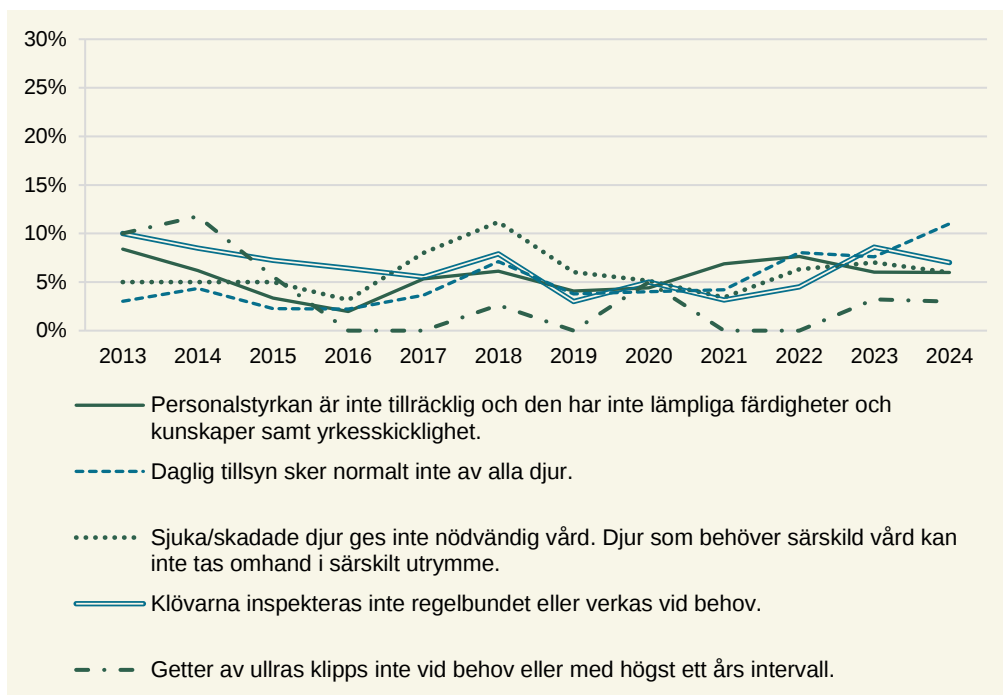
Figur 51. Olika kategorier av brister inom gethållningen mellan 2013 och 2024.

Figur 52. Olika kategorier av brister inom gethållningen mellan 2013 och 2024.

7.6.2 Tillsynsrelaterade brister

Andelen tillsynsrelaterade brister som uppmärksammas vid hållande av getter visas i figur 53. Sedan 2016 har andelen brister rörande krav på daglig tillsyn ökat. Det finns samband mellan fler kontrollpunkter som rör tillsyn, vilket syns genom att dessa kurvor följer varandra.

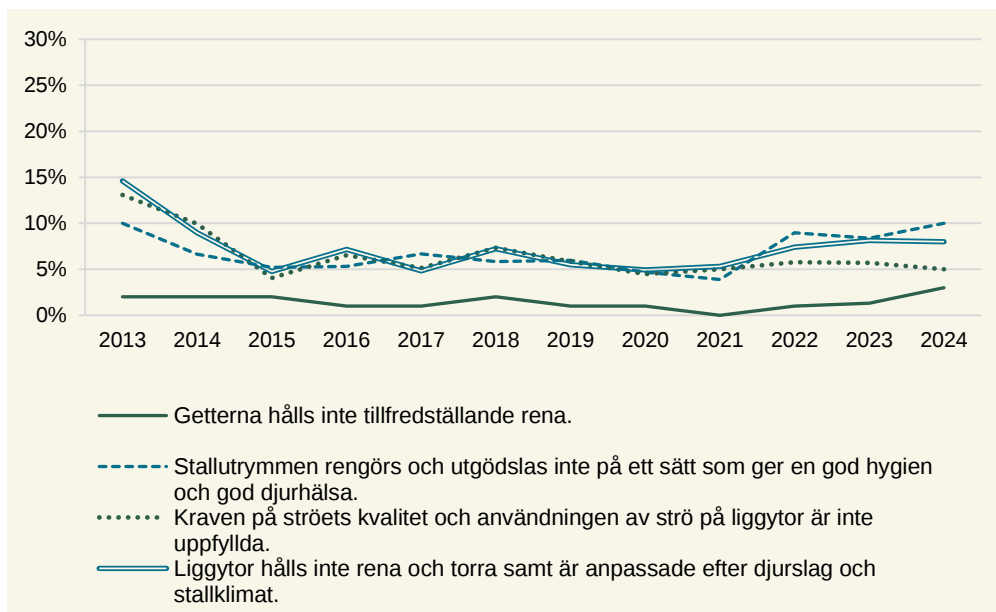
Figur 53. Andel kontroller med tillsynsrelaterade brister i getbesättningar mellan 2013 och 2024.

Tillsyn innebär, förutom att regelbundet se till sina getter, också en handlingsplikt för djurhållaren. Djurhållaren måste vidta nödvändiga åtgärder vid behov, som exempelvis att getterna får veterinärvård vid sjukdom eller skada.

Kontrollpunkten för vård av sjuka eller skadade djur omfattar även kontroll om sjukboxar finns och används vid behov. Statistiken visar därför inte i vilken omfattning bristerna berott på att djuren inte fått nödvändig vård eller på otillräckligt antal sjukboxar.

7.6.3 Hygienrelaterade brister

Andelen hygienrelaterade brister redovisas i figur 54 och omfattar både renhet i stall och djurutrymmen och djurens renhet. Under 2024 förekom brister i rengöring och utgödsling av stallutrymmen vid tio procent av kontrollerna. Under 2021 var andelen brister på denna kontrollpunkt fyra procent och har därefter ökat. Andelen brister gällande kravet på torra och rena liggytor låg på samma nivå 2024 som 2023, åtta procent, men har ökat något sedan 2020. Trots att brister gällande stallutrymmens och liggytors renhet noterats i mellan åtta och tio procent av kontrollerna var andelen brister gällande kravet om att getter hålls tillfredsställande rena lägre, tre procent, vilket är en ökning från en procent 2023. Under år 2024 genomfördes 232 kontroller av denna kontrollpunkt varvid smutsiga getter endast uppmärksammades vid sex kontrolltillfällen.

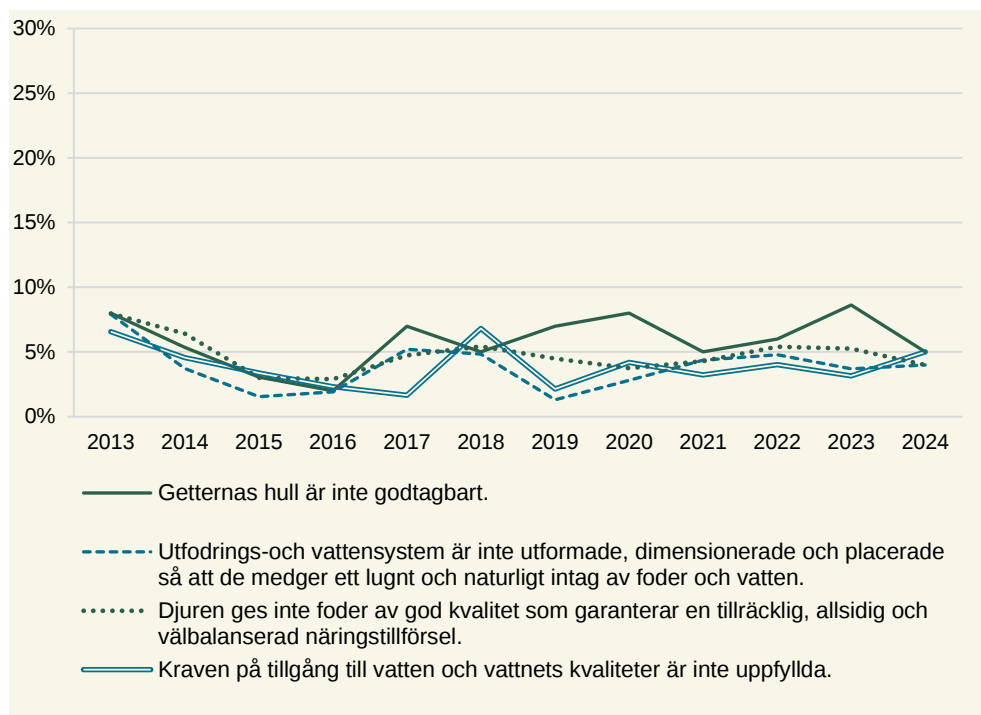

Figur 54. Andel kontroller med hygienrelaterade brister i getbesättningar mellan 2013 och 2024.

7.6.4 Brister kopplade till utfodring och vatten

Brister i utfodring och vattentillgång kan allvarligt påverka djurens välfärd och avspeglas ofta genom att djuren har bristande hull. Andelen brister gällande hull, foder och vatten redovisas i figur 55.

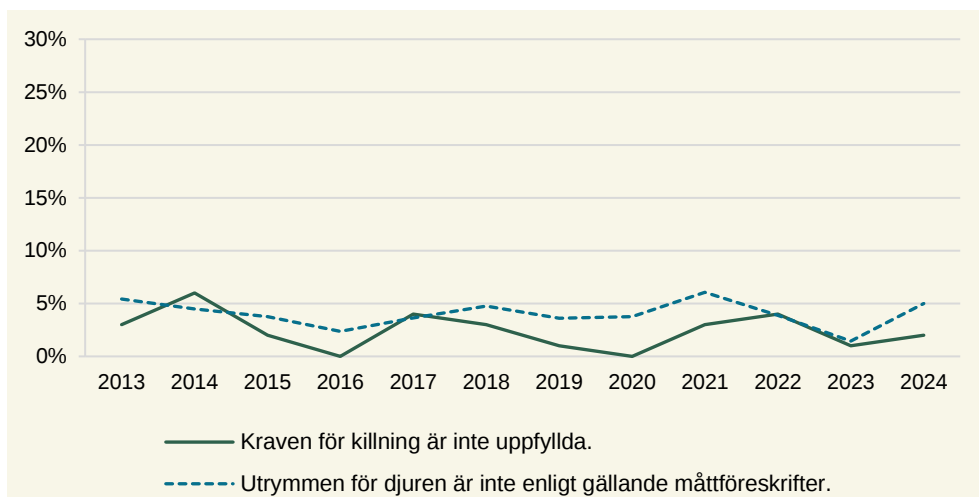
Resultatet i kontrollpunkten för hull kan gälla såväl magra som överviktiga djur. Under 2024 konstaterades brister i getters hull i fem procent av kontrollerna. Från 2013 har andelen brister gällande hull varierat mellan två och nio procent. Magra djur beror inte alltid på bristande utfodring utan kan även uppstå vid hög ålder eller sjukdom.

Figur 55. Andel kontroller med brister som handlar om utfodring, hull och vatten i getbesättningar mellan 2013 och 2024.

7.6.5 Utrymmesrelaterade brister

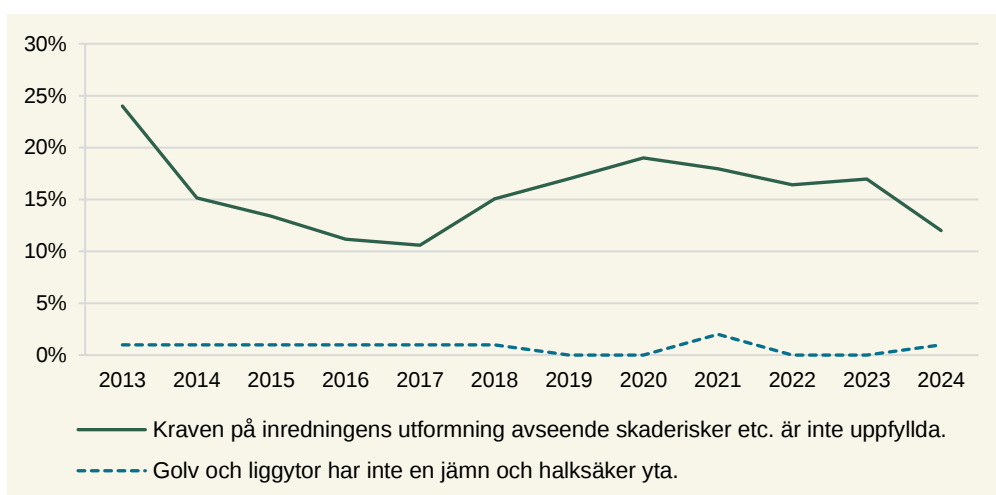
Resultat från 2024 års djurskyddskontroller visar en mindre ökning i andel utrymmesrelaterade brister jämfört med 2023 (figur 56). Andelen brister kopplade till utrymmets storlek har varit ganska jämn och legat på en relativt låg nivå, cirka fem procent, sett över tid. Under 2024 kontrollerades denna kontrollpunkt 198 gånger varvid brister konstaterades vid tio tillfällen, vilket motsvarar fem procent.

Figur 56. Andel kontroller med brister som handlar om utrymmen i getbesättningar mellan 2013 och 2024.

7.6.6 Inredningsrelaterade brister

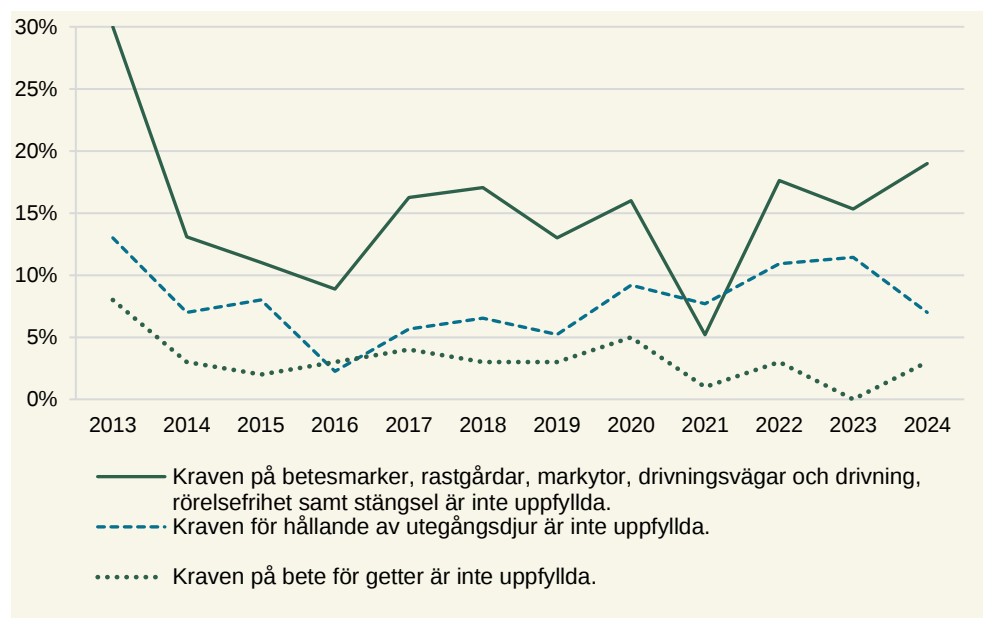
En av de vanligaste bristerna inom gethållning har över tid varit skaderisker i inredningens utformning (figur 57). Andelen brister på denna kontrollpunkt har dock minskat från 17 procent 2023 till tolv procent 2024. Från 2013 och framåt har andelen brister varierat mellan elva och 24 procent. I mindre besättningar är inredningen ofta hemmabyggt och getterna hålls i äldre byggnader som tidigare använts för andra ändamål. Att inredningen inte är korrekt anpassad eller lämplig för getter kan vara en förklaring till att brister som rör kraven på inredningens utformning vad gäller skaderisker förekommer relativt ofta. Noterbart är att hög förekomst av dessa brister även kan ses i kontrollresultatet från besättningar med nötkreatur, får, gris och häst (se avsnitt för respektive djurslag samt [figur 86](#)).

Figur 57. Andel kontroller med brister kopplade till inredning och golv i getbesättningar mellan 2013 och 2024.

7.6.7 Utomhushållning av getter

Brister som rör utegångsdjur och den utomhusmiljö där getter hålls har över tid varit relativt vanliga (figur 58). Denna typ av brister handlar ofta om undermåliga stängsel, upptrampade markytor, avsaknad av ligghallar eller undermåliga ligghallar.

Figur 58. Andel kontroller med brister vid utomhushållning av getter mellan 2013 och 2024.

Andelen brister som rör betesmarker, rastgårdar och stängsel låg 2024 på 19 procent, vilket är en uppgång från 15 procent 2023. Sett över tid har andelen brister på denna kontrollpunkt legat mellan fem och 30 procent. Denna kontrollpunkt omfattar flera olika delar och det går därför inte att utläsa av statistiken vad bristerna består av men det kan exempelvis handla om brister som rör stängsel eller hur markytor är beskaffade.

Andelen brister gällande hållande av utegångsdjur minskade från elva procent 2023 till sju procent 2024. Enligt länsstyrelserna handlar brist på denna kontrollpunkt oftast om för små eller bristfälliga ligghallar. Det förekommer också att ligghall saknas helt.

7.6.8 Allvarliga konsekvenser av brister

Brister med koppling till otillräcklig tillsyn och skötsel av djuren och de resurser och utrymmen som djuren har tillgång till, kan leda försämrad välfärd och hälsa och i vissa fall även till onödigt lidande. Föremål och ämnen som getterna kan komma åt samt olämpliga stängsel och olämplig inredning kan utgöra en betydande skaderisk för getterna. Brister som leder till dåligt hull bland djuren och brister när det gäller hantering av sjuka och skadade djur kan få allvarliga konsekvenser för djuren.

Enligt länsstyrelserna har de vanligaste bristerna återfunnits i hobbybesättningar, där kunskap och erfarenhet om hur getter ska hållas och skötas inte alltid är tillräcklig.

7.6.9 God efterlevnad

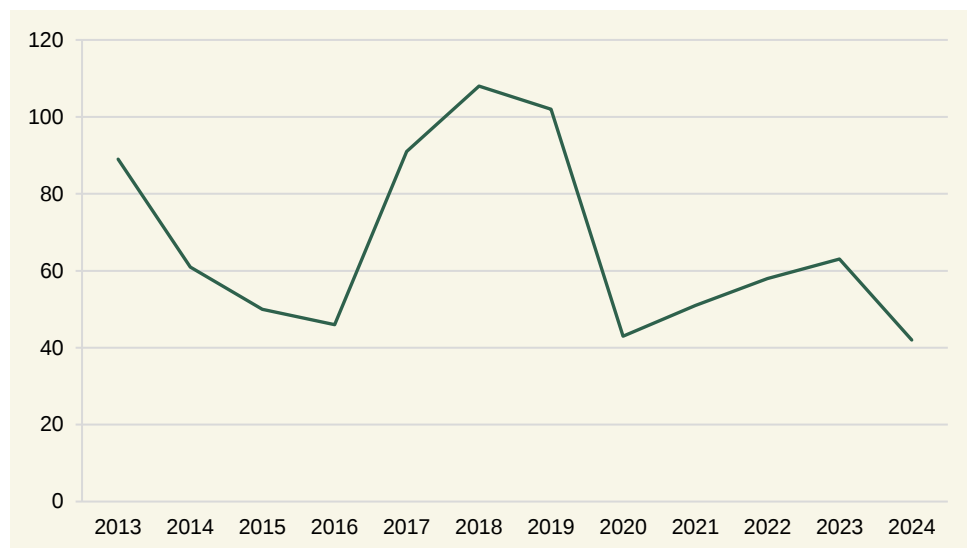
Utöver de brister som redovisats i detta avsnitt visar kontrollstatistiken att efterlevnaden av djurskyddsreglerna är god när det gäller flera kontrollpunkter. Exempelvis är efterlevnaden god över lag när det gäller krav på klippning av getter av ullras och regler för avel och killning. För dessa kontrollpunkter visar kontrollstatistiken att brister endast har förekommit vid några enstaka tillfällen sedan 2016. Detsamma gäller efterlevnad av kraven avseende golv och liggytor, dagsljus, belysning, bullernivåer, nödventilation samt daglig tillsyn av olika automatiska system.

7.7 Värphöns

7.7.1 Djurskyddskontroller av värphöns- och unghönsbesättningar som har fler än 350 djur

Under 2024 genomförde länsstyrelserna 42 kontroller i värphöns- eller unghönsbesättningar med fler än 350 djur. Även tidigare år har den data som redovisats i rapporten kommit från kontroll av besättningar med fler än 350 värphöns. Framförallt har besättningar i mellersta och södra Sverige kontrollerats under 2024, som en följd av att djurhållningsformen är vanligare i dessa delar av landet.

Sedan 2013 har antalet genomförda kontroller varierat mellan 42 och 108 kontroller per år (figur 59). Det lägsta antalet genomförda kontroller i värphönsbesättningar gjordes dock under 2024.

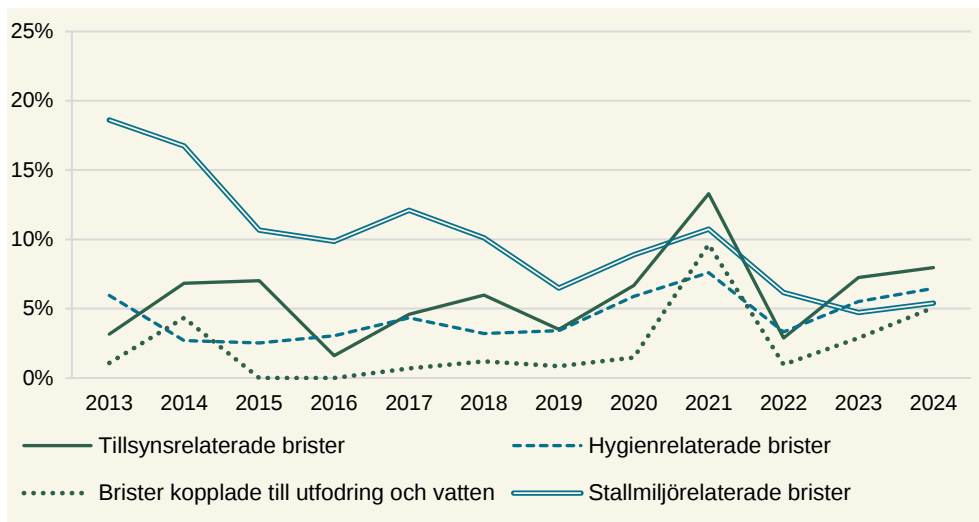

Figur 59. Antal djurskyddskontroller i värphönsbesättningar mellan 2013 och 2024.

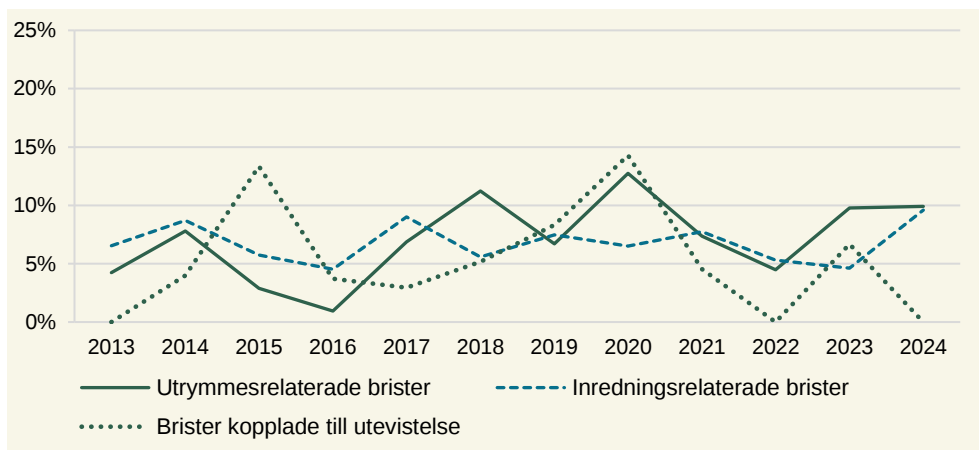
Från 2020 till 2024 har få kontroller utförts vilket innebär att det finns en stor osäkerhet i det statistiska resultatet. Även återkommande kontroller hos en och samma djurhållare kan få stort genomslag i statistiken.

7.7.1 Olika kategorier av brister

Nedanstående diagram i figur 60 och 61 visar omfattningen av olika kategorier av brister. Diagrammen visar att andelen brister av olika slag varierar ganska mycket mellan de olika åren, samtidigt som inga större förändringar har skett mellan 2013 och 2024, med undantag för de stallmiljörelaterade bristerna som sammantaget har minskat betydligt i omfattning sedan 2013 (se figur 60).

Figur 60. Olika kategorier av brister uppmärksammade vid djurskyddskontroller av värphönsbesättningar mellan 2013 och 2024.

Figur 61. Olika kategorier av brister uppmärksammade vid djurskyddskontroller av värphönsbesättningar mellan 2013 och 2024.

7.7.2 Tillsynsrelaterade brister

I figur 62 redovisas resultatet av kontrollpunkter kopplade till tillsyn. Andelen brister gällande att personalstyrkan inte är tillräcklig alternativt saknar tillräcklig kunskap, har ökat sedan 2022 från två till tolv procent. Enligt länsstyrelserna bedömer de framförallt brist på denna kontrollpunkt vid återkommande brister som inte åtgärdats, trots påpekande från länsstyrelserna, samt om det förekommer brister på grundläggande delar av djurhållningen.

Även andelen brister gällande krav på daglig tillsyn har ökat från fem procent 2022 till tio procent 2024. Tillsyn innefattar även en handlingsplikt för djurhållaren vilket innebär att djurhållaren utöver att se till djuren också

måste vidta nödvändiga åtgärder vid behov, som till exempel ta hand om eller avliva djur som är sjuka eller skadade.

Däremot har andelen brister gällande vård av sjuka eller skadade djur, avlivning av djur samt krav på extra tillsyn minskat något i omfattning mellan 2023 och 2024. Då det utförts relativt få kontroller i värphönsbesättningar med fler än 350 värphöns kan några enstaka besättningar få ett stort genomslag i statistiken. En sådan effekt ses tydligt för 2021.

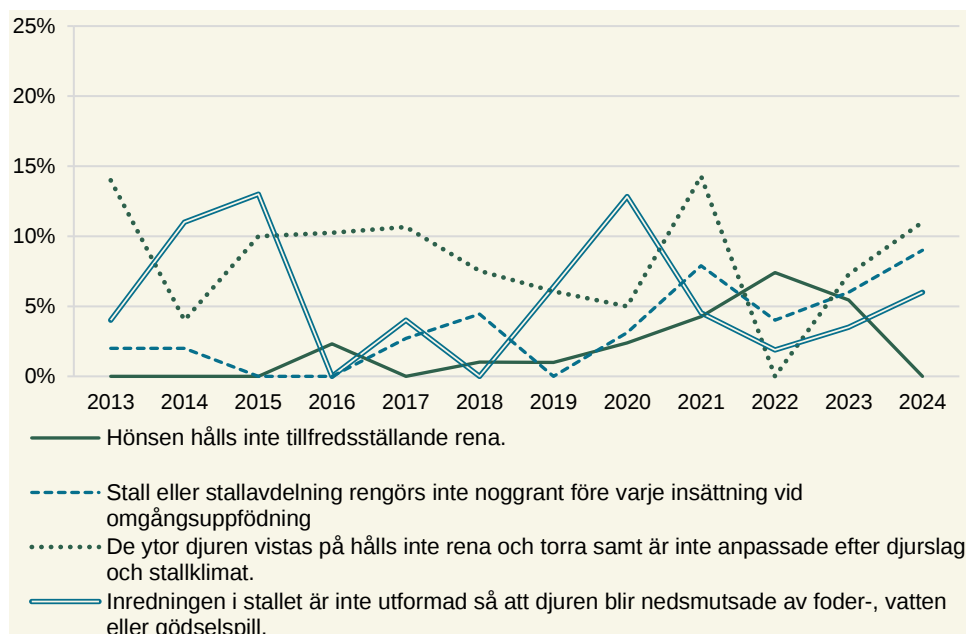

Figur 62. Andel kontroller med tillsynsrelaterade brister vid djurskyddskontroller av värphöns mellan 2013 och 2024.

7.7.3 Hygienrelaterade brister

Andelen brister som handlar om hygien i djurutrymmen har ökat från 2022 till 2024. Brister på kontrollpunkten om att vistelseytor ska vara torra och rena har ökat från noll procent 2022 till elva procent 2024. Däremot har andelen brister gällande smutsiga värphöns minskat från sju procent 2022 till noll procent 2024. Andelen hygienrelaterade brister mellan 2013 och 2024 redovisas i figur 63.

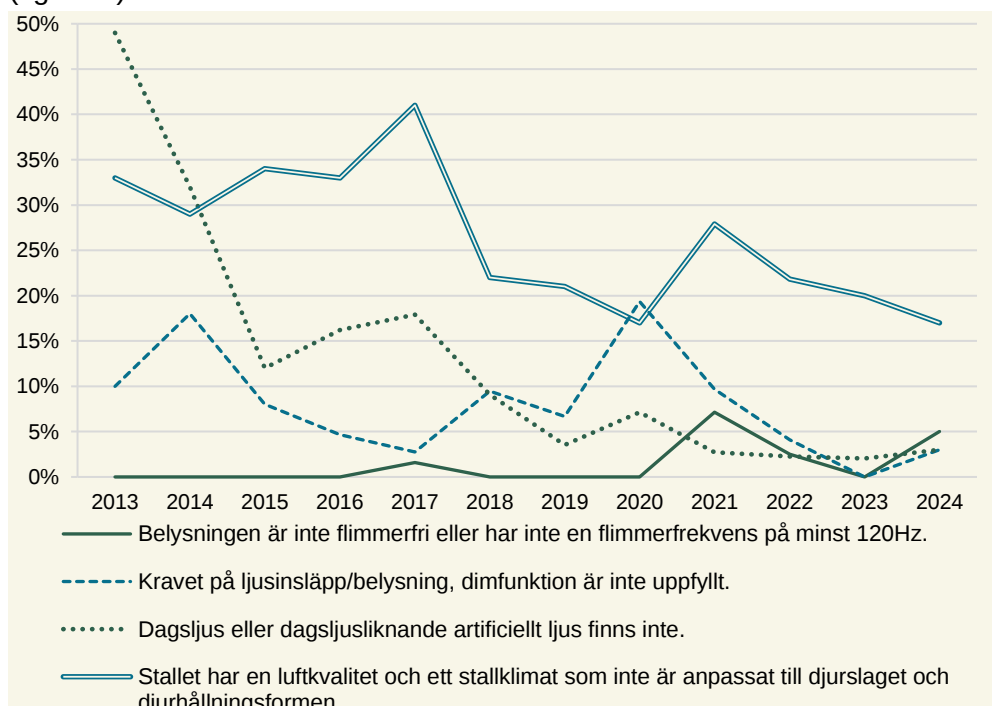
En anledning till ökad andel brister kan vara att det totala antalet kontroller per år varit relativt lågt och problem i enstaka besättningar kan få stort genomslag i statistiken. En sådan effekt ses tydligt för 2020 och 2021.

Figur 63. Andel kontroller med hygienrelaterade brister i värphönsbesättningar mellan 2013 och 2024.

7.7.4 Stallmiljörelaterade brister

Andelen brister som gäller luftkvalitet och stallklimat har över tid minskat (figur 64).

Figur 64. Andel kontroller med brister i stallmiljön i värphönsbesättningar mellan 2013 och 2024.

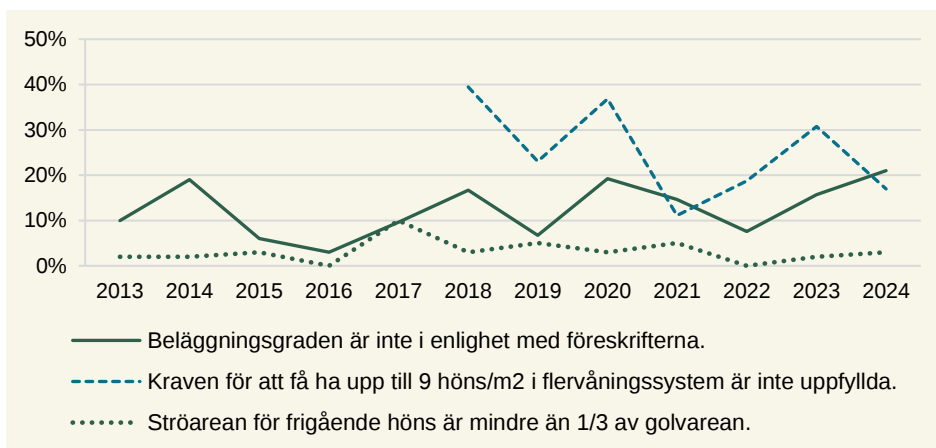
Luftkvalitet och ventilation har varit ett stort problem inom värphönsproduktionen under flera år. Under 2017 uppmärksammades brister i 41 procent av kontrollerna. Under 2024 konstaterades brist i luftkvalitet och stallklimat i 17 procent av kontrollerna vilket är något lägre än 2023 men fortfarande en hög andel brister. En vanlig orsak till bristen är för höga ammoniakhalter i stalluften, vilket är vanligt när ströbädden inte är torr och lucker. Enligt länsstyrelserna är bristfällig eller felaktig ventilation samt avsaknad av tillskottsvärme ofta orsak till dessa problem och är vanligast i äldre byggnader.

Andra stallmiljörelaterade brister så som dagsljus och belysning var mindre vanligt förekommande 2024 (figur 64). I stort sett låg andelen brister på samma nivåer som 2023 med undantag för kravet på flimmerfri belysning som ökat från noll till fem procent från 2023 till 2024.

7.7.5 Utrymmesrelaterade brister

Andelen brister som gäller utrymme för värphöns redovisas i figur 65. Brister gällande beläggningsgrad har ökat från åtta procent 2022 till 21 procent 2024. Däremot har andelen brister vad gäller att uppfylla kraven för att få ha upp till nio höns per kvadratmeter i flervåningssystem minskat från 31 procent 2023 till 17 procent 2024. Enligt länsstyrelserna gäller bristerna i denna kontrollpunkt oftast dokumentation och mer sällan brister i själva djurhållningen.

Enligt länsstyrelserna förekom det också brister vad gäller beläggningsgraden i stallar med nyinsatta höns under 2024. Anledningen till detta är att ett betydande antal fler djur satts in än vad det finns plats för i stallet eftersom djurhållaren räknar med en viss dödlighet, och därmed minskat antal djur, under hönsomgången.

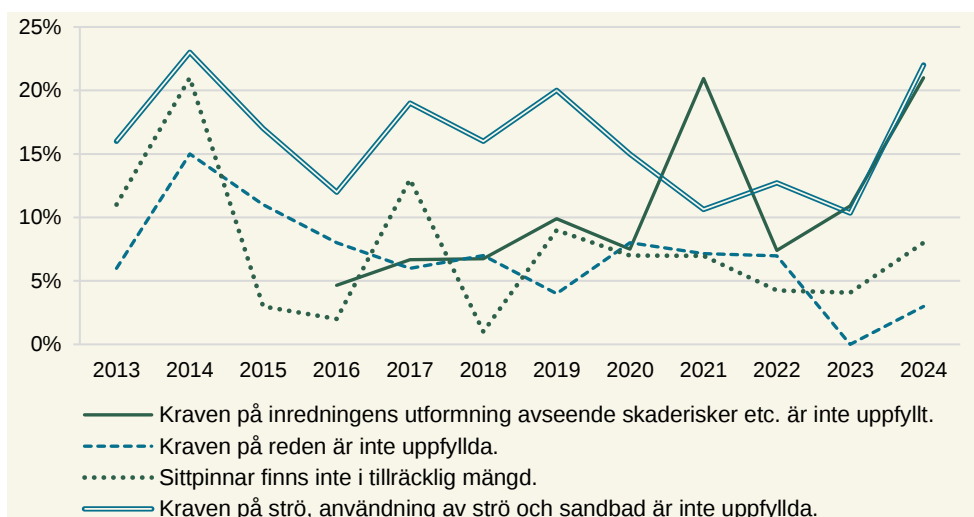

Figur 65. Andel kontroller med brister kopplade till utrymmen i värphönsbesättningar mellan 2013 och 2024.

7.7.6 Inredningsrelaterade brister

Andelen brister kopplade till inredning finns i figur 66. Samtliga kontrollpunkter har ökat mellan 2023 och 2024. Störst ökning i andel brister under 2024, noterades gällande att inredningen innebär skaderisker samt att kraven på strö, användningen av strö och sandbad inte är uppfyllda ökade båda från tio till 22 procent mellan 2023 och 2024. Noterbart är att bristen gällande skaderisker i inredningen också förekom i påtaglig omfattning i besättningar med djurslagen nötkreatur, får, get, gris och häst (se avsnitt för respektive djurslag samt [figur 86](#)).

Även brister gällande reden och sittpinnar ökade, men inte lika kraftigt, från 2023 till 2024.

Figur 66. Andel kontroller med brister kopplade till inredning i värphönsbesättningar mellan 2013 och 2024.

Kontrollpunkten gällande strö användning av strö och sandbad omfattar flera olika krav om ströets kvalitet och renhet samt att ströet ska kunna tillgodose hönsens behov av att sandbada. Det går därför inte att utläsa exakt vad bristerna består av.

7.7.7 Branschinitiativ för bättre efterlevnad

Branschorganisationen Svenska Ägg har under 2024 genomfört en utbildningsdag kring ventilation i hönsstallar. Utbildningen anordnades tillsammans med Länsstyrelsen i Södermanland och hade ett femtiotal deltagare.

7.7.8 Allvarliga konsekvenser av brister

Brister som gäller luftkvalitet och stallmiljö med höga till mycket höga ammoniakhalter medför allvarliga djurvälståndrisker för djuren. Höga ammoniakhalter kan ge skador på djuren, exempelvis irritationsskador i luftvägar och ögon. Stress på grund av brister i miljön kan orsaka konkurrens om reden, sittpinnar och yta samt att hönsen plockar fjädrar från och hackar på varandra. Det är därför positivt att bristerna över tid visar på en nedåtgående trend.

Att ströbada, värpa i rede samt vila på sittpinne är starkt motiverade beteenden hos höns. Att inte kunna utföra dessa beteenden orsakar stress hos djuren vilket påverkar deras välfärd negativt. Det är därför positivt att andelen brister gällande tillgång till rede och sittpinnar minskat över tid. Det är däremot negativt för värphönsens välfärd att andelen brister på tillgång till strö, användning av strö och sandbad ökat kraftigt sedan 2024, även om resultatet är baserat på få kontroller.

7.7.9 God efterlevnad

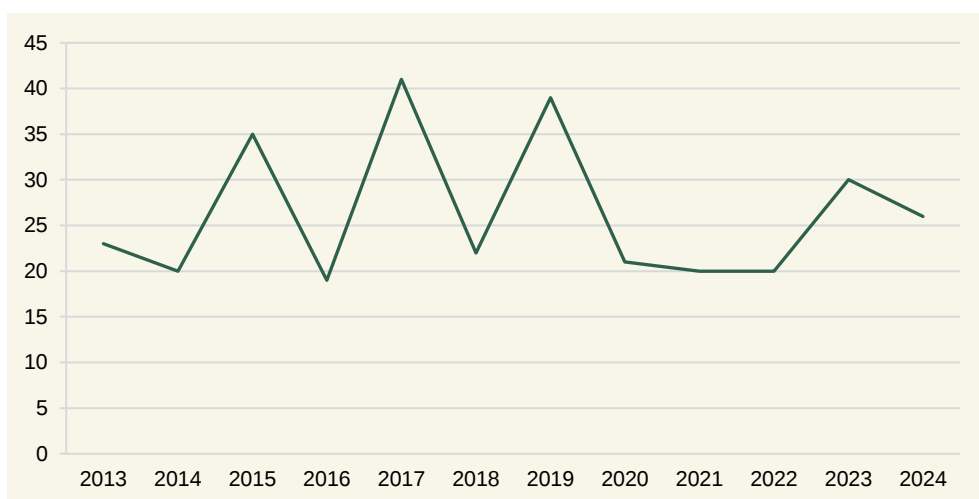
Utöver de resultat som redovisats i detta avsnitt visar kontrollstatistiken att efterlevnaden av djurskyddsreglerna är god när det gäller ett flertal kontrollpunkter. Det gäller exempelvis efterlevnaden av de krav som gäller för utfodring och vatten och som även avspeglas i hönsens hull.

Överlag är efterlevnaden också god när det gäller flera andra krav. Det gäller exempelvis krav som gäller vid utevistelse. För dessa kontrollpunkter visar kontrollstatistiken att brister endast förekommit vid ett fåtal kontroller som gjorts de senaste åren. Detsamma gäller efterlevnad av kraven på brandskydd, beredskap för elavbrott, nödventilation och larmanordningar samt daglig tillsyn av olika automatiska system som är väsentliga för djurskyddet.

7.8 Slaktkyckling

7.8.1 Djurskyddskontroller av slaktkyckling

Under 2024 genomförde länsstyrelserna 26 djurskyddskontroller i besättningar med slaktkycklingar. Det är ett något lägre antal än 2023. Antalet kontroller har under de senaste elva åren varierat mellan 19 och 41 kontroller, se figur 67, och utförs framförallt av ett mindre antal länsstyrelser i mellersta och södra Sverige. Föräldradjur till slaktkycklingar ingår inte i resultatet.

Figur 67. Antal kontroller i slaktkycklingbesättningar mellan 2013 och 2024.

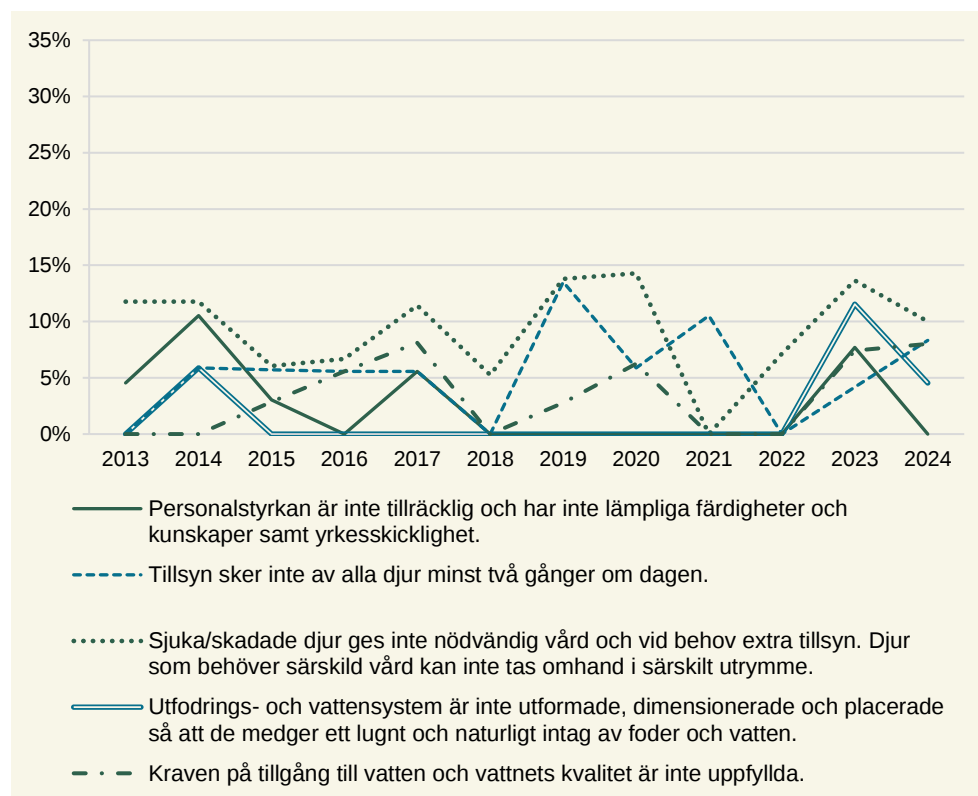
Med så få kontroller per år finns en stor osäkerhet i det statistiska resultatet. Till exempel kan återkommande kontroller hos en djurhållare med brister få stort genomslag i statistiken. Viktigt att poängtera är att trots att det är få kontroller, berör bristerna i många fall ett mycket stort antal djur.

7.8.2 Bristande tillsyn, utfodring och vattentillgång

Andelen brister kopplade till tillsyn, utfodring och vatten har varierat mellan åren (figur 68). Andelen kontroller med brister gällande att sjuka eller skadade slaktkycklingar ges nödvändig vård har minskat från 15 procent 2023 till 10 procent 2024. Denna kontrollpunkt kontrollerades vid 20 kontroller och brister uppmärksammades vid två kontroller. Andelen brister i tillsyn har ökat något från fyra procent 2023 till åtta procent 2024. Denna kontrollpunkt kontrollerades vid 24 kontroller och brister konstaterades vid två tillfällen. Brister som gäller utfodring och vattentillgång samt om personalstyrkan är tillräcklig och har rätt kompetens har varierat genom åren.

Tillsyn innefattar även en handlingsplikt för djurhållaren vilket innebär att djurhållaren utöver att se till djuren också måste vidta nödvändiga åtgärder

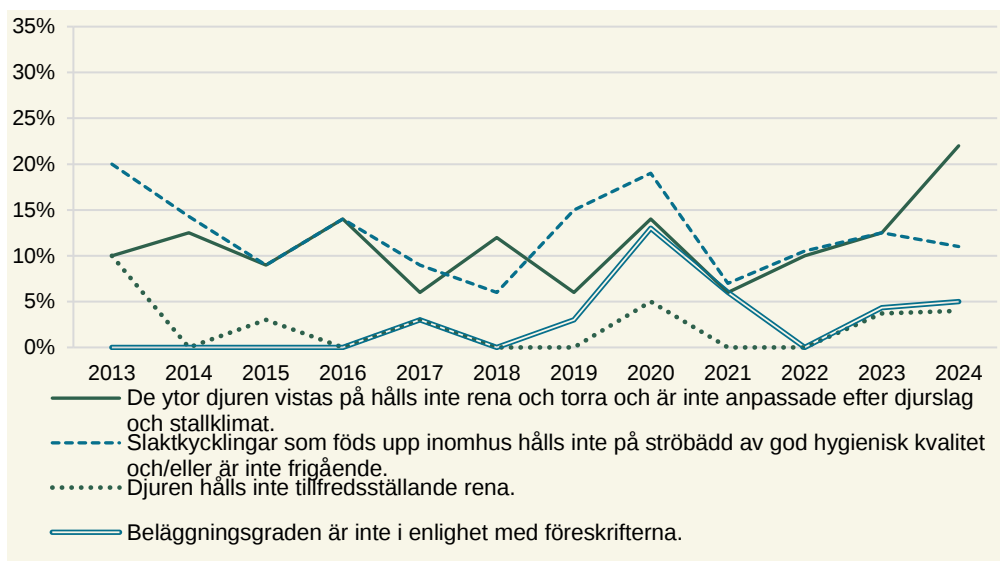
vid behov, som till exempel ta hand om eller avliva djur som är sjuka eller skadade.

Figur 68. Andel kontroller med brister kopplat till tillsyn och utfodrings- och vattensystem i slaktkycklingbesättningar mellan 2013 och 2024.

7.8.1 Hygienrelaterade brister och belägningsgrad

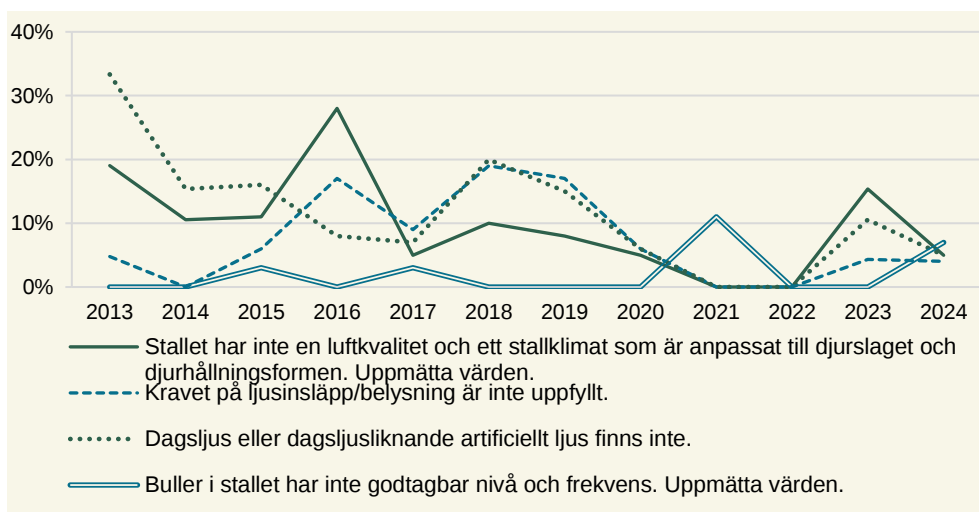
När det gäller kontroll av att vistelseytorna är torra och rena och anpassade efter djurslag och stallklimat har andelen kontroller med brister ökat från 13 procent 2023 till 22 procent 2024. Under 2024 konstaterades brist på denna kontrollpunkt vid fem kontroller. Andelen brister på denna kontrollpunkt varierar dock mellan åren liksom kontrollpunkten om ströbäddens hygieniska kvalitet. Andelen brister gällande ströbäddens hygieniska kvalitet har dock minskat något, från 13 procent 2023 till 11 procent 2024. Vad gäller djurens renhet eller belägningsgrad ses inga förändringar i andel brister jämfört med 2023. Andelen brister gällande belägningsgrad och renhet framgår i figur 69.

Figur 69. Andel kontroller med hygienrelaterade brister i slaktkycklingbesättningar mellan 2013 och 2024.

7.8.2 Stallmiljörelaterade brister

Andelen brister om luftkvalitet och stallklimat har över tid visat på en positiv trend och under 2021 och 2022 uppmärksammades inga brister på denna kontrollpunkt, vilket är mycket positivt. Under 2023 konstaterades dock brist vid fyra tillfällen av de 26 kontroller som gjordes. 2024 har andelen brister återigen sjunkit och det konstaterades brist i en av 21 kontroller, detta motsvarade fem procent av kontrollerna. Få brister har också konstaterats när det gäller kraven på dagsljus, belysning och buller. Andelen brister som kategoriserats som stallmiljörelaterade brister framgår av figur 70.

Figur 70. Andel kontroller med brister i stallmiljö i slaktkycklingbesättningar mellan 2013 och 2024.

7.8.3 Branschinitiativ för bättre efterlevnad

Enligt uppgifter från Svensk Fågel genomförde HS Certifiering 47 revisioner under 2024 i enlighet med Svensk Fågels djuromsorgsprogram. Det motsvarar nästan 50 procent av Svensk Fågels medlemmar som är kyckling- och kalkonuppfödare. Revision av resterande uppfödare kommer att ske under 2025, då revisionsintervallet är vartannat år. Svensk Fågel har framfört att endast en avvikelse kopplade till bristande ströbäddskvalitet har rapporterats under dessa revisioner.

Slaktkycklingarnas fötter kontrolleras i enlighet med Svensk Fågels Fothälsoprogram. Detta görs av officiell veterinär från Livsmedelsverket. Sammantaget innebar det att ca 342 000 fötter kontrollerades under 2024, varav 97 procent av flockarna var helt utan anmärkning. Medelpoängen under året var 3 (median 0), vilket är den lägsta nivå som uppmätts sedan programmet startade 1994. Detta resultat visar enligt Svensk Fågel att stallklimat och ströbäddskvalitet i allmänhet är mycket gott inom slaktkycklinguppfödningen. Hos de uppfödare som har flockar med anmärkning kräver Svensk Fågel att beläggningsgraden minskas. Därtill genomförs en besättningsutredning som inkluderar rådgivning och upprättande av åtgärdsplan i syfte att undanröja en fortsatt fothälsoproblematik.

7.8.4 God efterlevnad

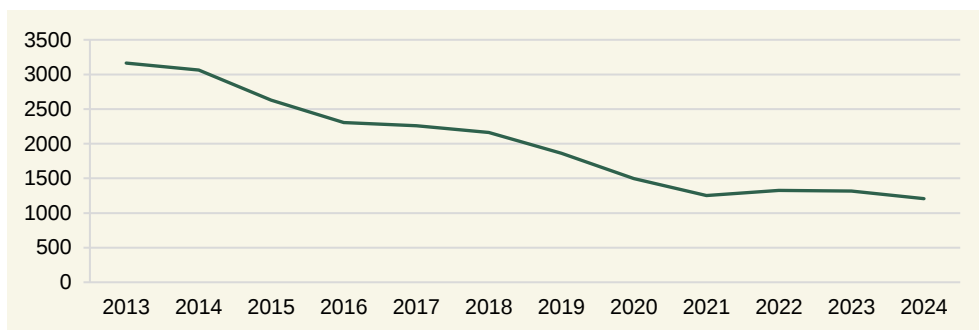
Kontrollstatistiken visar att efterlevnaden av djurskyddsreglerna var god när det gäller flera kontrollpunkter hos de besättningar där kontroll genomförts. Det gäller exempelvis de krav som handlar om personalstyrkans storlek, kunskaper och färdigheter, något som är en förutsättning för att djuren ska hållas och skötas på ett bra sätt. Efterlevnaden var även god när det gäller kraven på kycklingarnas hull, foder och vatten samt system för utfodring och vattning, där brister konstateras ytterst sällan.

Överlag var efterlevnaden också god när det gäller flera andra krav. Exempelvis krav som har att göra med tillåtna beläggningsnivåer, där kontrollstatistiken visar att brister endast förekommit vid ett fåtal kontroller som gjorts de senaste tio åren. Detsamma gäller efterlevnad av kraven avseende belysning, brandskydd, beredskap för elavbrott, larmanordningar samt daglig tillsyn av olika automatiska system.

7.9 Hästar

7.9.1 Djurskyddskontroller av häst

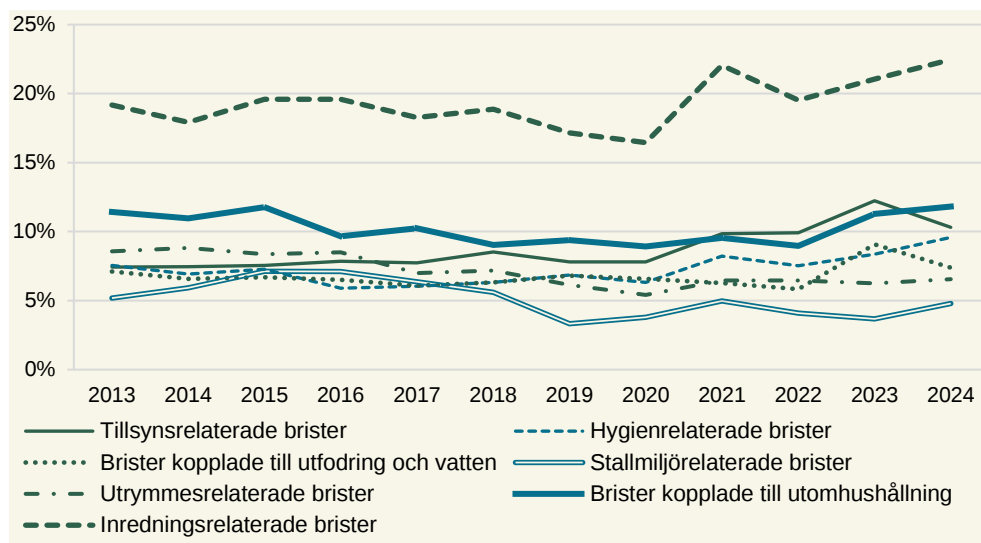
Under år 2024 genomförde länsstyrelserna 1 207 kontroller av hästhållningar. Antalet kontroller har minskat varje år sedan 2013 då cirka 3 200 kontroller gjordes (figur 71). Anledningen till minskningen är troligen att många kontroller tidigare har utförts till följd av klagomål och att klagomålen sedan 2017 i stor utsträckning handläggs administrativt från kontor. Vid sådan handläggning används inte någon checklista och de ärendena syns därför inte i denna statistik. Det förekommer också att länsstyrelserna handlägger en del ansökningar om tillstånd för verksamhet med häst administrativt, utan fysisk kontroll på plats.

Figur 71. Antal djurskyddskontroller av hästar mellan 2013 och 2024.

7.9.2 Olika kategorier av brister

Figur 72 visar omfattningen av olika kategorier av brister inom hästhållningen.

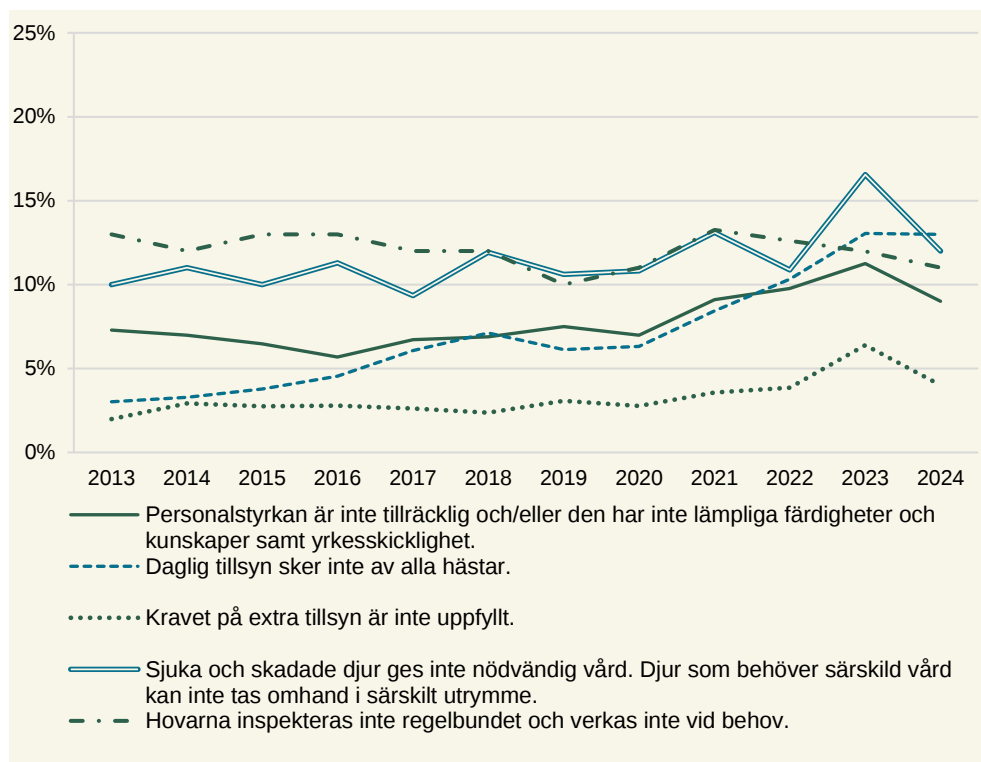
Figur 72. Olika kategorier av brister vid djurskyddskontroller av hästar mellan 2013 och 2024.

Inom hästhållningen har inredningsrelaterade brister varit de vanligast förekommande bristerna, medan brister kopplade till stallmiljön varit mindre vanliga, sett över tid. En mer detaljerad beskrivning av vad respektive kategori omfattar för brister presenteras nedan.

Kontroller av hästhållning utförs oftast efter klagomål till länsstyrelserna eller genom uppföljande kontroll av tidigare konstaterade brister. Det innebär att det ofta förekommer brister på flera kontrollpunkter vid en kontroll. Med anledning av att kontroller av hästhållning framförallt genomförts efter klagomål och att det är vanligt med flera brister vid samma kontroll är kontrollresultaten som redovisas i detta avsnitt inte en representativ bild av hästhållningen i Sverige.

7.9.3 Tillsynsrelaterade brister

Andelen brister kopplade till tillsyn av häst visas i figur 73. Över tid har andelen brister gällande krav på daglig tillsyn ökat, vilket är en oroande utveckling. Under 2023 och 2024 konstaterade länsstyrelsen bristande daglig tillsyn i 13 procent av kontrollerna.

Figur 73. Andel kontroller med tillsynsrelaterade brister för hästar mellan 2013 och 2024.

Begreppet tillsyn innefattar, förutom att dagligen se till sina djur, även en handlingsplikt för djurhållaren. Det innebär att djurhållaren också måste vidta konkreta och tillräckliga åtgärder vid behov. Exempelvis att verka hovar i tid eller se till att hästen får veterinärvård om den är sjuk eller skadad.

Andelen brister avseende vård av sjuka och skadade djur minskade från 17 procent 2023 till 12 procent 2024. Det går inte att utläsa av statistiken i vilken omfattning bristerna berodde på bristande tillsyn genom att hästarna exempelvis inte fått veterinärvård eller i vilken mån sjukboxar helt saknats eller varit för få. Antalet stall där hästarna hålls i lösdrift eller gruppboxar har dock ökat, och i vissa fall finns det inte tillräckligt många sjukboxar i dessa system. Trots ökningen av lösdriftsstallar är det vanligaste inhysningssättet av hästar fortfarande att hålla dem individuellt i box, vilket innebär att orsaken till brister på kontrollpunkten om sjuka eller skadade djur troligen beror på att hästar inte fått nödvändig vård. Länsstyrelserna har uppgett att den främsta orsaken till att hästar inte getts vård är att många hästhållare saknar tillräcklig kunskap för att kunna avgöra när hästar behöver vård. I vissa fall berodde det också på att hästhållare avstått från att anlita veterinär på grund av ökade kostnader för veterinärvård.

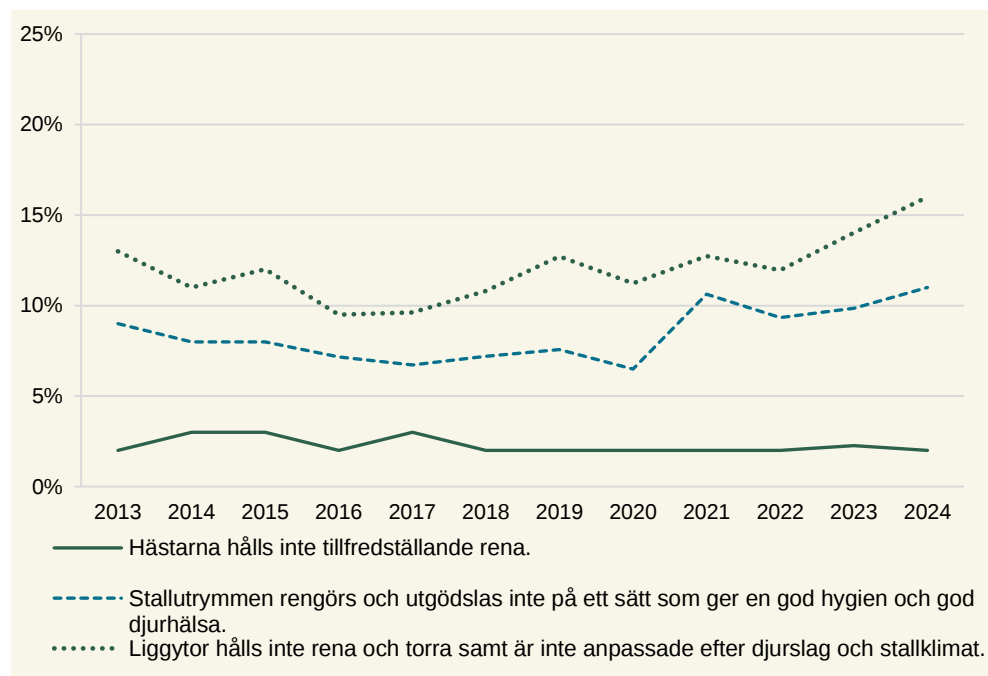
När det gäller hovvård konstaterades brister i elva procent av kontrollerna under 2024, ett kontrollresultat som varit relativt konstant över tid. Många

hästhållare har bristande kunskap om hur hovar ska skötas, och i vissa regioner har det dessutom varit svårt att få tag på hovslagare under 2024, vilket en del länsstyrelser framfört. Att anlita hovslagare har också blivit dyrare och länsstyrelsen har noterat att det har blivit vanligare att hästägare försöker att verka hovarna själva. Risker är då stora att hovvården inte blir korrekt utförd.

7.9.4 Hygienrelaterade brister

Hygienrelaterade brister i utrymmen där hästar hålls samt på liggytor har ökat svagt över tid mellan 2017 och 2023 (figur 74). Under 2024 har andelen brister på dessa två kontrollpunkter ytterligare ökat något. En möjlig förklaring till ökningen 2024 är bristen på halm till följd av en svår odlingssäsong i vissa delar av Sverige. Priset på halm och andra strömedel var också högre än normalt, vilket kan ha lett till att hästhållare inte använt tillräckligt med strö för att hålla hästarnas liggytor rena och torra.

Trots att det vid 16 procent av kontrollerna 2024 fanns brister i fråga om rena och torra liggytor, har andelen smutsiga hästar hållit sig konstant på en förhållandevis låg nivå (cirka två procent). Detta kan delvis förklaras av att hästgödsel är relativt torrt, att många hästar ganska ofta har täcken och att hästar rengörs och ryktas oftare än andra djur. Till skillnad från många lantbruksdjur, ligger hästar kortare tid och hålls oftare på större ytor, både ute och inne, vilket gör att de har lättare för att hålla sig rena.

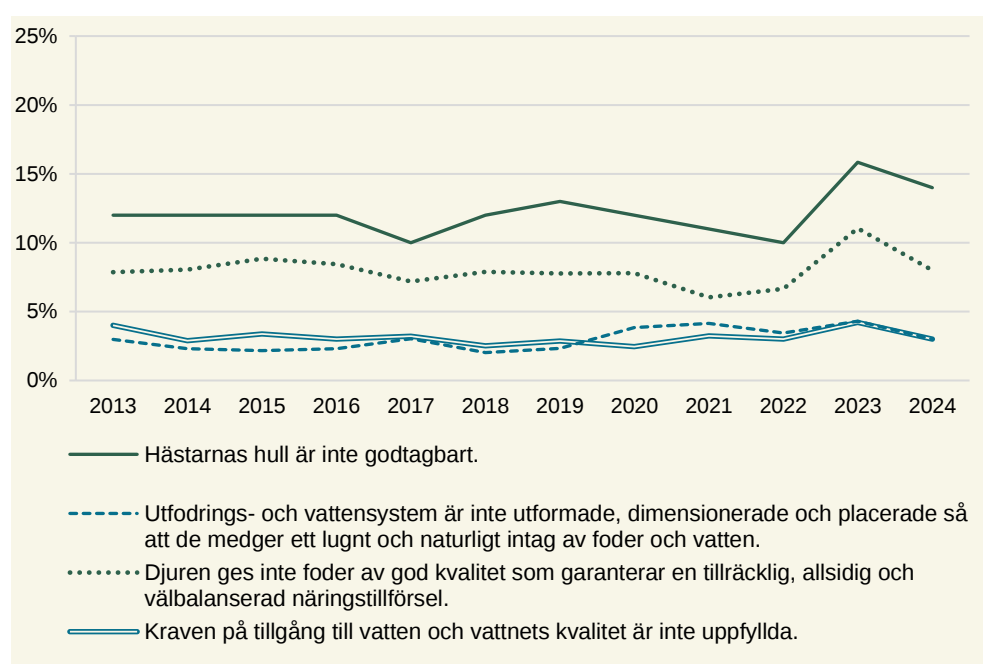

Figur 74. Andel kontroller med hygienrelaterade brister för häst mellan 2013 och 2024.

7.9.5 Brister kopplade till utfodring och vatten

Brister i utfodringen kan få allvarliga konsekvenser för hästarnas välfärd och syns ofta genom att hästens hull inte är godtagbart. Under de senaste tio åren har omfattningen av dessa brister varit relativt oförändrad, men ökade väsentligt under 2023, från tio till 16 procent. Under 2024 minskade andelen brister något, till 14 procent. Detta kan ses i den mörkgröna kurvan i figur 75.

Det är dock viktigt att notera att ett dåligt hull inte alltid beror på bristande utfodring utan även kan uppstå hos äldre eller sjuka hästar. Dessutom kan en anmärkning från länsstyrelsen angående att hullet inte varit godtagbart innebära att hästen antingen varit mager eller överviktig.

Figur 75. Andel kontroller med brister kopplade till utfodring, hull och vatten för hästar mellan 2013 och 2024.

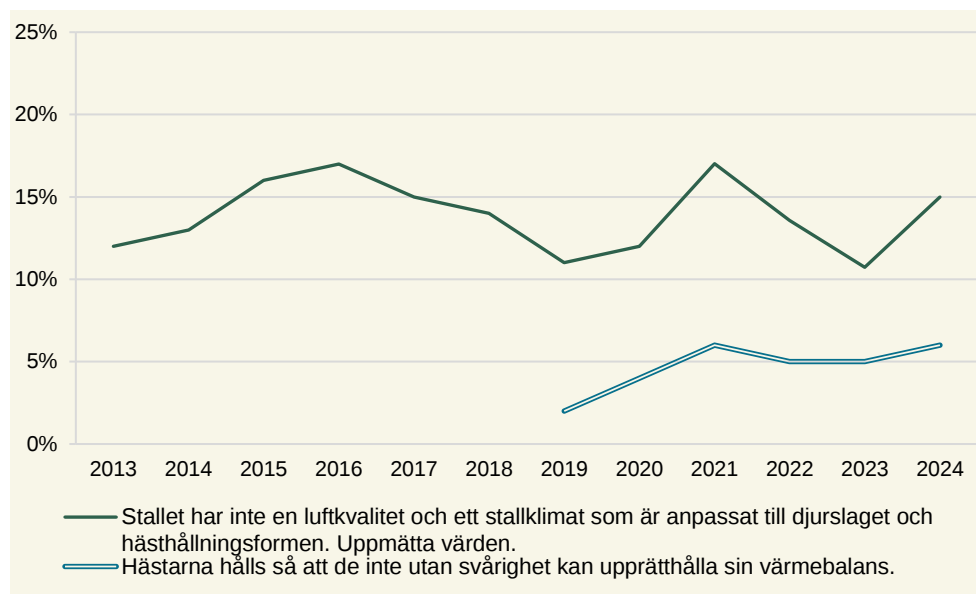
Det är oklart i vilken omfattning höga foderkostnader påverkat förekomsten av brister som återspeglats i bristande hull på häst. Länsstyrelserna har dock uppgett att generellt ökade kostnader lett till att fler hästhållare inte haft möjlighet att ge sina hästar en korrekt foderstat.

7.9.6 Stallmiljörelaterade brister

Brister vad gäller luftkvalitet och stallklimat har varit relativt vanliga i häststallar, sett över tid. Sådana brister kan ha stor negativ inverkan på djurhälsan och djurvälfaerden. Att stallklimatet brister kan bero på att hästar ofta hålls i äldre stallbyggnader som från början byggts för annan användning än häst. Takhöjden är ibland begränsande och stallarna ventileras ofta via självdrag. Det förekommer också att

ventilationsöppningar stängs för att stallarna upplevs för kalla för människorna.

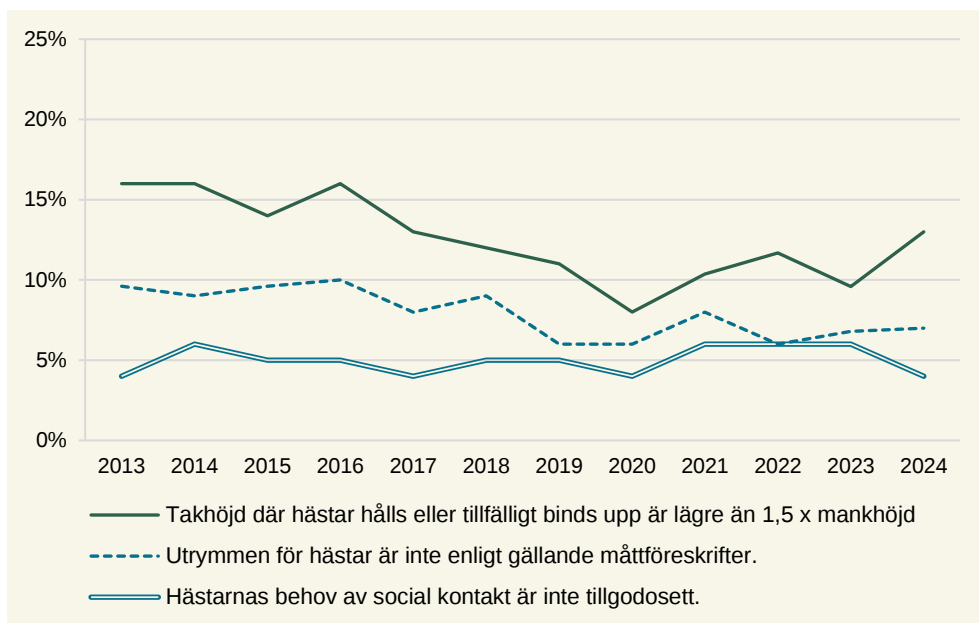
Andelen brister relaterade till luftkvaliteten och stallklimatet har varierat genom åren och i genomsnitt legat på cirka 15 procent, vilket kan ses i figur 76. Länsstyrelserna vittnar dock om att det råder stor kunskapsbrist om ventilation och luftkvalitet bland allt för många hästhållare och att det därför kan behövas olika kunskapshöjande insatser riktade till denna målgrupp för att dessa brister ska kunna minska i omfattning.

Figur 76. Andel kontroller med brister kopplade till luftkvalitet och stallklimat i häststallar mellan 2013 och 2024.

7.9.7 Utrymmesrelaterade brister

Andelen brister gällande hästarnas utrymmen redovisas i figur 77. Brister gällande storleken på de utrymmen som hästar hålls i och har tillgång till var under både 2023 och 2024 sju procent. Det är nästan en halvering sedan 2016. Andelen brister gällande kravet på takhöjd minskade tydligt från 2016 till 2020, men har ökat något sedan dess och var under 2024 till 13 procent.

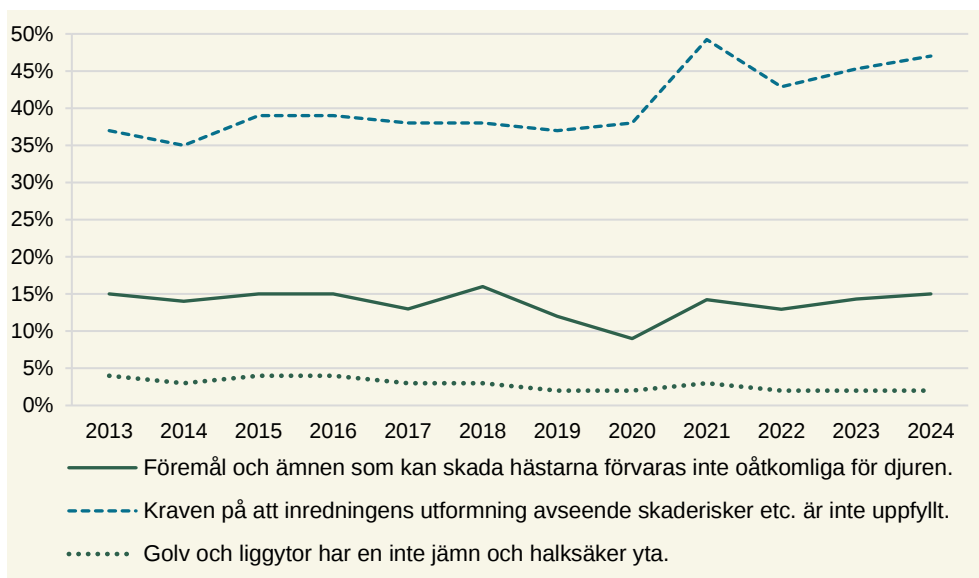

Figur 77. Andel kontroller med brister som handlar om social kontakt samt utrymme och inredning i häststallar mellan 2013 och 2024.

Kontrollerna visar att kravet om hästarnas behov av social kontakt i allmänhet har efterlevts. Andelen brister på denna kontrollpunkt har varierat något över tid mellan fyra och sex procent, under 2024 var andelen fyra procent.

7.9.8 Inredningsrelaterade brister

Den i särklass vanligaste bristen i häststallar är skaderisker kopplade till utformning av inredning med mera (figur 78).

Figur 78. Andel kontroller med brister kopplade till inredning i häststallar mellan 2013 och 2024.

Skaderisker kan exempelvis handla om att fönstergaller saknas eller är av dålig kvalitet och att det finns inredning i närmiljön som hästar kan skada sig på eller fastna i. Bristen har legat på en stadigt hög nivå på 30 till 40 procent under flera år men har därefter ökat och uppgick under 2024 till 47 procent.

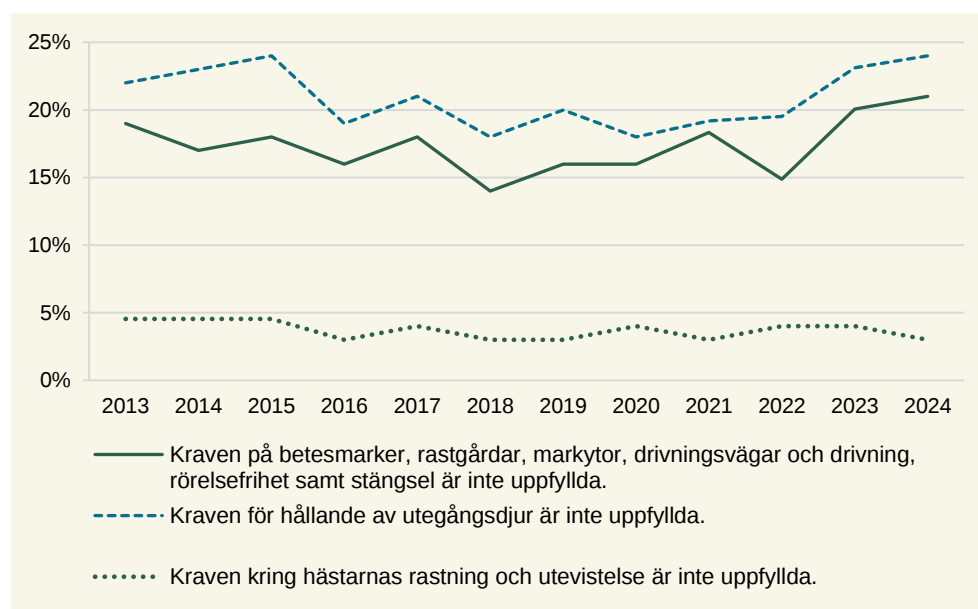
En orsak till att skaderisker varit så vanligt förekommande kan vara att många hästhållare inte är medvetna om vad som kan vara skaderisker i hästarnas närmiljö. Många hästhållare verkar inte heller känna till att länsstyrelsens bedömningar avseende skaderisker görs utifrån lagstiftningens förebyggande syfte. I detta är en av utgångspunkterna att hästar, till skillnad från flera andra djurslag som hålls under liknande förhållanden, är mer reaktiva och snabba flyktdjur. Det finns ett stort spann i allvarlighetsgraden av olika skaderisker, från förebyggande till uppenbara och allvarliga. Noterbart är att denna brist också kan ses i statistiken för kontroller av besättningar med djurslagen nötkreatur, får, get, och gris (se avsnitt för respektive djurslag samt [figur 86](#)), dock i betydligt lägre omfattning.

Även brister gällande föremål och ämnen som kan skada hästarna har förekommit i relativt stor omfattning. Andelen sådana brister varierar med någon procentenhet mellan åren och uppgick till 15 procent under 2024. För att minska detta har några länsstyrelser under 2024 haft informationskampanjer kring skaderisker i häststallar.

7.9.9 Brister kopplade till utomhushållning och rastning

Andelen brister som hör till betesmarker och rastgårdar har varierat mellan 14 och 21 procent under åren 2013 och 2024, vilket kan ses i figur 79. Denna kontrollpunkt omfattar flera faktorer så det går inte att utläsa exakt vad bristerna består av. Det kan exempelvis handla om brister som rör stängsel eller hur drivvägar och markytor är beskaffade.

Andelen brister gällande hållande av utegångsdjur har legat på en relativt hög nivå och konstateras vid cirka 24 procent av kontrollerna under år 2024. Även denna kontrollpunkt är ganska vid, så det går inte att utläsa exakt vad bristerna består av. Det kan handla om att ligghall saknats, men enligt länsstyrelserna handlar det oftast om att ligghallen på olika sätt varit bristfällig, felaktigt konstruerad eller för liten.

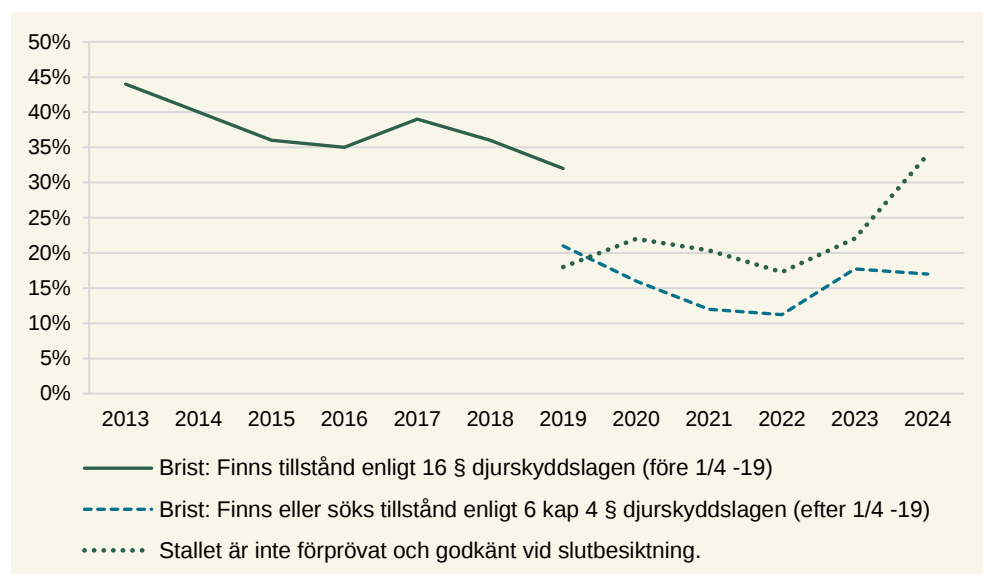
Figur 79. Andel kontroller med brister kopplade till utomhushållning och rastning av hästar mellan 2013 och 2024.

När länsstyrelsen får in klagomål om att ligghall saknas, hanteras ärendet oftast administrativt i enlighet med länsstyrelsernas gemensamma rutin för klagomålsärenden. Någon checklista fylls då inte i och eventuella brister gällande ligghallar som hanterats administrativt syns alltså inte i denna statistik.

7.9.10 Brister som handlar om tillstånd och förprovning

En förändring skedde under 2019 vad gäller kravet på tillstånd enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen (2018:1192). Förändringen innebar att den fråga som ställdes i checklistan formulerades om och ändrades till "Finns eller söks tillstånd", i stället för "Finns tillstånd". Detta ledde till en ganska stor

minskning av antalet brister för denna punkt, vilket framgår tydligt av figur 80.

Figur 80. Andel kontroller med brister som handlar om tillstånd och förprovning av häststallar mellan 2013 och 2024.

Under 2024 var det fortfarande många häst- och stallägare som inte var medvetna om tillståndsplikten för viss hästhållning, vilket medförde att brister konstaterades i 17 procent av kontrollerna. I mindre stall kan förändring av förhållandet mellan antalet egna hästar och inackorderade hästar betyda att verksamheten blir tillståndspliktig.

En ny kontrollpunkt om förprovning infördes i checklistan 2019. För 2024 konstaterades brister på denna punkt i hela 34 procent av kontrollerna vilket är en kraftig ökning jämfört med tidigare år. Att brister förekom i denna omfattning beror troligen på att många hästhållare inte är medvetna om att exempelvis ombyggnad eller vissa andra åtgärder i stallet kan kräva förprovning. Det bör dock noteras att punkten endast är kontrollerad i 14 procent av kontrollerna 2024, vilket kan vara en ytterligare förklaring till varför siffran är förhållandevis hög.

7.9.11 Branschinitiativ för bättre efterlevnad

Svenska Ridsportförbundet har under 2024 haft en hästvälfärdsturné med nio träffar, som hållits både fysiskt och digitalt, i syfte att möta och informera hästägare om hästars välfärd och diskutera ridsportens framtid.

7.9.12 Allvarliga konsekvenser av brister

Sett över tid så är det i princip samma typ av brister i hästhållningen som dominerar från år till år. Länsstyrelserna bedömer att en stor andel av bristerna beror på bristande kunskap hos många hästhållare. De bedömer

också att andra orsaker till bristerna i hästhållningen beror på att många hästar hålls i äldre slitna stallar som inte är så väl anpassade för hästar, samt bristande ekonomiska resurser hos hästhållarna. Även brist på förståelse för, eller kunskap om, lagstiftningens olika krav bedöms vara en orsak och detta märks bland annat när det gäller brister kring skaderisker, ventilation och luftkvalitet.

Brister som rör tillsynen och skötseln av hästarna och de utrymmen de hålls i kan medföra brister som allvarligt hotar hästens välfärd. Det gäller exempelvis brister i utfodring, bristande skötsel av hovar, ventilation, skaderisker och brister i vård och omsorg av skadade och sjuka hästar. Utebliven veterinärvård utsätter hästen för lidande som i vissa fall kan vara omfattande.

Att hästar hålls i en miljö som är så fri från skaderisker som möjligt är viktigt då hästar, på grund av sitt flyktbeteende, ofta skadar sig allvarligt när olyckor sker. Sammantaget beror flera av de vanligaste bristerna troligen på okunskap om hur hästar ska hållas och skötas. Att vissa brister ökat på senare år kan bero på en svårare ekonomisk situation för hästägare då omkostnaderna ökat på grund av ett förändrat omvärldsläge. Bristerna är oftast kopplade till grundläggande skötselfaktorer och kan leda till en dålig djurvälfärd och lidande.

7.9.13 God efterlevnad

Utöver de brister som redovisats i detta avsnitt visar kontrollstatistiken att efterlevnaden av djurskyddsreglerna var god när det gäller flera kontrollpunkter. Det gäller exempelvis efterlevnaden av kraven om att hästar ska hållas tillfredställande rena. Kontrollstatistiken visar att brister gällande detta endast förekom i cirka två procent av de kontroller som gjorts sedan 2013.

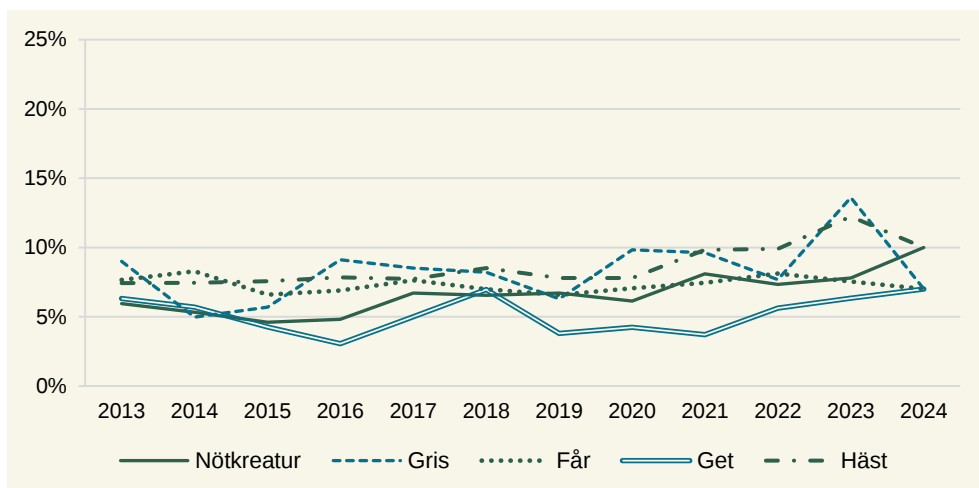
Efterlevnaden var också god överlag när det gäller flera andra krav. Det gäller exempelvis kraven avseende social kontakt, daglig rastning, uppbinding och tillgång till dricksvatten, för att nämna några. För dessa kontrollpunkter visar kontrollstatistiken att brister endast förekommit vid mellan noll och fyra procent av de kontroller som gjorts de senaste åren. Efterlevnaden var i allmänhet också god när det gäller vissa stallmiljökrav, så som kraven på dagsljus, belysning och bullernivåer.

7.10 De vanligaste bristerna skiljer sig åt mellan olika djurslag

I detta avsnitt jämförs olika kategorier av brister mellan djurslagen nötkreatur, får, get, gris och häst. Diagrammen i avsnittet visar att andelen brister generellt sett är lägre i besättningar med får och getter. För övriga djurslag varierar förekomsten av brister mer beroende på typ av brist.

7.10.1 Tillsynsrelaterade brister

Figur 81 visar tillsynsrelaterade brister för respektive djurslag. Dessa handlar om huruvida den dagliga tillsynen sker och är tillräcklig samt att djurhållare vid behov vidtar handlingsplikt, om personalstyrkan är tillräcklig och har lämpliga kunskaper samt om sjuka eller skadade djur ges nödvändig vård eller har möjlighet att hållas i sjukbox.

Figur 81. Andel kontroller med tillsynsrelaterade brister för nötkreatur, gris, får, get och häst mellan 2013 och 2024.

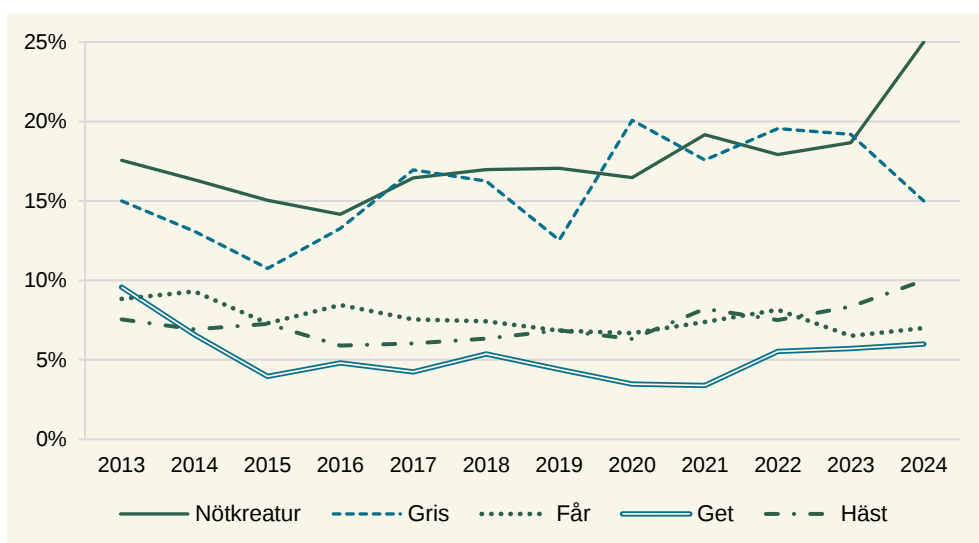
7.10.2 Hygienrelaterade brister

Hygienrelaterade brister för respektive djurslag visas i figur 82. De kontrollpunkter som räknas in här handlar om att stallutrymmen har en god hygien och bidrar till god djurhälsa samt att djur och deras stallmiljö hålls rena. Över tid är andelen konstaterade brister vid kontroll av nötkreatur och gris högre än vid kontroll av får, get och häst. Under 2024 konstaterades hygienrelaterade brister i 25 procent av kontrollerna av nötkreatur och 15 procent av kontrollerna av gris. För får, get och häst låg motsvarande brister mellan sex och tio procent.

Anledningarna till att andelen hygienrelaterade brister skiljer sig mellan djurslag är flera, men kan bland annat bero på att nötkreatur, framförallt köttdjur och ungdjur, ofta hålls som utegångsdjur eller på djupströbäddar. Djupströbäddar kan dock vara svåra att få att hålla rena och torra. Djupströbädd är dock vanligt även vid fårhållning, men då får har torrare

gödsel än nötkreatur samt är ett mindre djur, är det ofta lättare att hålla djupströbäddar till får rena och torra.

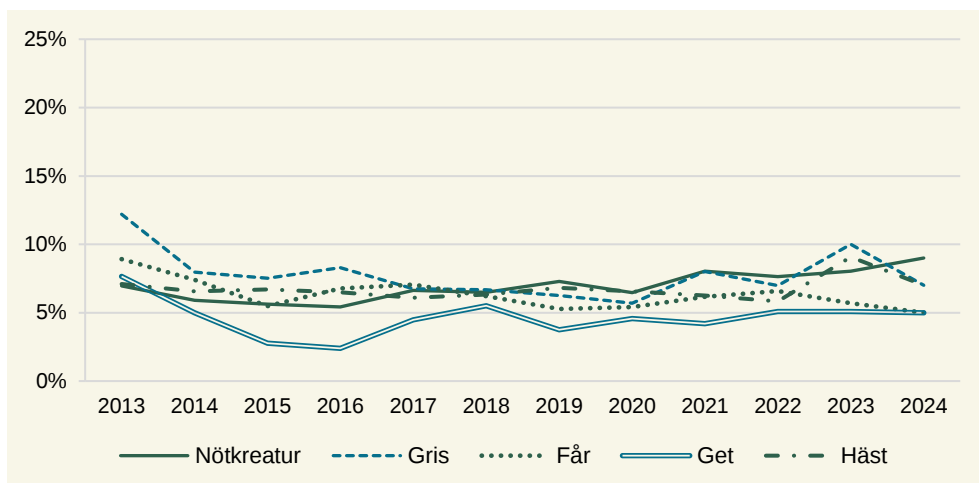
När nötkreatur blivit smutsiga är de ofta svårare att rengöra än exempelvis hästar som vanligtvis är mer vana att hanteras jämfört med nötkreatur. Det är också vanligt att gris och nötkreatur hålls i äldre och slitna stallar som är mer tungarbetade för djurhållaren. En hygienisk stallmiljö kräver bra rutiner för rengöring. Nötkreatur och gris har också blötare gödsel än häst, får och get vilket kräver att gödsel tas ut och nytt strö läggs in oftare, för att hålla stallutrymmena rena.

Figur 82. Andel kontroller med hygienrelaterade brister för nötkreatur, gris, får, get och häst mellan 2013 och 2024.

7.10.3 Brister kopplat till hull, utfodring och vatten

När det kommer till brister som handlar om utfodring, hull och vatten (figur 83) är skillnaderna mellan djurslagen inte lika stora som exempelvis för hygienrelaterade brister. För 2024 skiljer det fyra procentenheter mellan kontroller av get och får där det var lägst andel brister och kontroller av nötkreatur som låg högst bland djurslagen i denna kategori. Andelen brister i denna kategori har legat relativt jämnt över tid för samtliga djurslag.

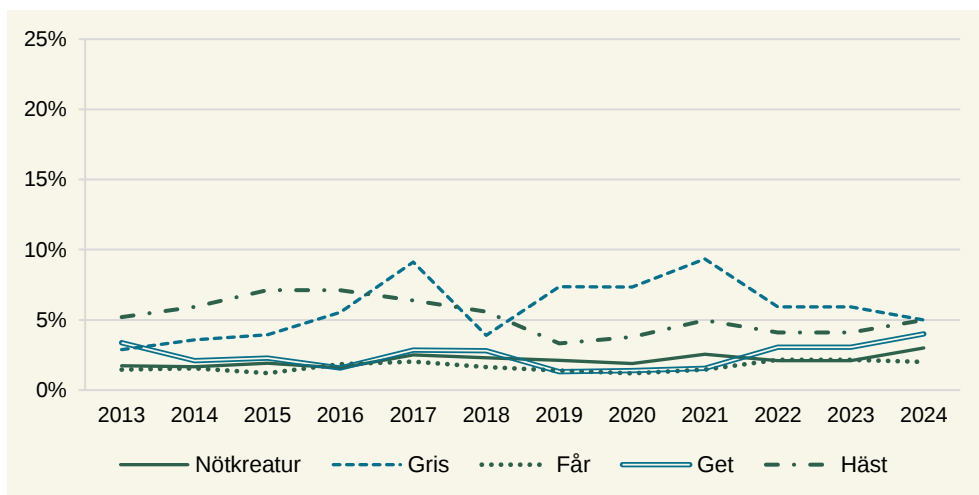

Figur 83. Andel kontroller med brister kopade till hull, utfodring och vatten för nötkreatur, gris, får, get och häst mellan 2013 och 2024.

7.10.4 Stallmiljörelaterade brister

Figur 84 visar andelen kontroller med stallmiljörelaterade brister för respektive djurslag. Det som kontrolleras inom denna kategori är att stallet har en god luftkvalitet och ett för djuren anpassat stallklimat, att bullernivåerna är godtagbara och att kraven på belysning och dagsljusinsläpp är uppfyllda.

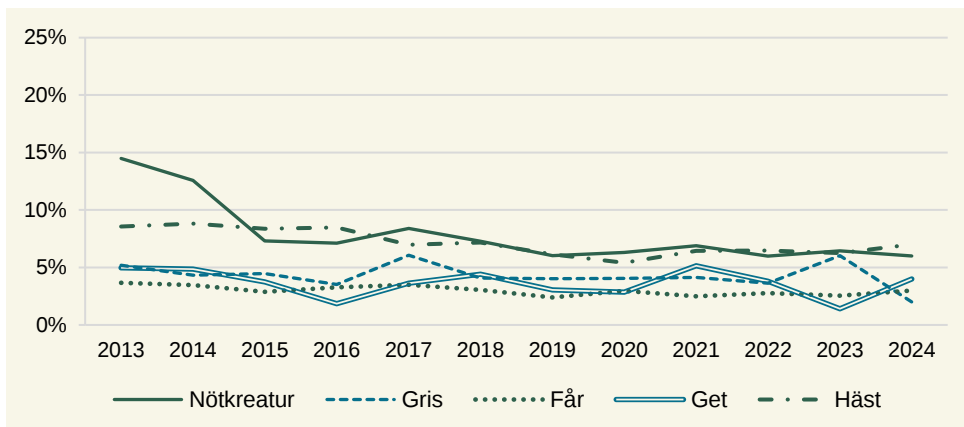
Sett över tid, har andelen stallmiljörelaterade brister framförallt varierat vid kontroll av gris och häst medan övriga djurslag legat på en mer jämn nivå.

Figur 84. Andel kontroller med stallmiljörelaterade brister för nötkreatur, gris, får, get och häst mellan 2013 och 2024.

7.10.5 Utrymmesrelaterade brister

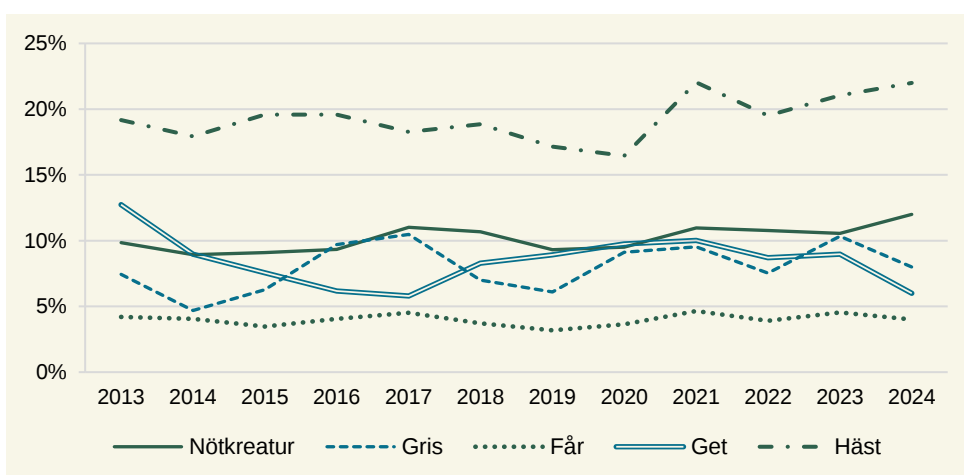
Utrymmesrelaterade brister för respektive djurslag visas i figur 85. Inom denna kategori kontrolleras exempelvis att utrymmena är tillräckligt stora utifrån kraven och att djuren hålls så att deras behov av social kontakt är uppfyllt. Generellt visar denna kategori av brister en svagt nedåtgående trend och andelen brister är relativt låg för samtliga djurslag.

Figur 85. Andel kontroller med utrymmesrelaterade brister för nötkreatur, gris, får, get och häst mellan 2013 och 2024.

7.10.6 Inredningsrelaterade brister

Brister relaterade till inredning ligger generellt högt i jämförelse med andra kategorier (figur 86). Den vanligaste bristen inom denna kategori är skaderisker i inredningen. Särskilt inom hästhållningen är denna typ av brist vanligt förekommande och har dessutom ökat sedan 2020. För övriga djurslag har nivån av inredningsrelaterade brister över tid legat på liknande nivå, även om det skiljer sig något mellan djurslag.

Figur 86. Andel kontroller med inredningsrelaterade brister för nötkreatur, gris, får, get och häst mellan 2013 och 2024.

7.10.7 Arbete för att stärka efterlevnaden pågår inom lantbruksnäringen

Ett stort antal av lantbruksnäringens organisationer och företag är med i ett Nationellt Branschråd för djuromsorg. I detta råd arbetar de gemensamt för att djur ska ha det bra genom att bland annat förebygga, tidigare hitta, och hantera fall där djur riskerar att fara illa. Rådet ska även arbeta för att minska brister i djurhållningen, öka samsyn och samverkan mellan näring och myndigheter, förbättring av statistik, myndighetsutövning och kontroller.

7.11 Försöksdjursområdet

7.11.1 Försöksdjursverksamheten har ett omfattande regelverk

Sedan 2010 finns ett försöksdjursdirektiv²⁰ med syfte att skydda djur som används för vetenskapliga ändamål. Direktivets bestämmelser är införlivade i den svenska djurskyddslagstiftningen och den som bedriver försöksdjursverksamhet i Sverige har ett omfattande regelverk att förhålla sig till²¹.

I Sverige ansvarar länsstyrelserna för utförandet av kontroll för att säkerställa att försöksdjursbestämmelserna följs. Kontrollerna av uppfödare, leverantörer och användare ska genomföras regelbundet. Dessa kontroller ska vara riskbaserade och en viss andel ska vara oanmälda.

7.11.2 Kontrollobjekt inom försöksdjursområdet

Verksamheter som har tillstånd att använda, föda upp, förvara eller tillhandahålla försöksdjur omfattas av offentlig kontroll. Antalet objekt som ska kontrolleras per år ska uppgå till minst en tredjedel av antalet objekt med befintliga tillstånd att använda försöksdjur. En nationell riskklassificering ska genomföras för att bedöma vilka objekt som ska kontrolleras. För verksamhetstillstånd som omfattar icke-mänskliga primater gäller att samtliga ska kontrolleras minst en gång per år.

I Statens jordbruksverks föreskrifter om offentlig kontroll inom djurskyddsområdet definieras kontrollobjekt som "verksamhet som har tillstånd att få använda, föda upp, förvara eller tillhandahålla försöksdjur enligt 7 kap. 2 § djurskyddslagen (2018:1192)". Försöksdjursdirektivet använder dock inte termen "kontrollobjekt". Enligt direktivet ska medlemsstaterna inspektera användare av försöksdjur.

I Sverige fanns 174 tillstånd att använda försöksdjur och 42 tillstånd att föda upp försöksdjur 2024. För 2023 var motsvarande siffror 193 tillstånd att använda försöksdjur och 45 tillstånd att föda upp försöksdjur. För att

²⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU av den 22 september 2010 om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål

²¹ Försöksdjursbestämmelser finns i djurskyddslagen (2018:1192), djurskydds-förordningen (2019:66), Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:9) om försöksdjur, saknr L150 samt Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2022:13) om offentlig kontroll på djurskyddsområdet, saknr L 44.

uppfylla frekvenskravet 2024 krävdes kontroll av minst 58 tillstånd att använda försöksdjur.

Länsstyrelserna har tidigare år angett att den nationella riskklassificeringen väntas leda till ett ökat antal genomförda kontroller i landet och har därför tagit fram riskklassificeringsmodellen Rudbeck. Jordbruksverket tog del av slutrapporten för arbetet med Rudbeck i slutet av augusti 2023. Riskklassificeringsmodulen är ännu inte operativ eller används på nationell nivå.

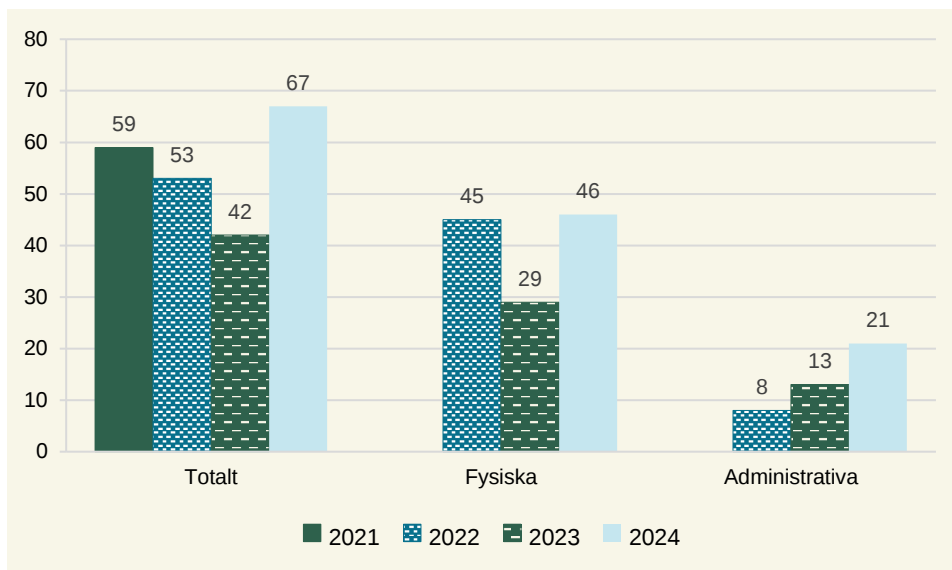
7.11.3 Checklistor och kontroller

Inom försöksdjursområdet finns en allmän checklista (Försöksdjur allmän - härefter benämnd den allmänna checklistan) och en som inriktar sig på enskilda försök (Djurförsök - härefter benämnd djurförsökschecklistan). Checklistorna används vid fysiska kontroller och de kan användas tillsammans eller var för sig. Djurförsökschecklistan kan även användas flera gånger vid samma kontroll eftersom flera olika försök kan pågå inom en verksamhet. Detta skiljer sig från registreringen vid övrig djurskyddskontroll där en typ av checklista endast kan användas en gång per kontroll.

För att beräkna hur många fysiska kontroller som genomförts under året har Jordbruksverket räknat antalet kontrolluppdrag som registrerats i DSK, där någon eller båda checklistorna har använts. Varje unikt kontrolluppdrag har sedan likställts med en fysisk kontroll, oberoende av hur många och vilken checklista som använts vid registreringen. Vid administrativa kontroller görs ingen registrering i DSK. Uppgifter om kontrollerna har Jordbruksverket inhämtat av länsstyrelserna.

7.11.4 Resultat av genomförda kontroller inom försöksdjur

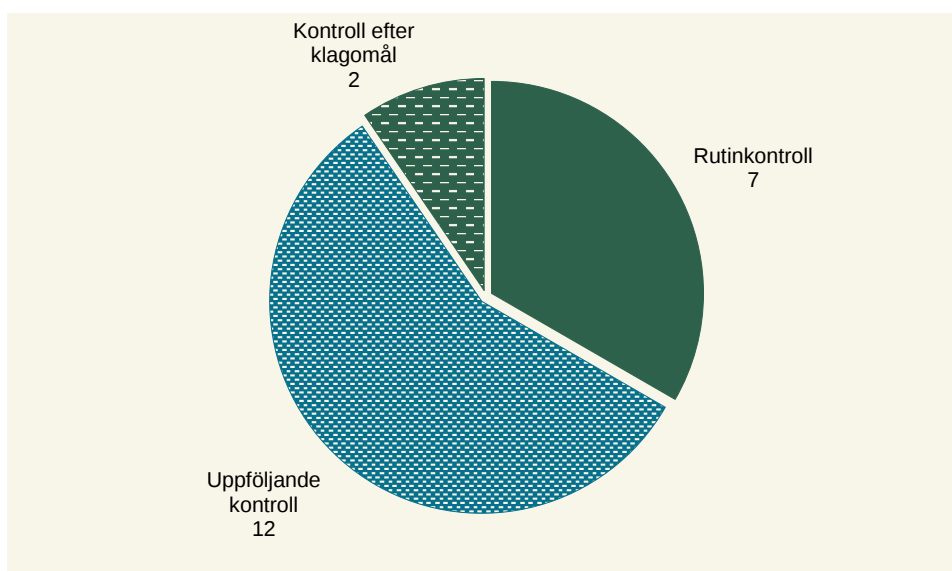
Under 2024 genomförde länsstyrelserna totalt 67 kontroller inom försöksdjursområdet. Av dessa har 46 genomförts fysiskt och 21 administrativt. Kontrollerna har genomförts i sex län. Det har skett en ökning i antalet kontroller under 2024 jämfört med föregående år, vilket framgår av figur 87.

Figur 87. Antal genomförda kontroller mellan 2021 och 2024

Av de fysiska kontrollerna som länsstyrelsen gjorde under 2024 var det 45 rutinkontroller och en uppföljande kontroll. Inga kontroller har gjorts efter klagomål.

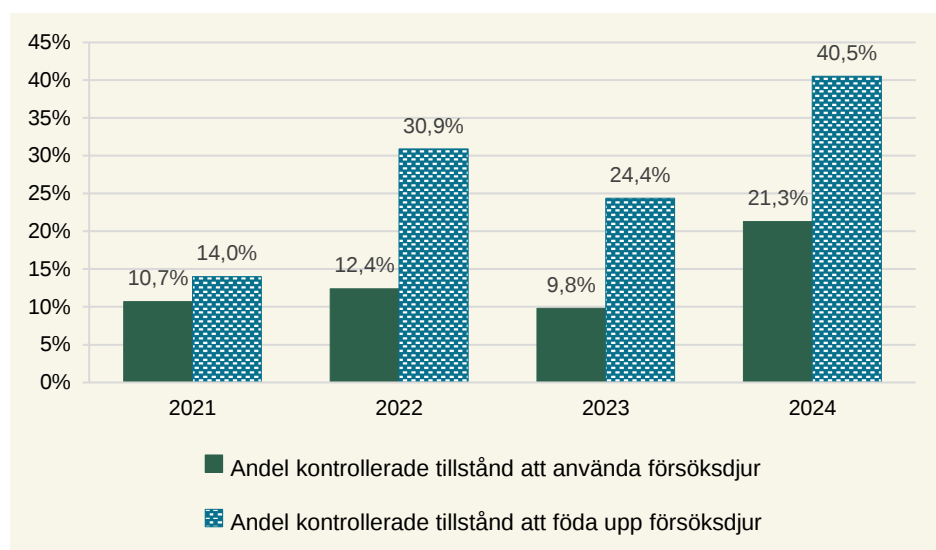
Fördelningen av vilken typ av kontroller som har genomförts administrativt framgår av figur 88. Majoriteten av kontrollerna har genomförts som uppföljande kontroller.

Figur 88. Fördelning av de administrativa kontroller som gjorts under 2024. Siffrorna visar antalet kontroller för de olika kontrolltyperna.

Av 67 kontroller genomfördes 54 på unika verksamhetstillstånd, varav 37 kontroller av tillstånd att använda försöksdjur och 17 kontroller av tillstånd att föda upp försöksdjur. Kontrollerna motsvarade drygt 21 procent av de

som hade tillstånd att använda försöksdjur och 40,5 procent av de som hade tillstånd att föda upp försöksdjur under 2024. Motsvarande siffror för åren dessförinnan framgår av figur 89.

Figur 89. Andelen kontrollerade tillstånd att använda och föda upp försöksdjur mellan 2021 och 2024. Det saknas jämförbara siffror för tidigare år.

Resultaten visar på en positiv utveckling kopplat till andelen kontrollerade tillstånd att använda försöksdjur, där antalet procentenheter har mer än fördubblats jämfört med föregående år. När det gäller andelen kontrollerade tillstånd att föda upp försöksdjur är ökningen drygt 16 procentenheter jämfört med föregående år.

I redovisningen av 2024 inkluderas den årliga kontrollen av verksamheter med icke-mänskliga primater. I Sverige genomförs försök med icke-mänskliga primater på endast en anläggning. Denna har kontrollerats under 2024.

Fysiska kontroller av försöksdjur

Vid de 46 fysiska kontrollerna användes totalt 82 checklistor år 2024. Den allmänna checklistan användes 43 gånger och djurförsökschecklistan användes 39 gånger. Jämfört med år 2023 så har antalet använda checklistor ökat.

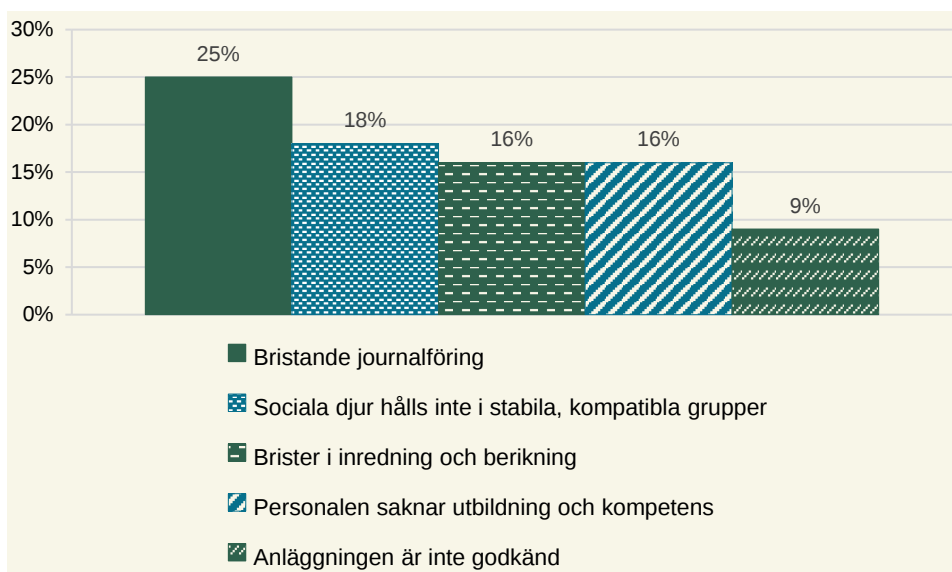
Andel kontroller med brister

Vid 18 av de 46 fysiska kontrollerna uppmärksammades brister, vilket motsvarar brist vid 39 procent av kontrollerna. Motsvarande siffror för år 2023 var 24 procent och för år 2022 64 procent. Viktigt att komma ihåg är att kontrollerna är utvalda utifrån risk och resultatet visar därför inte representativ bild av samtliga kontrollobjekt i landet.

Vid kontroll med den allmänna checklistan var de vanligaste bristerna som upptäcktes 2024:

- kopplade till journalföring,
- att sociala djur inte hölls i stabila och kompatibla grupper,
- att berikning och berikningsplaner inte var tillräckliga,
- att personalen saknade tillräcklig utbildning och kompetens, samt
- att anläggningen inte var godkänd som försöksdjursanläggning.

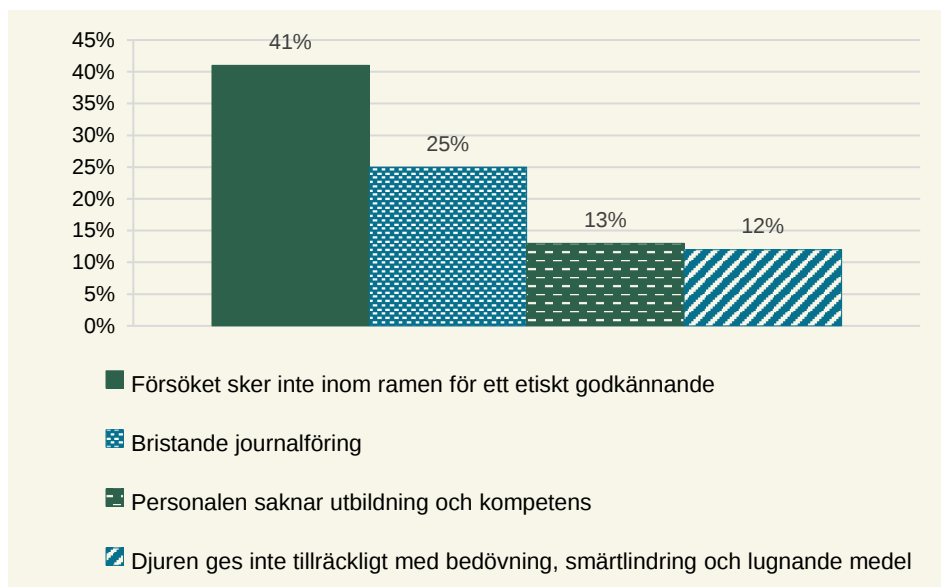
Andelen brister per kategori redovisas i figur 90.

Figur 90. Fördelning av de brister som uppmärksammades under kontroller med den allmänna checklistan under 2024.

Vid kontroll med djurförsökschecklistan var de allvarligaste bristerna som upptäcktes 2024 (figur 91):

- att försöket skett utom ramen för ett djurförsöksetiskt godkännande,
- att personalen saknade tillräcklig utbildning och kompetens,
- att djuren inte getts bedövning,
- att smärtlindring eller lugnande medel inte getts utifrån behov i enlighet med det etiska tillståndet och gällande bestämmelser, samt
- brister kopplade till journalföring.

Figur 91. Fördelning av de brister som uppmärksammades under kontroller med den djurförsökschecklistan under 2024.

Att försöket sker utom ramen för ett etiskt godkännande kan betyda att det helt saknas ett giltigt tillstånd. Det kan också betyda att det finns ett tillstånd, men att djuren till exempel inte ges bedövning, smärtlindring eller lugnande medel i enlighet med det etiska tillståndet. En sådan brist medför alltså anmärkning under två olika kontrollpunkter. Det kan också vara att det finns ett etiskt godkännande i grunden men att det till exempel har utförts en åtgärd som inte omfattas av det etiska godkännandet.

Vid 28 av de fysiska kontrollerna observerades inga brister, vilket motsvarar cirka 61 procent av de tillstånd som kontrollerats. Flera av kontrollpunkterna i checklistorna har kontrollerats utan brist vid samtliga kontrolltillfällen, vilket motsvarar en hundra procentig efterlevnad. Kontrollpunkter med hög efterlevnad är till exempel att försöksdjur har tillgång till lämpliga boplatser och att klimatet är anpassat efter djurens behov. Det är också vanligt att flera punkter i checklistorna inte kontrolleras. De vanligaste punkterna som inte kontrollerades under 2024 är bestämmelser kring genetiskt förändrade djur och krav på olika typer av planer, journaler och dokumentation.

EU-direktivets krav på antal kontroller uppfylls inte

Utvecklingen av andelen kontrollerade objekt är positiv. Trots detta lever Sverige inte upp till EU-direktivets krav på hur många försöksdjursverksamheter som minst ska kontrolleras per år. Att tillräckligt många kontroller utförs är viktigt för att säkerställa djurskyddet för djur som används i försök. Kontrollerna är också viktiga för allmänhetens förtroende för denna verksamhet, då djurförsök kan innebära att djuren utsätts för ett avsiktligt lidande, efter godkännande av den djurförsöksetiska nämnden.

Försöksdjursverksamhet finns i Sveriges alla 21 län. Vid sammanställning av kontrollresultatet från 2024 framkom det att endast sex länsstyrelser genomfört försöksdjurskontroller. Under år 2024 har Jordbruksverket uppmärksammat att kontrollområdet är beroende av vissa nyckelpersoner hos den personal som utför försöksdjurskontroller, vilket gör försöksdjurskontrollen sårbar. Efter sammanställning av resultatet från 2024 är det tydligt att kontrollområdet fortfarande inte prioriteras i tillräcklig utsträckning.

För att förbättra försöksdjurskontrollen anser vissa länsstyrelser att det behövs ett fungerande nationellt kontrolluttag, en nationell samordning och ett nationellt register över verksamheter med försöksdjur. Vissa länsstyrelser menar att försöksdjurskontrollen endast ska utföras av de länsstyrelser som har kompetens på området samt att dessa länsstyrelser då ska utföra kontroller i hela landet för att öka kvaliteten och regelbundenheten i kontrollerna. Länsstyrelserna har också framfört att ansvaret för att utföra kontroll borde centraliseras och flyttas till Jordbruksverket. Samtidigt har 15 länsstyrelser framfört att de har rutiner för att säkerställa att det finns rätt kompetens för att utföra kontroller av verksamheter med försöksdjur.

Enligt EU-kommissionen ska en lämplig andel av kontrollerna som görs vara oanmälda. Många länsstyrelser uppger att det är svårt eller omöjligt att utföra oanmälda kontroller på försöksdjursanläggningar, men de tre länsstyrelser som gör huvuddelen av försöksdjurskontrollerna har svarat att deras kontroller som regel sker oanmält. Förmodligen är detta anledningen till att en stor andel av kontrollerna är oanmälda. Det behövs mer harmonisering mellan länsstyrelserna för att fler oanmälda kontroller ska genomföras.

Kontrollområdet måste prioriteras högre

Kontroll av försöksdjursverksamheter behöver prioriteras högre och få en naturlig plats i djurskyddskontrollen. Försöksdjurskontrollen behöver hanteras likt andra mindre kontrollområden, exempelvis djurskyddskontroll på slakteri, som kräver särskild kompetens och särskilt tillvägagångssätt. Många länsstyrelser har framfört att de saknar tillräcklig utbildning och kompetens inom försöksdjursområdet och att området är komplext och krävande. En möjlighet att komma till rätta med detta är att dra nytta av kompetens från erfarna länsstyrelser, exempelvis i form av teoretisk utbildning och kvalificerad praktik. En annan möjlighet är att denna tjänst köps in externt. Jordbruksverket delar synen att driftsättning av Rudbeck behövs för att underlätta för länsstyrelserna och förbättra försöksdjurskontrollen.

7.12 Djurskydd på slakterier

7.12.1 Ansvarsfördelningen för djurskyddsarbetet på slakterier

Länsstyrelserna har i dag det övergripande ansvaret för djurskyddskontrollerna på slakterier och ansvarar också för förprovning och besiktning av slakterier vid om- eller nybyggnation. Vidare har länsstyrelsen ansvaret att fatta beslut om föreläggande, förbud och rättelse enligt 8 kap. 9 § djurskyddslagen.

Livsmedelsverket ansvarar för godkännandeprövning av slakterierna där de tittar på slakteriernas utformning samt bedövningsutrustningen på slakterierna. Livsmedelsverkets officiella veterinärer gör inspektioner för att kontrollera regelefterlevnaden gällande hållande och hantering av djur på slakterier, vilket även innefattar kontroll av bedövning och avblodning.

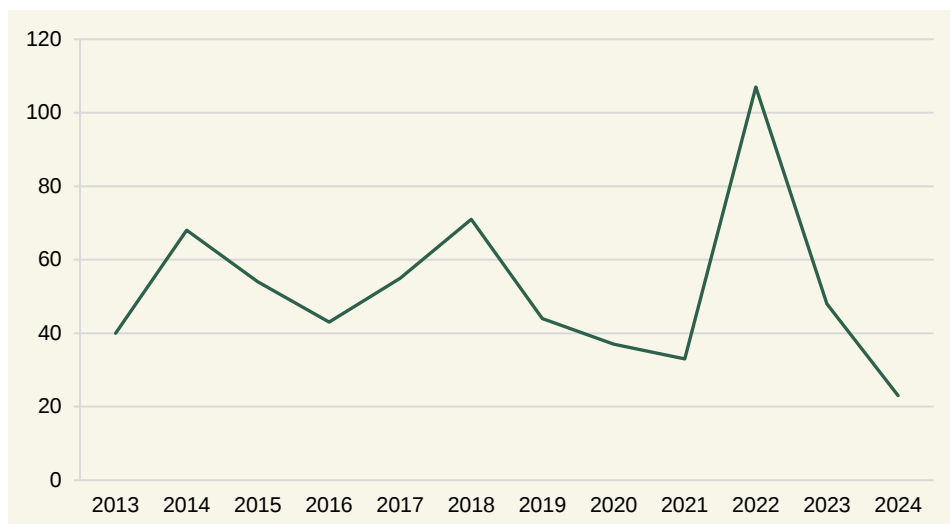
De officiella veterinärerna utför även kontroll av djur före och efter slakt. På djurskyddsområdet innebär det att de kontrollerar fynd på djur kopplat till någon misstänkt brist i regelefterlevnaden som sannolikt kan ha uppstått hos leverantör eller under transporten.

Utöver detta fungerar Nationellt centrum för djurvälstånd vid Sveriges lantbruksuniversitet (SCAW), som nationell kontaktpunkt för slakt och annan avlivning²².

7.12.2 Resultat av länsstyrelsernas kontroller

Under 2024 har elva länsstyrelser genomfört totalt 22 kontroller på 18 slakterier samt en kontroll vid besättningsavlivning. Detta innebär att knappt 15 procent av Sveriges slakterier har kontrollerats under 2024. Antalet kontroller har minskat jämfört med 2023, då 48 kontroller genomfördes, och 2022, då 107 kontroller genomfördes (figur 92). Anledningen till att antalet kontroller var så högt 2022 var att länsstyrelserna då drev ett nationellt kontrollprojekt med fokus på slakterier.

²² I enlighet med rådets förordning (EG) nr 1099/2009 av den 24 september 2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning.

Figur 92. Antalet genomförda djurskyddskontroller mellan 2013 och 2024.

Då det genomförts få kontroller på slakterier under 2024 och att enskilda kontrollpunkter inte kontrollerats vid så många kontroller är det svårt att utifrån resultatet dra några slutsatser kring djurskyddsläget på slakterierna.

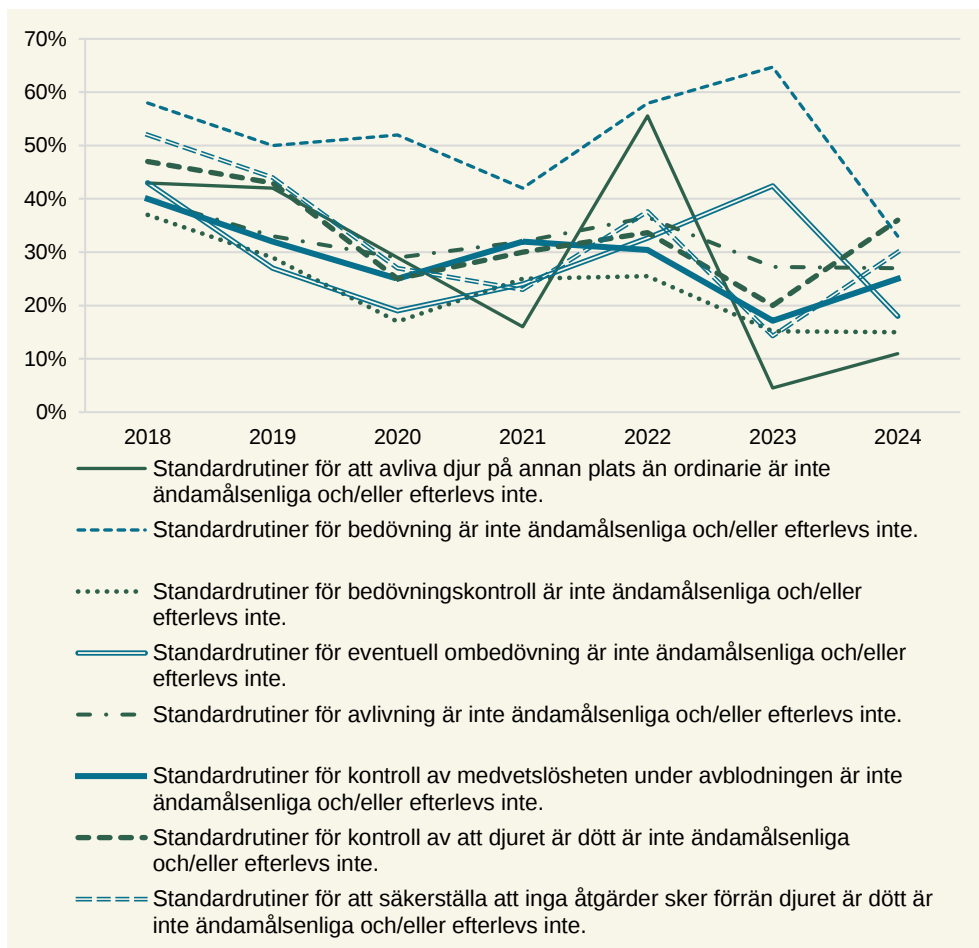
Enligt länsstyrelserna är en anledning till att så få kontroller på slakterier genomfördes under 2024 att majoriteten av landets slakterier kontrollerades i samband med det nationella kontrollprojektet 2022. Projektet bidrog även till att flera uppföljande kontroller på slakterier genomfördes under 2023 vilket lett till att länsstyrelserna under 2024 har behövt prioritera andra produktionsinriktningar för rutinkontroll än slakterier. Flera länsstyrelser har angett brist på personella resurser som anledning till färre utförda slakterikontroller 2024, samt att många allvarliga händelsestyrda ärenden tagit mycket tid i anspråk och gjort det svårare att prioritera rutinkontroller över lag.

Liknande brister som tidigare år

Resultatet av länsstyrelsernas djurskyddskontroll 2024 visar liknande brister hos slakterierna som tidigare år.

De kontroller som utfördes av slakteriernas standardrutiner under 2024 visade att utformningen av standardrutinerna fortfarande hade brister. Resultatet av länsstyrelsernas kontroller visar dock att andelen brister på flera kontrollpunkter som rör standardrutiner har en nedåtgående trend mellan 2018 till 2024 (figur 93). Andelen brister var dock fortfarande hög 2024 och andelen brister gällande standardrutiner för bedövning och kontroll av att djuret är dött inte är ändamålsenliga eller inte efterlevs, låg på 33 respektive 36 procent. Antalet kontroller som genomfördes 2024 är dock få och antalet gånger respektive kontrollpunkt är kontrollerad varierar. Till exempel har kontrollpunkten om standardrutiner för bedövning

kontrollerats vid tolv kontroller och brist har noterats vid fyra kontroller, medan kontrollpunkten om standardrutiner för kontroll att djuret är dött kontrollerades vid elva kontroller och brister har konstaterats vid två kontroller.

Figur 93. Andel kontroller med brister på slakterier som handlar om standardrutiner mellan år 2018 och 2024.

Kontrollpunkterna som handlar om standardrutiner kontrolleras främst vid revisioner. Syftet med standardrutiner är att garantera att avlivning och därmed sammanhängande verksamhet utförs i enlighet med lagstiftningen. Brister i företagets standardrutiner behöver dock inte nödvändigtvis innebära att arbetet på slakteriet fungerar dåligt. Det är dock viktigt att det finns fastställda rutiner och riktlinjer att lita sig mot i den dagliga verksamheten. Risken för att brister ska uppstå är högre om personalen inte vet hur de ska agera i uppkomna situationer som ligger utanför det normala.

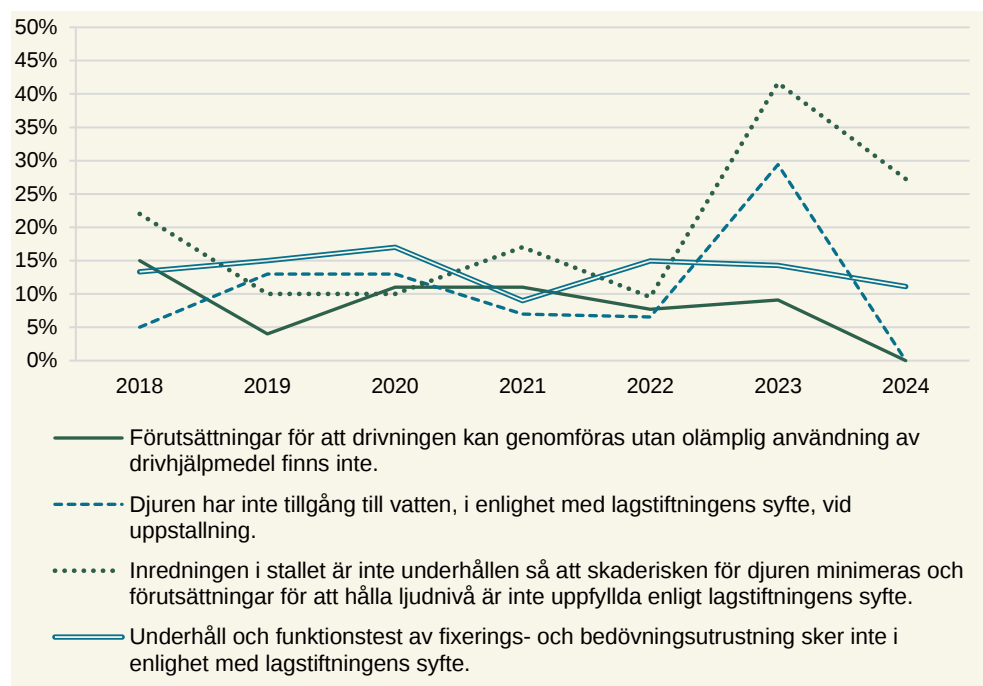
Under 2021 beslutade Jordbruksverket om en vägledning för god praxis gällande djurskydd och standardrutiner. Vägledningen har gjort det tydligare för länsstyrelserna vad som förväntas framgå i slakteriernas

standardrutiner, och kan ha ökat samsynen mellan länsstyrelserna. På sikt kan vägledningen också bidra till att brister i standardrutinerna minskar genom att det kan vara ett hjälpmedel för slakterierna att uppfylla lagstiftningen.

Brister vid uppstallning, drivning och på utrustning

I figur 94 redovisas sådana brister som påverkar eller riskerar att påverka djuren och djurskyddet mer direkt, såsom drivning, vattentillgång och skaderisker i stallet. Andelen brister gällande dessa kontrollpunkter har minskat sedan 2023, men eftersom så få kontroller utförts finns det en stor osäkerhet i resultatet.

Under 2024 kontrollerades förutsättningar för drivning vid nio kontroller och vattentillgång vid tio gånger, och inga brister uppmärksammades vid dessa kontroller. Skaderisker i stallet kontrollerades vid elva kontroller och brist uppmärksammades vid tre kontroller, vilket motsvarar 27 procent av kontrollerna.

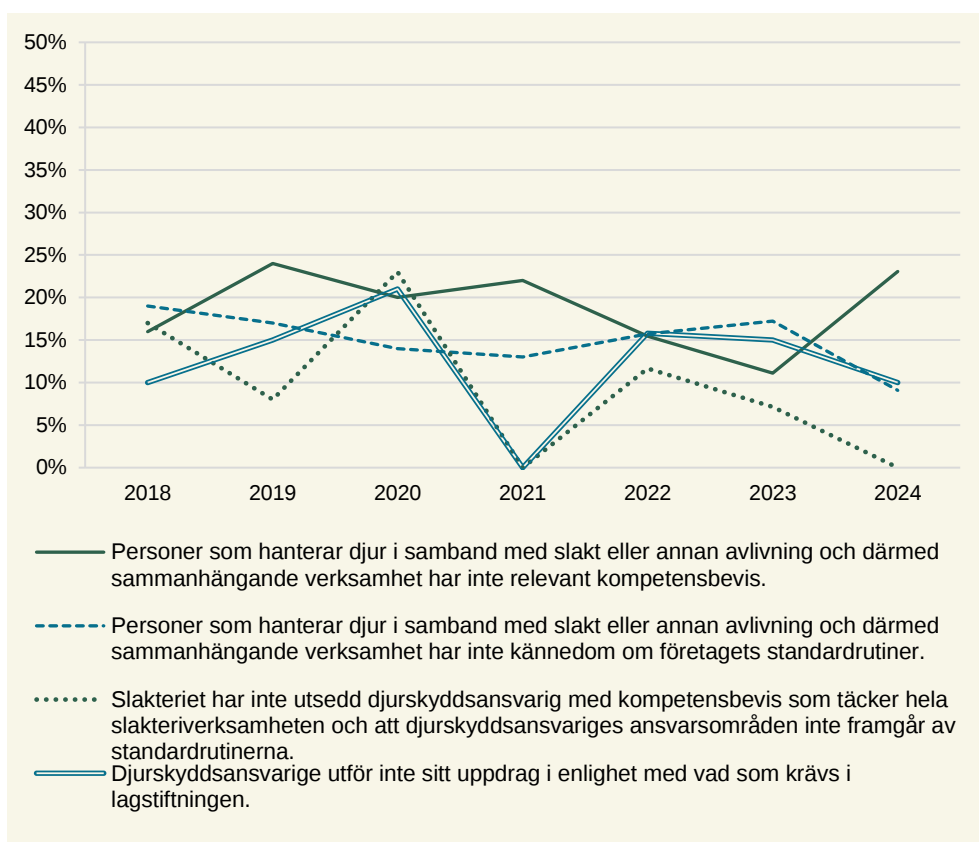

Figur 94. Andel kontroller med brister som handlar om drivning, vatten, inredning och underhåll av utrustning mellan år 2018 och 2024.

Brister som gäller kompetensbevis och djurskyddsansvarig

I figur 95 redovisas andelen brister i slakteriernas övergripande verksamhet. Detta handlar om att personal har kompetensbevis, att personalen har kännedom om de standardrutiner som slakteriet ska ha upprättat för sin dagliga drift, samt att den djurskyddsansvariges uppgifter och ansvarsområden är tydliga och att denne uppfyller sitt uppdrag.

Att den djurskyddsansvarige har rätt kompetens är viktigt och ett grundläggande krav. Det borde inte förekomma att personal arbetar utan att ha giltigt kompetensbevis för de djurslag som är aktuella på respektive slakteri. Under 2023 kunde det dock konstateras att bristen var förhållandevis hög (elva procent) trots den stora kontroll- och informationsinsats som gjordes i samband med kontrollprojektet 2022. Andelen brister gällande kompetensbevis ökade under 2024 och brister konstaterades vid 23 procent av kontrollerna. Då antalet genomförda kontroller är lågt motsvarar detta brist vid tre av 13 kontroller där denna kontrollpunkt kontrollerats. Andelen brister på övriga kontrollpunkter som redovisas i figur 95 minskade mellan 2023 och 2024.

Figur 95. Andel kontroller med brister på slakterier som gäller personalens kunskaper från år 2018 till 2024.

Brister vid bedövning och avlivning

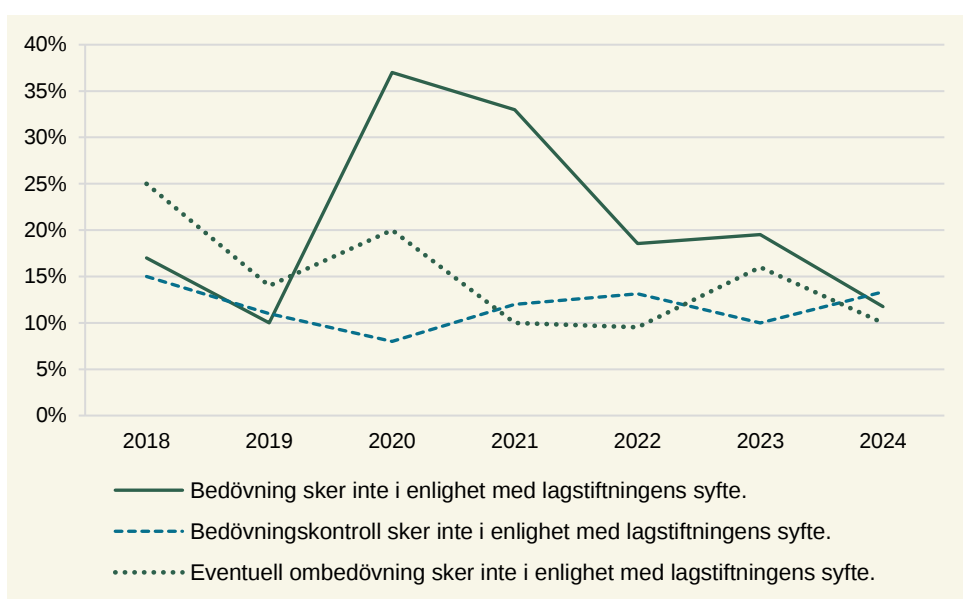
Kontrollpunkterna som visas i figur 96 och 97 handlar om bedövning och avlivning som är de mest kritiska områdena i slaktverksamheten ur djurskyddssynpunkt.

Andelen brister har över åren inte varierat i så stor omfattning för flera av dessa kontrollpunkter med undantag för kontrollpunkten om bedövning sker i enlighet med lagstiftningens syfte som 2020 låg över 35 procent. Ökningen berodde sannolikt på att kraven kring metoder för bedövning

förtydligades i bilaga 1 till EU:s förordning²³ vilket ledde till att bedömningen av brister blev annorlunda jämfört med tidigare. Andelen brister på den kontrollpunkten har därefter minskat och 2024 låg andelen brister på tolv procent, vilket motsvarar brist vid två av 15 kontroller.

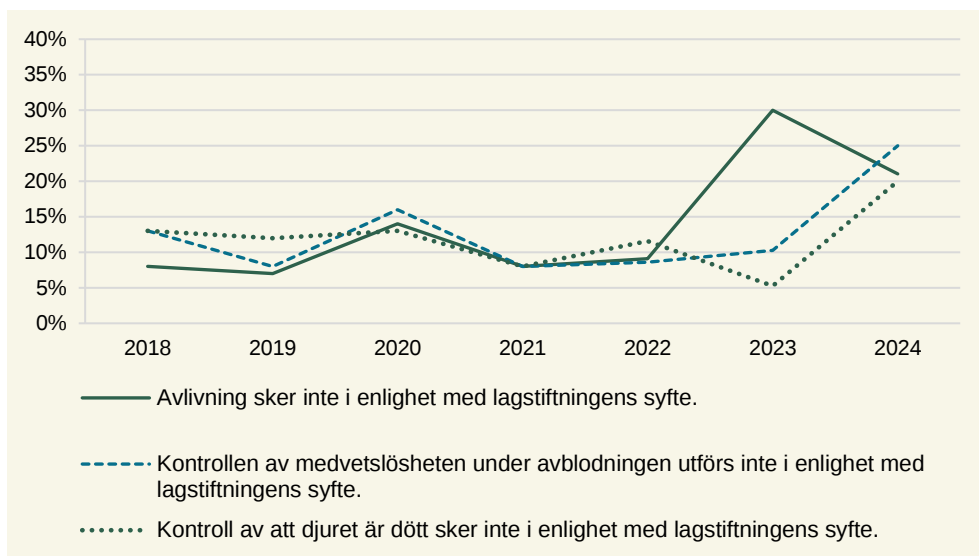
Andelen konstaterade brister i kontrollpunkten att avlivning sker i enlighet med lagstiftningens syfte ökade markant 2023 och låg då på 30 procent. Under 2024 konstaterades brister vid 21 procent av kontrollerna av denna kontrollpunkt vilket motsvarar brist vid fyra av 19 kontroller.

Även om antalet konstaterade brister är lågt är det allvarligt att det förekommer brister på kontrollpunkter som handlar om bedövning och avlivning, då risken är stor att bristerna orsakat djurlidande.

Figur 96. Andel kontroller med brister som handlar om bedövning på slakterier mellan 2018 och 2024.

²³ I enlighet med artikel 4.1 i rådets förordning (EG) nr 1099/2009 av den 24 september 2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning

Figur 97. Andel kontroller med brister som handlar om avlivning på slakterier mellan 2018 och 2024.

Information från Livsmedelsverkets officiella veterinärer

Förutom kontroller eller revisioner hanterar länsstyrelserna även inkommande ärenden i form av information från Livsmedelsverkets officiella veterinärer. Informationen som de officiella veterinärerna lämnar till länsstyrelserna handlar framförallt om brister i djurens skick. Bristerna kan ha ursprung från leverantören av djuren, transportören eller slakteriet. Det bör också noteras att informationerna kan beröra flera aktörer, dvs. samma informationsärende från officiell veterinär kan beröra både avvikelser som uppkommit hos leverantör och under tiden som djuren transporterats till slakteriet.

Antalet informationsärenden från officiella veterinärer, enligt länsstyrelsernas statistik från 2020 till 2024, redovisas i tabell 4. Av tabellen framgår också på vilket sätt länsstyrelserna har hanterat de olika ärendena. Begreppet "hanterad information" i detta sammanhang betyder att länsstyrelserna gjort en bedömning om vad som ska göras med den inkomna informationen. Utifrån den bedömningen kan länsstyrelserna avgöra om informationen från officiella veterinärer ska lämnas utan åtgärd eller om den behöver följas upp genom kontroll på plats eller administrativ handläggning från kontoret. Informationen kan även användas för riskklassificering för kommande kontrolluttag hos länsstyrelserna.

Tabell 4. Länsstyrelsernas uppgifter om antal inkomna och hanterade ärenden i form av information från officiell veterinär på slakteri, samt antalet uppföljande kontroller efter inkommen information från officiellt veterinär på slakteri, mellan 2020 och 2024. De olika begreppen förklaras i texten ovan

	2020	2021	2022	2023	2024
Inkommen information från officiell veterinär på slakteri	1 928	1 808	1 724	1 555	1 727
Hanterad information från officiell veterinär på slakteri	1 821	1 526	1 545	1 515	1 678
Antal kontroller i fält efter information från officiell veterinär på slakteri	78	64	88	43	38
Administrativt hanterade ärenden efter information från officiell veterinär på slakteri	510	479	563	460	507
Uppföljande kontroll efter inkommen information från officiell veterinär på slakteri	34	43	60	68	56

Antalet ärenden med information från Livsmedelsverket var 1 727 stycken under 2024, vilket är en ökning med 172 ärenden jämfört med 2023. Under 2024 följdes 38 ärenden upp genom kontroll på plats vilket är en halvering sedan 2020 då 78 ärenden genererade kontroll i fält. Däremot har antalet uppföljande kontroller som följd av inkommen information från officiella veterinärer ökat över tid, från 34 kontroller 2020 till 56 kontroller 2024.

7.12.3 Livsmedelsverkets kontroller på slakteri

Mellan 2021 och 2023 genomförde Livsmedelsverket enkla täta kontroller (ETK) av slakteriets slaktprocess och egenkontroller samt av djurskyddet på slakteriet. Från och med 2024 har Livsmedelsverket beslutat att inte längre använda ETK utan istället utföra inspektioner som framförallt fokuserar på slakteriernas förebyggande arbete och egenkontroller. Resultatet i denna del av rapporten skiljer sig därför med förra årets rapport.

Livsmedelsverkets djurskyddskontroller på slakterier redovisas i tabell 5. I tabellen framgår fördelningen av olika kontrolltyper samt antal punkter med och utan avvikelser vid kontrollerna

Tabell 5. Livsmedelsverkets djurskyddskontroller utförda av officiell veterinär, fördelade efter kontrolltyper 2024

Kontrollorsak	Antal kontroller	Antal punkter utan avvikelse	Antal punkter med avvikelse
Extrakontroll	0	0	0
Godkännandeprövning	12	11	2
Händelsestyrd kontroll	162	0	182
Rutinkontroll enligt kontrollplan	1 165	6 972	178
Uppföljande kontroll	216	228	21
Totalt antal kontroller	1 555	7 211	383

Resultatet från Livsmedelsverkets kontroller redovisas i tabell 6. Av tabellen framgår antalet kontroller med avvikelse, uppdelat på typ av brist. Den vanligast förekommande bristen under 2024 gällde hantering av djur där brist konstaterades vid 62 tillfällen.

Under 2024 genomförde Livsmedelsverkets officiella veterinärer 1 165 rutinkontroller enligt kontrollplan där 178 kontrollpunkter hade avvikelse. Händelsestyrda kontroller görs när den officiella veterinären uppmärksammar brister varför det är mycket hög andel brister på denna typ av kontroll. Under 2024 genomfördes 162 händelsestyrda kontroller där totalt 182 kontrollpunkter hade avvikelse (tabell 5). I tabell 6 framgår antalet kontroller med avvikelser uppdelat på typ av brist och kontrolltyp. Den vanligaste avvikelser som uppmärksammades vid rutinkontroller under 2024 gällde bedövning där 37 kontroller hade avvikelse. Vid händelsestyrda kontroller gäller den vanligaste avvikelser hantering av djur.

Tabell 6. Antal kontroller med avvikelse, uppdelat på typ av brist

Kontrollorsak	Grundläggande bestämmelser om djurskydd vid slakt och annan avlivning	Hantering av djur	Utrustning och djurutrymmen	Hållande och skötsel	Bedövning	Avlivning/ avblodning
Godkännandeprövning	0	0	0	0	1	0
Händelsestyrd kontroll	14	62	34	26	12	20
Rutinkontroll enligt kontrollplan	20	20	33	26	37	17
Uppföljande kontroll	2	4	5	3	5	1

Uppgifter från Livsmedelsverket rörande olika typer av åtgärder i samband med kontroll av djurskydd på slakteri framgår i tabell 7. Antalet åtalsanmälningar avser leverantörer, slakteri och transportörer.

Tabell 7. Livsmedelsverkets uppgifter om antal informationer, beslut samt åtalsanmälan mellan år 2021 och 2024

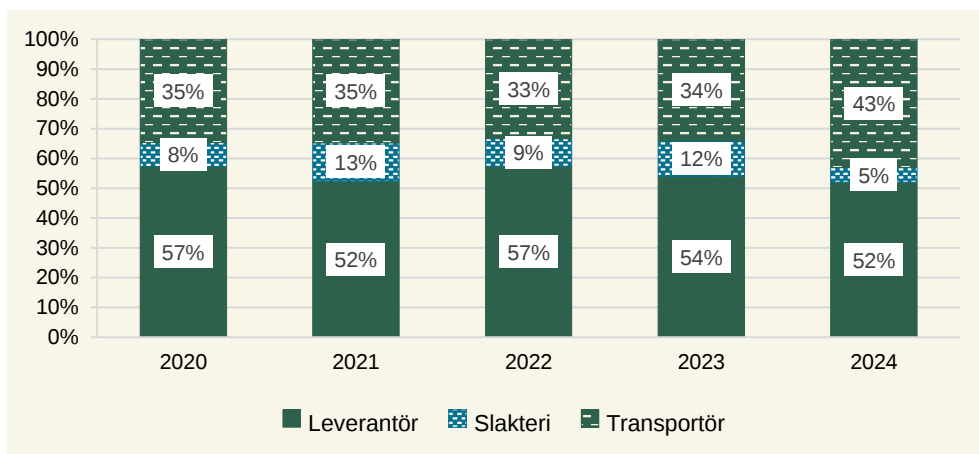
	2021	2022	2023	2024
Information om djurskydd till länsstyrelsen	1 584	1 505	1 241	1 839
Beslut om omedelbar åtgärd från officiell veterinär ²⁴	19	3	2	0
Anmälan om misstanke om brott	25	6	17	38

Under 2024 anmälde Livsmedelsverket vid 38 tillfällen misstanke om brott vilket är en ökning jämfört med tidigare år, som delvis beror på att misstanke om brott från 2023 anmälts under 2024 på grund av brist på personella resurser. Dessa anmälningar gäller leverantörer, transportörer och slakterier. Anmälan om misstanke om brott till Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten ska primärt ske av Livsmedelsverket²⁵. Länsstyrelsen kan även anmäla misstanke om brott till Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten när brottsmisstanken tyder på systematiska brister på slakteriet. Antalet beslut om omedelbar åtgärd har minskat över tid.

Figur 98 visar fördelningen av de avvikelser som Livsmedelsverkets officiella veterinärer konstaterat och meddelat länsstyrelserna om. Majoriteten av informationsärendena var under 2024 kopplade till avvikelser som sannolikt har uppstått hos leverantören av djuren, vilket är liknande resultat som tidigare år. Även avvikelser som sannolikt uppstått i samband med transport är också vanliga och ökade under 2024 jämfört med tidigare år.

²⁴ 5 kap. 2 § djurskyddsförordningen (2019:66): Om ett djur utsätts för eller kan antas bli utsatt för onödigt lidande på ett slakteri, ska den officiella veterinären, utöver vad som framgår av de EU-bestämmelser som djurskyddslagen (2018:1192) kompletterar förbjuda slakt, besluta om omedelbar avlivning av djuret eller vidta andra åtgärder som omedelbart krävs från djurskyddssynpunkt.

²⁵ Detta förtydligades i Jordbruksverkets vägledning för kontrollmyndigheter om djurskyddskontroll på slakteri.

Figur 98. Fördelning av var de avvikelser som Livsmedelsverkets officiella veterinärer konstaterat, har uppstått under 2020 till 2024.

7.12.4 Förebyggande djurskyddsarbete

För att förbättra djurskyddsnivån på landets slakterier arbetar länsstyrelserna och Livsmedelsverket förebyggande genom samverkan med andra myndigheter och näringen. Länsstyrelserna har en samsynsgrupp där handläggare från olika länsstyrelser kan diskutera kontrollfrågor som rör slaktområdet för att bibehålla och öka samsyn och kunskapsöverföring mellan myndigheterna. Det finns också en myndighetsgemensam samrådsgrupp för slakt och avlivning där Jordbruksverket, Livsmedelsverket, länsstyrelserna och SCAW deltar. Samrådsgruppen har möten fyra gånger om året.

Jordbruksverket arbetar förebyggande genom dialog med företrädare från slaktnäringen för att säkerställa att brister som konstaterats kommer att omhändertas på ett erforderligt och varaktigt sätt.

Jordbruksverket arbetar också förebyggande genom att årligen genomföra kontroller av aktörer, baserade i Sverige, som saluför eller utannonserar fixerings- och bedövningsutrustning. Kontrollen omfattar fixerings- eller bedövningsutrustning för djur som föds upp eller hålls för produktion av livsmedel, ull, skinn, päls eller andra produkter. Kontrollen omfattar dock inte fjäderfä, kaniner och harar för privat konsumtion, jakt, fritidsfiske eller för djur i vetenskapliga experiment. Kontrollerna genomförs i huvudsak genom dokumentationskontroll kring att produkten har en medföljande bruksanvisning som garanterar optimala förhållanden utifrån de krav som ställs av lagstiftningen. Exempelvis kontrolleras uppgifter om art, kategori, kvantitet och/eller vikt på de djur som utrustningen är avsedd för samt att det finns rekommendationer för underhåll. Under 2024 genomfördes fem kontroller varav fyra var utan avvikelse. Ett företag förelades med krav på att skicka in en bruksanvisning som uppfyller kraven.

7.13 Transport av djur

7.13.1 Ansvarsfördelningen för kontroll

Länsstyrelserna har i dag det övergripande ansvaret för djurskyddskontroller av transport av djur. Kontroll kan genomföras på avsändning- eller bestämmelseort, längs väg, vid gränspassage och vid omlastning av djur. Dessa kontroller omfattar inspektion av transportutrymmen och djur samt granskning av medföljande dokumentation, exempelvis färdjournal, transportörstillstånd och kompetensbevis.

Livsmedelsverkets officiella veterinärer besiktar djuren på slakteri och kontrollerar i vissa fall även hanteringen av djuren och djurens skick, i samband med avlastning på slakteriet. I de fall den officiella veterinären uppmärksammar skador som kan ha uppstått i samband med transporten kan även en inspektion av transportfordonet genomföras.

I Sverige transporteras ett stort antal djur till slakterier varje år. I tabell 8 framgår hur många djur som transporterades till slakt under 2024.

Tabell 8. Antalet livsmedelsproducerande djur som transporterades till slakterier under 2024

Djurslag	Antal djur (i tusental)
Nötkreatur	425
Gris	2 580
Fjäderfä (höns, kalkon samt slaktkyckling)	115 025
Får och get	206

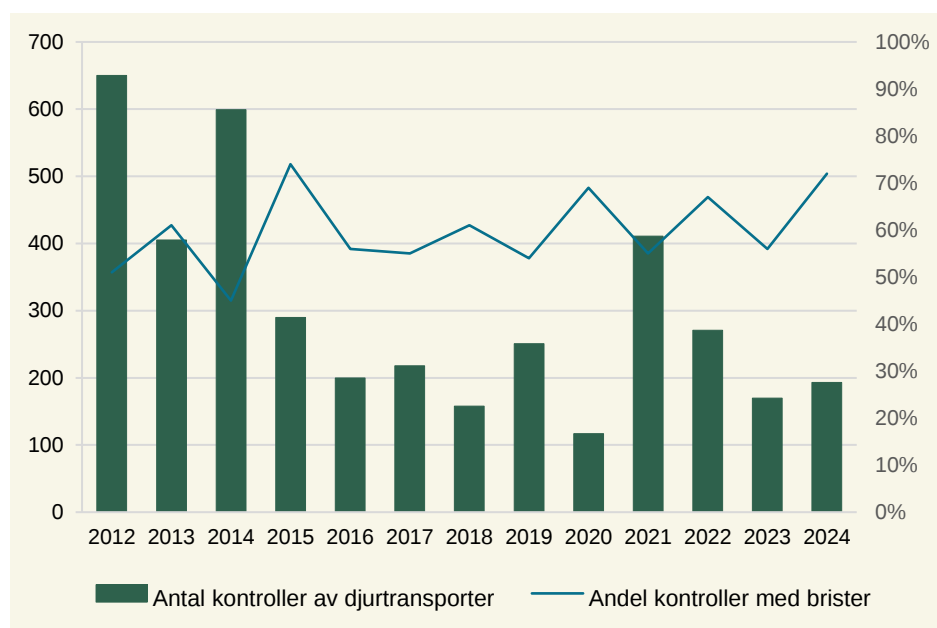
Från september 2024 till september 2025 har länsstyrelserna ett ökat fokus på kontroll av djurtransporter genom ett nationellt kontrollprojekt. Syftet är bland annat att öka antalet kontroller av djur som transporteras, för att uppnå ett förbättrat djurskydd samt att öka djurskyddshandläggarnas kompetens. Projektet ska även bidra till ökad samsyn och samverkan mellan länsstyrelserna, vilket är viktigt eftersom djurtransporter ofta går genom flera län. Utöver kontroll och besiktningar av djurtransporter har länsstyrelserna under 2024 även arbetat förebyggande genom information till och samverkan med transportörer som transporterar djur, med eller utan samband med ekonomisk verksamhet.

7.13.2 Resultat av länsstyrelsernas kontroller

Under 2024 har tolv länsstyrelser genomfört 193 kontroller av djurtransporter. Detta är en ökning jämfört med 2023 då 170 kontroller genomfördes, men lägre än antalet genomförda kontroller 2021 och 2022 (figur 99). Att antalet kontroller ökat sedan 2023 beror på det transportprojekt som pågått sedan september 2024. Kontrolluttaget har till

stor del skett slumpmässigt och kontrollerna har både utförts föranmälda och oanmälda. Länsstyrelserna kan påverka vilka typer av transporter som ska kontrolleras beroende på var kontrollerna utförs (exempelvis på slakterier eller på travbanor). Enligt länsstyrelserna utfördes kontroll av transporter, under 2024, främst vid ankomst till slakteri, i de län där det fanns slakterier. I län som saknade slakteri har transportkontrollerna utförts längs väg eller på gård.

Brister noterades vid 72 procent av kontrollerna 2024, vilket är en ökning jämfört med tidigare år (figur 99). Andelen brister ligger i linje med resultatet från 2015 (74 procent), då andelen kontroller med brister var som högst. Mellan 2023 och 2024 har andelen djurtransporter med brister ökat från 56 procent till 72 procent. Ökningen i andelen brister kan bero på att länsstyrelserna blivit säkrare i sina bedömningar efter informationsinsatser och utbildning i samband med transportprojektet. Dock är det svårt att dra säkra slutsatser om hur djurskyddsläget för djurtransporter ser ut i Sverige överlag eftersom antalet genomförda kontroller är relativt lågt i förhållande till hur många transporter av djur som sker årligen.

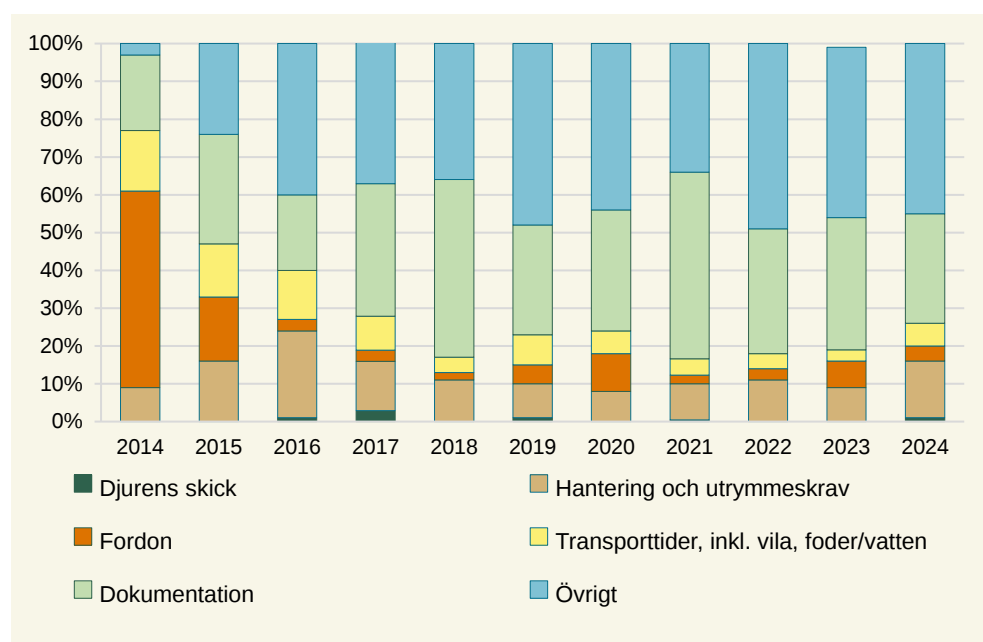
Figur 99. Staplarna visar antalet transportkontroller som länsstyrelserna utfört mellan 2012 och 2024. Linjen illustrerar andelen kontroller med brister för respektive år.

Andel brister per kategori

Resultaten från länsstyrelsernas transportkontroller har kategoriserats i sex huvudområden, som är anpassade efter den rapportering som Jordbruksverket årligen gör till EU-kommissionen.

1. Djurens skick
2. Fordon
3. Dokumentation
4. Hantering och utrymmeskrav²⁶
5. Transporttider, inklusive vila, foder och vatten
6. Övrigt²⁷

Andelen brister per kategori mellan 2014 och 2024 illustreras i figur 100.

Figur 100. Andel brister per kategori för samtliga djurslag beräknat på det totala antalet brister mellan 2014 och 2024.

De vanligaste bristerna 2024, oavsett djurslag, fanns i kategorierna övrigt och dokumentation, och låg på ungefär samma nivåer som 2023. Sett till de senaste fem åren har nivån på dessa brister legat mellan 30 och 50 procent.

Andelen brister gällande hantering och utrymmeskrav ökade från nio procent 2023 till 15 procent 2024. Länsstyrelserna menar att orsaken till

²⁶ Exempelvis beläggingsgrad, hantering vid lastning, lastrampernas utformning, ventilation och åtskillnad av djur

²⁷ Kontrollpunkter som inte ingår i kategorierna 1-5 samt brister utan direkta konsekvenser för djurskyddet, exempelvis djurmärkning och rengöring av transport. Även avvikelser från nationell lagstiftning som är striktare än kraven i EU:s transportförordning, exempelvis kvalitetskrav på strö och tillsyn av djuren.

denna brist är att djur som transporteras till slakt numera ofta är tyngre än tidigare, vilket transportören inte har tagit höjd för vid planeringen av transporten. Länsstyrelserna har också framfört att andelen brister kan bero på att länsstyrelserna har arbetat med samsyn mellan länsstyrelser, och att det kan ha lett till att kontrollerna görs mer grundligt.

Även andelen brister i kategorin transporttider (inklusive vila, foder och vatten) ökade något, från tre procent 2023 till sex procent 2024 medan fordonsbrister minskade från sju procent 2023 till fyra procent 2024. Att andelen brister på fordonen minskat kan bero på att företag som kör till slakterierna har bytt ut och förnyat en del fordon. Andelen brister som rör fordon och transporttider har varierat över åren, men oftast legat under 15 procent. Knappt en procent av uppmärksammade brister 2024 utgjordes av brister i djurens skick.

Vanligaste bristerna per djurslag

Vid en uppdelning av konstaterade brister per djurslag ses vissa skillnader. För transporter av hästar, får och getter var brister i kategorin dokumentation de mest förekommande 2024 med andelar på ca 60 respektive 50 procent. Transporter av nötkreatur, gris och övriga djur (exempelvis ren och hund) hade framförallt brister i kategorin övrigt men också relativt hög andel brister i kategorin hantering och utrymmeskrav. Vid transport av nötkreatur och gris var även brister i dokumentationen relativt vanliga. Under 2024 genomfördes endast ett fåtal kontroller av transporter med fjäderfä, där 50 procent av bristerna utgjordes av dokumentationsbrister och 50 procent kategoriserades som övriga brister.

Länsstyrelserna har angett att de allvarligaste bristerna som uppmärksammats i samband med kontroll av djurtransporter under 2024 bland annat handlar om hantering och utrymmeskrav (framförallt för hög belägningsgrad, bristfällig tillsyn och ventilation samt att djur inte hålls åtskilda) och transporttider.

7.13.3 Avvikelser observerade av Livsmedelsverket

Under 2024 närvarade officiella veterinärer vid avlastning av drygt 40 procent av mottagna djurgrupper till slakterier. Samtliga djur kontrolleras innan slakt. Resultatet från de officiella veterinärernas observationer av djurtransporter vid slakterier redovisas utifrån den kategorisering som Livsmedelsverket använder. Detta innebär att möjligheten till jämförelser med länsstyrelsernas bristrapportering blir svår.

Under 2024 skickade Livsmedelsverket 167 ärenden med information till länsstyrelserna som avsåg avvikelser hos transportörer av nötkreatur, 438 ärenden som avsåg transportörer av gris, 164 ärenden avseende fjäderfä och 23 ärenden avseende får. Livsmedelsverket åtalsanmälde vid 19

tillfällen under 2024 transportörer, tre gånger avseende transport av nötkreatur, 13 gånger avseende transport av gris, två gånger avseende transport av får och en gång avseende transport av häst. En del av åtalsanmälningarna gällde dock misstanke om brott som uppmärksammas under 2023, men anmäldes inte förrän 2024.

Brister observerade vid slakteri

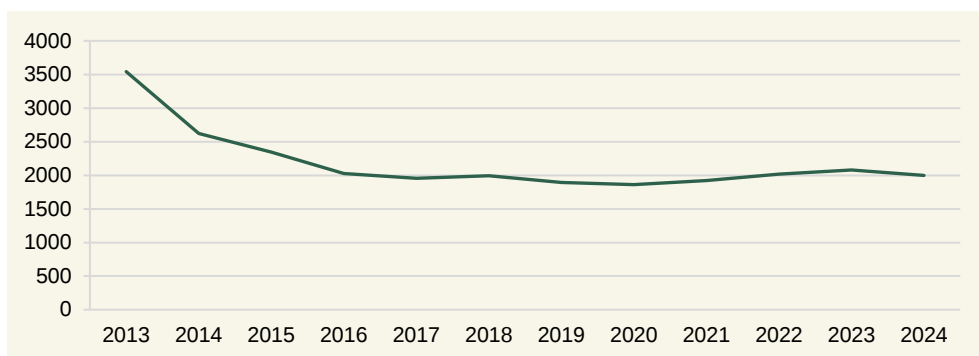
De brister som Livsmedelverket konstaterat på djur som transporterats till slakt varierar mellan olika djurslag. Bland annat förekom att nötkreatur och grisar transporterades längre tid än den högsta tillåtna transporttiden och i vissa fall observerades även nötkreatur ha ankommit till slakteri halta, sjuka eller skadade. Livsmedelsverket noterade också att det förekom att grisar hade bråck, bogsår och inflammerade svansskador vid ankomst till slakteri. Den främsta bristen vid transport av får gällde att djuren grupperats olämpligt vid transporten. Det förekom att slaktkycklingar transporterats i otillfredsställande termisk komfort samt att kycklingar klämts under transport samt ankommit döda till slakteriet. Under 2024 noterades också att ett fåtal nötkreatur och får, samt cirka 200 grisar och 150 000 slaktkycklingar påträffats självdöda vid ankomst till slakteri. Antalet djur där brister förekommer i samband med transport bör sättas i relation till antalet djur som transporteras till slakterier, vilket framgår av tabell 8 på sidan 128.

Enligt uppgifter från branschorganisationen Svensk Fågel, vars medlemmar föder upp majoriteten av slaktkycklingar i Sverige, var andelen slaktkycklingar som påträffats döda vid ankomst till slakteri 0,14 procent 2024. Detta motsvarar Livsmedelsverkets uppgifter. Jämfört med 2021 har dödlighet vid ankomst minskat från 0,16 procent.

7.14 Hundar

7.14.1 Djurskyddskontroller av hundar

Under 2024 genomförde länsstyrelserna 1 996 kontroller av hundhållning (figur 101). Under 2013 genomfördes cirka 3 500 kontroller, men antalet kontroller har minskat successivt fram till år 2016 och har sedan dess legat stabilt på omkring 2 000 kontroller per år. Minskningen kan delvis förklaras av att klagomålsärenden i större utsträckning hanteras administrativt jämfört med 2013.

Figur 101. Antal djurskyddskontroller på hundar mellan 2013 och 2024.

Kontroller av hundhållning utförs oftast efter klagomål eller som uppföljning av tidigare konstaterade brister. Detta innebär att det är vanligt med brister på flera kontrollpunkter. Kontrollresultaten i detta avsnitt ger därmed ingen heltäckande bild av hundhållningen i landet.

Diagrammen i avsnittet (figur 102 – 106) visar en negativ trend med ökade andelar brister på flera kontrollpunkter. Det kan finnas flera faktorer bakom denna utveckling, såsom tydligare vägledning, ökad samsyn, och länsstyrelsernas hårda prioritering av klagomålsärenden, vilket innebär att de kontroller som genomförs i högre grad riktas mot hundhållare med allvarliga brister. Samtidigt går det inte att utesluta att efterlevnaden av lagstiftningen har försämrats över tid.

7.14.2 Tillsynsrelaterade brister

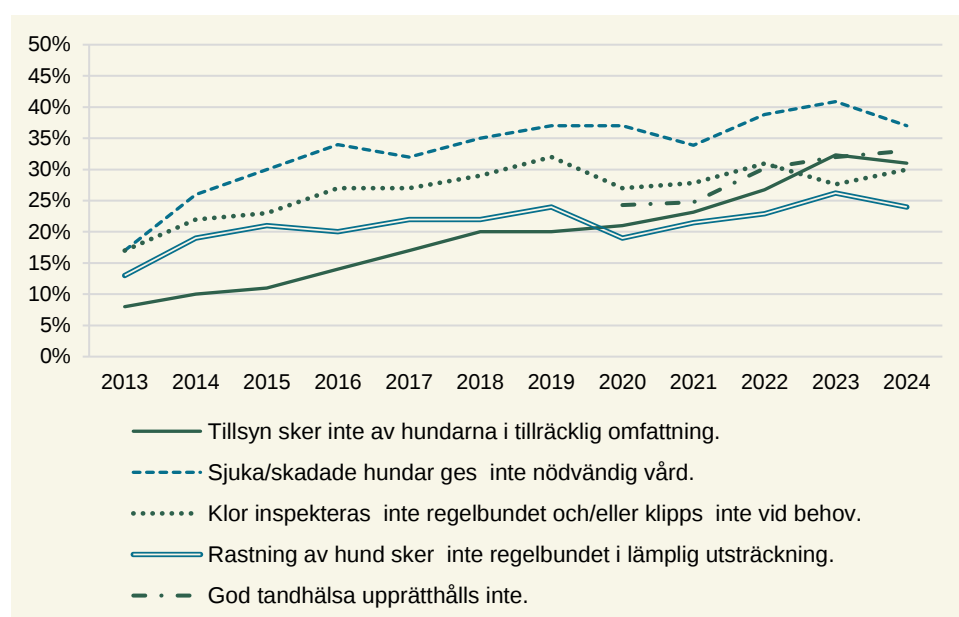
Andelen brister kopplade till otillräcklig tillsyn av hundar har ökat kraftigt sedan år 2013. I figur 102 redovisas kontrollresultaten för några av dessa kontrollpunkter.

Checklistan till de nuvarande föreskrifterna för hundhållning, som trädde i kraft den 15 juni 2020, innehåller en ny kontrollpunkt avseende hundarnas tandhälsa. Resultatet av 2024 års kontroller visar en svag ökning av brister gällande tandhälsa och kloklippning jämfört med 2023, med en respektive två procentenheter. Under 2024 uppgick andelen brister

gällande tandhälsa till 33 procent, vilket är en mycket hög nivå och en ökning jämfört med tidigare år.

Enligt länsstyrelserna kan ökningen av brister gällande tandhälsa berott på att djurskyddshandläggarna har ökat sin kunskap om hundars tandhälsa och därför justerat sina bedömningar under åren. Grunden till bedömningen kan dock variera från att länsstyrelsen har bedömt tandhälsan genom att titta och lukta i hundens mun under kontrollen, till att fråga djurhållaren om hundens tandhälsa.

Andelen brister gällande rastning, tillsyn och nödvändig vård för sjuka eller skadade hundar har minskat något mellan 2023 och 2024, men var fortsatt på en hög nivå under 2024.

Figur 102. Andel kontroller med tillsynsrelaterade brister vid djurskyddskontroller av hund mellan 2013 och 2024.

Begreppet tillsyn omfattar utöver att se till sin hund även en handlingsplikt för hundägaren vilket innebär att hundägaren måste vidta nödvändiga åtgärder vid behov. Exempelvis att klippa hundens klor i tid och att hundar i behov av veterinärvård tas till veterinär.

Kontrollresultaten tyder på att många hundägare saknat tillräckliga kunskaper och insikt om hundens grundläggande behov och om hundskötsel. Det gäller exempelvis att kunna bedöma behovet av klocklippning samt se till att klorna klipps i tid, vilket hör till en av de vanligaste bristerna. Många nyblivna hundägare är heller inte medvetna om de kostnader som följer med hundägandet, såsom foder, skötsel och veterinärvård.

Andelen brister på kontrollpunkten för sjuka och skadade djur har över tid legat på en hög nivå. Enligt länsstyrelserna har dessutom många av denna typ av ärenden hanterats administrativt varför det är fler ärenden med brister än vad statistiken visar. Enligt inspel från länsstyrelserna har höga kostnader för veterinärvård samt djurhållares försämrade ekonomi bidragit till att andelen brister gällande veterinärvård varit hög under flera år. Enligt länsstyrelserna har vissa djurhållare också undvikit att ta ett svårt sjukt eller skadat djur till veterinär, av rädsla för att behöva avliva djuret. Det har även blivit vanligare att djurhållare vill att djuret ska få självdö hemma, och av den anledningen inte sökt vård hos veterinär. Även förändringar i hundägares livssituation eller hälsotillstånd har medfört ökat antal brister i hundars skötsel.

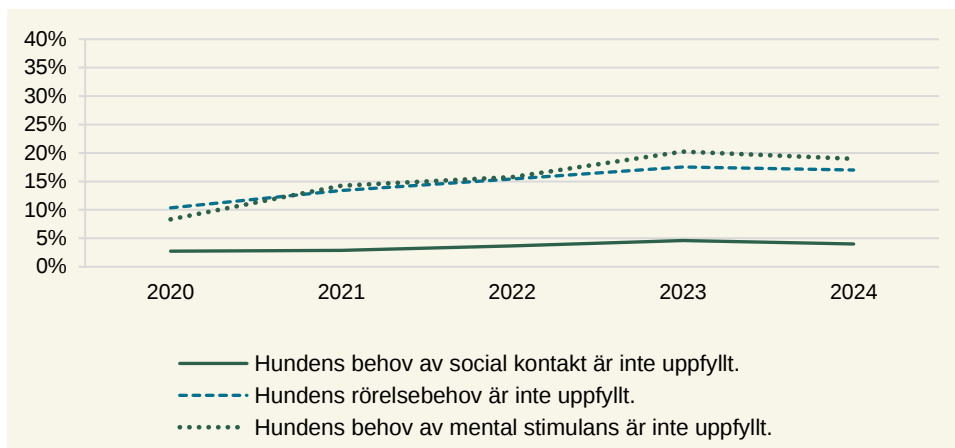
Länsstyrelserna har uppgett att det är relativt vanligt att djurhållarna inte har tagit till sig av kritik eller information vid tidigare kontroller och därmed inte åtgärdat brister. Det har också förekommit att de saknat förmåga att varaktigt se till att bristerna inte uppstår igen.

Det är i många fall svårt för länsstyrelserna att kontrollera att hunden rastas i tillräcklig omfattning, vilket gör att klagomålsärenden som enbart rör bristande rastning ofta hanteras administrativt. De klagomålskontroller som gjorts har främst rört ärenden där det funnits tydliga indikationer på andra brister, exempelvis en sanitär olägenhet inomhus. När bristande rastning dokumenterats vid en kontroll, innebär det ofta att länsstyrelserna har konstaterat tydliga tecken på att hunden inte rastats tillräckligt.

7.14.3 Brister om hundens behov av social kontakt, rörelse och mental stimulans

Andelen brister som rör hundars behov av mental stimulans och rörelse har ökat sedan 2020, då nya föreskrifter²⁸ infördes, med tydligare krav. Mellan 2023 och 2024 har dock ingen större förändring skett (figur 103). Att hundhållare inte tillgodoser sina hundars behov av social kontakt har sedan 2020 förekommit i mellan tre och fem procent av kontrollerna.

²⁸ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2020:8) om hållande av hundar och katter; saknr L102.

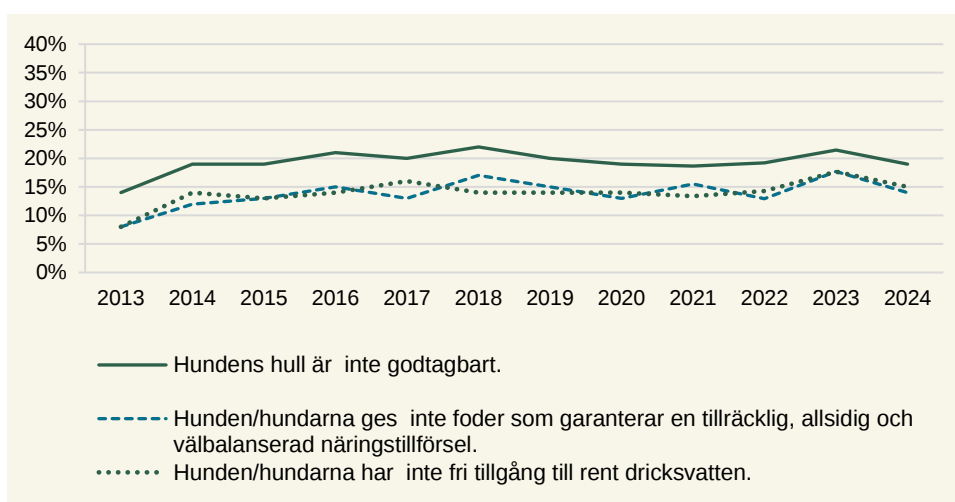

Figur 103. Andel kontroller med brister som handlar om social kontakt, rörelse och mental stimulans vid djurskyddskontroller av hundar mellan 2020 och 2024.

Liksom vid bedömning av rastning kan det också vara svårt för länsstyrelsen att vid en kontroll avgöra om hundens behov av rörelse och mental stimulans är uppfyllda. Trots detta har dessa brister varit vanliga, vilket kan tyda på att många hundar inte fått tillräcklig aktivering. När bristande rörelsebehov dokumenterats vid en kontroll, innebär det ofta att länsstyrelserna har konstaterat tydliga tecken på att hunden är överaktiv och understimulerad.

7.14.4 Brister som handlar om foder och vatten

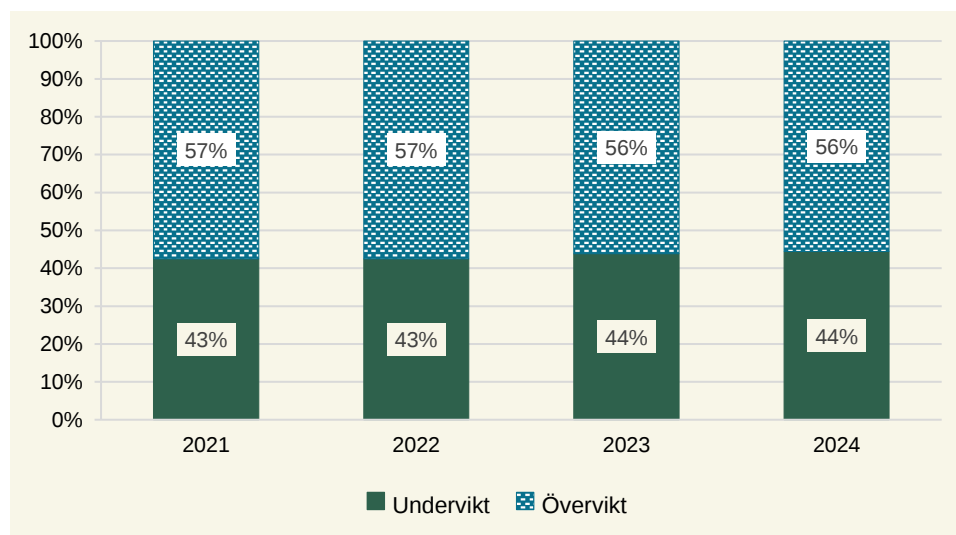
Brister i utfodringen kan få allvarliga konsekvenser för hundarnas välfärd och avspeglas ofta genom att hunden är mager eller överviktig. Under de senaste elva åren har dessa brister förekommit i stort sett i oförändrad omfattning (figur 104).

Figur 104. Andel kontroller med brister relaterade till hull, foder och vatten vid djurskyddskontroller av hundar mellan 2013 och 2024.

Brist på fri tillgång till dricksvatten är en allvarlig avvikelse, eftersom behovet av vatten är mycket grundläggande och avsaknad av dricksvatten kan påverka djurens välfärd negativt.

Vid konstaterade brister på hundars hull har länsstyrelserna, sedan 2021, noterat om hunden bedömts vara i kraftig undervikt, undervikt, övervikt eller kraftig övervikt. Figur 105 visar fördelningen i andel hundar som var underviktiga respektive överviktiga vid de senaste årens kontroller.

Figur 105. Fördelning av undervikt och övervikt vid notering av brist på hull vid djurskyddskontroller av hund mellan 2021 och 2024. I kategorin undervikt ingår även kraftig undervikt och i kategorin övervikt ingår också kraftig övervikt.

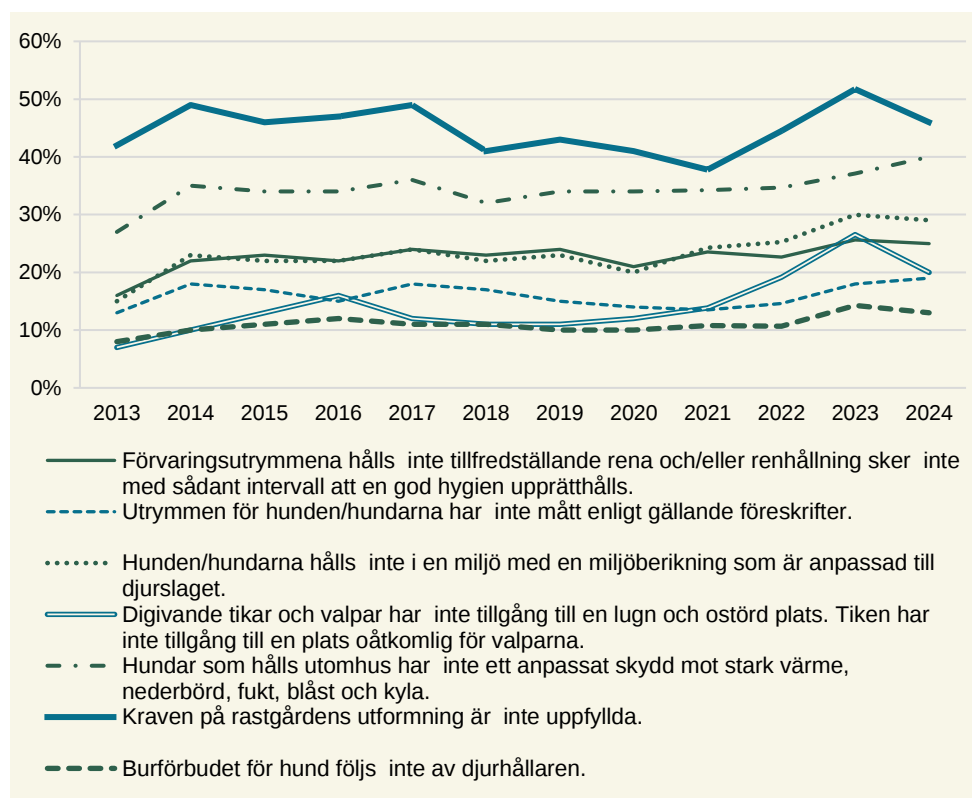
De flesta hundar som inte bedömdes ha ett godtagbart hull vid länsstyrelsens kontroller 2024 var överviktiga (56 procent), vilket är i nivå med föregående år. Under 2024 var fördelningen mellan övervikt och kraftig övervikt 32 respektive 24 procent. Andelen kraftigt överviktiga hundar har ökat med tre procentenheter jämfört med 2023 (från 21 procent). Andelen kraftig underviktiga hundar har däremot minskat från 19 procent till 14 procent under samma period.

Brister i hundens hull beror oftast på att hunden fått för mycket eller för lite foder, alternativt felaktigt foder. Övervikt orsakas ibland av bristande förmåga att balansera fodermängd och motion på ett korrekt sätt. Utöver felaktig utfodring kan ett försämrat hull även uppstå hos hundar med nedsatt hälsa.

7.14.5 Brister i hundarnas utrymmen

Brister kopplade till utomhushållning av hundar är vanliga, särskilt när det gäller utformning och renhållning av rastgårdar samt tillgång till väderskydd (figur 106). Andelen brister gällande miljöberikning låg 2024 på en hög nivå, i linje med nivån 2023. Brister kopplade till utrymmenas storlek

förekom också i betydande omfattning 2024, men inte i lika hög utsträckning som tidigare nämnda bristerna, vilket överensstämmer med utvecklingen över tid. Kontrollpunkterna för miljöberikning, renhållning av förvaringsutrymmen och utrymmets storlek gäller dock inte enbart hundhållning i rastgård utan kontrolleras vid all typ av hundhållning.

Figur 106. Andel kontroller med brister i hundarnas utrymmen vid djurskyddskontroller mellan 2013 och 2024.

Klagomålsärenden kring utomhushållning av hund är vanliga, vilket delvis beror på att rastgårdar ofta är synliga för allmänheten, men troligtvis också för att det är vanligt att rastgårdshållning av hund inte når upp till lagstiftningens krav. Enligt länsstyrelserna kontrolleras många av klagomålen som gäller rastgårdar administrativt.

Bristernas allvarlighetsgrad varierar mycket vad gäller hundhållning i rastgård. Bristerna i tillgänglig yta, inredning, miljöberikning, underlag och renhet påverkar hundarnas välfärd negativt och kan i vissa fall leda till mycket begränsade möjligheter för hundarna att utföra sina naturliga beteenden, vilket kan leda till stress, frustration och i värsta fall lidande.

Enligt länsstyrelserna är det vanligt att rastgårdar saknar upphöjd liggplats och att hundkojorna är bristfälliga, exempelvis för små eller oisolerade. En annan vanlig brist är avsaknad av tillräckligt väderskydd och miljöberikning. Det finns stora skillnader i hur hundar hålls i rastgård. En del hundar hålls i

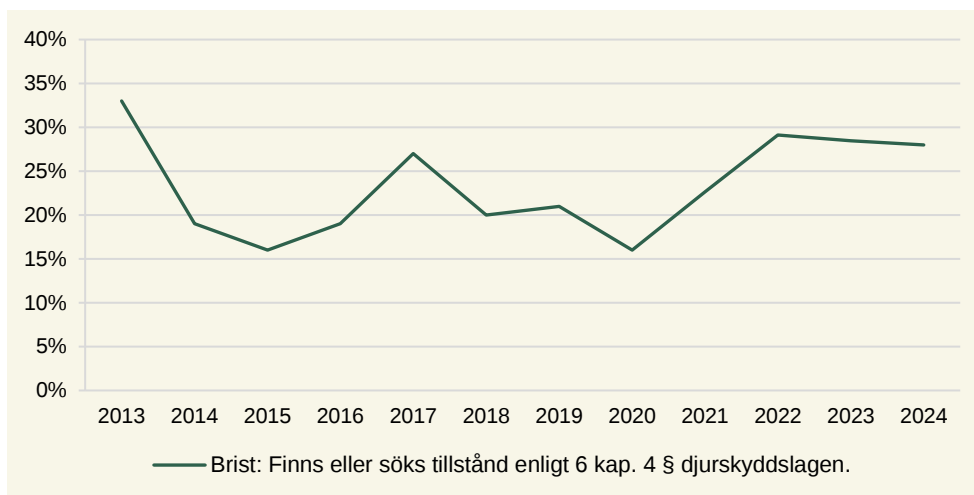
rastgård permanent, vilket är vanligt vid hållande av jakt- eller draghundar, medan andra hundar endast hålls i rastgård delar av dygnet, till exempel under tiden djurhållaren arbetar. En del djurhållare förstår inte att lagstiftningens krav gäller i båda fallen, alternativt anser att behovet av skydd inte är så stort när hunden ändå kommer in i ett inomhusutrymme på kvällen.

En annan utrymmesrelaterad brist är burhållning av hund. Burhållning av hund konstaterades vid 13 procent av kontrollerna 2024, vilket är en liknande nivå som under 2023. Denna brist har legat relativt stabilt omkring 10 procent sedan 2014 med en uppgång 2023. Att hålla hund i bur innebär att hundens rörelsefrihet är kraftigt begränsad vilket kan påverka hundens välfärd mycket negativt.

Brister i hållningen av tikar med valpar har minskat från 27 procent 2023 till 20 procent till 2024. Trots nedgången var det en vanlig brist 2024.

7.14.6 Brister som handlar om tillstånd

Andelen tillståndspliktiga verksamheter med hund som saknat eller inte följt sitt tillstånd²⁹ har ökat sedan 2020 (figur 107). Under 2024 konstaterades denna brist vid 28 procent av kontrollerna, vilket är i nivå med 2023. Enligt länsstyrelserna var orsaken till den höga andelen brister att många hundhållare saknade kunskap om när hundhållningen är tillståndspliktig. En annan vanlig orsak var att verksamheter med tillstånd utökat sin verksamhet utöver vad tillståndet medger.

Figur 107. Andel brister vid kontroll om tillstånd med hund mellan 2013 och 2024.

²⁹ Enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen (2018:1192)

7.14.7 Allvarliga konsekvenser av brister

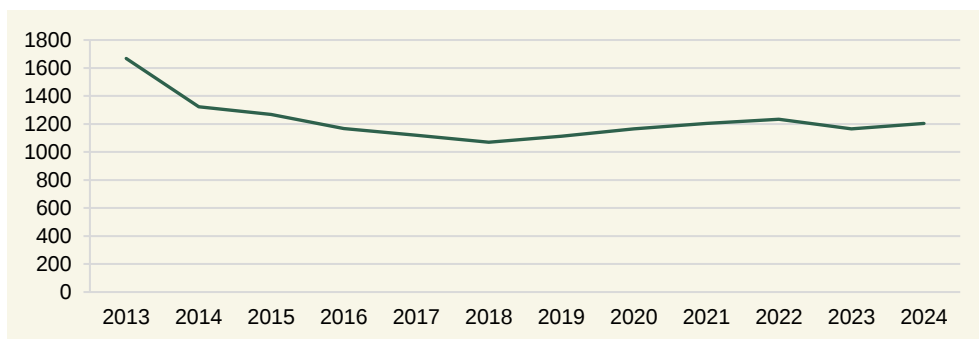
Flera av de vanligaste bristerna som förekom 2024 gällande hundhållning orsakades sannolikt av okunskap eller oförmåga hos djurhållaren att tillgodose hundars grundläggande behov. Brister som handlar om att hundar får för lite eller felaktigt foder som leder till över- eller undervikt är ett allvarligt hot mot hundarnas välfärd och kan orsaka stort djurlidande i form av följsjukdomar. Det samma gäller eftersatt tandhälsa, utebliven kloklippning och när sjuka eller skadade hundar inte ges nödvändig veterinärvård. Även brister i social kontakt, utrymme, rastning och mental stimulans kan påverka hundarnas välfärd mycket negativt.

7.15 Katter

7.15.1 Djurskyddskontroller av katter

Under 2024 genomförde länsstyrelserna 1 204 djurskyddskontroller av katthållning. Kontrollerna som genomfördes var framförallt efter klagomål som inkommit till länsstyrelsen, eller på grund av uppföljande kontroller av brister som konstaterats vid tidigare kontroll. Utöver dessa kontrolltyper utfördes även kontroll efter ansökan om tillstånd för verksamhet med katt, exempelvis kattpensionat eller uppfödning, samt rutinkontroll av befintliga tillstånd.

Sedan 2013 har antalet kontroller sjunkit från cirka 1 700 stycken. I figur 108 redovisas antalet kontroller från 2013 till 2024.

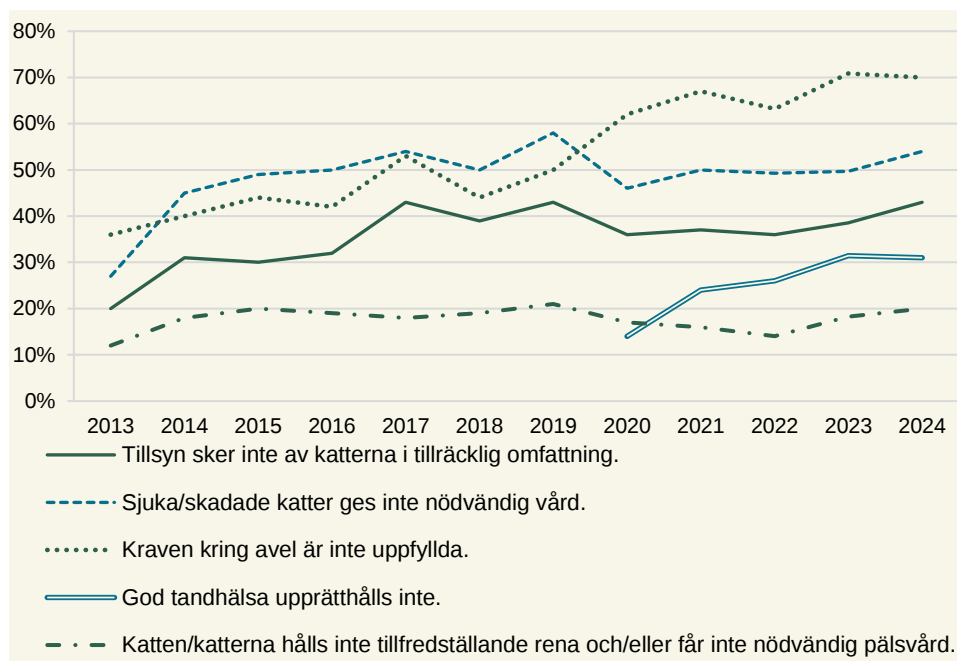

Figur 108. Antal djurskyddskontroller av katter mellan 2013 och 2024.

Statistiken i detta avsnitt visar en negativ trend, där andelen brister har ökat på flera kontrollpunkter. Denna utveckling kan delvis förklaras av länsstyrelsernas hårda prioritering av klagomålsärenden, men det går dock inte att utesluta att efterlevnaden av lagstiftningen har försämrats över tid, något som länsstyrelserna också meddelat gäller framförallt för katthållning. Eftersom kontrollerna i hög grad riktas mot djurhållningar där brister förväntas förekomma, ger kontrollresultaten som redovisas i detta avsnitt, inte en representativ bild av katthållningen i landet.

7.15.2 Tillsynsrelaterade brister

Andelen brister kopplade till otillräcklig tillsyn har ökat sedan 2013. Figur 109 visar kontrollresultaten för några av dessa brister.

Figur 109. Andel kontroller med tillsynsrelaterade brister vid djurskyddskontroller av katter mellan 2013 och 2024.

Andelen brister på kontrollpunkten för sjuka och skadade djur har över tid legat på en hög nivå. Enligt länsstyrelserna hanteras dessutom många av den typen av ärenden administrativt varför det är fler ärenden med brister än vad statistiken visar. Enligt inspel från länsstyrelserna har höga kostnader för veterinärvård samt djurhållares försämrade ekonomi bidragit till att andelen brister gällande veterinärvård varit hög under flera år. Det är länsstyrelsernas uppfattning att vissa djurhållare också undviker att ta ett svårt sjukt eller skadat djur till veterinär, av rädsla för att behöva avliva djuret.

Utöver att se till sin katt varje dag innefattar begreppet tillsyn även en handlingsplikt för djurhållaren. Djurhållaren måste också vidta nödvändiga åtgärder vid behov, som till exempel se till att katten får veterinärvård om den är sjuk eller skadad.

Tillsynsrelaterade brister är särskilt vanliga hos djurhållare som förlorat kontrollen över sin katthållning. I dessa fall är katterna ofta skygga vilket gör det svårt för djurhållaren att märka om katterna blir sjuka eller skadade. Även när sjukdom eller skada upptäcks kan katterna vara omöjliga att undersöka eller behandla. I denna typ av djurhållning är det också vanligt med oplanerad avel. När skygga katthonor får kattungar är det vanligt att kullarna inte hittas, vilket leder till fler förvildade katter och så kallade "kattkolonier" uppstår.

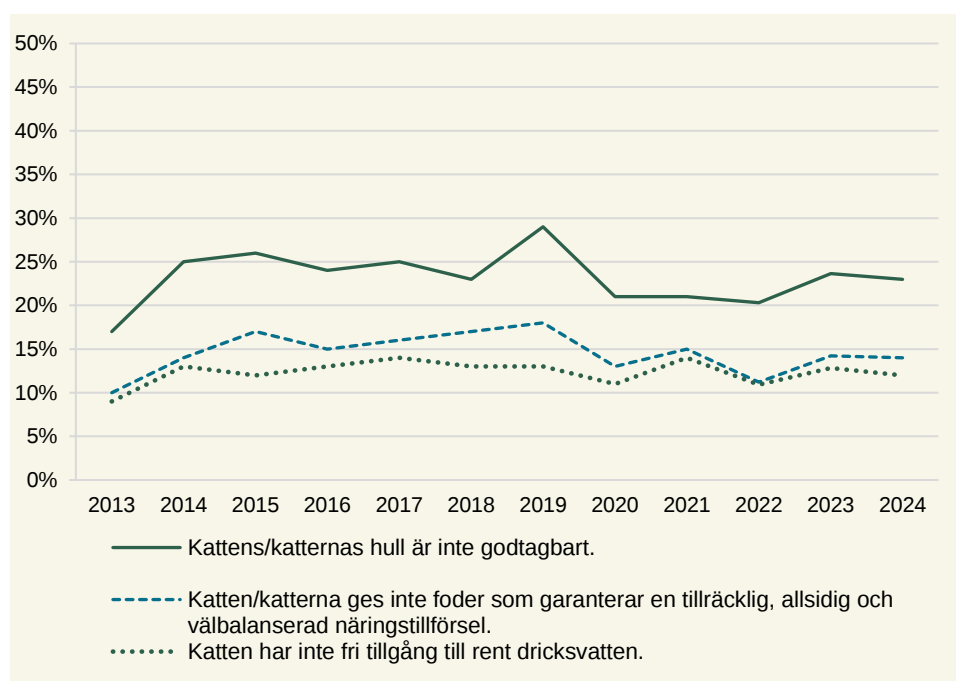
Under 2024 låg andelen brister när det gäller kraven kring avel på en mycket hög nivå (70 procent) och över tid har andelen brister ökat. En

förklaring till denna ökning är att kraven kring avel skärptes i föreskrifterna³⁰ som trädde i kraft under 2020. De nya kraven innebär bland annat att katter inte får tillåtas föröka sig okontrollerat.

Många problem inom katthållningen beror sannolikt på att katter traditionellt sett hanteras annorlunda än andra sällskapsdjur, genom att katter ofta släpps ut utan övervakning. Det finns en uppfattning om att katter, till skillnad från exempelvis hundar, klarar sig bra själva.

7.15.3 Brister som handlar om foder och vatten

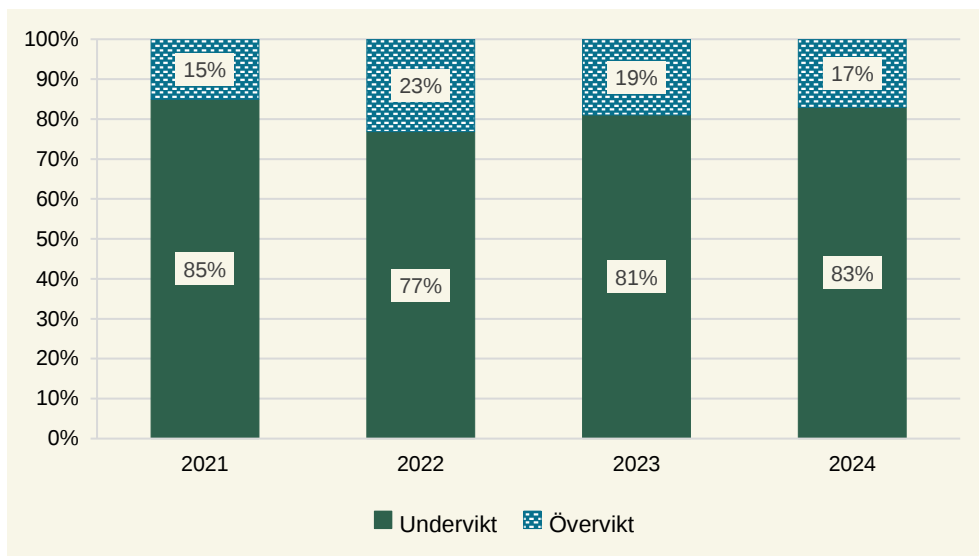
Vid kontroller av katter är det vanligt att brister rör tillgången till foder och vatten, vilket ofta återspeglas i kattens hull. Figur 110 illustrerar förekomsten av dessa brister.

Figur 110. Andel kontroller med brister som handlar om foder och vatten till katter mellan 2013 och 2024.

Sedan 2021 har länsstyrelserna vid konstaterad brist på katters hull även noterat om katten bedömts vara kraftig underviktig, underviktig, överviktig eller kraftig överviktig. Figur 111 visar fördelningen mellan undervikt och övervikt vid de senaste årens kontroller av katter.

³⁰ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2020:8) om hållande av hundar och katter; saknr L102.

Figur 111. Fördelning av undervikt och övervikt vid notering av brist på hull vid djurskyddskontroller av katt mellan 2021 och 2024. I kategorin undervikt ingår även kraftig undervikt och i kategorin övervikt ingår också kraftig övervikt.

Kontrollresultatet för 2024 visar att majoriteten av de katter som inte hade ett godtagbart hull var underviktiga. Under 2024 var fördelningen mellan undervikt och kraftig undervikt 52 respektive 31 procent. Jämfört med 2023 har andelen kraftigt underviktiga katter minskat med tre procentenheter, medan andelen underviktiga katter ökat med fem procentenheter. Andelen kraftigt överviktiga katter uppgick till 11 procent 2024, medan 6,5 procent bedömdes vara i överviktiga.

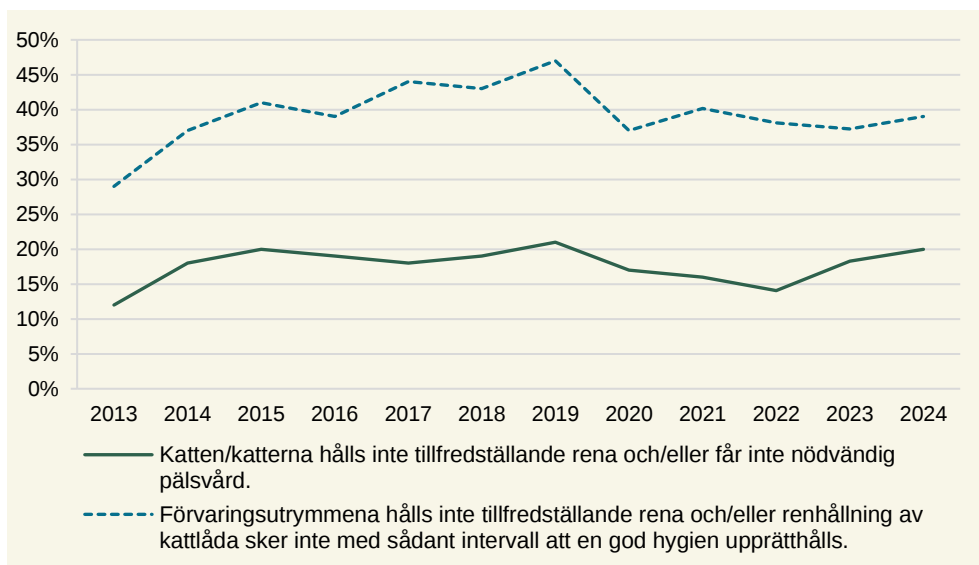
Problematiken med magra katter är vanligast i katthållningar där ägaren förlorat kontrollen över sin djurhållning. Överviktiga katter förekommer främst när det gäller hållning av enstaka, företrädesvis kastrerade, innekatter.

7.15.4 Brister i katternas utrymmen och närmiljö

Andelen kontroller där brister kopplade till katternas utrymmen och närmiljö konstaterats visas i figur 112 och 113.

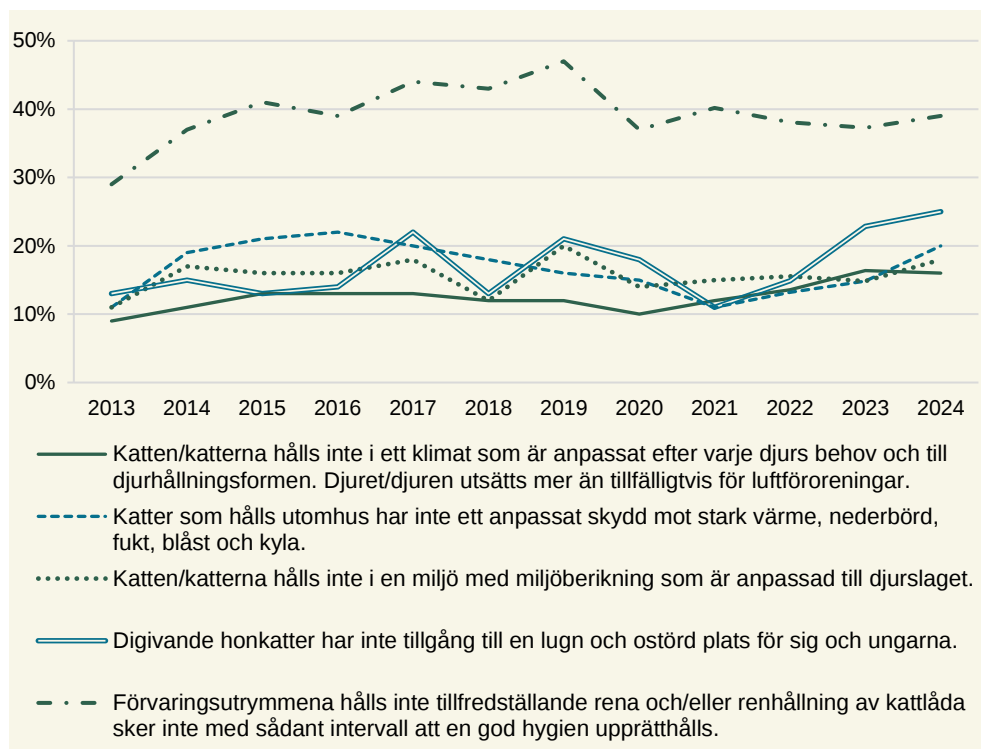
Brister i rengöring av katters förvaringsutrymmen har uppmärksammats vid en hög andel av kontrollerna genom åren, och varit relativt konstant de senaste åren. Statistiken visar dock inte i vilken omfattning förvaringsutrymmena inte är tillfredsställande rena. Bristen kan handla om allt från sanitära missförhållanden där kattavföring täcker golvet, till att kattlådor inte rengörs tillräcklig ofta. De förvaringsutrymmen som inte är tillfredsställande rena är vanligen inomhusutrymmen och bostäder och enligt länsstyrelserna ofta kopplat till hållande av innekatter men förekommer också vid hållande av utekatter.

Att brister i renhållning av förvaringsutrymmen återkommande ligger på en hög nivå, omkring 40 procent varje år, beror sannolikt på att det är vanligt att allmänheten lämnar klagomål och att kontroller av katthållning i princip enbart sker efter sådana klagomål. Bristande pälsvård som inneburit tovig eller smutsig päls, är också vanliga brister men i mindre utsträckning. Bristande pälsvård, kan förutom att långhåriga katter inte borstats regelbundet, även bero på sjukdom så att katterna inte längre klarar av att sköta sin päls.

Figur 112. Andel kontroller med hygienrelaterade brister vid djurskyddskontroller av katter mellan 2013 och 2024.

Under 2024 var det även vanligt att katter inte hölls i en miljö eller i ett klimat som var anpassat för deras behov samt att katterna saknade väderskydd vid utomhushållning, (figur 113). Andelen sådana brister varierar något över tid men har ökat sedan 2021 och på kontrollpunkten för anpassat klimat var andelen brister 16 procent under 2024, samma nivå som 2023, medan andelen brister i väderskydd vid utomhushållning låg på 20 procent. Även andelen brister när det gäller tillgång till en lugn och ostörd plats för en digivande katt, har varierat över tid. Denna brist har dock ökat markant under de senaste tre åren och uppgick till 25 procent under 2024. Förekomsten av dessa brister är ofta kopplade till så kallade "kattkolonier".

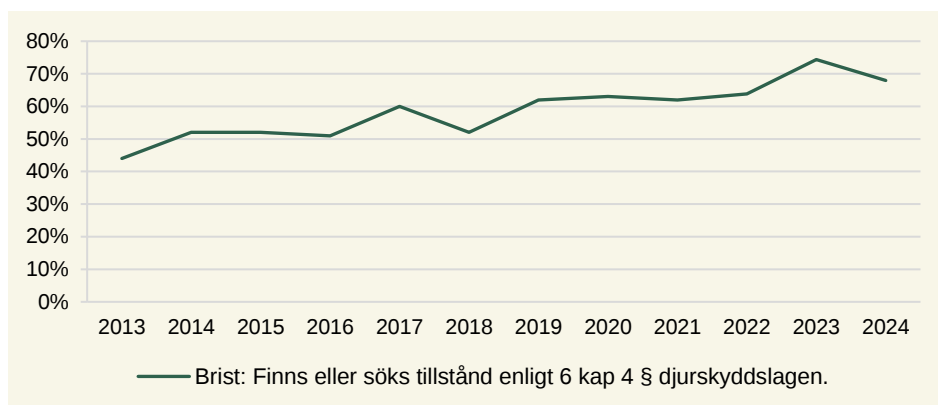

Figur 113. Andel kontroller med brister kopplade till utrymmen för katter mellan 2013 och 2024.

7.15.5 Brister som handlar om tillstånd

Andelen kontroller där tillståndspliktiga verksamheter med katter³¹ saknat eller inte följt sitt tillstånd har ökat mellan 2013 och 2023, vilket illustreras i figur 114. Under 2024 konstaterades denna brist vid 68 procent av kontrollerna, vilket är en mycket hög andel, men likväl en minskning från 2023.

³¹ Enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen (2018:1192)

Figur 114. Andel brister vid kontroll om tillstånd vid djurskyddskontroller av katt mellan 2013 och 2024.

De flesta djurhållare som inte uppfyller kravet på tillstånd har inte för avsikt att bedriva kattverksamhet utan har i många fall förlorat kontrollen över sin katthållning och håller för många katter. Det gäller exempelvis katthållningar som förekommer i bostäder eller i ladugårdar.

7.15.6 Allvarliga konsekvenser av brister

Jordbruksverket bedömer att många av de vanligaste bristerna inom katthållning beror på djurhållares okunskap eller oförmåga att tillgodose katters grundläggande behov. Tillsynsrelaterade brister, så som utebliven daglig tillsyn, avsaknad av veterinärvård, bristande eller felaktig utfodring, kan orsaka ett stort och onödigt lidande. Dessa brister är kopplade till grundläggande skötselfaktorer som är avgörande för djurens välfärd.

Katter som lever tätt tillsammans i smutsiga miljöer drabbas lättare av sjukdomar och parasiter, vilket försämrar katternas hälsa. Katter har ett starkt behov av att hålla sig själv rena och tovig päls kan både vara smärtsamt och leda till obehag för katten, samt vara en grund för ohyra.

Att hålla okastrerade katter kan snabbt innebära förvildade populationer som djurhållaren får svårt att komma till rätta med. Detta kan öka risken för djurlidande bland annat eftersom det blir svårt att utöva tillräcklig tillsyn, att upptäcka sjuka eller skadade katter och att behandla katterna vid behov. I de fall förvildade katter fångas in och hanteras, genom att till exempel tas till veterinär för behandling, innebär det en stor stress för djuret och kan vara förknippat med ett stort psykiskt lidande.

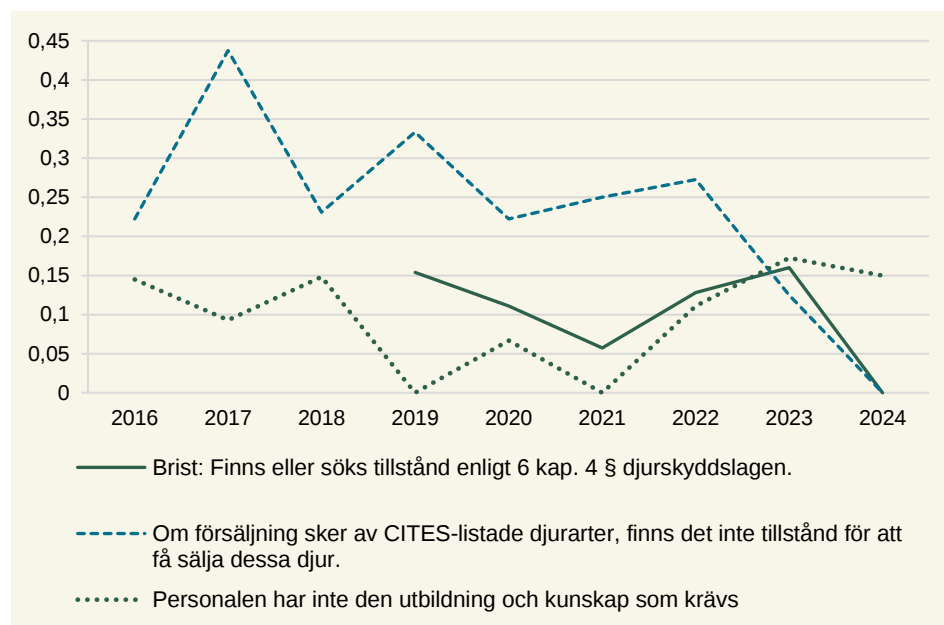
7.16 Zoobutiker och liknande verksamheter

Under 2024 genomförde länsstyrelserna 22 kontroller av zoobutiker och liknande verksamheter³². Detta kan jämföras med tidigare år då 31 kontroller utfördes 2023, 41 kontroller 2022, 35 kontroller 2021 och 19 kontroller 2020.

Eftersom antalet kontroller är lågt och samtliga punkter i checklistan inte kontrollerats eller varit aktuella vid varje kontroll, är det svårt att utifrån resultatet dra några generella slutsatser om djurhållningen i zoobutiker och liknande verksamheter.

7.16.1 Brister gällande tillstånd och personal

Andelen brister kopplade till tillstånd samt personalens utbildning och kunskap presenteras i figur 115.

Figur 115. Andel kontroller med brister på zoobutiker som gäller tillstånd och att personal har den utbildning och kunskap som krävs. Figuren visar variationen över tid mellan 2016 och 2024.

Zoobutiker som säljer CITES-listade djurarter måste ha tillstånd för detta. Andelen brister inom denna kontrollpunkt har varit relativt hög genom åren och låg på 27 procent 2022, sedan dess har andelen brister sjunkit och under 2024 konstaterades inga brister på denna kontrollpunkt vid de sex tillfällen då punkten kontrollerades.

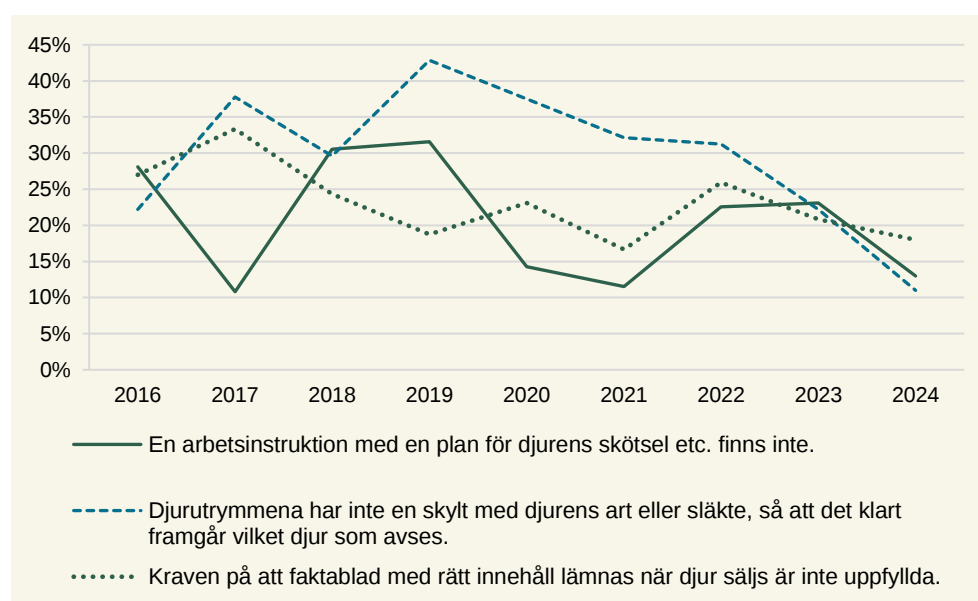
Samtidigt har andelen brister gällande personalens utbildning och kunskap ökat från 2021. Under 2023 låg den siffran på 17 procent, vilket är det

³² Kan även omfatta djurgrossister och andra typer av djurförsäljning, så som dammfiskar.

högsta nivån sedan 2016. Under 2024 konstaterades brister vid 15 procent av kontrollerna vilket motsvarar brister vid tre av 20 kontroller. Det är dock oklart om bristerna berott på att personalen saknat föreskriven utbildning, eller om det på grund av andra brister i verksamheten lett till bedömningen att personalen saknat tillräcklig kunskap trots utbildning.

7.16.2 Brister i dokumentation är vanligast

Den vanligaste bristen som konstaterades vid kontroll av zoobutiker under 2024 handlade om dokumentation där andelen brister kring krav på faktablad var högst på 18 procent. Detta motsvarar brist vid tre av 17 kontroller. Andelen brister på krav som gäller dokumentation framgår av figur 116.

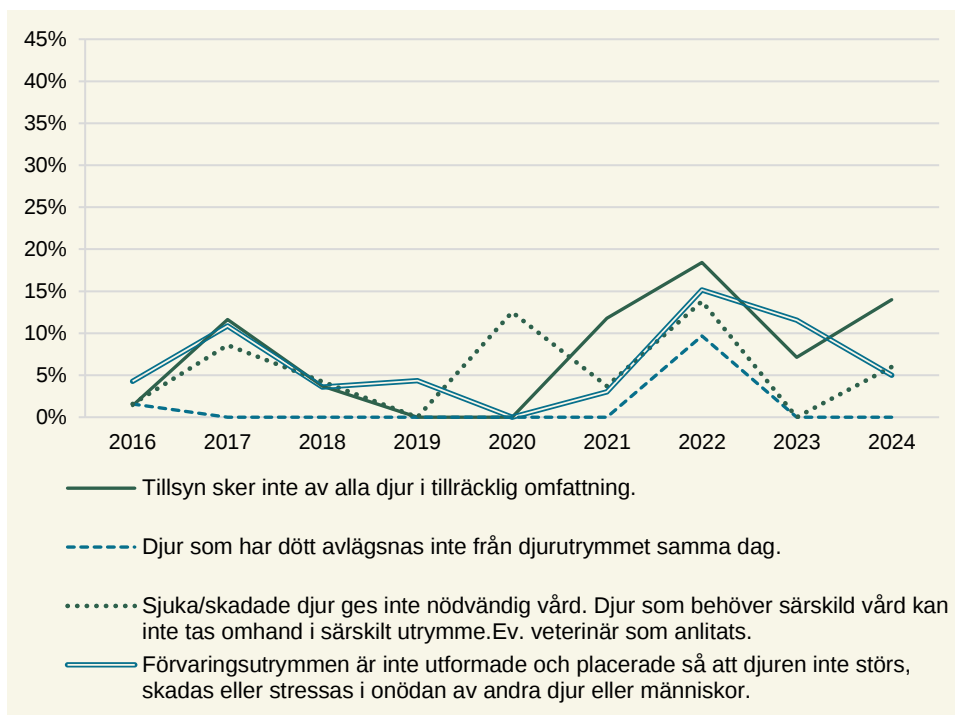

Figur 116. Andel kontroller med brister som handlar om dokumentation på zoobutiker mellan 2016 och 2024.

Länsstyrelserna har uppgett att en vanlig orsak till dokumentationsbrister är att många zoobutiksägare driver verksamheten som ensamföretagare. Enligt länsstyrelsen upplever företagarna i dessa fall att skyltar och skriftliga arbetsinstruktioner inte är nödvändiga, eftersom de kan informera kunder muntligt och själva har koll på de dagliga rutinerna.

Brister som påverkar djuren

Andelen brister som direkt påverkar djuren ökade under 2022 för att under 2023 återigen minska. Under 2024 ökade brister på kontrollpunkter om vård av sjuka eller skadade djur, inklusive tillgång till sjukutrymme samt tillsyn. Dessa två kontrollpunkter ökade med sex respektive sju procentenheter (figur 117). Kontrollpunkten om förvaringsutrymmenas utformning fortsatte minska under 2024 och förekom vid fem procent av kontrollerna.

Figur 117. Andel kontroller med brister på zoobutiker som kan ha direkt påverkan på djuren. Figuren visar andel kontroller med brister mellan 2016 och 2024.

7.17 Djurparker

7.17.1 Djurskyddskontroller på djurparker

Under 2024 genomförde länsstyrelserna totalt 45 kontroller av djurparker eller andra verksamheter med så kallad offentlig förevisning av djur. Av dessa avsåg nio kontroller just djurparker. Eftersom antalet kontroller är litet går det inte att dra några generella slutsatser om djurhållningen på svenska djurparker.

Av de nio kontrollerna av djurparker utfördes fyra kontroller i samband med ansökningar om godkännande för offentlig förevisning av djur, fyra var rutinkontroller och en kontroll genomfördes med anledning av att klagomål kommit in till länsstyrelsen.

7.17.2 Vanligaste bristerna på djurparker

Den vanligaste bristen som uppmärksammades vid kontrollerna var att djuren inte hölls i en för djurslaget anpassad miljö. Detta noterades vid fyra av nio kontroller. Den näst vanligaste bristen var att djurens utrymmen inte uppfyllde kraven enligt gällande måttföreskrifter, vilket påtalades vid två av nio kontroller. Även under 2022 och 2023 var detta en av de vanligaste bristerna.

Jordbruksverket
551 82 Jönköping
Telefon 036-15 50 00 (vx)
jordbruksverket@jordbruksverket.se
www.jordbruksverket.se

ISSN 1102-3007 · ISRN SJV-RXX/XX SE · RA: XXXX:XX

Jordbruksverket
551 82 Jönköping
Telefon 036-15 50 00 (vx)
jordbruksverket@jordbruksverket.se
www.jordbruksverket.se
Maj 2025, OVR737